HORIA ALEXANDRESCU

CRONICI DE TRANZIȚIE

Horia Alexandrescu se numără printre puținii "făcători" adevărați de gazete de astăzi. E un pasionat de meseria cu pricina. E ca un antrenor de fotbal pe care, când pleacă de la o echipă, îl urmează toți jucătorii. Ceea ce în fotbal nu se vede niciodată, dar în presă se mai întâmplă. Nu oricui. Lui.

Nicolae Manolescu

EDITURA VIVALDI

Într-o gazetărie care navighează lovindu-se, când de malul drept, când de cel stâng, Horia Alexandrescu s-a străduit să meargă doar pe mijlocul apei. De aici, poate, stilul său fără culoare ce nu te face să tresari la izbirea de verbul ascuţit şi de adjectivul colorat. Din câte se ştie însă şi cumineţenia e un stil, preferat de cei ce vor să găsească în editoriale un punct de vedere înţelept şi nu o ieşire isterică. Această prudenţă l-a făcut pe Horia Alexandrescu un personaj controversat, ţintit la unele acuzaţii. Nedrepte, deoarece aşa cum ne arată această carte, strângând între coperţi editorialele scrise zilnic, Horia Alexandrescu şi-a făcut din buna măsură o viziune asupra politicii româneşti postdecembriste. Cum se întâmplă însă deseori, efortul său de a fi în relaţii civilizate cu lumea din jur l-a pricopsit, în ranchiunoasa lume dâmboviţeană, cu multe duşmănii. Fără să ţină cont de ele, Horia Alexandrescu trece mai departe printre noi cu un surâs amical în vârful peniţei.

Ion Cristoiu

ISBN 973-9473-14-8

Vivaldi

HORIA ALEXANDRESCU

CRONICI DE TRANZIȚIE

Ilustrația copertei: Sergiu GEORGESCU

CRONICI DE TRANZIȚIE
de
HORIA ALEXANDRESCU
„CRONICA ROMÂNĂ" (1993 - 1997)
Copyright © 2001 HORIA ALEXANDRESCU

Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin
Editurii VIVALDI

HORIA ALEXANDRESCU

CRONICI DE TRANZIȚIE

Vol. I
(1993 – 1997)

EDITURA VIVALDI
București, 2001

Cuvânt înainte

Horia Alexandrescu se numără printre puținii „făcători" adevărați de gazete de astăzi. E un pasionat de meseria cu pricina. Asta se vede pe el: își iubește ziarele care-i ies din mână ca alții, mașinile sau femeile. Se supără mai tare când cineva îi vorbește de rău ziarul decât dacă-l vorbește pe el însuși. Pune suflet, răbdare, nervi în fiecare număr. De oriunde s-ar afla (și umblă mult), e cu ochii pe el. Știe până la ultimul rând ce e înăuntru. Și n-am auzit de nimeni altcineva care să facă atâta scandal pentru orice eroare, scăpare, adesea nevinovată. Cine lucrează cu el îi știe de frică. Dar îl și respectă. Muncește cât toți la un loc și cere fiecăruia să muncească la fel cu el. E ca un antrenor de fotbal pe care, când pleacă de la o echipă, îl urmează toți jucătorii. Ceea ce în fotbal nu se vede niciodată, dar în presă se mai întâmplă. Nu oricui. Lui.

Editorialele pe care Horia Alexandrescu le scrie de ani buni, zilnic, sunt opera unui analist politic. Precizarea de la urmă ar fi fără sens, ori ar trebui să se subînțeleagă, dacă toți autorii de articole politice din România ar fi analiști. Doar câțiva sunt. Cei mai mulți sunt polemiști, poeți, amatori de senzațional, scenariști sau, pur și simplu, mitomani ai evenimentelor politice. Analiștii sunt o specie rară. Prima lor calitate, și pe care Horia Alexandrescu o are, este să fie informați. În comentariul politic, fantezia care umple golurile de informație e comică. Nu poți scrie despre ce-ți închipui că s-a petrecut. Trebuie să se fi petrecut în realitate ca să apreciezi corect. Lui Horia Alexandrescu n-am reușit niciodată să-i furnizez vreo informație. Știe totul cu o clipă mai devreme decât alții. A doua însușire a editorialelor lui este echilibrul. Poate fi și el, ca noi toți, partizan, poate avea o anumită opinie (cum să fii comentator politic fără să ai opinii?), poate fi chiar stăpânit de o idee, dar, și acesta e meritul adevărat, încearcă să nu se lase condus de patimă, să țină cârma dreaptă în mijlocul valurilor. Ani de zile i-am admirat această putere de a-și controla afectele și afecțiunile. E o calitate să fii obiectiv. E una și mai mare să vrei să fii și să reușești. În al treilea rând, Horia

Alexandrescu e un observator perspicace al scenei politice. Și al oamenilor. Are relații cu toată lumea. Nu face parte dintre cei care consideră că trebuie să se țină departe de unii, frecventându-i doar pe ceilalți. E un om civilizat și care trage din raporturile civilizate cu lumea un imens folos pentru meseria lui. Nu e totdeauna destul să afli ce a spus un politician. E bine să-l auzi cu urechile tale. Fizionomia omului politic e câteodată mai elocventă decât gura lui. Horia Alexandrescu îi stoarce, fără ca ei să-și dea seama, pe toți câți îi trec prin biroul de la ziar, de informații care nu ne-ar fi ieșit niciodată pe gură. Ca să nu spun câte vezi la oamenii politici dacă-i pui laolaltă și-i obligi, adversari ireductibili, să-și dea mâna. Horia Alexandrescu este un bun psiholog. Am făcut câteva emisiuni de televiziune cu el (în unele era moderator) și mi-am dat seama de asta. Cu el, nu se știe niciodată. Trebuie să fii foarte atent. Habar n-ai ce vrea să scoată de la tine. Și când descoperi, e de obicei prea târziu.

În sfârșit, vreau să mărturisesc un lucru pe care nu-l știe nimeni. Am avut, pe vremea când făceam politică eu însumi, ocazia să mă conving că Horia Alexandrescu prețuiește, mai mult ca orice, într-o meserie cinică adesea cum e ziaristica, fidelitatea. Mi-a fost prieten în momente în care aveam nevoie nu doar de experiența, dar și de căldura lui. Nu s-a abătut niciodată de la codul lui etic, nu mi-a creat, cum să zic, avantaje morale necuvenite într-un joc complicat și unde orice amănunt poate fi exploatat. Dar a știut să-mi spună exact ce trebuia ca să mă simt în largul meu într-un rol deloc ușor și pentru care n-aveam motivație suficientă. Avea felul lui de a mă motiva, fără să mă înșele ori iluzioneze. Nu mă subaprecia: știa că nu sunt un paranoic gata a accepta sugestii exorbitante. Dar găsea mereu cuvântul potrivit în momentul potrivit. Îi sunt recunoscător pentru asta. Psihologul din el mă ghicise ca persoană, cum ghicea comportarea, ascunzișurile ori trupurile clasei politice în editorialele lui.

Recitite, la rând, editorialele lui din anii trecuți reprezintă o istorie cotidiană a României politice.

NICOLAE MANOLESCU

Spectrul austerității

15 februarie 1993

De la Revoluție încoace, toate disputele și frământările noastre interne, puse sub semnul democrației, vizează, totuși, îmbunătățirea calității vieții. Taberele politice au câștigat pe rând, ba una – ba alta, în priză la electorat, s-au schimbat deja trei echipe guvernamentale, suntem tobă de platforme-program și de soluții miraculoase pentru ieșirea din criza economică, dar în practică lucrurile merg din ce în ce mai rău. Vistieria țării e aproape goală, prețurile cresc într-un tempo năucitor, rata șomajului progresează în aceeași cadență, iar valoarea leului tinde spre... non-valoare. Apa nu prea curge, pâine nu prea e, carnea – știm de mult! – e un produs de lux, despre case ce să mai vorbim și nu ne mai rămâne decât să ne-ntrebăm: „Dar cu dragostea cum stai?". Dragostea față de liderii politici, pe care-i apărăm ca pe lumina ochilor. Uau, uau, uau! Sincer? Sincer! Dezastru! Dacă ieșim, cum ar trebui, din sfera politicului și a charismei, tare mă tem că nu prea mai avem motive pentru dragostea de lideri. Oricât i-am iubi noi și i-am respecta pe unul sau pe altul, dragostea trece prin burtă, iar dacă tot trece, numai dragoste nu poate fi! Îmi amintesc de o caricatură în doi timpi, în care un tip se ducea la piață cu

o plasă plină de bani și se întorcea cu aceeași plasă, plină de... cartofi. Ăsta era un caz fericit. Găsise cartofii! Și dacă tot am ajuns aici, vreau să-i răspund unei doamne care a sunat la redacție ieri-alaltăieri, rugându-ne să mai scriem și despre lucrurile bune care se fac. De acord, stimată doamnă, dar n-ați vrea să ni le enumerați dumneavoastră? Pe cele legate de îmbunătățirea calității vieții noastre, pentru care ne tot luptăm între noi, împărțindune în tabere politice, înverșunându-ne unii contra altora, acuzându-ne reciproc. În fond, ce lider sau ce partid ne-a dovedit că mișcă lucrurile înspre bine? Că, slavă Domnului, am avut și FSN, la „locale" a învins Convenția, iar acum ostilitățile sunt dirijate de FDSN. Drept care guvernul actual ne-a anunțat un buget de austeritate, indiferent de varianta care va fi adoptată. Sigur, intențiile bune există, le cunoaștem și le recunoaștem, dar nu cumva și drumul ăla, spre infern, era pavat tot cu asemenea intenții?! Ani de-a rândul, sub dictatură, nu ni s-a spus altceva decât că trebuie să acceptăm programe de austeritate. Să ne sacrificăm noi pentru copiii noștri, pentru generațiile viitoare. Acum suntem invitați să înghițim aceleași privațiuni, din cauza „moștenirii". Ce ne facem, însă, că guvernul Roman – preluând țara fără datorii – a dat totul pe „moștenire", guvernul Stolojan a preluat moștenirea de la echipa Roman, iar guvernul Văcăroiu cumulează trei moșteniri, fiind deja atacat din toate părțile?! Așa că, iată, ni se anunță un nou buget de austeritate, până și în varianta lui... optimistă. Și-atunci, o întreb eu pe distinsa doamnă care ne-a sunat la redacție, ce-ați vrea, să vă mințim?!...

Promisiunile electorale

18 februarie 1993

La ora când aceste rânduri văd lumina tiparului, Bill Clinton își va fi prezentat deja noul program, în fața congresmenilor americani. Chiar înainte însă, într-o alocuțiune televizată, noul președinte al SUA își pusese în gardă electoratul că, din păcate, nu va putea să-și onoreze promisiunile din campanie! Așadar, tactici de acest gen se poartă (și) la case cu mult mai mari și mai albe ca a noastră, dar nu atât pe considerente politice cât, cred eu, din cauza unor conjuncturi economice nefavorabile. În fond, toți candidații doresc să facă mai mult și mai bine decât predecesorii și concurenții lor, dar când se văd puși în fața realităților – mai mereu altfel decât sunt cunoscute ele din afară –, constată, nu fără un sentiment de culpabilitate, că, vorba noastră, socoteala de-acasă nu se potrivește cu cea din târg. Cam așa s-au petrecut lucrurile și cu proaspătul șef al executivului american, nevoit să anunțe, chiar înainte de prezentarea programului său economic, că nu va putea proceda la reducerea impozitelor, reducere promisă celor cu venituri medii. Motivul – creșterea vertiginoasă a deficitului, cu mult peste ceea ce crezuse și estimase domnul Clinton, în campanie. Așa se și face că președintele SUA a cerut compatrioților săi, direct și fără ocolișuri, sacrificii în perioada imediat următoare, pentru a putea fi relansată întreaga economie americană. Mai mult chiar, referindu-se la această schimbare, Bill Clinton a și avertizat că ea va pretinde timp și eforturi, inclusiv din partea celor bogați, cărora li se vor solicita contribuții direct propor-

ționale cu veniturile lor. Fără îndoială, noul președinte american se va bucura de o și mai mare popularitate, pentru că, în aceste condiții, ca și pe fondul strădaniilor echipei sale de a crea programe care să asigure noi locuri de muncă, pătura de jos va înțelege exact că neonorarea promisiunilor electorale este determinată, până la urmă, de situația reală și de interesul... celor mulți. Iată populismul, ați putea spune – și nici n-ați greși prea mult! – numai că nu de populism e vorba, ci de o relansare economică pornită de la cifre obiective și de la o evidentă stare de criză economică. Și-acum, transpuneți totul la noi, cu diferențele de rigoare, gândindu-vă la ce surprize ne poate rezerva „programul Văcăroiu". N-ar trebui să ne mire nimic și nici să ne supere ceva, dacă premierul nostru va avea în vedere, ca și șeful executivului american, ieșirea din criză, crearea unor noi locuri de muncă, recalificarea șomerilor, mărirea pensiilor, îmbunătățirea asistenței medicale ș.a.m.d. Dar va avea, oare, în vedere domnul Văcăroiu toate aceste aspecte? Și le va putea urni cu programul său? Rămâne de văzut!

Iar ne vindem țara!

19 februarie 1993

Marți seară, în Parlament a reapărut dilema: „Ne vindem sau nu ne vindem țara?". Păi, cum să ne-o vindem?! Noi nu vindem nimic, la capitolul export stând mai rău decât la orice altceva. În schimb, așteptăm să vină investitorii străini. Să vină, să producă aici și să exporte în locul nostru, de la noi, ca să reușim – măcar

în felul ăsta – să ieșim din cumplita criză economică în care ne-am afundat. Bine-bine, dar ca investitorii străini să vină, nu credeți că a sosit momentul ca, măcar la trei ani de la Revoluție, să tragem concluzia că trebuie să le mai oferim și altceva decât formule de joint-venture? Cele câteva societăți mixte care s-au creat stârnesc deja discuții, ba au determinat chiar conflicte și procese, partea română fiind, de regulă, trasă pe sfoară. Drept care, iată, cineva s-a gândit să avanseze și acest proiect de lege pentru completarea și modificarea Legii 35/91 privind investițiile străine. Și unde era să se împotmolească totul? La articolul 30.1, care prevede că investitorul venit de peste hotare cu intenția de a construi aici o fabrică își poate cumpăra terenul pe care o ridică. Noi însă, suspicioși, arzându-ne cu ciorbă, suflăm de-acum și-n iaurt, drept care, iată, ajungem iarăși la dilema dacă e cazul să ne vindem țara sau nu. S-a trecut la vot, scoaterea articolului din proiectul de lege a fost respinsă, ceea ce înseamnă că numărul parlamentarilor care au priceput esența problemei este, din fericire, mai mare decât al celor care n-au înțeles sau care văd lucrurile altfel. Multă lume a privit rezultatul acestui vot mai ales din perspectivă politică, ba mulți s-au grăbit să și afirme că aspectul formidabil l-ar constitui, de fapt, ruperea FDSN-ului în „duri" și „moderați". Nu, domnilor, nu acesta este adevărul și nici esențialul. S-a votat un principiu, iar faptul că au învins cei care acceptă economia de piață trebuie considerat un real succes al noului nostru Parlament! Cine dintre dumneavoastră ar fi dispus să-și construiască o casă pe un teren care nu-i aparține și ce om de afaceri străin ar veni să ridice la noi o fabrică, fără să aibă la dis-

poziție, garantat prin proprietate, pământul respectiv?! Oare nu știm ce minuni s-au reușit în China, unde o zonă considerată drept cea mai săracă și pustie a ajuns astăzi prosperă ca Silicon Valley tocmai pentru că investitorilor din afara țării li s-a acordat dreptul de a-și cumpăra terenuri acolo, pentru a construi? Cât timp vom mai cerși ajutoare, în loc să creăm și noi oamenilor de afaceri străini cadrul minim necesar pentru încurajarea investițiilor? Și, la urma-urmei, vrem sau nu vrem să vină investitorii străini? Vrem, dovadă că Parlamentul a votat această chestiune de principiu!

Spectrul șomajului

23 februarie 1993

Potrivit ultimelor date statistice, încă din ianuarie am depășit milionul de șomeri, iar dacă țineți la cifre foarte precise, o puteți nota pe ultima: 1.004.830 de oameni rămași fără serviciu. De-atunci, știți bine, lucrurile au evoluat, ca să spunem așa, iar dacă avem în vedere previziunile, până la finele anului în curs vom depăși în mod cert 1,5 milioane de șomeri. Abia acum lumea începe să se trezească și e meritul sindicatelor că sesizează – în fine! – grava amenințare pe care o reprezintă, de fapt, șomajul. În fruntea tuturor revendicărilor încep să se plaseze cereri de garantare a locurilor de muncă, dar, de aici înainte, lucrurile vor trebui privite – asta e! – numai și numai prin prisma cerințelor economiei de piață. Cu alte cuvinte, se termină cu chiuleala, cu lucrul de mântuială și cu... democrația prost înțeleasă în ma-

terie de producție și productivitate. Cine poate-poate, iar cine nu, se trezește șomer! Am vrut să fim ca-n Occident, iată că suntem și dacă tot suntem, e musai să înțelegem că vechiul principiu românesc „merge și-așa!" nu mai merge deloc. Spectrul șomajului nu e confortabil pentru cei care se făceau că muncesc, ignorând necesitatea calității, rentabilității și o serie întreagă de alte asemenea norme care devin esențiale în condițiile concurenței. Concomitent însă, aceleași imperative pot și trebuie să fie de bun augur pentru cei pe care până nu demult îi zeflemiseam, spunându-le „spărgătorii de normă". În economia de piață e mediul lor, al harnicilor și al capabililor, al celor care nu mai stau cu ochii pe ceas așteptând sfârșitul programului pentru a țâșni către lift! Anul trecut, aflându-mă în Japonia, am descoperit că primul criteriu de promovare a unui om la locul său de muncă îl constituie fidelitatea față de firma la care lucrează, fidelitate exprimată în principal prin... orele de muncă suplimentară! La noi, chestia asta era intitulată „muncă patriotică", dar acum vine momentul în care soarta întreprinderii începe să determine direct și propria noastră soartă, inclusiv sau mai ales siguranța locului de muncă. Iată de ce, cu tot regretul pentru cei care ajung în situația de șomeri sau sunt amenințați de ea, trebuie să începem să vedem realist și partea bună a lucrurilor, pentru că, deocamdată, ea rămâne proba cea mai clară că mergem înainte, pe drumul economiei de piață.

Zvârcolirile Estului

1 martie 1993

Din când în când, Televiziunea ne oferă imagini din țări estice în care nostalgiile după barba lui Lenin sau după seceră și ciocan mai reușesc să strângă pe câte-o stradă 2-300 de tovarăși încăpățânați să creadă în superioritatea comunismului. Argumentul lor principal – în economia de piață se trăiește mai rău decât în ceea ce se numea societatea socialistă multilateral dezvoltată. Ce scapă ei, însă, din vedere – sau tot nu înțeleg – e că evaluările privesc piața estică, unde procesele de reformă, mai lente sau mai rapide, mai reușite sau mai nereușite încă, presupuneau din capul locului această tranziție despre care tot vorbim. Desigur, în unele foste state comuniste, în care mecanismele privatizării începuseră să funcționeze chiar din timpul epocii de tristă amintire, lucrurile s-au urnit mai repede și mai bine, iar aici putem cita exemplele Cehiei și Slovaciei, Ungariei și Poloniei. Mulți dintre noi am avut posibilitatea să vizităm aceste țări și „înainte", fiindu-ne ușor să ne reamintim acum că ne atrăgeau acolo tocmai micile prăvălii private, care au generat o experiență importantă pentru ulterioara trecere la reformă. În plus, deloc neglijabil, tot către aceste state s-au îndreptat imediat după căderea dictaturilor comuniste și principalele susțineri financiare ale comunității internaționale, sub formă de ajutoare și de împrumuturi consistente, ceea ce a însemnat sprijinirea lor în momentul de cădere economică, inevitabil la „ora adevărului". Din păcate, noi n-am avut nici prima șansă – a micii privatizări anterioare – și nici pe cea de a doua,

a suportului financiar prompt, imediat după decembrie '89. Noi ne-am și dezmeticit mai greu, am și greșit mult în lansarea reformei, iar convulsiile interne, presărate sistematic de manifestări violente, ne-au scăzut destul timp gradul de credibilitate externă. Iată de ce, acum, când suntem crezuți și când, în fine, ușile Europei și ale lumii par să ne fie deschise, ne găsim, economicește vorbind, cu mult mai jos decât eram în ianuarie '90. Și, înainte de a începe să escaladăm piscurile economiei de piață, trebuie să ieșim din prăpastia crizei care a generat (și va mai genera) serioase zvârcoliri sociale. Sub nici o formă, însă, ele nu pot semnala apariția tendințelor de restaurație, insinuată abil de câțiva politicieni care tânjesc după portofolii. Frământările nu sunt altceva decât urmări firești ale politicii economice de până acum, ale erorilor comise, care au condus la degradarea nepermisă a leului, la inflație, scumpirea vieții și creșterea vertiginoasă a șomajului. Iar pe acest fond, coroborat cu dificultățile reale și incontestabile ale tranziției, era normal ca și la noi să se facă auzită formula „înainte era mai bine". Nu suntem, însă, nici pe departe singurii într-o asemenea situație, dovadă recentul sondaj Gallup, comandat de Comunitatea Europeană. El a relevat că 50% dintre subiecții investigați din toate fostele țări comuniste au ajuns la aceeași concluzie, că „înainte era mai bine". Să fie un semn al restaurației peste tot? Nici vorbă! Nu e decât dezamăgirea constatării că trecerea de la economia socialistă la economia de piață nu se poate face decât treptat, dureros, cu sacrificii. Ce mi se pare însă important e că același sondaj a arătat că noi, românii, suntem cei mai optimiști și mai încrezători în reformă. Și suntem!

Dictatura guvernului?

2 martie 1993

Comentariul zilei ar fi trebuit să aibă ca subiect revoltătoarele declarații ale pastorului Tökes. Cum însă acestea au ținut capul de afiș al ședinței de ieri din Senat și Cameră, ne vom ocupa de ceea ce se anunță a fi, totuși, cel mai important eveniment al săptămânii: prezentarea programului Văcăroiu în Parlament. Dacă informațiile pe care le deținem sunt exacte – și avem toate motivele să credem că sunt! – tăcutul nostru prim-ministru ar urma să urce în Dealul Mitropoliei joi, pentru a susține în fața Legislativului sinteza strategiei de reformă a programului guvernamental. Documentul a fost deja depus, în mod oficial, la Parlament, așa că, începând de sâmbăta trecută, domnii senatori și deputați au posibilitatea să-l consulte și să-l analizeze, înainte de confruntarea cu șeful Executivului. Să nu vă îndoiți, va fi o confruntare interesantă (pe care o dorim televizată în direct), cu atât mai mult cu cât este de așteptat ca dl.Nicolae Văcăroiu să folosească prilejul și pentru a prezenta țării o succintă trecere în revistă a celor făcute de echipa sa în intervalul de trei luni de la învestire. În acest fel, tare ne-ar plăcea să aflăm de la ce date concrete a preluat frâiele guvernul Văcăroiu și bine-ar fi ca domnii parlamentari să pretindă premierului cifre exacte: de unde am pornit în '90, până unde a ajuns echipa Roman, ce a preluat și ce a lăsat echipa Stolojan. Ne-am cam săturat să estimăm totul pe bază de ochi frumoși, pe vorbe întoarse meșteșugit și pe deconcertantul curs al dolarului, care a generat falsa premisă a exportului prin... curs! Haideți să

tragem linie, pentru a ieși din bâjbâială și să știm precis ce a făcut fiecare și ce va face actualul cabinet. Mai ales că, după cum bine semnala ieri în Parlament Adrian Severin, trăim senzația că s-a ajuns la un fel de dictatură a guvernului! Problema e, însă, a cărui guvern sau, mai exact spus, cine a instaurat o asemenea dictatură, pentru că echipa Văcăroiu încă n-a avut răgazul necesar. De unde s-au lansat, oare, facilitățile salariale fără corelarea lor cu o creștere corespunzătoare a producției și productivității muncii, cine a hotărât liberalizarea prețurilor și domeniile în care monopolul de stat exclude piața concurențială, cum s-a încurajat escaladarea corupției prin desființarea controlului financiar intern, în ce a constat până acum protecția socială și cum de avem peste un milion de șomeri? Sunt doar câteva dintre întrebările care ne dor și la care măcar Parlamentul are dreptul să primească răspunsuri concrete. Tocmai pentru că, din câte se pare, la noi s-a instalat treptat-treptat o dictatură a guvernului, care nu mai dă socoteală în fața nimănui. Dacă lăsăm lucrurile așa, se va întâmpla la fel și cu echipa Văcăroiu. Dar, repetăm, totul e să cunoaștem datele de la care pornim, pentru a putea discuta conținutul și posibilitățile noului program!

Precupeții

5 martie 1993

Circul de ieri dimineață, din Parlament, ilustrează perfect degringolada existentă pe scena noastră politică. Și ar fi de mirare ca măcar un partid să recunoască acest lucru, deși majoritatea, dacă nu chiar toate, traversează

o etapă de frământări, orientări și reorientări care se dovedesc până la urmă... dezorientări! Altfel nici nu se poate explica lipsa de hotărâre în precizarea unor poziții clare. Sunt preferate ambiguitățile, se practică pe scară largă contrazicerea senină a propriilor afirmații, se reiau atacurile la persoană și la biografii, iar toate astea în văzul lumii, al țării, într-un moment în care, fără să dramatizăm, se-anunță prăpădul. Cu lefuri, cu prețuri, cu lipsă de resurse, cu tensiuni etnice, cu greve și revendicări sindicale, cu războaie lângă noi și cu multe altele. Dar ce contează? Țara arde și baba se piaptănă, așa că de ce să nu se țigănească Parlamentul vreme de o oră și jumătate apropo de ordinea de zi, după ce – cum bine remarca domnul Sergiu Cunescu – în seara precedentă, la aceeași temă, mai rămăseseră în sală doar câțiva senatori și deputați?! De fapt, dacă am reținut bine, și din „plenul" de ieri lipseau mai bine de 100 (o sută!), ignorând nu numai îndatoririle elementare, pentru care au fost aleși și pentru care sunt plătiți regește, dar chiar și soarta țării, pe care, din păcate, o au în mână! N-avem de gând să despicăm firul în patru, pentru a cădea și noi în greșeala de a spune că în noiembrie s-ar fi votat echipa și programul sau numai echipa și coordonatele programului sau doar echipa pur și simplu. Cine caută aici un nod în papură își are propriile interese, în timp ce interesul țării este unul singur – acela de a vota urgent căile ieșirii din criza dramatică în care ne-am afundat. E greșit programul Văcăroiu? Spuneți-o în mod răspicat, votați moțiunea de cenzură și... să vină alții, mai buni! Așa însă, ne tot scăldăm între două ape, o serie de aleși se urcă la tribună pentru a se certa ca precupețele, drept care haideți

să vedem cine a mai fost secretar de partid și cine-i ciob de oală spartă. Isprăviți, domnilor, cu circul și lămuriți-ne dacă acest Parlament are cumva de gând să decidă asupra programului economic pe care-l vom urma. Avem sau nu un asemenea document, îl cunoașteți sau nu-l cunoașteți, e bun sau e rău, e liberal sau e fedesenist, l-ați votat sau nu l-ați votat? La toate aceste întrebări sau măcar la unele dintre ele s-ar putea să se răspundă marți. Dacă domnii parlamentari vor reuși să parcurgă până atunci cele circa 3.000 de pagini, treabă destul de grea, dacă avem în vedere că săptămâna de lucru se încheie joi la prânz, urmând să se reia luni după-amiază!...

Inamici de primăvară

18 martie 1993

Te uiți pe fereastră, vezi soarele cu dinți și zăpada topindu-se alene, în aer simți miros de primăvară și totuși, peste toate plutește o tristețe evidentă și apăsătoare. Pe străzi, oamenii umblă copleșiți de gânduri și aduși de spate, trecând indiferenți pe lângă vitrinele tixite de sclipiciuri și de electronică, la pâine sunt cozi, ar fi și la lapte, dacă s-ar găsi, iar măcelăriile au ajuns să trăiască momentul în care, deși au carne, vând tot oase. N-au oamenii bani și toate sunt de-acum atât de scumpe, încât te trezești numărându-ți în minte puținul din portofel, înainte de a te încumeta să intri în oricare magazin. Bântuie sărăcia, mereu mai mulți trăiesc de azi pe mâine, s-au înmulțit bolnavii, cerșetorii și șomerii, cutite lungi pândesc în fiecare noapte pe la colțuri, vuiește presa despre crime, tâlhării sau sinucideri, un miting se sfârșește și

începe altul, cad guverne, se-nchipuie altele, încrâncenarea politică e parcă mai mare ca oricând și toți așteptăm să se termine coșmarul. Dar, oare, se va sfârși cândva? Ce vise frumoase ne făcuserăm în acel decembrie, când ne invadaseră și libertatea, și portocalele, și „Kent"-ul la tutungerii, cafeaua, untul, laptele și restul după care am tânjit atât. Apoi, au prins să se scumpească, una câte una, devenind inaccesibile de parcă nici n-ar fi. Și-au început să crească iritarea, concurența, pizma, prieteni vechi s-au transformat în dușmani, s-a reluat turnătoria, bătălia pe ciolan e neînchipuit de dură și, încet-încet, descoperim și în această primăvară o puzderie de inamici. Și ei, la rândul lor, ajung să vadă-n noi dușmani dispuși să le trântească-n față declarații de război, drept care ne retragem disperați în propriile cochilii, întrebându-ne ce se întâmplă, de fapt? Nu se întâmplă nimic, decât, poate, că ne asmute viața unii împotriva altora, pentru a încerca să evadăm din sărăcia și mizeria în care continuăm să ne-afundăm. Și ce va fi mai departe? Va fi tot așa, dacă nu mai rău, căci în curând se suspendă și ultimele subvenții...

Un top european

23 martie 1993

Zilele trecute, citeam într-o gazetă belgiană cel mai spectaculos top pe care l-am întâlnit vreodată. Un top al țărilor europene pe bază de greve și de grevișți! E vorba, desigur, de statele vestice, pentru că Estul e încă neobișnuit cu grevele de amploare, după atâția ani în care singurele drepturi ale sindicatelor noastre erau organizarea

pomului de iarnă, a serbărilor câmpenești și distribuirea biletelor de odihnă. Și-acum, ca să trecem la top, cine credeți că s-ar putea afla în frunte? Bineînțeles, țările latine, cu Italia lider autoritar, cumulând nu mai puțin de 2.951.000 de greviști într-un an. Urmează Spania, cu aproape două milioane, Grecia (476.000) și Franța (408.000), pentru ca pe ultimul loc al plutonului să se găsească Luxemburgul, cu 2.000 de greviști anual. Ironia soartei face ca exact în momentul în care s-a dat publicității acest original – dar nedorit – top, sindicatele italiene să anunțe o nouă grevă generală, care va fi declanșată la 2 aprilie, iar ca să nu scăpăm din vedere cumva și exercițiul democrației noastre, iată că se profilează și în România o acțiune similară. Să ne speriem? În nici un caz, ci să ne străduim să pricepem că pretutindeni în lume sindicatele constituie o forță deloc neglijabilă, de care e musai să se țină cont. La noi, doar în ultima perioadă se face simțită o tendință mai accentuată de a se negocia cu sindicatele, acuzate însă că veșnic ar fi nemulțumite. Dar, să ne înțelegem, acesta este rolul lor, să-și apere oamenii și, în disputele cu Patronatul și cu Guvernul, să smulgă condiții mereu mai bune. Pe de altă parte însă, raportându-ne la fenomenul grevist european, trebuie să avem în vedere că, excepție făcând doar Spania, unde numărul zilelor în care nu s-a muncit deloc este în creștere, în toate celelalte țări amploarea mișcărilor s-a manifestat prin lărgirea numărului de participanți, dar reducerea considerabilă a zilelor de grevă, recordurile fiind deținute de Grecia, unde oprirea muncii a scăzut cu 74% și Marea Britanie – 59%! Cu alte cuvinte, grevă-grevă, dar să mai și muncim! Asta îmi amintește că, vizitând Japonia, un-

de așa-numita ofensivă de primăvară a sindicatelor este intrată de mulți ani în tradiție, faptul care m-a impresionat cel mai puternic a fost munca în exces, ca să zic așa, devotată firmei până dincolo de ceea ce numim noi conștiinciozitate. Și, totuși, chiar acești oameni, care dau în brânci până și sâmbăta și duminica, aderă prompt la orice grevă. Mai ales primăvara și mai ales în stilul lor specific, care a și lansat modelul... grevei japoneze: adică protestăm, revendicăm, dar și muncim! Model care se extinde, iată, și în statele civilizate ale Europei.

Banii la ciorap

6 aprilie 1993

Duminică seară, un important om de afaceri îmi mărturisea, nu fără îngrijorare, că în magazinele sale vânzările au scăzut cu aproape 60 la sută, fenomen extins și la firmele concurente. Ce se întâmplă?, mă întreba businessman-ul, nu mai au oamenii bani? În primul moment, am înclinat să-i răspund afirmativ că, la prețurile actuale, oamenii au din ce în ce mai puțini bani pentru a-și permite să cumpere produse electronice sau alte asemenea articole numite cam pompos „de lux". În clipa următoare, însă, mi-a revenit în memorie o conversație între alți doi cunoscuți, care-și planificau concediul de vară. Amândoi se apucaseră să pună bani deoparte, „la ciorap", ca să-și poată permite luxul – acesta, da, va fi un lux veritabil! – de a petrece un sejur la mare. Deci, oamenii au început din nou să strângă bani albi pentru zile negre. În magazine – și nu numai în cele de electronică – se cumpără tot mai puțin, dar nu doar din cauza pre-

țurilor, ci a grijilor care ne frământă pentru ziua de mâine. Că, iată, bat la ușă Paștii, iar oul s-a făcut aproape 35 de lei, kilogramul de făină a sărit de 175, cel mai ieftin litru de vin trece de 200, drojdia de bere e cam 400 de lei jumătatea și uite-așa gospodinelor nu prea le mai dă mâna și nici punga să mai arunce banii care-i au și pe alte alea. Apoi, să nu uitați, apropierea vertiginoasă a înspăimântătorului 1 mai de anul acesta creează refluxul măsurilor de precauție. Ne-ntoarcem la strânsul economiilor, ban peste ban, pentru a nu fi doborâți de șocul prețurilor nesubvenționate, oricât ar fi ele de compensate și orice cote ar atinge indexările. Încet-încet, furia cumpărăturilor, care ne-a cuprins în mod firesc, după decembrie '89, a început să se potolească, pentru a ajunge acum la un veritabil recul. Și ne trezim astfel într-o situație pe care, naivi, ne-am dorit-o ani și ani de-a rândul: să se găsească de toate, indiferent la ce preț, dar să se găsească! Iată-le, se găsesc, dar nu prea le mai cumpărăm, pentru că nu prea mai avem cu ce sau, dacă avem, strângem la ciorap, ca să ne putem sărbători Paștii și ca să putem petrece un concediu omenesc.

Deruta generală

8 aprilie 1993

Traversăm, probabil, cea mai ciudată perioadă de după decembrie '89. Deruta pare generală, protestele curg din toate părțile, dar când vine vorba de soluții, se așterne o liniște deplină. De dat, nu dă nimeni nimic, pentru că toată lumea cere și încă n-am reușit s-aud pe cineva acceptând măcar ideea că nu i s-ar cuveni mai mult.

Bântuie criza peste tot, iar învălmășeala asta interminabilă de prețuri care cresc, și compensații care nu prea compensează, și indexări care indexează indexările precedente aduce al naibii cu furatul căciulii de pe cap. Ne e greu să recunoaștem că ne tot păcălim pe noi înșine, indiferent de funcții, de poziții sociale sau de culori politice. De fapt, chiar și politicienii se autoamăgesc, iar unitatea de fațadă pe care stăruie să și-o păstreze o tabără sau alta eșuează invariabil, mai devreme sau mai târziu. Iată FDSN-ul, care continuă să țină sus steagul coeziunii sale de monolit, când culisele luptelor dintre „duri' și „moderați" sunt publice de multă vreme. Opoziția nu mai e grupată decât în sectorul de scaune din Parlament, dincolo de care Partidul Liberal ba e, ba nu e, de când cu răfuiala juridică declanșată de dl. Cerveni, în sânul FSN-ului s-a ajuns la un nou scandal de amploare prin destituirea/demisie a vicepreședintelui Caius Dragomir, divorțurile din PAC țin capul ziarelor de câteva zile, iar poziția luată de principalele partide opozante față de aliatul lor, UDMR, în problemele prefecților și „purificării" pune capac derutei generale, absolut demobilizantă pentru electorat. Dacă mâine ar fi iar alegeri – ceea ce nu e deloc imposibil! –, cu certitudine că numeroși cetățeni nici n-ar mai ști cu cine să voteze și pe cine să mai creadă, după atât de multe, câte s-au spus, și atât de puține, câte s-au făcut. E absolut straniu să constați astăzi, la trei ani și ceva de la Revoluție, că Petre Roman e dușmanul declarat al lui Ion Iliescu, că Dinu Patriciu e cel mai înverșunat adversar al lui Radu Câmpeanu, că trainica prietenie dintre domnii Coposu și Rațiu a trecut în amintire, ca și, mai nou, raporturile

„de nezdruncinat" dintre Stelian Tănase și Nicolae Manolescu sau Petre Roman și Caius Dragomir! Nu vi se pare bulversant să observați că vechii prieteni de ieri sunt adversarii de azi, explicând totul prin așa-numite „limpeziri"? Ei bine, dacă limpezire se poate numi deruta actuală, atunci e clar că ne limpezim pe zi ce trece, până n-om mai înțelege nimic!

Scrisoare din Ungaria

10 – 11 aprilie 1993

O telegramă de presă a MTI ne-a adus, ieri, la cunoștință conținutul unei scrisori a Comisiei pentru problemele externe a Adunării de Stat a Ungariei către comisia similară a Parlamentului român. E vorba, desigur, despre numirea prefecților din Harghita și Covasna, considerată a nu reflecta declarațiile repetate ale părții române, privind garantarea drepturilor minorităților în spiritul normelor europene. Pasajul este, desigur, șocant și mă întreb cum s-ar simți parlamentarii maghiari dacă le-ar trimite și comisia din Dealul Mitropoliei o scrisoare în care să ceară, potrivit acelorași norme europene invocate hodoronc-tronc, ca vreo câțiva românași de-ai noștri, trăind pe-acolo, să obțină niscaiva posturi de senatori și deputați în Adunarea Ungară? Nu le-ar veni bine, nu? Cred, totuși, că nu se cade să ne supărăm pe parlamentarii maghiari, mai ales că în scrisoarea cu pricina au grijă să schimbe brusc macazul, exact în nota pe care o constatăm adoptată de câteva zile și în rândurile etniei maghiare de la noi. Deci, nimeni nu (mai) contestă, firește, dreptul constituțional al Guvernului român de a numi

prefecții pe care-i dorește, dar, să nu ne fie cu supărare, pentru a păstra relații armonioase între populațiile care trăiesc pe teritoriul României, n-ar fi stricat să mai scape, ici-colo, și câte un prefect de altă naționalitate, în Harghita și Covasna, eventual chiar doi maghiari! Cu alte cuvinte, gata cu tonul războinic, întrucât vorba dulce mult aduce, proverb care s-ar putea să existe și în limba vecinilor noștri, fie și tradus din română de domnii din UDMR. Adică protestăm, dar mai cu delicatețe, mai pe ocolite, că datul cu parul nu folosește nimănui, cu atât mai puțin unor țări vecine și unor oameni care trăiesc de atâta amar de vreme împreună, ușă-n ușă și geam în geam. Într-o aceeași idee, ar mai fi loc de discuții elegante, nu spun nu, dar obișnuința de a ni se forța mâna la infinit și de a arunca imediat în față lozinca lezării drepturilor minorităților e cu totul inadmisibilă. Iată de ce, parcurgând telegrama MTI, mă bucur să găsesc în ea nu numai recunoașterea oficială a legitimității măsurilor dispuse de Guvernul român, dar și o invitație la căutarea căilor spre armonie internă și internațională, pe care noi le propovăduim dintotdeauna.

Războiul nervilor

15 aprilie 1993

Așadar, marile confederații sindicale au decis ieri amânarea grevei generale, din 20 aprilie în 5 mai. Principalul motiv declarat – posibilitatea de a ne putea bucura creștinește de Sărbătoarea Paștilor, deși eu, unul, nu prea văd create premise pentru ca omul de rând să serbeze Învierea cu un minim necesar pe masă. Fără a ex-

clude, totuși, această explicație dată amânării grevei generale, nu putem ignora faptul că, în realitate, principalele confederații vizează și participarea lărgită, imposibilă la data stabilită inițial, întrucât nu puține sindicate au invocat tocmai Paștii. Or, pornind de aici, chiar dacă nu suntem bănuitori, circumspecți trebuie să fim, presupunând că nu prea există un consens sindical pentru greva generală. În același timp, operează din ce în ce mai mult și mai evident acțiunea de popularizare a compensațiilor și indexărilor, declanșată de guvern, nu numai pentru a explica mecanismele pe înțelesul tuturor, dar și pentru a îndulci, dacă se poate spune așa, impactul cu momentul 1 mai, de sistare a subvențiilor. E limpede că asistăm la un oarecare recul al ambelor părți, dacă nu cumva e vorba și de o temporizare a măsurilor radicale. Și în tabăra sindicatelor, ca și în cea a guvernului se caută soluții pentru evitarea conflictului deschis, dar totul se petrece, în mod vizibil, pe fondul unui veritabil război al nervilor, resimțit nu numai de părțile implicate, dar și de opinia publică. În aer plutește o neliniște crescândă, atestată și de frământările din sânul partidelor, dar „confruntarea" televizată de ieri, dintre domnii Gherman și Coposu, cu finalul aproape destins, pe tema reconcilierii, ar trebui să ne confirme și ea cam care este curentul. Sigur, nu dispute ne trebuie acum, ci dimpotrivă, deschiderea pentru dialog și pentru căutarea căilor de ieșire din impasul economic în care ne aflăm. Iată de ce, eu prefer s-o văd pe purtătoarea de cuvânt a guvernului exagerând și luând astfel asupra ei riscuri deloc neglijabile, cum prefer să aud că „Frăția" l-a dat în judecată pe premierul Văcăroiu, în loc să ne tre-

zim iarăși cu Bucureștiul copleșit de camioane și cu o grevă generală care să paralizeze și așa bolnava noastră economie. Aici se găsește, de altfel, întrebarea: ne răfuim între noi pentru putere și pentru măsuri financiare imposibile sau ne împăcăm, fie și momentan, ca să putem trece acest cel mai greu hop al reformei care va fi sistarea subvențiilor? Răspunsul ni l-au dat în direct la TV, aseară, domnii Corneliu Coposu și Oliviu Gherman!

Alinierea la Vest

16 aprilie 1993

Indiferent ce spun sau ce insinuează unii și alții, de la Cotroceni în jos bate vântul dinspre Vest, iar cine îl mai suspectează și acum pe președintele Iliescu că umblă cu restaurația se face de râs. Numai pizmașii nu observă că ne-am aliniat la NATO și că, iată, ne-am și grăbit să avem un civil în conducerea armatei române, cum ni s-a recomandat. De ieri, nici procurorul general nu mai e un militar, ci un civil, numit prin decret prezidențial, după ce mai mulți reprezentanți de vază ai unor foruri internaționale au cerut cu insistență acest lucru. Poziția noastră față de aplicarea embargoului pe Dunăre a fost și este salutată de ONU, observatorii Consiliului Europei ne-au găsit schimbați substanțial în bine, sub raportul democrației, americanii ne-au trimis vedete de patrulare, de ieri suntem solicitați să participăm cu forțe militare, alături de trupele ONU, în Somalia, țările din Orientul Mijlociu au primit delegația României cu brațele deschise și urmează călătoria președintelui la Washington, așa că numai cine nu vrea să vadă nu vede aceste dovezi

certe ale deschiderii Vestului către noi, concomitent cu deschiderea noastră spre toate statele democratice și civilizate. Singurul lucru care nu-l prea respectăm e recomandarea făcută de FMI de a practica o reformă suportabilă, dar până și asta pornește tot din dorința noastră declarată de a duce reforma până la capăt, fără să păcălim pe nimeni, mai ales că păcăliții cei mai mari am fi noi înșine. Și scriu toate astea pentru a vă reaminti că, în momentul de față, contextul internațional ne este mult prea favorabil pentru a ne tăia singuri macaroana cu această grevă generală care plutește deasupra Sărbătorilor Paștelui. Ieri, citeam o telegramă de presă care anunța refluxul investitorilor străini dintr-o țară estică prea plină de mișcări greviste. Recul normal al celor care investesc nu pentru a pierde prin nemuncă, ci, dimpotrivă, pentru a obține beneficii prin muncă rectilinie de calitate. La noi, investitorii străini abia au început să vină, așa că de ce să nu le dăm motive să intre în panică și din cauza amenințărilor greviste, după ce privesc și așa destul de cruciș încercările de ridicare a unor numiri de prefecți la rang de conflicte interetnice? Și de ce să avem noi liniște și stabilitate, pentru a dovedi Europei și lumii întregi că suntem compatibili cu democrația occidentală, când putem determina contrariul, riscând să pierdem încrederea mereu mai mare, cucerită atât de greu?!

Defilarea prețurilor

1 - 2 mai 1993

Acest întâi de mai ne va oferi cea mai originală defilare care a existat vreodată, undeva, de Ziua Internațională a celor ce muncesc: oamenii vor defila, curioși, prin fața vitrinelor, pentru a lua contact cu noile prețuri! Mulți vor rămâne cu gurile căscate de uimire, se vor face cruci mari în fața magazinelor, se va înjura și printre dinți și mai în gura mare, ba se va da și cu pietre în geamuri, pe ici – pe colo, cum s-a și întâmplat de alfel, zilele trecute, la o alimentară din București. În calendarul ortodox, astăzi e „Ziua mironosițelor", dar dracu' face, și mai ales reforma, să ne trezim cu toții nu purtători de mir, ci de un sentiment contradictoriu: înghițim în sec și continuăm reforma sau ne răzvrătim și împotriva ei, și-a prețurilor, și-a guvernului? Dilemă complicată pentru omul de rând, care trage la șaibă din greu și pentru care, s-o spunem cinstit, reforma asta, despre care vorbește toată lumea, n-a adus decât sărăcie și belele. Ne-am întrebat oare câți dintre cei ce s-au repezit să cumpere în ultima clipă mai multă pâine vor fi perceput mecanismele reformei, ale indexărilor și compensațiilor? La căderea sa, dl. Petre Roman își reproșa și reproșa presei insuficienta explicare a procesului de reformă. Dl. Stolojan n-a catadicsit să explice nimănui nimic, iar dl. Văcăroiu și-a pierdut o seară-ntreagă pentru a demonstra cetățenilor cum stă problema. Rezultatul? Strădania excesivă de a convinge populația că măririle de prețuri sunt, de fapt, compensate a avut efectul invers, amplificând îngrijorarea, ba chiar generând panica, după cum s-a pu-

tut constata. Până la urmă, se pare, totuși, că unica modalitate rămân negocierile, pe baza cărora și cei care, de fapt, constituie marea masă sindicală pot înțelege și accepta cu mult mai ușor. Poate ne vine greu să recunoaștem, dar omul de rând a ajuns să creadă incomparabil mai mult în liderul său sindical, decât în orice reprezentant al patronatului sau al Puterii. În această idee, chiar și medierea de aseară, de la Cotroceni, a probat că nu s-au epuizat căile de negociere și că soluții deopotrivă acceptabile ar exista. Până la ele, însă, vom porni astăzi la defilare, amintindu-ne de un banc care circula în anii trecuți: în magazine te duceai întâi ca la muzeu, adică intrai, priveai și ieșeai; apoi, se mergea ca la biserică, adică intrai, îți făceai cruce și o luai la goană. De astăzi o să ne facem cruce numai privind vitrinele!

Vom fi milionari

5 mai 1993

Așadar, greva generală n-a putut fi evitată. Fie și parțial, ea se declanșează în această dimineață, iar amânarea de 48 de ore pe care au anunțat-o unele confederații trebuie privită mai degrabă ca o portiță lăsată negocierilor. Cu alte cuvinte, în vreme ce jumătate dintre cei care au tratat cu guvernul continuă să o facă, cealaltă jumătate trece la fapte, ca nu cumva să se creadă că la mijloc ar putea fi vreo glumă. Sau vreo amenințare! Din acest moment, greva nu mai este o amenințare, ea este de-a dreptul grevă, pur și simplu. „Parțial generală", cu perspectiva de a deveni „complet generală". Tensiunea e

mare, presiunea e maximă și încă nu știm cum se va sfârși totul. Liderul „Frăției" ne asigură că va fi un protest civilizat, dar cine poate garanta pentru efectele nervilor încordați ai oamenilor, peste două sau trei zile? Să vorbim cinstit, deschis, și să recunoaștem că, dacă se va ajunge la faza a doua, care presupune ieșirea în stradă, riscurile devin imense. Și cine și le asumă, cine mai poate băga mâna-n foc pentru caracterul civilizat al manifestării revendicative, eleganța basculantelor care vor împresura orașele? Exagerăm cumva? Poate, dar dacă o facem e numai la gândul atâtor „mișcări de stradă" care au degenerat în violențe înspăimântătoare și pentru noi, și pentru toți cei de afară, care ne urmăresc de câteva zile, din nou, cu legitimă curiozitate. Ei nu înțeleg cum e posibil ca noi să nu pricepem că dacă ne-apucăm să ne mărim salariile în neștire o să sfârșim prin a înota în bani. La propriu și la figurat, păscându-ne o inflație soră cu a polonezilor. În fond, nici n-ar fi pentru prima oară, că am mai avut noi hârtii de un milion, iar nici acum nu suntem prea departe! Asta vrem, asta o s-avem, pentru că și dacă guvernul Văcăroiu rămâne în picioare, și dacă va fi să vină alt guvern, soluția de împăcare generală nu poate fi decât una singură: emiterea de masă monetară. Fără acoperire, firește. Și-așa, vom ajunge la lefuri de 100.000 și peste, dar valoarea sutei de mii va fi, de fapt, tot cea a salariului actual. În plus, mi-e teamă că ar trebui să ne întrebăm cam cum privesc investitorii străini lansarea grevei generale, ce sentiment de liniște și de atracție le creează atmosfera acestor zile și cam ce stabilitate le probăm noi. Ce se va întâmpla până la urmă? Se va găsi o soluție de compromis între guvern și sindicate,

dar una care va însemna că ne furăm căciula cu toții, dorindu-ne să fim milionari în lei. Vă asigur că vom fi chiar toți, dar milionul românesc va face cât o ceapă degerată. Și-abia atunci o să-nțelegem ce n-am înțeles acum!

Greva la români

6 mai 1993

Cred că a venit vremea să ne obișnuim și noi cu grevele. Să le tratăm, deci, cu toată atenția și seriozitatea, să încercăm aplanarea lor, pe măsura posibilităților, dar să nu cădem în păcatul extremismelor, diminuându-le importanța sau amplificându-le-o în mod artificial. După ziua de ieri, când în redacție ne-au parvenit fel de fel de anunțuri, informații și comunicate, trebuie să recunosc că un întreg corp de redactori se vede pus în imposibilitatea de a concluziona: sunt mai mulți cei care optează pentru grevă sau cei care o resping? E și greu de precizat, de vreme ce, pe lângă greva generală, propriu-zisă, demarată cu toată forța de „Frăția" și de BNS, au apărut și amânări de greve, și greve particulare, și greve japoneze, ba chiar și greve de solidaritate, în timp ce telexurile și faxurile ne-au adus, pe de altă parte, proteste ale medicilor care nu fac grevă (cei mai mulți dintre ei), ale muncitorilor care continuă să lucreze (singuri și nesiliți de nimeni) etc., etc. Deci, ca întotdeauna parcă, adevărul se află cam pe la mijloc, deși cifra greviștilor e cu mult mai mică decât a celor care-și văd de treabă. Asta, însă, deocamdată, pentru că azi și mâine s-au anunțat noi aderenți la mișcările revendicative, totul depinzând de rezultatul negocierilor, care au continuat până aseară târ-

ziu. Așadar, nu este exclus ca lucrurile să se oprească aici, dar e mai probabil că vom ajunge și la infinit mai periculoasa „fază a 2-a", care presupune ieșitul în stradă. Înainte de-a o face, însă, vă propun să reflectăm la o situație pe care tocmai o traversează francezii. Acolo, după cum știți, a căzut un guvern de stânga și a venit unul de dreapta. Premierul Balladur s-a întâlnit imediat cu reprezentanții celor șapte confederații sindicale pe ramură, după care ministrul funcției publice, André Rossinot, a anunțat răspicat că în 1993 nu se va produce nici un fel de creștere salarială. „Situația țării noastre este dificilă, iar funcționarii, ca și ceilalți francezi, sunt chemați la această împărțire a eforturilor". Și gata! Că de-acum înainte vor începe greve peste greve, asta e cu totul altceva. Francezii s-au obișnuit cu ele, ca și întreaga lume civilizată, în vreme ce noi suntem la început, nu?

Marele jaf

8 mai 1993

Încă înainte de a se fi stins ecourile grevei generale, atenția opiniei publice s-a îndreptat spre ceea ce tinde să devină și la noi „scandalul corupției". De la o zi la alta se înmulțesc dezvăluirile din presă, au apărut și liste cu aspect spectaculos, se flutură nume din ce în ce mai mari, deși, în mod cu totul straniu, se întâmplă să fie vorba numai despre „actuali", ceea ce ar trebui să sugereze opiniei publice că mafioții autohtoni s-au născut abia în ultimele luni, după ce, din decembrie încoace, cinstea și corectitudinea au fost principalele atribute ale puterii. Nici cei mai naivi dintre noi nu pot uita, însă,

marele jaf comis imediat după '89, când vistieria țării a fost golită ca o pușculiță personală și când în fericirea libertății care ne cuprinsese, s-a trecut de urgență la împărțirea vilelor, a spațiilor comerciale, a bunurilor de patrimoniu, a atâtor avuții naționale devenite, între timp, bunuri personale, sau, mai grav, scoase direct peste graniță, la mezat internațional. Orice scandal al corupției din România trebuie să pornească de la acele zile și de la acel jaf în numele revoluției din decembrie și al revoluționarilor autentici (săracii!). Afaceri de mare anvergură, care au zguduit presa noastră, nu și-au primit nici astăzi un răspuns oficial și n-am auzit încă despre un fost „cepeunist" care să fie luat la bani mărunți, retroactiv. Comisia parlamentară nou înființată ar trebui să plece de la cercetarea foștilor primari, viceprimari și demnitari care au împărțit ce au vrut și cui au vrut, după bunul lor plac. Ar fi foarte edificatoare o anchetă oficială și amănunțită despre prosperele lor afaceri de astăzi. Apoi, să se meargă înainte, până la cei acuzați acum, verificându-se de urgență în ce măsură sunt vinovați sau nu. Corupții să plece, nevinovaților să li se ceară scuze, iar celor care au acuzat gratuit să li se pretindă daune. Nu apărăm pe nimeni și nici nu învinovățim pe cineva anume, dar o stranie coincidență face ca în vizor să se afle în exclusivitate oameni de pe o singură parte a baricadei. Cum, însă, „baricada" aceasta datează de numai câteva luni, unde sunt ceilalți, de pe vremea marelui jaf post-decembrist? Nu cumva se află... de cealaltă parte a baricadei, transformați tocmai ei în acuzatori?

Cei trei înțelepți

11 mai 1993

De ani și ani de zile, există în Germania, după câte știu, așa-numiții „die 3 Weisen", trei înțelepți chemați să dea verdictul în orice chestiune mai spinoasă în care ar putea să apară interferențe și suspiciuni politice, când se discută cazuri de corupție la nivel înalt. Ultima anchetă de acest gen, despre care am eu cunoștință, privea deplasarea unor demnitari guvernamentali cu un avion oficial, în interese absolut particulare. Apelându-se la cei trei înțelepți, decizia acestora a fost clară și incontestabilă: respectivii au comis un abuz și trebuie să plătească din buzunar! Firește, vinovații au plătit fără să crâcnească, partidele nu s-au amestecat, iar mass-media a salutat în bloc decizia înțelepților. Nu credeți că, în momentul de față, ne-ar prinde tare bine să ne viziteze „Die 3 Weisen"? Că, dinspre partea noastră, nu văd cum am găsi și noi trei asemenea înțelepți care să nu aibă culoare politică, nici prietenii sus-puse și nici interese financiare. Înțelepții nemților sunt nu numai persoane venerabile și perfect neutre politic, dar și oameni de afaceri respectabili, aranjați pe viață prin propria lor muncă. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar găsiți-mi și la noi un singur „boss" care – să nu fi fost bănuit de niscaiva matrapazlâcuri sau pe care să nu-l fi spoit presa, cât de cât! Din această cauză, iată că – lansat cu surle și trâmbițe – scandalul corupției românești începe să se estompeze, iar constituirea faimoasei comisii parlamentare va intra în procedura tradițională a amânărilor nesfârșite, de astă dată, însă, cu deplin temei. În fond, cine pe cine are

dreptul să judece și cum pot fi ținute deoparte interesele de partid și rivalitățile politice, când trebuie anchetat un reprezentant al altei grupări sau unul al puterii? Când vom putea să auzim că s-a reușit și la noi ridicarea unei imunități parlamentare, „măcar" pentru corupție? Chiar ieri vorbeam cu un confrate pe această temă, iar concluzia la care am ajuns amândoi a fost că scandalul corupției nu va fi până la urmă decât un foc de paie, care se va stinge tot așa de repede cum s-a aprins. Nu de alta, dar ar cădea prea multe capete. Și mult prea mari!...

Noi vrem pământ?

14 mai 1993

Luându-ne cu scandalul corupției, cu bătăile și bătăliile de la Parlament, cu inflația și cu prețurile, am trecut cu vederea conflictul care ia proporții pe marginea articolului 30, al. I, privind Legea investițiilor străine. Disensiunile sunt mai vechi, dar cum ele s-au aprins iarăși, riscând să genereze ruperi de alianțe, ba chiar de partide, subiectul trebuie tratat cu maximă atenție. Pe scurt, o tabără – a opoziției – este pentru vânzarea pământului pe care urmează să construiască investitorii străini. Argumentul de bază al acestei grupări e că numai construindu-se ne putem dezvolta, și pentru că străinii n-ar fi dispuși să investească decât garantându-li-se dreptul de proprietate asupra terenului, e musai să facem acest pas. Logica mi se pare perfectă și este evident că proprietatea terenului ar fi nu numai o garanție, dar și un factor extrem de stimulativ pentru cei așteptați să aducă banii. De partea cealaltă, se spune nu! Cum o să ne vindem pă-

mântul și să ne trezim, ca alții, că ni se cumpără țara, metru cu metru?! Această grupare e temătoare că așa ar putea fi „cucerită" Transilvania și că am putea deveni musafiri la noi acasă, chit că legea prevede ca proprietatea să fie valabilă numai în cazul persoanelor juridice române. Sigur, există și aici o logică, dar, ca și în prima variantă, apare și-o doză de exagerare. Invocarea argumentului că investitorii nu vin dacă nu au pământul „lor" nu stă sută la sută în picioare, atâta timp cât, iată, în România se află deja o mulțime de mari companii străine, cu investiții spectaculoase. În ce privește „cumpărarea" Transilvaniei, există suficient de mulți maghiari care ar fi putut-o face până acum, mai ales că firmele lor sunt... românești și n-aveau nevoie de Legea 30, ca să poată achiziționa teren, metru cu metru! Cum însă, nu prin exagerări vom putea ajunge la un numitor comun și cum Legea 30 trebuie finalizată cât mai repede, e nevoie de o cale de mijloc, care promite să fie cea a concesionării terenurilor, se pare acceptabilă pentru ambele părți. În fond, noi vrem pământul sau vrem o valorificare a lui în interesul țării, al economiei românești? Fiindcă nu există decât un singur răspuns cinstit, să trecem de la vorbe la fapte, având în vedere și „portița" întredeschisă veritabililor mari investitori, de a și cumpăra. De acord, dar nu cu doi bani, cum au făcut-o până acum atâția alții!

Floricele de porumb

15 mai 1993

Într-o telegramă de presă de ieri se amintea detaliul – deloc neglijabil – că, începând cu anul 1962, principalul furnizor de sămânță de porumb pentru mai multe state ale lumii, și mai ales SUA, era chiar România. Altfel spus, noi creșteam porumbul mare și frumos, iar din ce ieșea dădeam și la alții, inclusiv prietenilor noștri, fermieri americani, ca să se poată făli și ei cu mândrețe de știuleți și boabe. Și noi le dădeam, ei îl răsădeau și îl cultivau cu grijă, mai adăugau îngrășăminte din alea de care noi nu avem, iar acum, iată: americanii ne trimit porumbul, să ne scoată din impasul agricol, scăpând pe ici-pe colo și boabe dubioase. Păi, bine fraților, se poate așa afront? Noi v-am dat ce am avut mai bun, ajutându-vă să reușiți la fermele voastre ce nu reușea decât Scorniceștiul în anii „epocii de aur", iar voi vă trageți pălăriile de cowboy pe sprâncene și ne cadorisiți cu porumbelul infestat?! Și cum să facem noi popcorn dintr-un asemenea soi, și cum să vândă țigăncile noastre porumbelul fiert, când analizele nu ies cum trebuie?! Lăsând gluma la o parte, considerând că și nefericitul caz de la Constanța e numai un accident, să ne gândim, totuși, la situația în care am ajuns: noi, cei care exportam sămânță de porumb, scoatem azi dolari din buzunarele prin care ne fluieră vântul, pentru a aduce porumb și grâu exact de la cei cărora le-am dat cu ani în urmă! Morala: ei au fost mai deștepți ca noi și oricum, mai gospodari, văzându-și de treabă inclusiv sau mai ales în agricultură, devenită la noi un fel de cenușăreasă, după marele pariu

pe care l-am câștigat cu ea după decembrie '89. Nu credeți că ar trebui să ni se facă măcar puțină rușine, să băgăm capul în pământ și să privim spre țăranii noștri cu vinovăție? Cine s-o fi îmbogățit pe spinarea lor și cine poartă răspunderea acestei incredibile situații de a importa ceva care era aurul exportului nostru?!

Formula magică

8 iulie 1993

În mijlocul puzderiei de acuze cu care taberele noastre politice se improașcă reciproc, și-a făcut loc, încet-încet, o formulă magică menită, se pare, să stingă brusc orice fel de suspiciune. Descoperirea îi aparține domnului Petre Roman, cel care a și lansat-o, anunțând în mai multe rânduri că „își asumă răspunderea". Întâi pentru guvernările sale, apoi pentru o anumită parte din mineriadă. Ei, și dacă omul și-a asumat, nu-i așa, răspunderea, nimeni n-a mai avut nimic de spus. Drept urmare, iată-l și pe domnul Traian Băsescu asumându-și, la rându-i, răspunderea pentru „flotilă", pe timpul „domniei" sale, în calitate de ministru al transporturilor. Mai nou și-a asumat răspunderea și domnul Viorel Hrebenciuc și nu e deloc exclus ca, de acum înainte, modelul ex-premierului să fie folosit pe scară tot mai largă, dovedindu-se convingător și, deci, eficient. Nici nu-i rău că oamenii încep să-și recunoască responsabilitatea, dar ce ne facem că asta se întâmplă mai mult retroactiv și, mai ales, atunci când trăznește cu critici de tot soiul și din toate părțile?! Tare ne-ar plăcea să auzim și guvernanții, și politicienii, și, în general, toți factorii de decizie că, în momentul

când stabilesc ceva, pronunță răspicat aceeași formulă magică. Ar fi cu mult mai convingătoare, nu numai pentru noi, ci și pentru ei înșiși. Așa, însă, trebuie să constatăm, cu tot regretul, că un fost premier își poate asuma răspunderea guvernărilor sale, dar cu ce ne mai ajută asta pe noi acum, când economia a ajuns unde a ajuns? Sau, ca să ne oprim la alt aspect, citând un politician din opoziție, care respingea deunăzi ideea unui guvern de uniune națională, pe motiv că el ar consolida, de fapt, instituția... prezidențială, de ce n-am cere unui asemenea om să-și asume răspunderea spuselor sale și, odată cu ea, consecințele care ar putea decurge dintr-un astfel de demers? Vedeți dumneavoastră, e relativ simplu să spui că-ți asumi răspunderea, mai ales când te afli la strâmtoare, dar dacă va veni ziua în care vom și cere socoteală tuturor celor care, rostind formula magică, s-au crezut acoperiți prin ea, nu s-ar putea să constatăm că a fost numai o vorbă goală? Aviz amatorilor!

Și-au rămas doar trandafirii!

12 iulie 1993

Liniște pe toate Fronturile, mai ales că Fronturi nici nu mai există! Acum avem, în locul lor, un Partid Democrat (fost F.S.N.) și un Partid al Democrației Sociale din România (în loc de F.D.S.N.). Nostalgici, însă, atât foștii fesenișți, cât și foștii fedesenișți și-au păstrat trandafirii, scuturându-se, fiecare la rândul său, de denumirea categoric depășită și, sperăm, nu numai de ea! La Polivalentă s-a încheiat, sâmbătă după-amiază, marele război al „durilor" cu „moderații", câștigat, așa cum am antici-

pat de mai multă vreme, de „aripa Năstase", noul președinte executiv având doar 13 voturi împotrivă, semn clar că partidul e decis să-l urmeze. Dincolo, însă, de acest aspect și în spatele formulei neelegante folosită deja de niște confrați, cum că Adrian Năstase ar fi „primit cadou", din partea... președintelui Iliescu, funcția de șef executiv al noului P.D.S.R., ar trebui să vedem DESCHIDEREA. E limpede că fostul F.D.S.N. s-a pronunțat prin vot împotriva conservatorismului, respingând „durii", ideile și practicile lor. Iar cine l-a suspectat de amestec pe președintele de la Cotroceni ar trebui să meargă până la capăt, recunoscându-i implicit această opțiune, neîndoielnic (și) pe placul opoziției! În mod cert, luptele interne au fost la Conferință mai ample decât lasă să se întrevadă acele numai 13 voturi împotriva domnului Adrian Năstase, iar faptul că noul partid are nu mai puțin de... 7 vicepreședinți demonstrează fără echivoc că s-a urmărit să se împace și capra, și varza. Ceea ce contează, însă, în primul rând este rezultatul final și anume succesul „moderaților", materializat și prin oferta lor de dialog cu opoziția, în vederea ajungerii la reconcilierea națională. Asta ne și trebuie și asta doresc în fond, toate părțile. Cât despre un viitor guvern, probabil că mai avem de așteptat până la toamnă, mai ales că purtătorul de cuvânt al Cotrocenilor repeta chiar vineri, cu diplomația sa proverbială, că nu există deocamdată motive pentru a se proceda la o remaniere, de reținut fiind, firește, cuvântul „deocamdată"!

Prăbușirea leului

14 iulie 1993

Mă uit la ultimele revendicări ale minerilor și, aflând că vor... triplarea salariului, mă întreb unde vom ajunge? Ce-ar fi ca, urmându-le exemplul, să începem cu toții să cerem același lucru, că vorba aia, scumpetea pieței e egală pentru toată lumea, iar în materie de salarii nu cred că sunt prea mulți care să câștige cât un miner! A, că munca lor e grea, chiar foarte grea, nici asta nu contestă nimeni, dar cum strigăm din rărunchi că vrem economie de piață, ar cam fi cazul să înțelegem mecanismul. Altfel, iată, asistăm neputincioși la prăbușirea monedei naționale, apropiindu-ne vertiginos de o prognoză pe care o făcea, nu demult, domnul Oană, de la „prețuri", după care până în decembrie, dolarul va fi 1.000 de lei. Alaltăieri a ajuns la 780, ceea ce înseamnă că în nici o lună a sărit cu aproape 100 de lei, dacă avem în vedere că la jumătatea lui iunie era în jur de 690. Credeți, că vom serba „mia" tocmai în decembrie? Eu zic că mult mai devreme, adică maximum la toamnă, în special grație acestor permanente măriri de salarii, pentru care justificarea a fost și va fi incredibila creștere a prețurilor, scăpată de sub orice formă de control. Chiar ieri îmi spunea cineva că pe piața bucureșteană există o pâine care costă... 1.500 de lei. Că are ea vreo două kile, că e încolăcită artistic și-i dată cu susan pe deasupra nici nu mai contează. Contează doar că negustorul o pune pe tejghea cu 1.500 și, n-o să credeți poate, se găsesc oameni dispuși s-o și cumpere. E ceva să te poți mândri la musafiri că le dai pâine de 1.500 de lei (bucata)! Tot ieri

ne-a parvenit la redacție o listă cu noile prețuri stabilite de o societate comercială bucureșteană la carne, lapte și produse lactate. Nu mică ne-a fost, însă, surpriza, aflând că Ministerul Comerțului, pe care l-am consultat, a etichetat costurile respective drept total... ilegale! Vom reveni asupra cazului, dar până atunci se cuvine să ne întrebăm până unde se va ajunge cu această veritabilă degringoladă, cu prețurile aberante, cu salariile triplate și cu cursa furibundaă a leului spre cota 1.000 față de dolar? Să fie chiar totul scăpat de sub control? Ar fi dramatic!

Scrisoarea lui Clinton

16 iulie 1993

O doamnă venerabilă ne-a sunat ieri la redacție reproșându-ne că nu mai suntem serioși, începând să publicăm și noi „porcăriile alea cu homosexualii"! Până la urmă, cititoarea noastră, pe care ne-o dorim fidelă în continuare, a mărturisit că nu înțelege o astfel de... democrație și că, la urma urmei, dacă ea presupune și homosexuali, să fie, dar să nu-i știe nimeni și nici să nu mai fie popularizați în presă! Eu, unul, înclin să-i dau dreptate dar, dacă avem în vedere că taxarea democrației românești a ajuns să se facă inclusiv pe baza libertăților sexuale, cred că a venit vremea să ne reciclăm cu toții. Recunosc la modul cel mai sincer posibil că nu m-aș fi văzut scriind vreodată despre homosexuali și încă într-un editorial, dar uite că lumea civilizată ne împinge s-o facem, silindu-ne să pricepem noțiunea de deplină libertate până dincolo de granițele pe care ni le-a impus edu-

cația primită și credința într-un Dumnezeu. Probabil că va trebui să înghițim și hapul ăsta, ba chiar trebuie să-l înghițim, pentru a nu dezamăgi pe nici unul dintre cei care au dreptul de a ne lipi etichete pe frunte și pe țară. Iată, au trecut două săptămâni de când președintele Bill Clinton a trimis o scrisoare Congresului, recomandându-i să ne acorde clauza, și nimeni nu a catadixit să publice până acum scrisoarea respectivă. Știți ce scrie în ea? Că „Statele Unite încurajează lupta României pentru crearea unei societăți democratice, ceea ce după ultimele alegeri libere este pe cale de a se dezvolta". Și poftiți, doamnă, să respingeți drepturile homosexualilor, ținând cont de faptul că președintele american a beneficiat în alegeri și de sprijinul homosexualilor, promițându-le și dreptul de a intra în armata americană!

Astfel că, acuzându-ne ieri că „nu mai suntem serioși", cititoarea noastră a aflat că suntem, în realitate, cu mult mai serioși mai ales că aceeași scrisoare a lui Clinton mai cuprinde și pasajul: „...relațiile diplomatice dintre cele două țări au luat un avânt deosebit și dorim să sprijinim din toate puterile desăvârșirea reformei economice din România". Și-atunci, de ce să ne punem de-a curmezișul tocmai acum? Ziceți mersi că, deocamdată, acești 4% din populația României, declarați homosexuali, nu au făcut un partid, că ar fi intrat și în Parlament. La pas!...

F.M.I.-ul joacă alba-neagra

26 iulie 1993

N-am nimic cu FMI-ul și spun asta din capul locului, pentru că nu puțini oameni atribuie prestigiosului organism internațional o responsabilitate uriașă în privința crizei economice actuale, traversată de România. Trebuie să constat, însă, că între măgulitoarele afirmații făcute la televiziune de domnul Maxell Watson și rezultatele concrete ale negocierilor e o diferență cam mare, o neconcordanță destul de greu de înțeles și de explicat. Deci, domnul Watson ne felicită de-a dreptul, chiar debordând, pentru temerarele măsuri luate pe linia reformei, salutând ridicarea subvențiilor și introducerea TVA-ului, după care pleacă urgent, cu delegație cu tot, amânând practic semnarea acordului stand-by pentru luna viitoare. În mod cert, acordul va fi semnat, eu, unul, neavând nici cel mai mic dubiu, pornind de la logica simplă că Fondul Monetar Internațional are grijă să-și recupereze banii pe care ni i-a dat deja în anii precedenți. Totuși, jocul acesta de-a alba-neagra pe care-l practică față de noi, în condițiile recunoașterii curajului de a se fi adoptat cele mai nepopulare măsuri posibile, e cel puțin straniu. Straniu e și faptul că principala solicitare a delegației FMI a fost reducerea cheltuielilor social-culturale și, bineînțeles, controlarea inflației. Nu e, însă, prima dată când reprezentanții FMI ne „joacă" în acest fel și trebuie să ne reamintim că, atât pe timpul guvernului Roman, cât și al echipei Stolojan, ne-am trezit că ultimele tranșe ale împrumuturilor ne-au fost blocate din aceeași cauză invocată și acum – neonorarea datoriilor. În prezent,

avem de achitat o primă rată de 340 milioane dolari, dar nu cumva întreaga sumă cumulează și datoriile cabinetelor precedente? Oare inflația de azi a ajuns unde a ajuns fără să fi marcat o rată de creștere galopantă încă din timpul guvernărilor anterioare? N-am de gând să-l apăr pe premierul în funcție, dar cred că e normal să i se impute exact tronsonul de care răspunde, cu vinovăția cuvenită! Or, tendința este ca, pe fondul nesemnării acordului pe anul în curs (nesemnării deocamdată, să fie clar!) întreaga vină să fie aruncată pe spatele echipei Văcăroiu E și fals, și lipsit de orice fair-play, ca să nu mai vorbim de faptul că tocmai în acest fel opinia publică este indusă în eroare în mod deliberat.

Mentalitatea

2 august 1993

Latino-americanilor nu li s-a dus vestea pentru exces de hărnicie, ba dimpotrivă. Și totuși, nivelul de trai al argentinienilor e demn de invidiat, în raport cu prețurile complexante practicate pe piața internă. Vreme de trei zile, m-am tot întrebat cum se descurcă acești oameni cu lefurile lor, în fața unor etichete care par total inacceptabile pentru turiștii de oriunde. E ceva în genul Elveției, unde chiar și nord-americanul ajunge să se blocheze în fața vitrinelor, gândindu-se că negustorii sunt, probabil, un pic nebuni, că nu vor să vândă, de vreme ce fixează prețurile atât de sus. Ei bine, nu-i deloc așa, nici în Elveția și nici în Argentina. Pur și simplu, ceea ce pare greu accesibil străinului, e, de fapt, la îndemâna indigenului, cu condiția ca acesta să muncească la parametri

normali. Ce înseamnă normal? Înseamnă 8 ore, inclusiv sâmbăta, înseamnă mereu mai multă calitate și eficiență, care echivalează cu devotamentul față de firmă. Apoi vin și banii, suficienți pentru a trăi bine în Argentina și foarte bine în alte părți, gândindu-ne că pesosul e ceva mai puternic decât... dolarul! Prin Europa circulă, de altfel, vorba că argentinienii sunt bogați. Firește, există și argentinieni foarte bogați, dar media cetățenilor câștigă rezonabil, în condițiile unei reforme dure, care n-a ținut cont de nimeni și de nimic, ci doar de interesul național. În această idee, aspectul cel mai ciudat, din punctul nostru de vedere, îl reprezintă puterea în scădere a... sindicatelor. Presiunile lor, exercitate ani de-a rândul, nu mai au efecte acum, când oamenii au înțeles că întărirea monedei naționale e, în fond, cheia succesului, iar realizarea ei se obține mai ales prin cantitatea și calitatea muncii, fără a pretinde pentru asta sporuri permanente la salarii. E o chestiune de mentalitate, care îmbogățește spectaculos țara și, implicit, oamenii ei, plătiți rezonabil într-o monedă puternică. Sigur, argentinienii mai au multe de făcut și le vor face, dar important mi se pare că, în contextul unei democrații occidentale și al unor libertăți impresionante, pe toate planurile, o națiune care n-a strălucit niciodată prin rigoarea muncii a știut să-și schimbe mentalitatea, tocmai pentru că a priceput reforma și beneficiile ei. Scriam zilele trecute că la Buenos Aires am văzut cu preponderență circulând mașini vechi de 10-20 de ani, mirându-mă că argentinienii nu se grăbesc să-și cumpere mașini ultra-moderne, care pot fi luate la tot pasul. Până și în asta, ni s-a spus, se regăsește mentalitatea oamenilor de a trăi nu în lux, ci în confort sub sem-

nul unei concepții care înseamnă corelarea prețurilor cu puterea de cumpărare a salariilor. Dar nu dinspre stat spre cetățean, ci, evident, pe baza unei filozofii de masă, la care cetățeanul aderă conștient, din convingere, respectând principiul să te întinzi cât îți permite plapuma!

Dictatura sindicală

5 august 1993

Traversând câteva țări din America Latină, într-un moment în care la noi apar alte pretenții minerești și sindicale, mă gândesc la cum stau lucrurile pe meleagurile astea. Că mineritul e o îndeletnicire mult mai veche pe aici decât la noi, iar pretenții, zău că n-am prea auzit. În Argentina, bunăoară, unde sindicatele se făleau ceva de speriat cu forța și cu unitatea lor de nezdruncinat, președintele Menem le-a precizat că, în limitele celei mai largi și mai reale democrații, sindicatele pot formula revendicări în funcție de ceea ce fac pentru țară, mai exact în raport de cât produc. Și s-a lăsat o liniște cvasi-totală, întrucât în marea și bogata Argentină sunt atâtea de făcut, încât lumea sindicală a trebuit să se preocupe de ziua de azi decât de ziua de mâine, că fără pâine, nici măcar o grevă a foamei nu e posibilă! Alături, în Uruguay, ca să respectăm istoria, trebuie să amintim că, odată cu lovitura militară de la 8 februarie 1973, partidele au intrat în ilegalitate, iar sindicatele au fost interzise, pur și simplu, vreme de vreo 10-11 ani. Probabil că ele s-au reînființat mai târziu, dar sunt atât de serioase și de... cuminți, încât nici nu se aude de ele. În Chile, ce să mai vorbim? Unde n-ar fi să scoată capul niște sindicate și să-l cheme

urgent pe președintele Azocar la vreo mină de cupru? Atât așteaptă generalul Pinochet și armata sa, să tulbure cineva tihna țării cucerită și aici cu atâtea și atâtea jertfe. Concluziile le puteți trage singuri, comparându-vă eventual salariul dumneavoastră cu câștigul domnilor mineri, care vor iarăși un prim-ministru venit degrabă în prispa lor, ca la comandă. Altfel, se subînțelege de-acum, nu-i așa?, se vor porni iarăși dumnealor spre Capitală, ca să facă ordine în țară și să ne demonstreze că, după ce-am scăpat de dictatura lui Ceaușescu, trebuie să ne supunem dictaturii sindicale! Ajunge, că s-a umplut paharul și s-ar putea să nu se știe! S-ar putea ca o întreagă țară să se revolte împotriva celor care-și trag mineriadele și apucăturile la xerox, uitând esențialul, și anume că stau atât de prost cu munca la extracția de cărbune mai ales, încât s-ar cuveni să se negocieze nu mărirea interminabilă a lefurilor, ci înjumătățirea lor!

Cine mai face grevă?

11 august 1993

În Valea Jiului se pare că se va ajunge la un compromis dar, parcă pentru a nu avea și noi un pic de liniște, la orizont se anunță noi mișcări de protest. E rândul brutarilor și al drumarilor, că ei mai rămăseseră. În rest, dacă v-ați gândit vreodată să întocmiți un asemenea inventar, au intrat în grevă – mai generală sau mai japoneză – cam toate breslele din țara asta, inclusiv intelectualitatea, dacă ne gândim la medici, ca și la profesori. Nici noi, jurnaliștii, n-am făcut excepție (chiar, nu credeți că ar fi binevenită o grevă împotriva prețului

hârtiei, alta împotriva difuzării și o a treia prin care să protestăm din cauza accesului anevoios la anume informații?!), pentru simplul motiv că nimeni nu poate fi mulțumit cum îi merge treaba, cu cât vinde și cu cât câștigă. Greva ne dă sentimentul că vom schimba cumva lucrurile și că, forțând democratic mâna sus-pușilor, indiferent că ei se cheamă patroni sau reprezentanți ai statului, ne îndulcim viața. Până la urmă, rezultatul ne dovedește că ne păcălim singuri și că, în cel mai bun caz, eventualele măriri de salarii nu sunt altceva decât palide satisfacții de moment, care trec repede, aducându-ne la constatarea că viața ne e, în fond, aceeași, dacă nu mai grea, pe măsură ce prețurile și, în general, toate costurile, sporesc vertiginos. Sigur, nici eu nu sunt împotriva grevelor, de vreme ce ele aduc sistematic mici satisfacții financiare, dar mă gândesc la japonezi, bunăoară, la banderola lor albă, generalizată în mereu mai multe țări. Greva japoneză s-a extins pentru că, oamenii continuând să muncească, nu numai că obțin suplimentul de salariu revendicat (sau parte din el), dar câștigă și ceea ce ar fi pierdut prin nemuncă. Am ferma convingere că democrația japoneză e ceva mai veche și mai exersată decât a noastră, cum trăiesc cu sentimentul că, din punct de vedere economic, sindicaliștii niponi calculează un pic mai bine ca noi eficiența fiecărei greve, astfel că, la încheierea ei, nu își mai pun problema recuperării pagubelor înregistrate. La noi, însă, după fiecare grevă, bucuria satisfacerii fie și parțiale a revendicărilor e umbrită întotdeauna, și greu, de chestiunea recuperării pierderilor. Poate pentru că nu suntem (încă) japonezi, nu!?!

Spionii printre noi!

14 septembrie 1993

Nu-mi pot explica nici acum din ce motive a fost lăsată pentru la toamnă dezbaterea în Parlament a raportului SRI. Făcând abstracție de toate acuzele deja lansate și, aș spune, normale, pe care partidele de opoziție le aduc Serviciului Român de Informații, cum că ar face jocul puterii, mă întreb cum este oare posibil să se amâne discutarea unui asemenea Raport, care ține, fără nici o îndoială, de siguranța noastră națională?! Firește, cazuistica „subțire" prezentată în documentul inițial și chiar cazurile concrete oferite în „suplimentul" de ieri nu sunt decât exemple de suprafață. Restul, ați aflat, se găsește în anexele secrete, la care nu pot ajunge nici domnii parlamentari, darmite noi, jurnaliștii băgăcioși. Să ne revolte treaba asta și să strigăm iarăși că vrem transparență? Eu zic să ne gândim puțin înainte de a o face, pentru că, bunăoară, vedeți FBI-ul ridicându-și fustele în Congresul american citind în direct (și la o oră de vârf!) listele cu toți spionii pe care i-a depistat într-un anume interval, anihilându-i și declarându-i indezirabili?! Hai să fim serioși și să luăm din cele ce ni s-au prezentat măcar esența. E suficient pentru a fi obligați să privim cu mult mai multă seriozitate rolul și atribuțiile unei instituții de talia și importanța SRI-ului. Nu-ncape nici o îndoială că toți ne credem încă spionați, supravegheați, cu telefoanele ascultate permanent și cu corespondența cenzurată, considerând că suntem suficient de importanți pentru a face obiectul unei asemenea „filtrări totale". În realitate însă, nu cred că SRI-ul și-ar mai pierde vremea cu

astfel de nimicuri și de persoane, când, iată, e dovedit și declarat răspicat că spionajul e în floare pe la noi, ca și prin celelalte țări estice care și-au deschis degrabă granițele, pentru a-și dovedi democrația și totala transparență. Strigăm disperați de trei ani și mai bine că nu ne vindem țara, pentru a afla că sunt printre noi destui care o vând efectiv și care, vorba domnului Măgureanu (rămasă, din păcate, fără exemplificări), își clamează... patriotismul! Cine ne vinde sau ne sabotează producția de apă grea, cine face instrucție prin munți, cine ascultă telefoanele în numele SRI-ului și cine deschide corespondența? Cine lucra la Parlament și se vindea pe doi bani „oamenilor de bine", cine vrea transparanța armatei române mai mult decât beneficiază de ea chiar și NATO?! Sunt întrebări mai presus de orice îndoieli. Nu credeți?!...

Pierdem teren!

15 septembrie 1993

S-ar fi cuvenit, poate, să mă refer din nou la dezbaterile privind activitatea SRI-ului, după furtunoasa ședință de ieri, în care atât domnii parlamentari, cât și dl. Virgil Măgureanu au avut argumente pentru a atinge puncte sensibile. Ar fi fost interesant, spre exemplu, să ne întrebăm de ce reprezentanți ai UDMR-ului pedalează excesiv pe foștii securiști din SRI, când știu mai bine ca oricine că vechea securitate din Ungaria e bine mersi și n-a fost „purificată" în nici un fel de noua democrație. În fine, subiectele ar fi multe și captivante, dar prefer să le amân, pentru că, iată, tema predilectă a zilei mi se pare, totuși, presa. Ieri au avut loc mai multe procese:

gazetarii acuzați de oameni de afaceri, jurnaliști dați în judecată de instituții, dar și ziariști care se cheamă în instanță unii pe alții. Stăm grozav de bine și exact de asta aveam nevoie când Parlamentul strigă că trebuie scoasă urgent o Lege a presei, când premierul Văcăroiu ne-a amintit subtil că „roata se va întoarce" și când, colac peste pupăză, chiar Raportul SRI-ului semnalează că până și printre noi, jurnaliștii, există spioni. Și tocmai în asemenea momente, unul ca Tolcsvay, din televiziune, care nu e jurnalist, e pescuit cu cătușele la mâini, mânjit la propriu și la figurat de banii pregătiți chimic pentru a-i dovedi corupția. Nici el, însă, nu e singur, fiind deja dovedite vinovățiile rușinoase ale cel puțin altor doi – de astă dată veritabili – reporteri! Stăm rău, domnilor colegi, și pierdem teren văzând cu ochii, în primul rând în ceea ce privește imaginea și credibilitatea noastră, iar pe acest fond, direct proporțional, în gradul de vandabilitate a produsului muncii noastre. Scriu toate astea pentru că, de pe soclul aparent inatacabil al profesiei de gazetar, ne-am obișnuit să-i judecăm aspru pe toți cei din jurul nostru, uitând adesea să ne examinăm propria conduită, ca și pe cea a unora dintre colegii de birou sau de redacție. Uniți n-am fost niciodată și nici un cred că vom ajunge să fim, în condițiile actuale, dar mi se pare esențial să dovedim că democrația presei și șansa de a nu mai avea lacăt la gură sunt înțelese nu numai ca drepturi, dar și ca obligații. De a fi obiectivi, curați și cu coloană vertebrală, nu „cu spate"!

Momentul adevărului

20 septembrie 1993

De aproape patru ani, bucurându-ne de libertate și pășind pe drumul democrației, al economiei de piață, al reformei și al tuturor celorlalte avantaje pe care ar fi trebuit să ni le aducă însângeratul decembrie '89, am visat, mai mult ca orice, la recunoașterea internațională. Am vrut să „intrăm în Europa", am vrut Clauza, am vrut ajutorul finanțelor mondiale, într-un cuvânt ne-am dorit, pe bună dreptate, tot ceea ce este necesar unei țări care aspiră la progres și la civilizație. Bineînțeles, nimeni n-a fost dispus să ne ofere pe tavă toate aceste binefaceri, înainte de a constata că suntem într-adevăr liberi, într-adevăr democrați și într-adevăr reformiști, capitole la care și acum se mai ridică unele semne de întrebare. Că ne-am urnit din vechea amorțeală și am pășit înainte e însă absolut indiscutabil, de necontestat, așa că iată-ne în pragul unui moment crucial, care poate fi apreciat drept momentul adevărului. Într-un interval extrem de scurt, începând de astăzi și până la finele lunii, vom primi răspunsurile la întrebările care ne chinuie cel mai mult: va semna FMI-ul noul acord stand-by, la Washington? Ne va accepta Europa, la Strasbourg, să ne primească printre țările membre? Ne va reacorda Congresul american Clauza națiunii celei mai favorizate? Acestea sunt întrebările, iar modul în care ni se va da sau nu satisfacție va demonstra felul în care suntem priviți de afară, credibilitatea de care ne bucurăm și disponibilitățile partenerilor noștri de a ne sprijini. Sigur, vom trece prin mari emoții, așteptarea e chinuitoare, dar și bucuria va

fi imensă, cum un eventual eșec poate atrage un impact extrem de sever. Într-un astfel de moment, toate disputele și rivalitățile politice interne sunt nu numai inutile, dar chiar păguboase. Interesul este unul și același pentru toți cei care trăim în această țară și chiar dacă suntem neutri, cu puterea sau cu opoziția, nu ne putem dori altceva decât să ni se spună „da" pe toată linia, într-o asemenea variantă putând avea curajul, ba și dreptul, să privim cu speranță înainte. Altfel, vom continua să ne afundăm în criză, în mizerie și în conflictele care ne macină forțele, așteptând un alt moment al adevărului, pe cine știe când. Dar dacă ni se spune acum?!...

Cutremur la Kremlin

23 septembrie 1993

De marți seară, situația de la Moscova a declanșat alarmă de gradul zero pe plan mondial. Măsura anunțată de Boris Elțîn – dizolvarea Parlamentului rus –, cotată de forțele conservatoare drept lovitură de stat, a fost primită favorabil de principalele puteri ale lumii, considerată fiind drept unica soluție de depășire a imobilismului și a blocajului în reformă pe care le determina parlamentul. Un parlament sută la sută comunist, rămas în picioare fără nici un fel de modificare, deci în componența din 1988, mergând cel mult pe concepția restructurării de tip Gorbaciov, dar în nici un caz pe susținerea unei reforme veritabile, absolut necesară unei economii de piață. În aceste condiții, războiul dintre Boris Elțîn și „tandemul" Hasbulatov – Ruțkoi s-a agra-

vat și mai mult, făcând practic imposibilă ieșirea din amorțeală și accentuând declinul vertiginos al unei economii gigantice, cu picioare de lut, care nu mai putea fi susținută din minciuni și din subvenții. Pe lângă acest aspect, prăbușirea fostului imperiu sovietic, a CAER-ului și dorința rușilor de a putea trece cu adevărat la privatizare au adâncit criza întreprinderilor de stat, prăvălind populația într-o sărăcie și o mizerie de nedescris. Pe acest fond, toate strădaniile lui Boris Elțîn de a urni colosul înspre bine s-au lovit mereu de același parlament îndârjit și roșu pentru care președintele ales nu a fost și nu este decât unicul obstacol în calea restaurației, la care tânjesc și destui nostalgici dispuși să manifeste, din timp în timp, în Piața Roșie, cu steagurile pe care tronează secera și ciocanul. Și, iată, momentul deciziei terminus – dizolvarea parlamentului și declanșarea alegerilor parlamentare, nu înainte, însă, ca Boris Elțîn să fi anunțat că se va supune el însuși unui nou scrutin prezidențial. Reacția legislativului a fost exact cea scontată, a oamenilor obișnuiți cu puterea, care se văd deposedați de ea: negarea constituționalității măsurii și emiterea unor contra-măsuri, pe care nu le respectă nimeni, pentru că nici nu văd pe cineva să le dea credit. Cu atât mai mult cu cât marile puteri și-au declarat imediat sprijinul pentru Boris Elțîn și pentru cauza pe care acesta o susține. Ce se va întâmpla e încă greu de spus, dar drumul rușilor spre democrație și spre economia de piață nu are cum să treacă prin fostul parlament!

Laleaua neagră

29 septembrie 1993

Îmi place să cred că nu există om politic în România care să nu trăiască satisfacția votului favorabil pe care ni l-a acordat ieri Consiliul Europei. În fond, la această reușită și-au adus contribuția absolut toate partidele parlamentare, ba chiar și cele care au fost, dar nu mai sunt reprezentate în cele două Camere, ca și o mulțime de alți factori din țară, inclusiv mass-media de toate culorile, deși, într-un moment sau altul, au existat și luări de poziție împotriva intereselor noastre. Ne-am strica bucuria dacă ne-am aminti acum cine și când pâra țara la Strasbourg, cum ar fi total greșit dacă l-am privi cu dușmănie pe înverșunatul domn Van Velzen, sosit din frumoasa țară a lalelelor pentru a cere Adunării Parlamentare să amâne primirea României cu încă șase luni. Până și o asemenea... lalea neagră poate fi bine venită în buchetul de flori pe care ni l-a dăruit ieri Consiliul Europei. Ar fi fost ciudat ca măcar unul dintre nenumărații „europeni" prezenți în sală să nu aibă îndoieli și să nu și le exprime. Îndoieli avem și vom avea în primul rând noi înșine, cum cred că trebuie să aibă orice țară care se confruntă cu dificultățile crizei economice și cu exigențele democrației, după ani lungi și grei de comunism, sub dictatură. Știm bine că până și statele cele mai avansate își pun adesea problema: dacă într-un caz sau altul au procedat într-adevăr corect, așa că nu văd de ce noi n-am avea dreptul să ne îndoim adesea, de vreme ce ne aflăm abia la începutul acestui drum? Întorcându-mă la „laleaua neagră", care a intrigat multă lume, inclusiv pe

distinsul domn Agnelli, din Italia, aș paria că nu e la curent cu faptul că domnul Van Velzen, în ciuda atâtor semne de întrebare pe care și le ridică singur, Olanda reprezintă unul dintre cei mai importanți investitori veniți în România, după decembrie '89. Și cine investește oare într-o țară în care n-ar avea încredere și care ar fi bântuită de, să spunem, restaurație?! Spre marea noastră șansă însă, parlamentarii europeni au acum posibilitatea să ne compare cu alții, iar în această idee gândiți-vă cum privesc recentele rezultate ale alegerilor din Polonia, țară primită prompt, cu brațele deschise, în Consiliul Europei! Or, România a fost ținută la coadă mult și bine, a fost verificată de multiplii observatori și vizitată de numeroase comisii, o serie întreagă de recomandări și-au găsit deja concretizarea în măsuri luate sub semnul democrației, iar altele, inclusiv amendamentele de ieri, urmează să fie transpuse în practică de acum înainte. Ar fi multe de spus, de contestat chiar, în legătură cu condiționările respective, dar până și ele ne prind bine, pentru că știm că nu ne facem vinovați de încălcarea lor sau că, oricum, suntem pe cale de a le respecta întocmai. În încheiere, aș vrea să aplaud în mod special pozițiile exprimate de Bulgaria și Ungaria și să cred că validarea României în Comitetul miniștrilor ne va permite să fim prezenți la istoricul moment european de la Viena! Începem să merităm!

Începe dezastrul!

1 octombrie 1993

Întors, în fine, de la Washington, Mircea Coșea dădea ieri unei agenții de presă o declarație stupefiantă. După opinia sa, România trăiește la această oră mai bine decât își poate permite! Și nici n-a zis bine domnul ministru de stat acest lucru că, iată, începând chiar de astăzi, o vom duce cu mult mai rău! Dolarul a sărit, incredibil, cu 45 de lei într-o singură zi, ceea ce demonstrează că, vrem-nu vrem, tot la vorba FMI-ului ajungem și tot ce ne dictează domnul Camdessus am început să facem. Ni se impune – acesta e cuvântul! – liberalizarea bruscă a ratei de schimb, iar tactica noastră, de-acum evidentă, este atingerea cotei reale prin salturi. Acestea s-au îndesit mult în ultima parte, iar șocul de ieri, cel mai dur de până azi, trădează graba de a ajunge cât mai repede la punctul terminus. Când îl vom atinge și la ce nivel se va afla el, e greu de spus, dar nu încape îndoială că trebuie să ne gândim la ceva în jurul prețurilor practicate la bursa neagră, care înseamnă aproximativ 1.100-1.200 de lei dolarul! Așa stând lucrurile, începem să înțelegem că se apropie dezastrul și să dăm dreptate liderilor marilor confederații sindicale, care au anunțat, nu fără îngrijorare, că în octombrie vom avea parte de mari frământări sociale. Ele devin iminente, de vreme ce, luând ca reper chiar cotația valabilă astăzi, absolut tot ce vine din import, fie ca produs finit, fie ca materie primă, trebuie scumpit direct proporțional cu noul curs. Nu vă repeziți la pompele de benzină, că la asta ne așteptam oricum să se scumpească! Problema e cât or să coste alimentele de

bază, cât vom plăti lumina și căldura și cum vom putea trăi din lefurile compensate și indexate cu care și așa nu se mai ajunge nimeni de la un salariu la altul? Pe zi ce trece, oamenii trec de la îngândurare la panica vecină cu disperarea. După domnul Coșea, chiar și în aceste condiții trăim, însă, mai bine decât ne putem permite, ceea ce înseamnă că mai rău nu poate fi altceva decât dezastrul, început prin prăbușirea catastrofală, de ieri, a monedei noastre naționale, care nu va fi cu siguranță nici ultima și nici cea mai dură dintre toate. Vin zile grele, domnilor, și nu cred că mai e nevoie și de alte argumente!

Democrația muncii

4 octombrie 1993

În Parlamentul francez tocmai s-a introdus un proiect de lege care privește posibilitatea de a se lucra și... duminica. Stânga s-a opus cu vehemență și nu se știe încă rezultatul la care s-a ajuns, dar cert e că francezii, nițel mai dezvoltați ca noi și având o situație economică parcă puțin mai bună, simt, iată, nevoia de a munci mai mult. Pornesc de la această realitate amintindu-mi și reamintindu-vă că unul dintre primele noastre „câștiguri" post-decembriste a fost reducerea săptămânii de lucru. Rareori mai muncește cineva vineri după-amiază, drept care am și ajuns unde am ajuns. E bine, totuși, să știți că majoritatea societăților care prosperă sau care au reușit să depășească momentul de criză nu își scurtează ci, dimpotrivă, își prelungesc programul de lucru și zilnic, și la finalurile de săptămână, iar ca să nu mă refer la mici întreprinderi particulare, aș cita aici cazurile uzine-

lor de autoturisme „ARO" și „Dacia". Amenințate cu falimentul, ambele au reușit să-și capaciteze oamenii, atunci când comenzi ferme trebuiau onorate rapid. Nu numai că nu s-a supărat nimeni, iar sindicatele au fost cele dintâi care au susținut necesitatea prelungirilor de program, dar lecția a fost atât de elocventă, încât nu mai încape îndoială că, pe baza câștigurilor realizate, oamenii de acolo s-au convins că prosperitatea se află la îndemână, dacă democrația muncii e înțeleasă așa cum trebuie. Am mai scris despre japonezi, unde primul criteriu de promovare într-o funcție îl constituie volumul de muncă, orele suplimentare, în special, care nici măcar nu sunt plătite. Așa a fost posibil miracolul economic nipon și iată că, o dată cu invazia spectaculoasă a produselor japoneze pe piețele europene, bătrânul continent ajunge și el la concluzia că week-end-urile sunt prea lungi pentru economii care stagnează sau care se află în pragul crizei. Exemplul francez ar trebui să ne dea de gândit, cu atât mai mult cu cât programul româno-american lansat sâmbătă vizează dinamica și consistența reformei noastre, posibile nu numai de sus în jos, dar și, sau mai ales, de jos în sus. Nu e suficient să vrem reforma și s-o cerem în gura mare. Mai trebuie să și muncim pentru ea. Pe brânci și pe tăcute, în propriul nostru interes!

Oftând de ușurare

5 octombrie 1993

Toată ziua de ieri, am urmărit cu sufletul la gură mersul evenimentelor de la Moscova, ajunse la deznodământul logic, înspre seară. Puciul a eșuat, pentru că nu avea nicicum sorți de izbândă, iar când spun asta nu mă gândesc la raportul dintre forțele militare opuse în bătălia pentru „Casa Albă", ci mai ales la populația Moscovei, în marea ei majoritate de partea președintelui Elțîn, ceea ce înseamnă de partea democrației și a reformei. Sigur, nu vor lipsi cei care să se întrebe cu subînțeles ce fel de democrație este cea a forței, dar dacă ar comite o asemenea imprudență ar trebui să nu uite cine a recurs la forță întâi și cu ce scop a făcut-o. Până una-alta, Boris Elțîn este un președinte ales în mod democratic, în timp ce Hasbulatov și Ruțkoi se aflau în fruntea unui parlament sovietic veritabil. Tocmai acest parlament s-a ridicat împotriva președintelui, pentru ca, ulterior, să-și apâțe susținătorii comuniști la o tentativă de puci autentic, care a declanșat, practic, vărsarea de sânge. În aceste condiții, democrația ajunge la limitele ei firești, când sunt atacate instituțiile statului, apărătorii ordinii și liniștii publice. Iată de ce nu cred că ar putea exista cineva care să-i reproșeze președintelui Elțîn că a trecut, în fine, la măsuri ferme. Oricum, în jurul orei 18.00, când s-a anunțat că Ruțkoi și Hasbulatov au fost arestați, probabil că toată lumea de bună credință a oftat ușurată, inclusiv noi, care știm mai bine ca alții ce ar fi însemnat o eventuală victorie a cuplului de la „Casa Albă". Mai mult chiar, noi am oftat ieri după amiază de două ori, pentru că, în cam

același moment, de la Strasbourg ne parvenea vestea că am fost, în fine, acceptați ca țară membră a Consiliului Europei, în pofida abținerii Ungariei, care n-a votat, totuși, împotrivă, ceea ce e de reținut! Iată-ne, deci, intrați în Europa și cucerindu-ne astfel dreptul de a fi prezenți la istoricul summit al șefilor de stat și de guvern de pe bătrânul continent, care va avea loc la Viena, în această săptămână. Ușa ni s-a deschis, acordându-ni-se toată încrederea posibilă, ceea ce înseamnă că, pe lângă bucuria justificată pe care o trăim acum, trebuie să ne dovedim la înălțimea celor ce ne sunt deja parteneri. Că, deh, am devenit europeni sadea!

Scumpirile

6 octombrie 1993

Furați de bucuria primirii în Consiliul Europei, de răzmerița de la Moscova și de alte asemenea evenimente internaționale care merită atenție, aproape că uităm scumpirile care se țin lanț. Așa se face că rămânem stupefiați în fața unor vitrine sau constatăm uimiți că teancurile de bani cu care plecăm de-acasă pentru a cumpăra cele necesare traiului zilnic devin insuficiente. Iar asta, în paralel cu agonia leului, peste care dolarul calcă nemilos, sub semnul dictaturii FMI-ului, de care trebuie să ținem cont. Am încercat să aflăm ieri care vor fi noile prețuri la principalele produse alimentare, la benzină, motorină și la alte articole de strictă necesitate, dar toate strădaniile noastre s-au dovedit inutile. Nimeni nu știe nimic precis, întrucât noile cifre nu s-au stabilit. Era și greu, de vreme ce, iată, dolarul galopează și până nu va

ajunge la un nivel apropiat de cel care ni se cere (sau impune!), orice majorare n-ar fi decât o nouă treaptă, nesemnificativă, înaintea „marelui val". Un astfel de val vine cu siguranță, dar până la el se pare că tactica saltu-rilor cunoaște o schimbare. În fond, ce și-or fi spus guvernanții noștri: în loc să mărim tarifele cu 15-20 de lei din lună-n lună, mai bine sărim cu 50-100 de lei, la două luni o dată. Zis și făcut, dovadă că, am mai scris, criza de motorină e evidentă, așteptându-se scumpirea, pentru că de lipsit n-are cum să lipsească! O inovație de ultimă oră se anunță și taxa care ar urma să se instituie pe... călătoriile în străinătate. Vrei să pleci, plătești, chit că o asemenea plecare presupune taxă de pașaport, taxă de viză, taxă de carburant și alte asemenea biruri care se adaugă cheltuielilor necesare deplasării. Dacă tot am intrat, însă, în Europa, să simțim că ne costă, iar cui nu-i convine, să stea acasă și să-și petreacă amărâtul de concediu unde-o vrea, chiar dacă pe litoralul românesc e mai scump decât, să spunem, pe cel bulgar! Dar cum vara a trecut și a venit sezonul rece, nu de turism ne arde nouă acum, ci de gaze, de lemne, de petrol lampant și de curent electric care se vor scumpi la rândul lor cu peste 20%. Nu simțiți că vă ia cu frig?!...

Microbul Caritas

10 octombrie 1993

Joi seară, la o oră de maximă audiență, Televiziunea Română ne-a oferit o nouă „rundă Caritas", în care realizatorul emisiunii și cei veniți în studioul de la București doreau probabil să convingă marele public că „jo-

cul" sau „circuitul" clujean este, până la urmă, o mare cacealma. Nu-i exclus să fie chiar așa, dar concluzia a fost una singură: lumea se va îmbulzi la Caritas de două ori mai mult! Pe ce bază? Exact pe argumentele celor intervievați de-a lungul emisiunii, începând cu oamenii care visează să-și ia un porc de Crăciun, continuând cu cei care doresc și casă, și mașină, pentru a ajunge la câștigurile statului, declarate de domnul Stoica la nivelul a 34 de miliarde lei! Contraargumentele celor de la București au fost complet neconvingătoare, inclusiv acela care privea neimplicarea băncilor în jocuri de întrajutorare. Cineva m-a sunat atunci și mi-a spus că băncile nu numai că nu sunt deloc accesibile oamenilor amărâți, dar ajutorul oferit de ele e o jecmăneală în toată legea, dacă se iau în calcul dobânzile imense percepute de toate aceste instituții, fără excepție. Cine cunoaște cât de cât istoria americană a sistemului Caritas știe de-acum principiul sănătos că sunt deștepți cei care se înscriu primii și tot primii se retrag din cursă. Ultimii riscă și pot ajunge să piardă, dar ce ne facem că, după cum ați auzit și ați văzut, oamenii sunt dispuși să accepte și acest risc? Or, aici nu mai e vorba despre naivitatea românului, pe care o invoca cineva în emisiune, ci despre credința lui că merită să încerce, cu prețul respectiv, asumându-și inclusiv pierderea posibilă. Situația cea mai incomodă o are, desigur, domnul Stoica, patronul sistemului, și chiar dacă domnia sa apreciază că circuitul nu e un joc, principiile jocului de noroc devin de-acum prioritare și, ca la ruletă să spunem, poți miza cât vrei, pe ce număr vrei, așteptând oprirea „roții". Cam asta este „Caritas-ul", o roată care se învârtește, întrebarea fiind dacă se va roti la infinit și dacă va oferi mereu numai „numere" câștigătoare!

Omul și drepturile lui

11 octombrie 1993

S-ar fi cuvenit, poate, ca rândurile de mai jos să fie dedicate sentimentului de satisfacție încercat la Viena, că România este, iată, membră a Consiliului Europei. Și totuși, nu aceasta a fost impresia cea mai puternică trăită acolo. Pare paradoxal dar, în momentul când te vezi reprezentat la prestigioasa „masă rotundă", cot la cot cu ceilalți, totul îți apare dintr-o dată atât de normal, încât singurul lucru care te-ar mai putea frapa n-ar fi decât... absența dintre membri (ferească Dumnezeu!). Întorcându-mă, însă, la cea mai puternică impresie pe care mi-a produs-o summit-ul, trebuie să mărturisesc că plasarea omului și a drepturilor sale mai presus de orice a avut un caracter și o complexitate absolut copleșitoare. Cunoșteam Declarația universală de la Paris, Convenția europeană a drepturilor omului, cu protocoalele ei adiționale, libertățile și drepturile protejate, dar tot totuși, încercam senzația de ignorant, în fața atâtor unghiuri de abordare, perfect justificate, dar la care nici nu m-aș fi putut gândi. Nouă ni se pare încă impudic să vorbim despre homosexuali, iar acolo se apară statutul transsexualilor; noi nu știm deocamdată nimic sau mai nimic despre drepturile... vagabonzilor, care există și ele, cum aș paria că nu sunteți la curent cu maniera în care trebuie tratați, de exemplu, cei bănuiți de acte de terorism! Oare ce și cât cunoaștem despre legile privind obscenitățile, în ce măsură suntem la curent cu statutul copiilor naturali sau câte ați aflat până acum despre bioetică, cu trimitere directă la ...transplantul de organe?! Conside-

răm normal să aflăm că sunt apărate, bunăoară, disciplina militară și profesională, nu ne miră să auzim că inclusiv sărăcia constituie o atingere a drepturilor omului, cum e interesant să constați că, mai nou, se militează pentru drepturile elevilor și studenților, ceea ce e foarte firesc. Cât despre drepturile minorităților, spinoase aproape pretutindeni, este de reținut tratarea problemei sub raportul individual, nu al colectivității, tocmai pentru a fi evitate tendințele separatiste, pretențiile teritoriale și stările beligerante, la care s-a și ajuns în unele zone ale Europei. Într-un cuvânt, bătrânul continent s-a dovedit decis să apere omul cu toate drepturile și libertățile lui, dar numai până acolo unde el însuși, respectat și protejat ca individ, nu ajunge să lezeze drepturile și libertățile democratice ale altei persoane sau ale unei colectivități.

De ce incomodează presa?

12 octombrie 1993

În ultima vreme, atacurile la adresa mass-media se întețesc, mergând de la imperativitatea cu care se cere o Lege a presei, până la ținerea unor veritabile rechizitorii (cum s-a întâmplat ieri, în Senat) și chiar la discutarea unor pedepse care să ajungă la patru ani închisoare! Tema e cum nu se poate mai binevenită a doua zi după încheierea summit-ului de la Viena, a cărui Declarație pornește de la respectarea drepturilor omului începând cu „garantarea libertății de exprimare, în special a presei...". În aceste condiții, nu ne rămâne decât să credem că parlamentarii noștri, mai exact cei care și-au făcut un obiectiv din a pune botniță ziariștilor, fie că nu sunt la

curent cu condițiile minime ale democrației – ceea ce ar fi grav –, fie că le sfidează, lucru infinit mai trist! Și într-un caz, ca și în celălalt, elementul care surprinde cel mai mult este că, din nefericire, în rândurile senatorilor și deputaților cei mai vehemenți împotriva presei se află foști și, probabil, viitori colegi de-ai noștri, ajunși parlamentari tocmai pe baza activității jurnalistice. Indiferent de culoarea lor politică – pentru că sunt, practic, de toate culorile –, ni se par de neînțeles într-o asemenea postură anti-democratică, vizavi de chiar profesia lor de bază! Ce-ar vrea denigratorii presei, să începem din nou, ca pe vremuri, să ne entuziasmăm de tractoristul îmbrăcat de duminică și urcat pe tractor ca să i se facă o poză de prima pagină? Să-i tragem la osanele unuia sau altuia, să nu vedem criza economică, prăbușirea leului, scumpirile interminabile, salariile insuficiente, lupta ridicolă pentru putere, corupția în extindere, ineficiența tuturor comisiilor și cantonarea Parlamentului în cu totul alte probleme decât cele absolut vitale pentru țară? Nu mi se pare deloc normal ca domnii senatori să se supere pe presă, cum nu mi s-a părut normal – și am scris-o! – că și președintele Iliescu s-a supărat la Viena pe niște ziariști, cum au mai făcut-o, de-a lungul ultimilor ani, și câțiva prim-miniștri și, rând pe rând, mai toți liderii de partide. Când supărăm, e sigur că punem degetul pe rană, ceea ce doare și deranjează drept care, iată, oamenii politici găsesc de cuviință să înceapă un veritabil război cu presa. Greșeală mare, însă, pentru că nu au nici o șansă, decât, poate, dacă noi, gazetarii, am fi dispuși să plecăm capul! Dar nu suntem!

Cartierul Primăverii

14 octombrie 1993

De două-trei zile, s-a reaprins vechiul scandal al vilelor din cartierul Primăverii. Documentele publicate în presă mi se par foarte greu de contestat, dacă nu chiar imposibil, dar nu acesta este subiectul la care vreau să mă opresc, ci faptul că atât de râvnita zonă bucureșteană a fost și va rămâne o veșnică sursă de conflicte. Personal, cred că toți, dar absolut toți cei care s-au grăbit să pună mâna pe o viluță în perimetrul respectiv au făcut-o din grandomanie. Și bineînțeles că au greșit. În fond, Bucureștiul e plin de o mulțime de alte cartiere selecte și de imobile mai acătării decât cele din Primăverii. Totuși, pentru că acolo a trăit nomenclatura PCR, conducerea de partid și de stat, zona a constituit un miraj pentru cei care, ajunși acum mai sus sau mai jos în structurile Puterii, consideră că, dacă tot reprezintă noua pătură politică „superioară", e musai să locuiască în același cartier. Iar dacă ei au înțeles așa, urmașii lor gândesc la fel și, cum primii i-au scos pe cei vechi, ceilalți îi vor scoate pe actualii locuitori și-așa vom merge din evacuare în evacuare și din repartiție în repartiție, la infinit, în acompaniamentul scandalului de rigoare. Zilele trecute, parlamentarii noștri au fost criticați pentru graba cu care și-au legiferat drepturile, dar în această grabă au omis chestiunea importantă a așa-numitelor locuințe de serviciu. Acestea trebuie fixate undeva, dar nu în Primăverii, ocupate în momentul numirii și eliberate o dată cu plecarea din post, cum se întâmplă în toate țările civilizate. În caz contrar, putem ajunge la situația în care fiecare

cabinet în parte și fiecare membru al Parlamentului să ceară câte o vilă pe măsura... demnității sale și a înaltei funcții deținute! Tam-tamul din jurul domnului Petre Roman privește tocmai un asemenea aspect. Cât a fost prim-ministru, era absolut obligatoriu să aibă la dispoziție o locuință corespunzătoare poziției. Una repartizată corect, legal, destinată în exclusivitate primului ministru. Dar, dacă asta este normal, cum vi se pare că dl. Stolojan a stat „la bloc" (e drept, unul mai acătării, în centru sau că premierul Văcăroiu locuiește și acum în Militari? În ceea ce privește cartierul Primăverii, cel mai nimerit ar fi să devină cartier diplomatic. Nimeni n-ar mai avea nimic de spus, cum se întâmplă și cu Palatul Primăverii, devenit sediul Centrului Euro-Atlantic.

Salariul minim

16 – 17 octombrie 1993

În negocierile dintre guvern și confederațiile sindicale au apărut noi praguri ale așa-numitului salariu minim, oscilând între 65 și 93.000 lei, în funcție de numărul membrilor de familie. Sună frumos, numai că aceste cereri sau mai bine zis, pretenții, ar trebui să-și găsească acoperirea în ceea ce se și produce. Eu, personal, am mare respect pentru sindicate în general și pentru „Frăția-CNSRL" în mod special, fapt ilustrat prin publicarea practic exclusivă a tuturor comunicatele sale în paginile „Cronicii române". Iată de ce îmi place să cred că rândurile de mai jos vor fi percepute drept ceea ce sunt, adică o invitație la luciditate, în fața tendinței tradiționale a tuturor grupărilor sindicale de a sări calul atunci când

vine vorba despre salarii. Mi-ar plăcea foarte mult să aud că aceleași organizații și-ar îmboldi membrii la ceva mai multă muncă, și mai bună, pentru a putea emite pretenții salariale direct neproporționale. Or, la noi se cer lefuri prin raportarea exclusivă la prețuri, ignorându-se aspectul principal și anume că măririle de prețuri – mai ales în condițiile adaosului nelimitat – provin cel mai adesea din... măririle de salarii practicate de întreprinderi. Cu alte cuvinte, un muncitor de la o fabrică de, să spunem, șaibe, cere pe cale sindicală să i se mărească leafa, conducerea fabricii i-o mărește, după care constată că trebuie să-și scumpească șaibele, pentru a avea de unde să plătească lefurile. Și le scumpește, moment în care muncitorul, pe post de cumpărător, constatând că prețul șaibelor a crescut, se duce din nou la guvern și cere din nou mărirea salariului, întrucât prețurile au crescut iarăși! Nu știți de unde provine inflația? De aici, sau mai ales de aici, celălalt aspect, al raportului leu-dolar fiind, la rândul său, copleșitor. Rămânând, însă, la chestiunea noastră, aș da orice să aud într-o zi că fabricantul de șaibe își propune să producă și mai multe, și mai bune, și chiar mai ieftine. Cum, însă, trăgătorii noștri la șaibă văd lucrurile nițel altfel, pe fondul noilor măriri de salarii vom proceda curând și la importul acestor accesorii. Ca și al atâtor altora, că tot ne dau datoriile afară din casă!

Cei care se supără pe noi

18 octombrie 1993

Se întâmplă adesea ca o serie de oameni la care facem referiri critice să se supere. Desigur, e dreptul lor, cum și noi avem, ca ziariști, dreptul de a ne spune părerea, pe care o și publicăm, în virtutea profesiei. Doar rareori s-a întâmplat, însă, ca unul dintre criticați să-și recunoască vinovăția. Cei mai mulți resping cu vehemență chiar și argumentele strigătoare la cer, contraatacând și făcându-ne procese de intenție, acuzându-ne de simpatii politice sau de cine știe ce alte interese. Așa se și face că numărul proceselor contra ziarelor și ziariștilor sporește necontenit, că noi înșine am început să ne atacăm între noi și că probleme minore se transformă din ce în ce mai frecvent în veritabile războaie de presă. Noi, „Cronica română", n-am fost și nu suntem adepții răfuielilor prin intermediul ziarului, pentru că, în fond, n-avem nimic de împărțit cu nimeni. Când, însă, atacurile la adresa noastră au depășit limita, n-am ezitat să replicăm, cum o vom face și de aici înainte, din motive care țin de restabilirea adevărului, nu de orgolii. Vrem, totuși, să fim înțeleși de cei care se supără pe noi că, până și atunci când înțelegem că vom produce nemulțumire, mai puternic este imboldul de a spune corect ceea ce e de spus. Sigur, uneori poate o facem cu un exces de malițiozitate, nu de puține ori mai și greșim, că oameni suntem, dar una peste alta, credeți-ne, unica intenție este cea bună. Iată de ce, întotdeauna, la noi a fost și va fi loc pentru orice drept la replică, pentru toate partidele și toate sindicatele, pentru toți cei care au ceva de spus, inclusiv

împotriva noastră. Dacă nu credeți, priviți-ne colecția și veți putea constata lesne că lucrurile stau exact așa. Ne-ar plăcea ca toată lumea să se străduiască la fel și să probeze cel puțin atâta fair-play ca noi, în loc să ne incite la înjurături vârtoase, reciproce, care ne-ar deservi în egală măsură. Aviz, deci, celor care ne tot declară războaie și altor amatori, care n-au înțeles încă faptul că bătălia pentru Legea presei a fost declanșată tocmai de mult prea supărații de... adevăr!

Sfidarea

19 octombrie 1993

Între atâtea probleme complicate, cu care se confruntă lumea întreagă în momentul de față, chestiune privind drepturile minorităților cunoaște, fără îndoială, cea mai amplă abordare dintotdeauna. În fața numeroaselor tensiuni și stări conflictuale la care s-a ajuns, comunitatea internațională caută mijloacele de toleranță și căile spre reconciliere, pentru a respecta întocmai drepturile individuale ale minorităților, dar și pentru ca ei să nu confunde drepturile colectivităților în care trăiesc, drept lezări ale propriilor lor comunități. Zilele trecute eram în Zimbabwe, fosta Rhodezie, încrâncenată ani de-a rândul împotriva câtorva albi care stăpâniseră și jefuiseră zdrobitoarea majoritate neagră. Indigenii au învins în cele din urmă, ajungând să fie stăpâni în propria lor țară, dar sfidarea albă continuă să existe, putându-ne întâlni cu ea pe stradă, la tot pasul. El, albul, traversează pe roșu fără să se sinchisească. Doar e alb! El aruncă mucul de țigară pe o stradă curată ca o farmacie, pentru că,

nu-i așa, negrii trebuie să vină s-o mătură. El se crede încă superior, deși e minoritar și tolerat chiar, dar tocmai de aia, mai nou își cere drepturile de... minoritar! În fond, nimeni nu-i vrea rău albului și nimeni nu-i lezează drepturile, dar necazul e că drepturile se transformă în pretenții, pretențiile în sfidare, care tușează deja toleranță colectivității. Deloc întâmplător, într-un asemenea moment, iată, Nobelul pentru Pace '93 a fost atribuit lui Nelson Mandela și președintelui sud-african Frederik de Klerk, un negru și un alb, care au găsit căile de temperare a apartheidului în țara lor. Aici, în Mauritius, de unde transmit, o societate multirasistă, de numai un milion de locuitori, e frământată de secole să rezolve aceeași problemă, a armoniei între etnii, pentru că, pretutindeni, cei mai puțini au pretențiile cele mai mari, considerându-se nedreptățiți, lezați în drepturile de minoritari. Tocmai aici e punctul nevralgic, că nici majoritarii, dar nici minoritarii nu trebuie să aibă drepturi superioare celorlalți numai că, de regulă cei care sfidează nu sunt cei mulți!...

Turismul de top

20 octombrie 1993

Ar fi imposibil ca, ajuns într-un paradis turistic cum este Insula Mauritius, să nu fi tras cu coada ochiului spre cum se face meseria asta într-o stațiune de top. Înainte de orice, însă, aș vrea să vă precizez că restul localităților, deci zonele locuite din afara perimetrelor turistice, seamănă mult cu mizeria și sărăcia din satele indiene. Spun asta pentru a vă familiariza cu cadrul general,

care nu influențează, însă, deloc spațiile turistice în sine. De altfel, la intrarea în orice perimetru de hotel, care presupune curți „impecabil de curate" (Procter & Gamble!), puzderie de flori și, musai piscină, pășești în cu totul altă lume. E foarte greu să mulțumești vreodată personalului din hotel, pentru simplul fapt că, la orice serviciu pe care-l soliciți, promptitudinea e însoțită de mulțumirile celui ce ți-a îndeplinit cererea. Pentru plajă, există în camere prosoape mari, cu această destinație, la recepția hotelului ți se oferă și saltele pneumatice (la cerere și gratuit), iar pe nisipul „Procter & Gamble" găsești nu numai umbrele pitorești, dar și un alt tip de saltele, și tot gratuite. „Salvamar"-ul te îmbie să faci plimbări cu caiace, cu hidrobiciclete sau cu veliere, care intră în prețul sejurului, cum intră – poate n-o să credeți! – și masa de seară, că breakfast-ul e, oricum inclus! Despre apă caldă și rece n-are rost să mai vorbim, nici despre schimbatul zilnic al așternuturilor din camere, al prosoapelor și al curățeniei, care te copleșesc. Presă, din belșug, la dispoziție, biciclete – idem, terenuri de sport, saună, masaj și toate celelalte, iar peste toate impresionant rămâne meniul de la restaurant, dublat de un serviciu ireproșabil. Vrei o cafea în cameră? Ea vine imediat și (tot) gratuit, că toate intră în preț, iar prețul, pe care-l bănuiești exorbitant, se dovedește până la urmă perfect rezonabil, deși te afli în Mauritius, la Oceanul Indian, unde vin milionarii să se odihnească, nu la Eforie sau la Mamaia, unde se duc săracii noștri să-și cheltuiască agoniseala de un an în 10-15 zile! Regret sincer că în delegația care l-a însoțit aici pe președintele Iliescu nu s-au aflat ministrul turismului (măcar în locul ministrului culturii, care a

scăpat avionul) și câțiva dintre patronii noștri de hoteluri sau restaurante. Ar fi fost o lecție extraordinară pentru ei, cu tâlcul că turistul e făcut să se întoarcă, nu cu prețuri mari pentru servicii mizerabile, ci cu tarife de bun simț, la prestări ireproșabile și într-un confort de zile mari. Tocmai de aceea, probabil, am găsit aici o sumedenie de nemți, în timp ce la noi se aude că niște firme germane de turism au decis să renunțe la Litoralul românesc din cauza prețurilor prea mari, pentru niște prestații mult prea mici. Și-uite așa, turismul de top din Oceanul Indian falimentează turismul de divizia C de la Marea Neagră!

Viața la... kilogram

27 octombrie 1993

Anii grei ai comunismului ne-au creat multe reflexe ciudate, pe care le percepem abia acum și care nu sunt deloc condamnabile. Bunăoară, absența sistematică a produselor alimentare ne obișnuise să ne burdușim cămările cu tot ce se putea, de frica justificată de a nu rămâne descoperiți. Găseai salam, luai imediat un kil, cel puțin unul, bucurându-te că nu e cu soia; idem cu cafeaua, când o găseai, ca și cu atâtea alte produse de strictă necesitate, tradiționale rămânând grămezile de pâini, kilogramele de zahăr și de ulei, devenite delicatese, prin raritatea lor. Acum trăim o etapă nouă, calitativ superioară cum s-ar spune, în care delicatesele respective au dobândit acest statut nu prin raritate, ci prin prețurile absolut inaccesibile. Tocmai de aceea, însă, e de remarcat că exprimarea noastră, a tuturor, privește tarifele

prin prisma... kilogramului. Iată, spre exemplu, atât de des invocatul în ultimele zile mușchiuleț Montana. Toți ne mirăm că a ajuns la 12.000 de lei kilogramul, dar nimeni nu-și pune problema că pot fi cumpărate doar 100 sau 200 de grame, adică strict necesar, cum se obișnuiește în lumea civilizată. S-ar putea să stârnesc iritare cu aceste rânduri, fiind suspendat de intenția de a căuta niscaiva justificări la aberantele creșteri de prețuri. Nici vorbă, însă, de așa ceva simțindu-mă la fel de afectat ca orice alt cetățean atins serios la buzunar. Problema e, însă, că, zilele trecute, cineva îmi amintea de anii de demult când noi sau părinții noștri cumpăram de la magazin cu suta de grame, fie șuncă de Praga, fie parizer sau alt salam, ca să nu mai vorbesc de cafea, care se cumpăra frecvent la câte... 50 de grame. Și nu era nici scumpă, și se și găsea pe toate drumurile. Acum, trăiesc senzația că ne vom întoarce spre aceeași fază, dar din cauza prețurilor. S-ar putea să vi se pară nefiresc, dar veți începe să vedeți oameni care cumpără 50 de grame de cafea, 100 de grame de mușchiuleț Montana, o jumătate de pâine sau câte 5-10 litri de benzină. Momentul acesta a venit, e dramatic, dar trebuie înțeles, măcar de dragul reformei pe care o vrem cu toții și al adevărului economiei de piață. Nici „afară" nu e altfel, după cum mulți dintre dumneavoastă au putut vedea: se cumpără din plin cu suta de grame, pâinea se vinde chiar și la... felii, deși există și foarte mulți oameni care se aprovizionează săptămânal cu kilogramele. Noi, însă, mai avem ceva de tras, până acolo!...

Dictatura frigului

1 noiembrie 1993

Decenii de-a rândul, marile probleme ale românilor au fost criza de alimente și de căldură... Dacă, totuși, în privința mâncării ne-am mai descurcat, cu încălzirea caselor ne-a fost extrem de greu, fiecare sosire a sezonului rece aducând cu ea ceea ce ne-am obișnuit să numim „dictatura frigului". Nici astăzi, la patru ani de la Revoluția din decembrie, lucrurile nu s-au schimbat. Alimentele, care se găsesc din belșug, ne-au devenit inaccesibile prin prețurile lor, iar în ceea ce privește încălzirea, stăm cel puțin la fel de prost ca înainte. Un octombrie extrem de rece ne-a dat deja semnalul că „dictatura frigului" a și intrat pe rol, anunțând o iarnă aprigă. Concomitent, în București, dar nu numai, s-a precizat că apa caldă n-o să prea existe, iar povestea cu contoarele care să înregistreze ceea ce plătim, dar nu avem e, desigur, boală lungă. Câte grade vor fi în case, peste iarnă, mi se pare riscant să prognosticăm, mai ales că ele vor depinde nu de ce vor emana caloriferele, ci de frigul de... afară! Ca să nu mai vorbim despre tarifele încălzirii, care vor bate în acest sezon absolut toate recordurile anterioare. Șocul va fi deci, dublu, pentru că vom dârdâi pe mult mai mulți bani, ceea ce va spori nemulțumirea cetățeanului, atât față de administrațiile locale, cât și față de guvern. Care guvern are de-acum sarcina cea mai ingrată, de care, cu siguranță, este conștient. Tocmai de aceea se precipită plătirea datoriei către ruși, pentru a putea primi de urgență „cota" de gaz metan promisă și contractată. Problema e, totuși, dacă va veni, când va veni și în

ce măsură ne va ajunge? Chiar optimiști fiind, în sensul că răspunsurile vor fi în totalitate favorabile, rămâne prețul inhibant și convingerea că, la fel ca în cazul alimentelor, ne vom încălzi doar atât cât ne va ține buzunarul pe fiecare! Fără nici un fel de exagerare, se anunță o iarnă dramatică, mai ales pentru cei săraci – și avem atâția! –, o iarnă în care dictatura frigului nu va putea fi înfrântă decât de dictatura banului. Cine are bani, va avea și căldură, iar cine nu, nu! Întrebarea e, totuși, cine are bani?!

Blocajul politic

2 noiembrie 1993

Fără discuție, caracteristica scenei noastre politice este, în momentul de față, lipsa de dialog. În ciuda puzderiei de „negocieri" purtate între partidele de tot felul, atât de o parte, cât și de cealaltă a eșichierului politic nu se ajunge la nici un rezultat concret. În așa-numita coaliție aflată la putere, nu știu să se fi reușit ceva între PDSR și ceilalți, ultimele semne venind dinspre PUNR și PSM, iar dincolo devine tot mai limpede că armonia e frântă de mult și că stări tensionate se accentuează vizibil, pe fondul unei distanțări incontestabile a PL '93 și PD (FSN) de Convenția Democratică. Împunsături reciproce apar frecvent de fiecare parte a baricadei, căutările de soluții sunt general valabile, posibilele noi alianțe sunt spulberate aproape imediat după enunțarea lor și nu puțini lideri sau fruntași de grupări încep să fie contestați din interior. Toate acestea au generat un dialog al surzilor, care nu este altceva decât un veritabil blocaj politic, pe fondul căruia se blochează încet-încet chiar

totul, de la reformă, până la activitatea parlamentară. Cum semnele sunt tot mai clare și mai sesizabile, iar efectele lor își spun cuvântul, iată că ies din nou la lumină teoreticienii. Dintr-o parte, reapare Grupul Un Viitor pentru România dezmorțit activ după o lungă perioadă de anonimat absolut, iar din cealaltă se reactivează Grupul de Dialog Social, care a beneficiat chiar aseară de un larg spațiu în controversata emisiune a lui Tatulici. Ideal ar fi fost, însă, ca în „dialogul intelectualilor", să-i fi putut vedea pe liderii morali ai GDS – Liiceanu, Pleșu, Paler, Blandiana – angajați într-o discuție cu „ceilalți intelectuali" din GUVR și nu numai. În acest fel, ne puteam alege cu ceva și s-ar fi putut vorbi despre un real schimb de păreri. Dar așa, n-am făcut decât să ne convingem, că blocajul funcționează atât între grupuri, cât și în interiorul lor. Iar dacă la acest nivel, al teoreticienilor, al celor de elită, nu reușim măcar dialogul, cum ne putem gândi la depășirea impasului, la reconciliere națională? Mereu mai evident și mai apăsător, blocajul politic își pune amprenta pe întreaga noastră societate și tocmai de aceea grupările intelectuale, care se declară apolitice, ar trebui să facă simultan pasul de întâmpinare!

Criza

4 noiembrie 1993

Impasul economic în care ne aflăm, dublat, evident, și de cel politic, ascute criza societății noastre. Conflictele mocnesc, cum am mai spus, iar unele au ajuns deja să explodeze la lumina zilei. Dialogul pare imposibil și totuși zilele din urmă ne dau semne că toate taberele po-

litice, simțind momentul de ananghie, încearcă să comunice între ele. Aseară, pe programul 1 al TV, a avut loc o nouă asemenea tentativă, prima cu participarea mai largă, multicoloră, și mai temperată. S-a adus în primplan, cu acest prilej, chestiunea dialogului cu electoratul, care nu există, într-adevăr, dar care nici nu poate rezolva criza și starea politică tensionată. E drept că oamenilor trebuie să li se explice în detaliu ce presupune tranziția, ce înseamnă reforma și că, acceptându-le, ne asumăm o serie de riscuri, care înseamnă privațiuni. Or, în general vorbind, pentru o mare parte a alegătorilor reforma este percepută doar ca o trecere de la Iadul comunist la Raiul economiei de piață. Nu e deloc așa, pentru că nici pe parcursul tranziției și nici măcar în momentul instaurării depline a economiei de piață nu umblă câinii cu covrigi în coadă. Priviți spre Vest și veți constata că, neavând economia solidă de acolo, nu avem, însă, nici marele număr de șomeri, nici atâția bogați și nici atâția săraci. E o cale lungă până acolo, vorba aia, dar deocamdată trebuie să înțelegem și să ne punem de acord. Criza ne obligă, iar primul pas necesar este depășirea impasului politic, abandonarea războaielor țâfnoase, de orgolii, a pândei reciproce și a hărțuielilor la care recurg grupările, aproape fără excepție. Din astfel de practici rezultă o șifonare a imaginii fiecăruia și a tuturor, la un loc, atât în fața electoratului de-a dreptul siderat, cât și a partenerilor externi, care tocmai s-au întors cu fața la noi. Și tot întrebându-ne unde vom ajunge cantonați pe asemenea poziții de război, iată-ne în fața răspunsului efectiv: aici, la impas, la blocaj, la lipsă de dialog, la criză. Dacă nici acum nu pricepem, e clar că nu mai rămâne decât varianta alegerilor anticipate. Pentru că nu se mai poate!

Politizarea ministerelor?

5 noiembrie 1993

De două zile circulă cu insistență niște vești legate de ceea ce zvonistica începe să numească politizarea ministerelor". Totul a pornit de la o afirmație făcută la ultima conferință de presă a PDSR de dl. Adrian Năstase și percepută ca un fel de somație adresată ministrului de externe, Teodor Meleșcanu, de a opta între intrarea în PDSR sau... renunțarea la fotoliul ministerial. Eu, unul, refuz să admit că dl. Meleșcanu se află cu adevărat în fața unei astfel de somații. Înclin să cred că, mai degrabă, Adrian Năstase a avut în vedere o chestiune de principiu și când spun asta mă gândesc la practica existentă înainte de război, când, și dacă ministrul de externe era un reprezentant al partidului de guvernământ, cheia diplomației românești era deținută de secretarul general al ministerului respectiv, întotdeauna un diplomat autentic, ba chiar unul de calibru. Afirm acest lucru și pentru că, în prelungirea afirmațiilor de la amintita conferință de presă, președintele executiv al PDSR a făcut referiri similare și la Ministerul Apărării, și la cel de Interne, care ar urma, se pare, să fie conduse tot de reprezentanți ai formațiunii sale. Problema e, însă, că în asemenea ministere și îndeosebi în armată este știut că postul cheie este acela de șef al Marelui Stat Major, unde nu s-ar putea afla niciodată un politician, ci numai un specialist veritabil, de înaltă capacitate. Vreau să cred că în această idee se vizează întoarcerea la tradiții și nu consolidarea puterii PDSR-ului, sub semnul vehementei solicitări a opoziției, ca partidul menționat să-și asume în totalitate responsa-

bilitatea guvernării. Oricum, atât PDSR, cât și dl. Adrian Năstase trebuie să revină asupra chestiunii și s-o lămurească pe deplin, pentru a ști în ce ape ne scăldăm și ce se dorește, până la urmă. Mie mi se pare greu de crezut ca un diplomat de carieră și de talia lui Teodor Meleșcanu să fie debarcat pentru că nu e membru de partid, chiar dacă MAE traversează acum un moment al adevărului, deloc agreabil, dar absolut necesar. Iată de ce, repet, în zilele următoare sunt de așteptat clarificări față de poziția anunțată sau, poate, percepută greșit de noi, ziariștii.

Scadența

10 noiembrie 1993

Am scris nu o dată despre apropierea momentului în care marile întreprinderi vor ajunge să constate că nu mai pot supraviețui decât prin corelarea salariilor și a personalului cu exact atât cât produc și, mai ales, cu cât reușesc să vândă. Momentul a sosit, iar situația prezentată acum două seri, la Televiziune, apropo de greva generală declanșată la Întreprinderea de ceasuri din Arad, e tipică. Oamenii cer schimbarea conducerii, acuzând-o de incapacitate, pentru că nu a reușit să asigure decât 30% din comenzile necesare desfășurării unui proces de producție la nivelul capacității reale a fabricii. Să fie de vină conducerea că nu se mai cer ceasurile de Arad în aceeași măsură, sau, poate, prețurile acestor orologii, tot urcând, pentru a putea acoperi, între altele, creșterea costurilor de producție și implicit a salariilor, au devenit

neinteresante, deci necompetitive?! Incompetenta conducere a întreprinderii propune acum singura variantă realistă: reducerea personalului la nivelul comenzilor, recomandând totodată, concedii fără plată, pentru 2-3 luni, și acordarea salariilor în funcție de comenzile reale. Ce se va întâmpla? Probabil că puterea sindicală își va spune cuvântul și de astă dată, procedându-se la schimbarea conducerii, fiind numiți alți șefi, care nu vor mai reduce nici personalul, care nu vor mai trimite oamenii nici în concedii fără plată și nici nu vor cere racordarea salariilor la treimea de producție. Rezultatul? Se va merge iremediabil spre faliment. În schimb, dacă măsurile propuse vor fi înțelese și acceptate, întreprinderii îi mai rămâne șansa de a renaște din propria cenușă. Sunt curios și eu la care dintre cele două variante se va ajunge până la urmă, pentru că acest caz nu este decât primul sau printre primele dintr-un lung lanț de situații în care mari întreprinderi ajung la scadență. Economia de piață e nemiloasă și cere sacrificii dure, iar dacă nu înțelegem ce se petrece la noi, să privim spre Franța, unde Senatul tocmai a aprobat reducerea săptămânii de lucru la doar 32 de ore, cu diminuarea corespunzătoare a salariilor, considerând-o unica modalitatea de a combate criza și șomajul!

Revolta locatarilor

12 noiembrie 1993

Unul dintre cele mai importante câștiguri ale democrației ar trebui să fie acela de a nu mai plăti ceea ce nu avem. A fost, însă, nevoie de aproape patru ani bătuți pe muchie pentru ca locatarii să se trezească și să se ridice împotriva jafului practicat de toate instituțiile puse chipurile să fie în slujba cetățenilor. În mai multe orașe din țară, asociațiile de locatari au cerut deja decuplarea blocurilor lor de la centralele termice, se caută cu înfrigurare contoare pentru apă caldă, care se plătea fără să fie, apa rece lipsește și ea, lifturile circulă cum circulă, dacă circulă, întreprinderile de salubritate nu-și fac treaba nici pe jumătate, dar au pretins și li s-au oferit salarii din ce în ce mai mari, și tot așa, una peste alta, oamenii au ajuns în pragul disperării. După primele 48 de ore de iarnă, constatările sunt dezastruoase la absolut toate capitolele, dar acest prim semnal de alarmă nu pare să determine măsuri la vreun nivel anume. Se ridică din umeri și e de vină, bineînțeles, guvernul (care are și el fără nici un fel de îndoială, vina lui!), pentru că, din moși-strămoși, întreprinderile în culpă, care au trăit ani de-a rândul din banii noștri, fără să ne ofere măcar un minimum necesar, se cred nevinovate. Iată-le, însă, în pragul falimentului, pentru că, din momentul în care locatarii nu vor mai plăti ceea ce nu consumă, pentru că nu au, practica încărcării avizelor, devizelor, notelor de plată sau cum le-o spune devine inoperantă. Și să vedem pe unde vor scoate cămașa RADET-ul, ROMGAZ-ul, RENEL-ul și celelalte, ca să nu mai vorbim despre dom-

nii primari și primăriile lor. Oamenii strâng din dinți și, realizând furtul pe față la care sunt supuși, se revoltă împotriva societăților care le băgau mâna în buzunar. E numai începutul, la care se vor adăuga și alte asemenea fantome care, puse fiind în slujba cetățeanului, n-au făcut decât să-l batjocorească și să-l tapeze. Vine el și rândul ASIROM, agenția aia care-și asigură propriile beneficii, cum va veni și al multor altora. Dacă nu se trezesc și dacă nu înțeleg nici măcar acum, în ceasul al 12-lea, că românul a fost jefuit prea mulți ani și e prea sărac pentru a mai accepta o asemenea postură.

Senatul contra presei

15 noiembrie 1993

La câți oameni de valoare certă se află în Senatul României și pe care eu, personal, îi respect în mod sincer, nu-mi vine să cred nici acum că s-a votat sancționarea ziariștilor cu pușcărie și cu interzicerea dreptului de a-și mai exercita ulterior profesia! Orice considerente au generat o asemenea poziție și orice cazuistică se va fi invocat, rezultatul votului (83 pentru, o abținere și doar 11 împotrivă) demonstrează fără echivoc că domnii senatori sunt teribil de înverșunați împotriva presei, căreia i-au declarat astfel un război în toată legea. Firește, nu putem să nu-l primim, ba chiar suntem constrânși să-l acceptăm, dat fiind că proiectul a fost validat de-acum în Camera Superioară. Nu noi suntem, însă, cei care pierd, pentru că, în fond, Senatul nu ne-a ajutat niciodată, sub nici o formă, nici în cea de acum. În schimb, o puzderie de comisii și-au desfășurat activitatea în mare

măsură pe baza materialelor de presă, pe semnalele trase de mass-media, ba chiar și pe audierea unor jurnaliști. În plus, domnii senatori ni se declară prieteni de câte ori li se ivește prilejul, ne solicită sprijinul într-o puzderie de probleme, pentru ca, la un asemenea moment, să-i vedem votând aproape în bloc împotriva noastră, a dreptului nostru de exprimare, inhibat, fără nici un fel de îndoială, de amenințări de asemenea proporții. La câte „calomnii" proferează presa, în comparație cu domnii senatori, noi suntem mici copii și nici nu beneficiem de vreo imunitate. Probabil că ei înțeleg libertatea de exprimare și democrația doar în ceea ce-i privește. De astă dată, vor explica precis că au avut în vedere doar „anumiți ziariști" sau „anumite publicații". Așa o fi, dar votul a tratat presa în totalitate, motiv pentru care și noi tratăm Senatul în același mod, cu regretul că nu-i putem ști pe cei numai 11 senatori care au fost împotriva acestei aberații. Cu certitudine, Camera Deputaților va trebui să corecteze injusta decizie a Senatului. Altfel, am putea ajunge la o perfect posibilă grevă a presei față de activitatea parlamentară, în care ne vom bucura precis de sprijinul opiniei publice și al sindicatelor, profund nemulțumite de prestațiile și de eficiența aleșilor neamului. Nu vă jucați cu noi, domnilor!

Nedoritele recorduri

17 noiembrie 1993

Duminică pe la prânz am văzut la televizor un țăran care a rostit ceva de-a dreptul aiuritor: zicea el că un kilogram de struguri costă mai puțin decât un litru de apă minerală sau, și mai exact, că apa minerală e mai scumpă cu 50 la sută decât un kil de struguri! Iată un record demn de „Guiness Book", dar nici pe departe singurul dintre atâtea altele cu care putem intra în istoria economiei de piață a lumii. Oul a ajuns la 100 de lei și chiar peste (aici țăranii n-ar mai avea nimic de spus), o găină costelivă bate la 2.000 de lei, iar o gâscă, vorba lui Mircea Crișan, n-o prea iei că prea ar fi gâscan, și costă cam cât era deunăzi un purcel de lapte, purcelul e cât un vițel și uite-așa, din aproape-n aproape, o să doborâm toate recordurile. Să vedem cine mai cumpără și cine mai vinde. Și nu numai în piață, ci și în magazine. Săptămâna trecută, în cadrul unui raid-anchetă efectuat de ziarul nostru, semnalam că o anumită firmă a devenit complet inaccesibilă pentru cumpărătorul român. Două zile mai târziu, ea ne confirma concluzia, lansând o companie publicitară la TV, după ce, vreme de peste trei ani, vânduse din plin fără să-și facă reclamă. Scad vertiginos, aproape dramatic, vânzările de țigări. Kent-ul a ajuns la 2.300 lei pachetul, iar fumătorii noștri încep să se întoarcă spre BT, ca pe vremuri, sau spre alte țigări, mai fumabile, din punct de vedere al prețului. Iar din ianuarie – gata și cu reclama la televizor, inclusiv la... „Dallas". Batem recorduri, domnilor, și vom continua în același ritm, pentru că dolarul merge înainte, ca să dovedim FMI-ului

că suntem cuminți și ascultători. Atât de cuminți și atât de ascultători, încât, iată, vom fuma BT în loc de Kent, ne vom încălzi cu godinul și vom renunța la vițel, la purcel de lapte și la gâscan, mulțumindu-ne cu găina costelivă. Bună și-aia și, la urma-urmei, devine bun orice poate fi cumpărat cu atât cât mai avem prin buzunare. Că mai e și iarnă, ne mai trebuie și îmbrăcăminte groasă, și încălțăminte, mai e și transportul în comun. Bucuroși le-om duce toate?!...

Senatul nu se lasă!

19 noiembrie 1993

Cu toate protestele exprimate de mass-media în ultimele zile, ca și cu pozițiile ferme luate de politicieni de diverse culori, războiul Senatului cu presa este escaladat în continuare. În cursul zilei de ieri, s-au făcut noi referiri la influențele negative pe care le-ar avea presa, mergându-se până la afirmația stupidă că unele ziare încearcă să învrăjbească... senatorii cu deputații. În realitate, însă, până și o asemenea afirmație are în vedere atragerea deputaților de partea punctului de vedere exprimat și votat de domnii din Camera Superioară, sub forma invitației „Hai să dăm mână cu mână, să-ngropăm presa română!". Îngropați-ne, domnilor, și n-o să vă mai asculte nimeni, că și așa, în ultima vreme, începeți să nu vă mai ascultați nici între dumneavoastră, de învrăjbiți ce sunteți! Rugămintea noastră e, totuși, să jucați pe față și să încercați să înțelegeți rolul constructiv al mass-media măcar sub aspect democratic. Cu mult mai cinstit și mai simplu ar fi fost să introduceți în Codul Penal un para-

graf în care să spuneți că presa n-are voie să facă referiri critice la adresa dumneavoastră, că în fond asta vă irită cel mai mult. Fiind mai presus de oricine și de orice, nu puteți accepta nici măcar ideea că, din când în când, mai călcați și pe alături, că se mai poate întâmpla să nu aveți dreptate sau să susțineți puncte de vedere de pe poziții politice, chiar și în chestiuni care nu privesc politicul. Rolul gazetelor, radioului și televiziunii nu e să zugrăvească totul în roz-bonbon și nici să se extazieze la discursurile dumneavoastră, ci doar să constate dacă și cât sunteți de eficienți și, deci, de folositori celor care v-au ales. De ce nu vindeți dumneavoastră ziarul parlamentarului în tiraje de masă? Nu pentru că el n-ar fi făcut de profesioniști, ci pentru că este obligat să înfățișeze doar ceea ce vă convine. Vă păcăliți, însă, domnilor, furându-vă căciula de pe cap tocmai acum, când e gerul mai mare și strânge mai rău! Aflu că ați și audiat oarece ziariști „acreditați la Senat" și tare mi-ar plăcea să difuzați câteva dintre articolele scrise din sala Omnia de vreo doi-trei dintre ei, care n-au călcat pe-acolo decât cu acest prilej! Spun asta pentru că dumneavoastră vreți să semănați zâzanie între noi, nu noi între senatori și deputați. Dar, dacă vă place așa, mergem înainte. Nici noi nu ne speriem, continuând să susținem că ați comis o eroare gravă când ați votat împotriva noastră, lezându-ne drepturile de exprimare democratice.

Privatizații

9 decembrie 1993

Va trebui să mai curgă ceva apă pe Dâmbovița, până ne vom obișnuit să-i privim și să-i tratăm cu respect pe cei numiți generic, cu o oarecare doză de pizmă. Dacă în primele momente de după decembrie '89 ne-am bucurat cu toții de apariția sau reapariția lor, ulterior au început să se facă auzite voci încărcate de obidă și invidie, potrivit cărora „privatizații" n-ar fi altceva decât „securiștii" dinainte. Apoi, pe măsură ce dumnealor, primii întreprinzători particulari din economia noastră de piață, au început să prospere mai mult sau mai puțin, spiritele s-au înverșunat și mai mult, astfel că astăzi asistăm la un război împotriva „dughenizării" purtat pe scară națională, pe lângă care s-a reluat vechea și sfânta tradiție a turnătoriilor discrete, ba la Garda Financiară, ba la Poliția Economică sau pe la primării și prefecturi. Dar, stați o clipă, domnilor, stați și gândiți-vă că privatizarea pe care o dorim – sau, cel puțin, o proclamăm în gura mare – nici nu putea demara altfel decât cu aceste chioșcuri și dughene, cu mica negustorie de la care să se pornească spre marile magazine, și fabrici, și societăți puternice, și bănci, și toate câte sunt. În primăvara lui '90, omul de afaceri Ion Țiriac, spunea la o conferință de presă că viitorii businessmani locali se vor naște prima oară din vechii... bișnițari și nici nu cred c-a fost departe de adevăr. Problema e, însă, că în momentul de față privatizații au ajuns să reprezinte o categorie destul de numeroasă și de importantă, care este deja în măsură să concureze statul pe multe din tronsoanele principale ale economiei, ba chiar să-l și scoată adesea din impasurile în care

l-au împins tranziția și criza. Recunoaștem sau nu, mulți dintre acești privatizați au adus în țară grâul pentru pâine, când nu-l mai aveam, motorina pentru tractoare, când nu mai era, și cartofii, și zahărul, și untul, și cafeaua, și electronicele, și îmbrăcămintea, și, în fond, toate atâtea care ne lipseau și după care am tânjit. Merită, deci, respectul nostru, mai ales astăzi, când – în premieră absolută – la Casa Republicii va avea loc festivitatea intitulată „Topul firmelor private". Să-i aplaudăm deci, și să nu-i hulim, pentru că mulți dintre ei și-au scos casele la mezat, pentru a face primul pas românesc spre privatizare, pe propriile lor riscuri, deloc negociabile.

Memorialul Revoluției

21 decembrie 1993

Mă număr printre cei care se încăpățânează să spună că în decembrie '89 a fost, înainte de orice altceva, o Revoluție autentică. Câtă conspirație, câtă diversiune și câtă lovitură de stat se va fi grefat după aceea pe revolta spontană și explicabilă a celor mulți rămâne să dovedească istoria, dar nimeni, niciodată, nu va putea contesta că la Timișoara, în primele zile, și-apoi la București, începând din 21 decembrie și continuând până în seara de 22, cei ieșiți în stradă, călcați în picioare și apoi secerați noaptea la Inter au fost împinși la sacrificiu de altceva decât dorința de a trăi omenește, liberi și demni, spulberând dictatura comunistă. Acest Memorial al Revoluției pe care îl retrăim în fiecare an înaintea Crăciunului, când ne plângem morții, închinându-ne amintirii și sacrificiului lor, ne reamintește mereu frisonul din 21 Decembrie, revărsarea Bucureștilor pe toate străzile cen-

trale, urmată de noaptea aceea crâncenă, în care lătratul mitralierelor i-a ținut treji până și pe cei rămași ascunși prin case și chinuindu-se să adoarmă. În mintea și în sufletul lor dictatura părea de neînfrânt, dar ceea ce se anunța drept o continuare a măcelului de la Timișoara s-a transformat treptat în izbânda curajoșilor de pe baricadă, a celor care s-au îndârjit să nu mai dea înapoi, lăsând acolo, pe caldarâm, prieteni, frați, surori, părinți, copii, pentru a reda întregii țări demnitatea, libertatea și democrația. Pe ei îi omagiem acum, la patru ani, nu numai cu sentimentul recunoștinței, dar și cu convingerea că ne-au fost și ne vor fi de-a pururi superiori prin chiar curajul și sacrificiul lor. Începută la Timișoara, Săptămâna Recunoștinței continuă astăzi la București, cu marele miting omagial din Piața Universității și cu depuneri de coroane la Sala Dalles, în Romană, la Televiziune, în toate celelalte puncte fierbinți ale Revoluției de la 21 Decembrie, care a fost și va rămâne pentru totdeauna o Revoluție autentică. Nimeni n-are dreptul s-o conteste, s-o minimalizeze sau s-o ignore, pentru că atunci au murit oameni. Și au murit pentru binele nostru, al tuturor! Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Riscurile meseriei

20 februarie 1994

Încă un ziarist a fost arestat. Nu e nici primul nici ultimul, atât la noi, cât și de-a lungul și de-a latul lumii! Meseria asta, ca destule altele, presupune și asemenea riscuri, pe care ni le asumăm din capul locului. De aia și suntem incomozi, pentru că avem curajul să punem degetul pe rană, spunând adevărul. Sigur, mai și exage-

răm, că oameni suntem, sigur că adevărul nu este întotdeauna cel pe care-l susținem noi sau că, între atâtea mii de ziariști, sunt și destui pârâți, dispuși la diferite jocuri de interese, personale sau politice. Fiecare este însă responsabil în mod direct și perfect în cunoștință de cauză. Așa și cu fabulistul craiovean, acuzat de „ofensă adusă autorității". S-ar putea să fi ofensat vreo autoritate, deși o fabulă rămâne o fabulă, iar subînțelesurile ei pot fi interpretate într-un fel sau altul. Ce nu e normal este că ziaristul a fost arestat, pe baza unui mandat de reținere emis de Parchetul local. Respectiva instituție trebuie să se afle într-o foarte mare criză de activitate, dacă a ajuns să citească și să interpreteze fabule din ziare. Și, dacă o s-o țină tot așa, n-ar trebui să ne mire dacă, într-un viitor apropiat, domnii de la Parchetul craiovean vor trece de la interpretarea fabulelor lui Nicolae Andrei la cele semnate de Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu sau chiar La Fontaine! Că, în fond, în fiecare bou, viței, măgar sau porc, din fiecare fabulă, se poate vedea întruchiparea unui anume personaj. Să admintem, totuși, că ziaristul craiovean ar fi ofensat o autoritate, indiferent de rangul ei. De ce trebuia el arestat? A dat cu cuțitul, a tâlhărit, a prădat la drumul mare, a ucis? Este jurnalistul un pericol public, social, ca să fie cercetat sub stare de arest? Nici vorbă, la mijloc fiind un abuz, un exces de zel evident al cititorilor locali de fabule. Nu e însă cazul ca Parchetul să-și arate voinicia față de un gazetar, motiv pentru care ne alăturăm tuturor colegilor, cerând eliberarea imediată a lui Nicolae Andrei. Aceasta cu atât mai mult cu cât suntem informați în ultimul moment că familia lui a depus o cerere de eliberare pe cauțiune. Fixați suma domnilor, că de plătit o plătim noi, ziariștii, cât de dezbinați om fi sau om părea!

Momentul adevărului

12 martie 1994

Undeva, lângă Brașov, o întreprindere a fost închisă. Peste 1.000 de salariați au rămas pe drumuri, dintr-o dată, trăind o tragedie încă greu de înțeles la noi. Legea falimentului nu operează deocamdată și totuși, iată că o fabrică se închide subit. De prima, sigur că nu e prima, iar de ultima nici nu poate fi vorba, pentru că lanțul va fi, din păcate, interminabil, potrivit legilor dure ale economiei de piață. Cazul în speță mi se pare, însă, unul mai special, pentru că închiderea acestei societăți a fost dictată de bancă, „Banca Țiriac", ca să spunem lucrurilor pe nume. Cum s-a ajuns aici? Simplu: salariații au ținut-o tot în greve, au acuzat între altele o privatizare dubioasă, au mai cerut ba una, ba alta, dar din punct de vedere al producției nu și-au pus problema mai deloc. Până când finanțatorii s-au săturat și au spus gata, tragem obloanele. Și obloanele s-au tras! Tare aș vrea să-i văd acum pe domnii care au împins lumea la deschiderea și menținerea scandalului și să-i întreb: ce revendicări mai aveți? Oare vine statul să redeschidă fabrica? Nici vorbă! Ar mai fi șansa ca proprietarii să o vândă, dar pentru asta ar trebui să apară întâi un cumpărător, ceea ce pare puțin probabil pentru o întreprindere închisă din cauza ineficienței, iar părțile să se și înțeleagă la preț. Chiar și într-un asemenea caz fericit însă, este sigur că prima măsură la care va proceda viitorul proprietar va fi reangajarea a maximum jumătate dintre foștii salariați. Ei bine, să spunem că se ajunge și acolo. Crede cineva că șomerii de acum, văzându-se din nou la locu-

rile lor de muncă, or s-o ia de la capăt cu grevele și cu pretențiile lipsite de acoperire în producție? Cu certitudine, nu și tocmai de aceea am adus în discuție acest exemplu. El este real și toți care au de învățat din el câte ceva să învețe, pricepând că a sosit momentul adevărului. Care e adesea dureros, până la disperarea firească a celui rămas pe drumuri. Fără serviciu, deci fără pâine. Țineți oameni buni de slujbele voastre, că am intrat în economia de piață!

La pândă

18 martie 1994

Nu știu în ce măsură cetățeanul de rând percepe actuala tensiune politică sau dacă este preocupat cumva de ea. E sigur, însă, că ne aflăm într-un moment în care pânda reciprocă e la ordinea zilei, în planuri mult mai largi și mai complexe decât s-ar putea crede. Probabil că opinia publică sesizează prioritar, dacă nu chiar exclusiv, doar vânătoarea dintre opoziție și putere și, eventual, dintre partidele de centru-dreapta și cele de centru-stânga. În realitate, există și pânda aprigă dintre partidele aflate de aceeași parte și inclusiv dintre grupările existente în sânul tuturor partidelor. Pe zi ce trece ne convingem că sunt mai duri și mai moderați în aproape fiecare formațiune politică și că rivalitatea dintre ei se află acum aproape de punctul de fierbere. Se mai urmăresc, în aceeași măsură, și sindicatele cu guvernul, dar și sindicatele între ele, au ajuns să se pândească reciproc și revoluționarii, despre cât a stat Garda financiară cu ochii pe Poliția economică și invers s-a dus de mult bu-

hul, dar se mai pândesc și Vama cu Poliția Vamală, și chiriașii cu proprietarii, și PUNR-ul cu UDMR-ul, și presa cu puterea, și puterea cu presa, și chiar noi, ziariștii, între noi, doar-doar ne-om prinde unii pe alții pe picior greșit, cu ocaua mică! Pânda generală alimentează zilnic tensiunea, demonstrând o teamă reciprocă, deloc compatibilă cu ideea pactului politic, social și național predicată în egală măsură de toată lumea. De fapt, această crispare extinsă și transformată într-un fel de vânătoare nu face altceva decât să ne îndepărteze tot mai mult de normalitatea spre care tindem și de care avem nevoie. În locul ei însă, fiecare se trezește demascat în părțile sale cele mai rele, rezultatul fiind o deteriorare comună de imagine în ochii opiniei publice. Pentru că, firește, nimeni nu rămâne dator și nimeni nu e curat ca lacrima, din copilărie și până la bătrânețe. Așa am ajuns să vedem peste tot numai neocomuniști, turnători și spioni, să privim chiorâș la oricine și să nu mai avem încredere în nimeni. Nici în noi înșine!

Omul care aduce ploaia

19 martie 1994

Ieri a sosit din nou la București domnul Max Watson, șeful misiunii pentru România a FMI. Bun venit, domnule Watson! Ne bucurăm sincer, așteptând cu sufletul la gură să bateți palma cu noi și să ne trimiteți prima tranșă a împrumutului ăla, după care ni s-au lungit urechile. Aceleași urechi de care ne trageți sistematic, până ne-om obișnui și noi să respectăm rigorile celor convenite, de fapt, în Memorandum. Există, însă, un fel de coin-

cidență, pe care tare am vrea să ne-o explicăm, măcar pentru a ști sau nu dacă este doar o coincidență. Între 1 și 23 februarie, cursul dolarului a stat nemișcat în raport cu leul, la 1.480 lei, pentru a exploda brusc, la 1.570, cu două zile înaintea sosirii dumneavoastră la București. Acum, s-a întâmplat exact același lucru, dolarul rămânând „înghețat" la 1.570 lei, de când ați plecat și până v-ați întors, pentru ca ieri, când ați venit în România, să constatăm că moneda noastră se prăbușește iarăși brusc, cu exact 80 lei! Similitudinea e destul de stranie, trebuie să recunoașteți și dumneavoastră, domnule Watson, dar neplăcut e faptul că ea creează tot mai pregnant impresia că deveniți un fel de om care aduce ploaia. Eu nu zic că ploaia nu e necesară, ba chiar că e binevenită la ceasul primăverii, dar ruperile astea de nori, care se petrec ritmic, seamănă mai mult a furtună. Zilele trecute, un specialist în politică monetară – al cărui nume îl trecem în tăcere – ne preciza într-o scrisoare că leul de fapt se întărește și că, deci, prăbușirea lui în raport cu dolarul e ca și terminată. Pe piața liberă, ca să citățm întocmai spusele „specialistului". Cum se întâmplă, însă, întotdeauna, taman în momentul cu pricina ați sosit dumneavoastră, parcă anume pentru a ne dovedi că mai e mult până departe. Apropo, domnule Watson, cam cât credeți că mai e și cam pe unde ar urma să ajungă moneda României, că am vrea să știm și noi cât or să ne coste benzina, hârtia de ziar și, în general vorbind, viața noastră, cea de toate zilele? Bucuroși le-om duce toate, dar rugați-i pe domnii de la politica monetară să nu mai coreleze „licitațiile" surpriză cu venirile dumneavoastră la București!

Gafa

31 martie 1994

Impozitul pe venitul agricol a fost votat, dar cine crede că și de astă dată coaliția la putere a învins se înșală amarnic. De fapt, formațiunile care susțin guvernul s-au păcălit singure, iar PDSR-ul cel mai mult dintre toate. Puneți-vă în pielea oricărui țăran care a ales în 1992 cei trei trandafiri și care constată acum că, iată, partidul „lui" vrea să-l impoziteze, iar Opoziția nu numai că refuză votul, dar nici nu participă la dezbateri, părăsind pur și simplu sala. Cine pierde și cine câștigă?! Și totul se întâmplă într-un moment cheie, în care electoratul pare să-și reanalizeze opțiunile, potrivit recentelor sondaje. Până și cei care n-au crezut în obiectivitatea datelor, cum a fost și cazul meu, vor trebui să recunoască, însă, că introducerea unei asemenea legi acum a fost total neinspirată, putând avea efecte ireparabile pentru coaliția majoritară, în mediul rural. Eu, unul, nu sunt împotriva ideii de impozit, de vreme ce absolut toți trebuie să plătim, cum și plătim cei mai mulți dintre noi cele cuvenite statului. Mă gândesc, însă, că graba de a stabili impozitele pe venitul agricol, înainte de a lămuri complet atâtea și atâtea probleme ivite o dată cu redarea pământului în proprietatea țăranilor și înainte ca ei să-și poată asigura mijloacele necesare lucrării suprafețelor respective, e o mutare greșită a guvernului. Pe care nu cabinetul o plătește, ci partidul de guvernământ și aliații săi parlamentari. E drept, pe ici pe colo, pe la sate, mai circulă și vorba că țăranii sunt temători în privința pământului lor, tocmai pentru că nu era impozitat, iar pe

fondul atâtor acuzații de restaurație, chiar acesta putea fi un motiv în plus de neîncredere, nu?! Ar mai fi de pomenit și proporția redusă în care s-au atribuit până acum titlurile de proprietate, prețurile prea mici de vânzare a terenurilor sau chiar despre cele doar 10% din suprafețele agricole semănate până în prezent, pentru a avea imaginea agriculturii românești la acest început de primăvară. Să fie oare taxa pe venitul agricol un stimulent pentru țărani? Eu zic că nu și o consider o gafă imensă, care n-ar putea fi reparată decât într-un singur fel: prin respingerea legii de către președintele Iliescu, care s-ar dovedi din nou de partea țăranilor, dar și a... opoziției!

Apărători fără apărare?

7 aprilie 1994

Probabil că n-aș fi scris aceste rânduri, dacă în ultima perioadă n-ar fi apărut cel puțin trei momente importante în viața mass-media de la noi. Primul dintre ele privește întâlnirea președintelui Iliescu cu directorii și redactorii șefi ai cotidianelor centrale, al doilea se leagă de plecarea-surpriză a unui grup masiv de profesioniști din TVR, iar al treilea se referă la ultima creștere a costurilor tipografice (cu 70%), anunțată de Imprimeria Coresi. Un confrate scria după întâlnirea de la Cotroceni că mulți dintre noi s-au dus acolo pentru a cere niște condiții privilegiate, niște avantaje. E inexact. Nu s-a cerut decât respectarea acelorași principii care funcționează între oricare doi parteneri economici, pornind de la negocierile prețurilor între părți, până la stabilirea

unor termene firești de decontare și, nu în ultimul rând, la eliminarea taxelor pe transportul presei și a câtorva TVA-uri care copleșesc activitatea noastră, măsuri care s-ar înscrie în practica tuturor țărilor civilizate. Deci, n-am cerut milă și nici nu ni s-a promis, pentru că nici n-am accepta-o. E vorba doar de faptul că noi, nefiind în stare să ne unim, ca profesorii, ca medicii sau ca minerii, ne trezim victime în bloc. Ba chiar ajungem să fim batjocoriți de un oarecare vătaf de tipografie (tot de stat!), care se crede numit pe viață într-un post de director din care raportează continuu numai pierderi, fără a se sesiza cineva că are și dumnealui o oarecare responsabilitate. De vină suntem, însă, noi, ziarele, și noi, ziariștii, probabil pentru că nu mai lucrăm „la stat"! Idem și cu Televiziunea, de unde se pleacă mai ales pentru salarii și pentru neatârnare, spre posturile particulare, care se înmulțesc îmbucurător și democratic. Firește, nici ele nu pot sta pe roze de la bun început și printre ele se vor naște falimente, ca și în întreaga presă scrisă, privatizată în totalitate, după decembrie '89, și mergând cu orice risc (financiar) înainte. Ce presupune acest risc? Să ne trezim pe drumuri sau să ne trezim înainte de a ajunge pe drumuri și, dacă tot ne-am dus la Cotroceni fără excepție, poate reușim să ne și adunăm fără invitația președintelui, pentru a ne face dreptate noi înșine, prin mijloacele noastre specifice, cu care apărăm pe toată lumea, mai puțin propria noastră breaslă și propria noastră pâine.

Greșelile greșiților noștri

9 aprilie 1994

Cine mai avea vreun dubiu că vorbitorii de „limbă moldovenească" își potrivesc ceasurile nu după București, ci după Moscova are acum prilejul să constate că s-a înșelat amarnic. Frații noștri au readerat la CSI, după care scâncise Snegur. Înainte, însă, ca nu cumva să mai existe vreo posibilitate de dialog „frățesc", premierul Sangheli ne-a citat drept rău platnici, uitându-ne ca din întâmplare din enumerarea țărilor care au mai dat câte o mână de ajutor Moldovei. Și cu asta, basta sau, cum s-ar spune pe acolo, „panimaite"! Adio și un praz verde, fraților Snegur și Sangheli, de-acum măcar știm precis ce și cum să vorbim, în ce limbă adică, dacă în „moldovenește" tot nu ne-ați înțeles! Același lucru s-a dovedit valabil și pentru mult stimatul domn Geza Entz, care s-a făcut la rândul său că nu pricepe o delicată sugestie a MAE, potrivit căreia vizita sa nu era tocmai potrivită. Ei aș, parcă e musai să țină cineva cont de părerea unui ministru de externe dintr-o țară căreia îi calcă pragul? Că, în fond, și demnitarii noștri se duc în Ungaria, unul după altul, tiptil și pe ușile din dos sau, dacă n-au făcut-o până acum, poate vor începe s-o facă, măcar așa, spre amuzamentul domnului Entz și spre îmbunătățirea continuă a relațiilor prietenești care ne leagă. Mai ales că, iată, noi am ascultat cererile Consiliului Europei, de a ierta greșelile greșiților noștri, arătându-ne deschiși și concesivi, și prietenoși, și dând din puținul nostru celor care aveau și mai puțin, pentru a-i vedea apoi cum se uită la Ilașcu nu ca la un martir, ci ca la un terorist. Ehe,

Doamne, ce mult am plătit noi, românii, de-a lungul istoriei, pentru această generozitate care ne-a dus vestea că suntem buni ca pâinea caldă. Necazul e, însă, că fiind mereu buni, am început să fim luați de proști și priviți ca atare, dacă am ajuns – cum am ajuns – să ne spună Sangheli că i-am rămas datori, după ce ne-am îmbulzit să trimitem dincolo de Prut mai tot ce ne prisosea, dacă ne-a prisosit vreodată ceva! Scriu aceste rânduri când știrile sunt calde încă, pe masa tipografică, și abia acum simt cum începe să-mi fie frică pentru viața lui Ilașcu. Și nu numai a lui!

Cine mai protestează?

13 aprilie 1994

Dacă tot ne pregătim de compromis, pentru un oarecare consens politic, iată că, luni seară în direct și la o oră de vârf, cele mai populare personalități politice ale momentului, domnii Emil Constantinescu și Adrian Năstase (desemnați ca atare de IRSOP și IMAS), s-au întreținut aproape cordial, în văzul telespectatorilor. Să nu vă luați după replicile caustice, care n-au lipsit și care au făcut, de fapt, deliciul confruntării. Important e că, până la urmă, președintele executiv al PDSR l-a invitat pe președintele CDR să-l însoțească într-una din acele vizite considerate drept campanie electorală, pentru a se convinge ce și cum. Partea frumoasă e că domnul Emil Constantinescu a și acceptat, așa că vom avea curând șansa de a-i vedea pe cei doi lideri călătorind împreună în cine știe ce colț de țară, pentru întâlnirea cu electoratul. Care electorat? Al PDSR, desigur, întrucât Adrian

Năstase e cel care a avansat invitația, după care – exact ca în povestea cu sacul de cartofi – ne-am putea aștepta ca și domnul Emil Constantinescu să-l poftească pe domnul Năstase la întâlnirea cu alegătorii săi. Ar fi momente antologice care, dincolo de orice umor, ar destinde cât de cât atmosfera existentă pe scena noastră politică, lucru încercat de mai multe tabere, în ultima vreme. Până și ieri, în numele unei posibile reconcilieri, o serie întreagă de parlamentari din opoziție au propus invitarea Regelui de Sfintele Paști, ca simplu cetățean român, neuitând să (ne)reamintească faptul că fostul suveran recunoaște Constituția țării. La fel de prompt, președintele executiv al PDSR își exprima părerea, la conferința de presă a partidului său, că vizita ar trebui acceptată, dacă s-ar înscrie în parametrii unei călătorii particulare. Măi să fie! Ceva mi se pare cu picioarele în sus, în privința acestei concordii de suprafață! Nu de alta dar, exact pe acest fond, PD (FSN) difuzează un comunicat violent la adresa Congresului PSM, acesta atacă dur Televiziunea Română, PL '93 acuză Puterea, apropo de readerarea Moldovei la CSI, protestează identic și PNȚCD, iar conducerea PRM incriminează PD (FSN), mai exact pe dl. Petre Roman, pentru „tentativă de a mușamaliza infracțiunile generalului Spiroiu". Concordie mare, deci, iar comunicatele – în ziarul nostru de mâine, că poate mai protestează cineva, până atunci.

Ce ne-a unit?

15 aprilie 1994

Apelul lansat ieri de cele 9 cotidiane de la București – la care este de așteptat să subscrie astăzi și în zilele următoare alte și alte publicații, din toate colțurile țării- este primul semnal important al unei posibile unități a presei. Cuțitul ne-a ajuns la os, iar dacă acest apel civilizat nu va avea consecințe, mi se pare firesc ca demersurile noastre să îmbrace haina gravității, până la grevă. Am spus-o și o repet: nu suntem nici mai slabi și nici mai dezbinați decât alte categorii profesionale, iar faptul că reprezentăm, practic, ceea ce americanii numesc „câinii de pază ai democrației" ar trebui să ne dea, și în ceea ce ne privește, virulența cu care am dovedit că știm să apărăm interesele și drepturile celorlalți. Se scapă adesea din vedere că ziarele constituie punctul terminus al unui întreg lanț de profesii, produsul muncii noastre însumând și activitatea tăietorilor de lemne, și a producătorilor de hârtie, și a tipografilor, și a vânzătorilor de presă – ca să mă refer numai la categoriile dependente de noi, în aceeași măsură în care și noi depindem de ele. Or, vorbind în mare, costurile de producție ale tuturor acestor meserii se regăsesc până la urmă în prețul publicațiilor, care preț a continuat să crească, ajungând astăzi la o cotă prea puțin accesibilă cetățeanului, dar nici ea în măsură să acopere integral cheltuielile noastre de apariție. Și totuși, acum simțim că o nouă scumpire, impusă tocmai de măririle deja anunțate, de taxele și impozitele care ne sufocă ilegal, ne-ar fi fatală, în condițiile în care prețul ridicat al ziarelor a condus la înjumătățirea îngri-

jorătoare a tuturor tirajelor. Vede cineva posibilă o democrație reală fără presă? Sau vrea cineva întoarcerea la numai câteva ziare, care să dea linia, și tonul, și să facă politica uneia sau a doar două grupări politice?! Eu cred că nu și, de aceea, îndrăznesc să sper că problemele vitale ale presei vor obliga Puterea și Opoziția la aceeași luciditate, determinându-le să facă front comun într-o problemă care le privește direct. Murim noi, moare și democrația, după care pot să moară și tăietorii de lemne, și producătorii de hârtie, și tipografii, și difuzorii de ziare și toți cei care pledează pentru libertatea cuvântului. Aveți cuvântul, domnilor!

Legea irakiană

17 aprilie 1994

Ne-am bucurat și noi, ca toată lumea, de intervenția și acceptul la nivel înalt, grație cărora cei patru români închiși în Irak s-au putut întoarce acasă. În vâltoarea evenimentelor, a bucuriei normale, cei mai mulți dintre noi n-au mai înregistrat decât detaliul că alți trei compatrioți de-ai noștri continuă să rămână întemnițați la Bagdad, sub acuzația de furt, pentru care au de ispășit 16 ani de închisoare. Ce-au subtilizat ei? Se spune că o anvelopă de la o mașină abandonată, din cauza unei pene de cauciuc făcute pe drum, de automobilul lor. O vină mică, omenească, dacă lucrurile au stat într-adevăr așa. Două aspecte sunt, însă, demne de reținut: românul care fură în altă țară (poveste... fără frontiere!) și pedeapsa dictată acolo. 16 ani pentru o anvelopă de mașină e ceva care nouă ni se pare o glumă. La câte autoturisme se

sparg la noi în fiecare zi (nu mai vorbesc despre câte se fură cu totul!) și la câți hoți înșfacă poliția, ar însemna să avem mai multe penitenciare decât blocuri noi. În mod cert, deci, o asemenea sancțiune pentru o astfel de faptă este exagerată, dar sunt convins că exagerarea e intenționată, tocmai pentru ca fiecare exemplu de mică hoție să fie o lecție drastică, descurajatoare pentru mulți alți găinari care s-ar preta la aceleași activități. Poate ar trebui să învățăm ceva din această dură lege irakiană, dar nu pentru că ar fi irakiană, ci fiindcă e dictată de o morală religioasă, potrivit căreia furtul a ajuns să nu mai fie grațiat! Nu știu câți hoți vor mai fi existând într-o țară cu asemenea legi, îmi place să cred că românilor noștri de acolo li se va ierta, până la urmă, că nu sunt de religie islamică, dar mă și gândesc, în același timp, cam cum ne-ar sta dacă pedepsele s-ar înăspri – măcar pentru o vreme – și pe meleagurile noastre. Că, sper să fiți convinși, criminalitatea a depășit de câțiva ani orice închipuire, iar democrația, duhul blândeții și sancțiunile mai mult simbolice cu care operăm nu fac altceva decât să invite la alte și alte infracțiuni, mereu mai grave, în loc să le stăvilească!

Chestiune de imagine

25 aprilie 1994

Cât ne va fi costat organizarea Forumului Crans-Montana contează cel mai puțin. În fond, câte alte state din estul Europei n-ar fi fost dispuse să găzduiască o asemenea manifestare, din care ar fi câștigat enorm nu numai aproape de contactele de afaceri, dar și, sau mai ales, în

privința imaginii? Or, la acest capitol, mi se pare cum nu se poate mai semnificativ că, practic, toate personalitățile politice ale opoziției au avut prezențe active în secțiunile forumului, aflându-se efectiv alături de ceea ce numim reprezentanții Puterii, aspect care nu trebuie trecut cu vederea. În acest fel, câștigul a fost total, în planul imaginii României, dar și al oamenilor săi politici, indiferent de culoare, ca și al businessmenilor. Îmi reamintesc de tapajul făcut pentru o mare sumă de bani care a fost cheltuită în anii anteriori, peste hotare, în ideea lobby-ului pentru țara noastră. Nimeni nu va putea ști vreodată în ce măsură a reușit acea investiție să ne zugrăvească în culori mai optimiste, dar acum, după Crans-Montana, e sigur că oaspeții străini, atât de mulți și atât de importanți, s-au convins că România înseamnă și altceva decât mineriade, copii ai străzii, SIDA și jocuri de întrajutorare, care ni se tot lipesc pe frunte, drept principale etichete. Chiar zilele trecute, coborând dintr-o aeronavă TAROM la Frankfurt, am receptat dur o astfel de imagine: la scara avionului, în premieră absolută, mi s-a spus, erau plasați grăniceri germani, care controlau pașapoartele românilor sosiți! Nu era obișnuitul control de graniță, era unul suplimentar, anterior aceluia, demonstrând o prudență specială: românul care ar fi putut ajunge la Frankfurt fără... viză pe pașaport ar fi fost reîmbarcat pe loc, evitându-se astfel orice fel de complicații, cum au fost atâtea, binecunoscute. Să-i acuzăm cumva pe grănicerii germani? Nici vorbă, pentru că și ei, și noi știm foarte bine care ne este faima și cu cine ne-am făurit-o. Tocmai de asemenea situații trebuie să ne rupem, iar Forumul Crans Montana reprezintă un pas impor-

tant spre convingerea lumii civilizate, a Europei în care am vrut să intrăm, și am și intrat, că nu stăm cu brațele încrucișate, ba chiar că putem fi activi, și parteneri de dialog, și mediatori. Chestiune de imagine. Dar nu numai!...

Învierea lui Ilașcu

30 aprilie 1994

Prelungitul nostru week-end de Paști se va desfășura sub semnul Învierii Domnului și al morții lui Ilașcu. Mai mult ca niciodată, acum ne vom ruga pentru românul de la Tiraspol, a cărui execuție a fost fixată pentru 9 mai, cu trimiteri directe la semnificațiile profunde pe care această zi le are în România. Deci, 9 mai, nici 10, nici 21, ca să fim puși în gardă, dacă nu chiar amenințați direct, prin simpla asociere a datei execuției cu aniversarea independenței noastre. Se va săvârși oare această crimă? Ar fi mai grav decât se poate bănui. Eu continuu să sper, totuși, că mârșava înscenare juridică se va încheia înainte de a se fi transformat de-a dreptul într-o crimă, pentru care până și cei de-acolo, fără de Dumnezeu, vor sfârși prin a ști ce înseamnă mânia Domnului. Noi nu le dorim asta, nici măcar acum, când ne sfidează, aproape râzându-ne în nas și străduindu-se să ne demonstreze că fac tot ce vor ei, în ciuda tuturor evidențelor, a adevărului, a istoriei și a firii. Ce nu înțeleg ei, însă, este că uciderea lui Ilașcu, oricâtă durere ne-ar aduce nouă, le va produce lor un rău ireparabil, pentru că întreaga opinie internațională îi va privi drept ceea ce devin, judecându-i pentru crimă. Suntem în Sărbătorile Paștilor și se

încrețește carnea pe mine când dau tiparului asemenea cuvinte, gândindu-mă și vorbind despre moarte, despre uciderea unui om, a unui român de-al nostru. Omorâți-l, că poate-i faceți un bine, după umilințele și torturile la care l-ați supus! Sau răstigniți-l de-a dreptul, că tot și-a purtat ca un martir crucea în spate! Așa va fi erou de-a pururi și de-a pururi va fi proslăvit de toți românii, de-aici și de dincolo de Prut, înălțându-se rugi întru veșnica lui pomenire. Hristos a înviat!

Puterea celor mici

8 mai 1994

În plină controversă privind accelerarea sau frânarea reformei noastre, considerată de unii de-abia începută, de alții – stopată, iar de o a treia categorie practic nedemarată, am avut șansa unui lung dialog cu un om foarte priceput. Este vorba de doctorul Heinemann, eminența cenușie a teribilului imperiu mondial Burmah Oil Castrol, cu sediul la Hamburg. Cu experiența omului de afaceri care a adunat o jumătate de secol în lumea businessului de vârf, dar și cu înțelepciunea celui în perfectă cunoștință de cauză cu realitățile actuale ale țărilor est-europene, dr. Heinemann mi-a spus ceva ce mi-a clătinat concepțiile despre privatizare: succesul nu va veni niciodată de la coloșii industriali, ci de la societățile mici și mijlocii. Acestea trebuie privatizate sau înființate prioritar, încurajate, susținute, pentru că de numărul și de eficiența lor depinde dezvoltarea economiei de piață. Sigur, s-ar putea să nu vi se pară ceva nou, o filozofie de ultimă oră, dar din perspectiva urgenței cu care noi toți,

inclusiv eu, cerem marea privatizare, lucrurile apar în cu totul altă lumină. Și cred că așa este, mai ales că, potrivit înțeleptului meu interlocutor, în majoritatea țărilor dezvoltate, marea industrie este lăsată, de regulă, în grija statului, în administrarea acestuia, tocmai pentru că necesită sume uriașe, ca să poată funcționa. În schimb, societățile mici și mijlocii, capabile să se lanseze cu capital moderat, produc imediat, fiind rentabile și, ceea ce ne interesează în egală măsură, creează permanent noi locuri de muncă. Iată de ce, procesul de privatizare, dar și de înființare a întreprinderilor mici și mijlocii, care a făcut la noi pași promițători și incontestabili, nu trebuie trecut pe planul doi, cum există tendința, pentru a ne putea lăuda că am ajuns, în fine, la marea privatizare. Cu atât mai mult cu cât, pentru realizarea acesteia din urmă, României îi lipsește exact ce statele celelalte au din belșug – banii. Și ele tot nu se năpustesc să transforme masivele societăți industriale în firme privatizate, pentru că știu că în acest mod s-ar alege praful de ele. Concluzia, deci: puterea e a celor mici și mijlocii, după cum grăiește reprezentantul unui colos demn de admirat, unul dintre puținii...

Filozofia calității (I)

11 mai 1994

Ca să mai părăsim puțin încrâncenarea existentă în acest moment pe scena noastră politică, vă propun astăzi un subiect neobișnuit pentru noi, în ciuda lozincilor care au circulat cu sârg în anii comunismului. E vorba despre calitate, concept asupra căruia e musai să ne con-

centrăm cu toții în economia de piață. Am primit zilele trecute o lecție absolut uluitoare de la un specialist german în materie: dl. Siegfried Kramer, șeful Departamentului Calitate de la Castrol. Cinstit vorbind, am acceptat întâlnirea cu el nu fără oarecare plictiseală, spunându-mi că n-are cine știe ce lucruri grozave să-mi povestească, în afara unei lăudăroșenii logice la o firmă de asemenea prestigiu și dimensiuni. S-a întâmplat însă altfel, pentru că domnul Kramer m-a câștigat din prima clipă, afirmând: „Eu nu răspund de calitatea produselor Castrol, ci de principiile și normele acestei calități!" Și a urmat un expozeu bulversant, din care o să redau atât cât îmi permite spațiul, reamintindu-vă că totul îi aparține remarcabilului specialist din Hamburg. Deci, clientul e mulțumit numai atunci când primește exact ce i s-a promis și atunci când i s-a promis. Calitatea nu poate fi, așadar, decât maximă, iar asta depinde de om, nu de mașină. În „casa" noastră, de calitate răspunde toată lumea, de la președinte, la portar și vânzători. Poți să ai cele mai teribile produse, dar dacă portarul îl ia la rost pe client sau vânzătorul îl tratează cu cea mai mică neatenție ori impolitețe, se poate nărui totul. La noi, produsele sunt atât de bune, încât practic nici nu mai văd cum ar putea fi îmbunătățite. Rămân însă celelalte componente, asupra cărora niciodată nu se va putea spune că s-a insistat suficient, și majoritatea privesc conștiinciozitatea omului nostru, provenită din convingerea că orice loc de muncă e sigur numai atâta timp cât calitatea muncii tale e sigură. La noi se și spune: calitatea trebuie făcută, nu controlată. Controlorii doar separă ce e bun de ce e rău, dar nu pot interveni asupra calității în sine.

Iată de ce orice certificat de calitate nu trebuie susținut printr-o hârtie ștampilată și semnată, ci chiar prin calitate! În acest punct, intră în discuție ceea ce la Castrol se numește calitate totală, dată de suma calității produselor și a serviciilor. La prima vedere, s-ar părea că nu e nimic complicat, dar dl. Kramer ne dezvăluie o și mai amplă ramificație a condițiilor calității totale. În frunte, tocmai măsurile care privesc calitatea, urmate de: furnizori de calitate (ceea ce înseamnă materie primă de cea mai bună factură), proces de producție de calitate, mașini și utilaje de calitate, ambalaj de calitate, desfacere de calitate, nu înainte de a fi reamintită obligația personalului de calitate și o companie publicitară non-stop de cea mai bună calitate. Restul, pe mâine.

Filozofia calității (II)

12 mai 1994

Să continuăm, așadar, impresionantul expozeu privind calitatea, pe care mi l-a făcut zilele trecute, la Hamburg, dl. Siegfried Kramer, responsabilul cu aceste probleme la concernul german Burmah Oil Castrol. Și iată-ne ajunși la nivelul beneficiarilor, unde gradul de satisfacere a exigențelor lor este urmărit în permanență. Spunea dl. Kramer că, din toate reclamațiile primite în ultimii doi ani, nici măcar una nu a privit calitatea produselor, ci doar pe cea a serviciilor. În mod absolut obligatoriu, fiecărei sesizări i se răspunde prompt, după penalizarea vinovaților și luarea măsurilor corespunzătoare, constatându-se statistic că 90 la sută dintre clienții care au reclamat ceva și au primit satisfacție au continuat să

rămână fideli „Castrol"-ului. În caz contrar, adică în situația în care reclamantului nu i se dă nu neapărat dreptate, dar un semn concret din partea firmei că nemulțumirea sa a fost receptată, efectele sunt neașteptat de ample și de nefavorabile. Poate n-o să credeți, dar și într-o asemenea direcție s-a făcut o statistică, din care rezultă că un client nemulțumit își transmite insatisfacția la cel puțin 8-9 alte persoane, ce pot fi beneficiari potențial pierduți, în timp ce un reclamant căruia i s-a oferit răspuns la sesizare comunică în medie lucrul acesta unui număr egal de persoane, care pot deveni astfel clienți câștigați! Nimic nu este deci scăpat din vedere, cu atât mai mult cu cât s-a ajuns la concluzia că orice rabat făcut muncii de calitate, la orice nivel, presupune un efort de 40 la sută din volumul produsului pentru... corectarea lui. Graba, pripeala, lucrul de mântuială, nepăsarea, impolitețea sunt de neconceput, de la director până la ultimul muncitor. Punctualitatea e o condiție prioritară nu numai în ceea ce privește programul de lucru, dar și în onoarea comenzilor și obligațiilor de ansamblu și individuale. Iar dl. Kramer ne spunea că, de aici începând, adică de la punctualitate și conștiinciozitate, conceptul calității totale trebuie cultivat grabnic în țările estice, pentru a le ridica gradul de competitivitate pe piețele vestice. Ușor de zis, dar cât de greu de făcut, în condițiile în care, știm bine, mentalitatea existentă în aceste state, inclusiv în țara noastră, presupune adesea nepăsarea, chiulul, munca superficială, rebutul. Mă gândesc la statistica făcută de „Castrol" și încerc să-mi închipui de câte ori un client român nemulțumit a convins alți 8-9 să nu mai cumpere un produs din cauza aspectului său sau

a unui vânzător obraznic și mă mai întreb dacă întreprinderea respectivă e conștientă de imensele sale pierderi. Am în vedere inclusiv pierderile noastre, ale ziarelor, exprimate în câte 8-9 asemenea cititori, la o știre greșită sau la una absentă. E timpul să ne preocupe calitatea muncii noastre, indiferent de profesia pe care o avem, dacă vrem să rezistăm în economia de piață!

Reclama, sufletul comerțului

14 mai 1994

În timp ce presa continuă să aștepte rezolvarea – fie și parțială – a câtorva dintre problemele sale vitale, SNCFR -ul vrea să ne plângă pe umăr, cerându-ne să-i sărim în ajutor. Bineînțeles că începem să-i oferim exact același ajutor pe care îl acordă, la rândul său, instituțiilor media. Nu e nici pe departe primul sau singurul caz în care roata se întoarce, iar cei cărora le batem la uși, dar nu ne tratează cu respectul cuvenit, se trezesc până la urmă că mai mare nevoie au ei de noi, decât noi de ei. Mărturisesc că mi-ar plăcea tare mult să public o dată o asemenea listă de „prieteni" la ananghie, care trec cu ușurință copleșitoare de la aroganța celui ce se crede mare boss în jilțul lui efemer, la tonul lingușitor al șmecherului înghesuit de cine știe ce control care i-a picat pe cap. În disperarea care-l cuprinde brusc, el își dă seama că unica salvare, de imagine măcar, rămâne tocmai presa căreia i-a întors spatele sfidător și constant. Numai că, de regulă, orgoliul nostru, al gazetarilor, îi joacă renghiul. Nu spun că n-ar exista și inimi care se lasă muiate în astfel de situații și, fie și prin formula de publicitate

plătită, cu P pus în paranteză, adevărul individului vede lumina tiparului, pentru a contrabalansa adevărul adevărat. Vreți exemple? Au fost și vor fi destule, mai ales când banii cu care se achită „micul serviciu" vin de la bugetul societății, fiind deci ai tuturor acționarilor sau depunătorilor. E de condamnat ziarul respectiv? În nici un caz, dacă ne gândim că asta este una dintre metodele prin care el poate supraviețui și care, sub pavăza reclamei plătite, îl protejează moralmente... Recent am vizitat, la Hamburg, una dintre redacțiile patronate de faimosul Axel Springer și, într-o instructivă conversație cu redactorul șef, l-am întrebat cum se descurcă ei. Așa am aflat, nu fără mirare, că prețul hârtiei de tipar scade vertiginos, că există și acolo dificultăți privind difuzarea (la domiciliu, însă, dis-de-dimineață!), că nici vorbă de TVA-uri pentru presă, dar că, în ultimă instanță, totul e să ai un patron mare și tare, care să țină spatele. Altfel, peștele cel mare îl înghite pe cel mic. Am mai descoperit și că un ziar de talia și prestigiul lui „Die Welt" merge în pierdere, dar e ținut cu orice preț. Dar care o fi prețul? Probabil că tot ceva de genul reclamei plătite, altfel, descoperită mai nou și de noi. De unii dintre noi!

Sfârșitul jocului

20 mai 1994

Ultimele și cele mai mari jocuri de întrajutorare, „Gerald" și „Caritas", au tras obloanele. Sentimentele participanților sunt, firește, diferite, pentru că unii au apucat să-și ia câștigurile – și s-au făcut oameni! – în vreme ce alții trăiesc disperarea pierderii economiilor lor, preț al atâ-

tor sacrificii. Primii privesc totul cu nepăsare, felicitându-se, poate, pentru șansa și inspirația de a fi depus la început. Ceilalți caută vinovați de propria lor neșansă, de a nu fi fost primii. În fond, de câte ori în viață și în câte domenii ajungem să fim primii? Și totuși, aici e vorba de altceva, ceva pornit de la inițiatorii jocurilor, dar și de la naivitatea noastră, stimulată de fascinația câștigului facil, de tip loterie. Câți dintre depunători vor fi acceptat însă ideea că sistemele piramidale sunt, până la urmă, o chestiune de noroc, presupunând deci o mare, o imensă doză de risc? Acum, când totul s-a năruit, începe practic partea cea mai dură, de recuperare a banilor care n-au mai apucat să se „multiplice". Sunt oameni care și-au vândut și casa, și pământul, sunt destui care s-au împrumutat pentru a avea ce să depună și mă întreb ce se va întâmpla cu ei? Ideea relansării oricărui asemenea circuit n-ar însemna decât crearea altor victime și tocmai de aceea e sigur că a sosit momentul interzicerii jocurilor zise de întrajutorare. S-a terminat și cu falșii filantropi dispuși să pună pe picioare circuite, chipurile în favoarea celor mulți dar, în realitate, în propriul lor beneficiu. Abia acum cred că e clar pentru oricine că nu există nici un fel de „secret" al jocului, pentru a-l perpetua la infinit, cum tot acum devine limpede că au existat trei feluri de implicați: organizatorii, care au câștigat invariabil și cel mai mult, o primă parte de depunători, care se pot considera norocoși și fericiți câștigători, și, în sfârșit, perdanții, cei mai numeroși dintre toți, pe spinarea cărora s-au chivernisit primele două categorii. Necazul lor trebuie să ne pună pe gânduri și să ne fie învățătură de minte, pentru că oricare dintre noi am fi putut fi în locul lor. Și chiar mă mir că nu suntem!...

Marea lehamite

24 mai 1994

Că politica presupune adesea compromiterea adversarului, cu mijloace mai mult sau mai puțin otodoxe, e știut de când lumea, asemenea practici fiind specifice mai ales campaniilor electorale. La noi însă, unde nici un fel de regulă a jocurilor nu se respectă, mânjirea oamenilor politici e cvasi-permanentă, iar motivele sunt găsite și dacă nu există, pentru că, în fond, cui n-are el însuși o pată cât de mică, tot i se află ceva la familie – o nevastă, un copil sau o rudă de departe. În fapt, nu se întâmplă altceva decât perpetuarea vechiului sistem, pe baza căruia, dacă un văr de-al doilea după cuscru își făcea cruce cu limba-n gură când trecea prin fața unei biserici, fiind depistat de un ochi vigilent, se alegea cu-n vot de blam, iar ție ți se tăia viza. Așa și-acum, când practica rivalităților noastre politice a depășit de mult persoanele în sine, ajungând la familiile lor. Câte nu s-au scris despre mama președintelui Iliescu, despre soția lui Emil Constantinescu, despre fiica lui Petre Roman, despre fratele lui Vadim Tudor, nevasta lui Teodor Stolojan, socrul lui Adrian Năstase, copiii lui Virgil Măgureanu, băiatul generalului Pancea! Lucrurile merg înainte de mai mare râsu', drept care vine iarăși vorba despre băiatul lui Vasile Văcaru, despre soția lui Gheorghe Funar, ba și despre tatăl unui deputat PDSR, găsit în Deltă cu piei de bizam! Rude s-avem, că vopsitori – cât cuprinde! Rezultatul însă cu totul și cu totul straniu privește alegerea momentelor campaniei. Poate vă explicați dumneavoastră de ce a avut loc tam-nesam recenta ofensivă

împotriva domnului Coposu și a „informărilor" sale, de ce s-a redeschis din senin parcă „dosarul cenaclului Flacăra", de ce a apărut „lista lui Gavra", de ce fuseseră lansate „tabelele Caritas" și multe alte asemenea semințe de scandal? Credeți cumva că vrea cineva să se facă lumină sau dreptate? Nicidecum! Se practică unul și același joc politic ridicol, caraghios de-acum, plătindu-se polițe și luptându-se cu armele neconvenționale nu este însă decât unul singur: puținii oameni pe care ne-am decis să-i alegem, votându-i, ne sunt înfățișați drept marii infractori ai neamului, chiar dacă nu ei, ci doar o rudă de departe s-a întâmplat să calce pe vreun bec. Și cuprinzându-ne o mare lehamite, ce-ar trebui să strigăm acum: să vină alții?!...

C-așa-i românu'!

30 mai 1994

Săptămâna trecută, la Sinaia și Paris au avut loc importante reuniuni ale românilor care trăiesc peste hotare, ambele deopotrivă demne de aplaudat, din perspectiva reunirii forțelor, a tuturor forțelor românești, pentru binele țării și pentru imaginea ei în lume. Din păcate însă, chiar aceste două manifestări, programate parcă la concurență, deși s-ar putea să fie vorba de o simplă coincidență, sunt de natură să demonstreze exact contrariul, adică imposibilitatea în care continuăm să ne aflăm de a strânge cu adevărat rândurile și de a încerca atât atragerea diasporei alături de țara-mamă, cât și realizarea propriei ei unități. Sigur, în ultimii ani s-au făcut pași importanți în aceste direcții, iar faptul că mai toate perso-

nalitățile de vârf care viețuiesc dincolo de granițe au pus din nou piciorul pe pământul natal, indiferent de convingerile sau de simpatiile lor politice, este un argument solid. Pe de altă parte însă, nu ne putem preface că nu observăm persistența unei separații, pe criterii foarte greu explicabile. Mă gândesc, bunăoară, de ce continuăm să avem două Uniuni Mondiale ale Românilor Liberi, care nu numai că nu se recunosc, dar se și contestă reciproc? Or fi unii români mai liberi decât ceilalți, în condițiile în care și trăiesc peste hotare? Sau să luăm un alt exemplu, întrebându-ne cum a fost oare posibil ca, la reuniunea de la Paris, să fie omiși de pe lista invitaților trei dintre disidenții cei mai cunoscuți: Paul Goma, Dumitru Țepeneag și Virgil Tănase?! Mai mult, acesta din urmă, vânat pur și simplu sub dictatură, ba chiar condamnat la moarte în secret și urmărit pentru executarea sentinței, a și fost acuzat, recent, în mod gratuit și regretabil, că ar fi colaborat cu... poliția pariziană împotriva unor demonstranți români! Sunt lucruri care frizează absurdul și nu mai poate exista nici un fel de logică în situațiile în care falși disidenți, care au trăit bine mersi aici, acasă, beneficiind de funcții, ba chiar de demnități în regimul opresiv, să încerce punerea într-o lumină nefavorabilă a celor mai importanți opozanți din diasporă. Iar noi ce să credem?... C-așa-i românu'?!

Democrația fiecăruia

14 iunie 1994

Se spune că libertatea fiecărui individ se termină acolo unde începe libertatea altuia. Deci, sub semnul dorinței noastre generale de a ajunge la o democrație veritabilă, pe care – s-o spunem cinstit! – suntem departe de a o fi înțeles în totalitate și de a o fi acceptat în consecință, ar trebui să încercăm gândirea situațiilor-limită în contextul democrațiilor occidentale. În acest fel, am putea face dintr-o dată un pas important înainte, iar cei care ne privesc și ne judecă din afară vor constata în ce măsură și cine anume respectă sau nu regulile jocului democratic. Problema în sine nu privește, cum s-ar putea crede, doar aprobarea sau respingerea unui miting sau a unui marș, organizarea și desfășurarea acestora, acceptarea sau nu a criticilor, a contestărilor, disponibilitatea pentru dialog și pentru negocieri. Democrație înseamnă și dreptul la cuvânt, și participarea la decizie, și libertatea de a te opune, inclusiv în interiorul unui partid sau al unei alianțe, cum mai înseamnă, dinspre cei care conduc într-un moment sau altul, capacitatea de a accepta și păreri potrivnice, ba chiar de a le recunoaște ca fiind mai bune, atunci când sunt mai bune. Până la această fază mai avem însă, dovadă că abateri de la exercițiul democratic se consemnează în mod frecvent, în mai toate domeniile și la toate nivelurile. Călcatul pe bătătură ne este tipic, adevărul ne aparține întotdeauna nouă și numai nouă, negarea se practică în mod obișnuit din toate direcțiile spre toate direcțiile, iar sfidarea și replica amenințătoare țin de cotidian, ceea ce face ca provocările să

fie adesea reciproce. Aceasta să fie democrația și așa să năzuim spre mai bine sau să încercăm, fie și strângând din dinți, calea cu adevărat democratică, a dialogului și a negocierii, a toleranței și a realității recunoscute așa cum sunt, nu cum le vedem prin prisma deformată frecvent de libertățile noastre personale sau de grup, lărgite peste libertățile altora? Câte spectacole nedorite s-ar putea contramanda dacă am înțelege aceste lucruri și câte minciuni gogonate ar putea să dispară dintr-o democrație fragilă ca a noastră și o tranziție economică ajunsă la criză! Ca să ieșim la lumină nu trebuie să ne scoatem ochii, ci să ne privim în ochi!

Pâinea, laptele și presa

16 iunie 1994

În contrariantul interviu „acordat" acum câteva seri Televiziunii, premierul Văcăroiu a bătut monedă pe măsurile reformiste, dar nepopulare, luate de echipa sa. Sigur, sistarea subvențiilor și introducerea TVA-ului nu pot fi negate, nici prin prisma reformei și nici a impopularității, dar mi se poare că, de astă dată, șeful cabinetului n-a dorit să ne convingă cât e de reformist, ci să ne explice mai ales de ce e hulit. Spre o asemenea idee conduc și alte semnale, ba chiar măsuri care au urmat interviului, în ciuda dilemei prezentate retoric de domnul Văcăroiu: „Ce facem, scădem prețurile sau mărim salariile?!". Sigur că noi, ăștialalți, ar fi trebuit să răspundem în cor că logic ar fi să scadă prețurile, dar că n-ar strica să crească și lefurile. Și totuși, iată că executivul procedează la majorări de salarii, anunțate deja ieri, la cote destul de

ridicate pentru instituțiile bugetare. Între timp, au început negocierile și cu cele trei mari confederații sindicale, care pornesc – și vor ajunge – tot de la și la măriri salariale, ceea ce înseamnă că guvernul a optat nu pentru scăderea prețurilor, ci pentru creșterea lefurilor. În fond, așa se mai diminuează din nepopularitate, se sting și manifestările sindicale, iar în liniștea relativă care va urma, curba prețurilor va face un nou salt, direct proporțional. Echipa de la Palatul Victoria învinge însă încă o dată și câștigă alt timp prețios și necesar pentru sosirea creditelor externe salvatoare. Și, cum aceasta e tactica evidentă, pe aceeași linie a recuperării unei oarecare simpatii, Cabinetul ia și alte măsuri. Cerând abilitarea Parlamentului pentru a emite ordonanțe peste vară, executivul are în vedere – în sfârșit!!! – reducerea (îmbunătățirea) TVA-ului la pâine, lapte și presă. Potrivit proiectului înaintat de guvern, procentul ar urma să scadă de la 18% la numai 3%, ceea ce nu poate fi decât corect și salutar. Măcar pâinea, laptele și ziarele să devină mai accesibile! Deci, din punctul nostru de vedere, al presei, iată că eforturile nu ne-au fost zadarnice și că, până la urmă, Puterea s-a ținut de cuvânt. Culmea ar fi însă ca Parlamentul să se opună acum abilitării Cabinetului de a emite ordonanțe! Sau poate tocmai de aceea am intrat și noi la același „capitol"?!...

S-a întâmplat aseară

6 ianuarie 1995

Ne-am trezit aseară cu un copil la redacție. Zdrențuit, înghețat și flămând, ca un aurolac obișnuit, fără a fi însă aurolac. Fusese izgonit de-acasă, din județul Constanța, se urcase în primul tren care i-a ieșit în cale și se oprise la București. El spune că asta s-a întâmplat acum două zile, dar eu nu cred că sunt numai două. Cert este că aseară a ajuns la noi, adus de un coleg de redacție, care l-a cules milos de pe stradă. I-am dat să mănânce, l-am liniștit din plâns și am început să căutăm soluții pentru el. Abia de-aici înainte a început tragedia, pentru că ne-am convins că nu se poate face nimic și că, nevenind la noi, copilul acesta, Florin S., putea deveni iar unul dintre degerații străzilor bucureștene. Dacă aș înșira cabinetele de miniștri la care am sunat pe rând, fără a găsi pe cineva sau a primi o mână de ajutor de la cei care au răspuns, s-ar putea spune că am ceva de împărțit cu guvernul. Necazul și mai mare e că, trimițând copilul la Centrul de minori „Pinocchio", însoțit, desigur, de un redactor al nostru, am constatat stupefiați că a fost respins fără milă, din cauză că are 15 ani (în loc de 14), că nu are acte, dosar și cine știe ce alte asemenea documente necesare PENTRU A NU MURI PE STRADĂ. Este motivul pentru care solicităm de urgență domnului ministru Liviu Maior deschiderea unei anchete la centrul „Pinocchio", cu destituirea imediată a celor care au refuzat copilul. Este absolut revoltător să se întâmple așa ceva chiar sub ochii noștri, ai presei, cu o nepăsare crasă, într-o instituție plătită de stat nu pentru a arunca pe drumuri copiii dis-

perați, ci pentru a-i salva. Abia acum trăiesc dureros revelația adevărurilor pe care le găsesc permanent la noi jurnaliștii străini și pe care m-am grăbit să le contest nu o dată. Aseară m-am convins că au dreptate și că o puzderie de fundații, de organizații pompos intitulate pentru salvarea copiilor, instituții de caritate și cine știe ce alte asemenea invenții mâncătoare de bani și de ajutoare sunt menite să alimenteze câștigurile ilicite ale salariaților lor, nicidecum să aline suferințele copiilor rămași în stradă. Cât despre modul în care am rezolvat noi cazul lui Florin S., în ziarul de mâine. Oricum, el a avut unde să doarmă. La cald!

Disprețuirea cetățeanului

8 ianuarie 1995

Joi seară am văzut cu toții pe micul ecran una dintre cele mai bulversante imagini din ultima vreme: nenumărate autoturisme cu geamurile praf și pulbere, prin „grija" unui tractorist care fusese pus să împrăștie nisip anti-derapant. Că în nisip erau pietroaie în regulă e, desigur, vina firmei care a furnizat încărcătura, dar că inconștientul a continuat să împroaște cu ele mașinile oamenilor e cu totul altceva. Televiziunea română, mișcându-se remarcabil de repede, a ajuns la fața locului, ba l-a identificat și pe făptaș (bravo lui Tudor Barbu!), prezentându-ni-l în întreaga lui splendoare. Marea surpriză a venit însă în cursul zilei de ieri, când primarul Sectorului 6, după ce a precizat că victimele vor fi despăgubite, a adăugat o perlă absolut antologică: „Printre păgubași s-au aflat și persoane care și-au spart intenționat

parbrizul, dacă acesta prezenta vreo fisură, tocmai pentru a profita de despăgubire!". Adică, văzând ei atâtea mașini cu geamurile ferfeniță, câțiva conducători auto s-au gândit să tragă un câștig și, cu ciocane sau leviere, s-au apucat să-și pulverizeze parbrizele! Orice om cu scaun la cap și care știe cât-de-cât ce te așteaptă până când reușești să închei toate formalitățile birocratice pentru recuperarea unei asemenea pagube, care a trecut vreodată printr-un service auto și care a alergat după un geam sau o altă banală piesă de mașină nu poate decât să fie siderat. Mai ales că ieri ningea din plin, că hoții bântuie și că nu văd automobilist dispus să-și lase mașina pe dreapta, tocmai acum, doar pentru a „profita" de o despăgubire teoretică, la ora incidentului. În schimb, din cele întâmplate și din declarația primarului (un trist înlocuitor pentru dl. Vrăbiescu) reiese clar disprețul cu care e tratat în continuare cetățeanul, contribuabilul, din banii căruia trăiesc, în fond, și tractoristul iresponsabil, și primarul caraghios. Mai puneți la astea apa caldă care stă să se oprească (acolo unde există), Radet-ul care se vaită non-stop, Romgaz-ul care-i ține hangul, ca și Renel-ul, întreprinderile de transport în comun și impotentul Rasub, pentru a ști unde se duc banii noștri, fără a reuși să aflăm și pe ce anume. Nu ne mai rămâne decât să ne spargem singuri parbrizele de la mașini și, eventual, chiar ferestrele locuințelor. Poate obținem despăgubiri!

Șansele stângii

16 ianuarie 1995

De la Revoluție încoace, calea predilectă de atac a Opoziției la adresa partidului de guvernământ – întâi FSN, iar mai apoi PDSR – a fost acuzația de populism, sub semnul a ceea ce s-a incriminat frecvent că ar fi restaurația comunistă. Odată cu intrarea în cursa prezidențială a dl. Emil Constantinescu, Convenția a schimbat macazul, renunțând la învinovățirea foștilor membri ai PCR, dar neîncetând să afirme că partidul la putere reprezintă, de fapt, o stângă autentică. Mai mult chiar, în ultimul an, dl. Dinu Patriciu a lansat un apel la constituirea dreptei radicale, semnalând „pericolul" stângii mereu mai puternice în viziunea domniei sale, care aprecia coaliția PDSR-PSM-PUNR-PRM drept ilustrarea clară a unei coeziuni incomparabil superioară Opoziției. Două aspecte extrem de importante au scăpat însă atenției. Primul privea amplasarea teoretică (doctrinară) a PNȚCD la centru-stânga, afirmată și susținută în continuare, inclusiv prin existența unei organizații muncitorești a partidului. Al doilea a fost legat de apariția și situarea PSM pe eșichierul politic, ambele favorizând în mod indiscutabil partidul de guvernământ. Prin ieșirea la rampă a formațiunii socialiste, aceasta se plasa categoric la stânga PDSR, de unde orice nu însemna decât un avantaj în ceea ce privește imaginea partidului din urmă. Când te acuză socialiștii, chiar de lângă tine, devine clar că orice alianță e doar conjuncturală, iar când din PSM se desprinde un nucleu și mai vehement, care denunță tocmai această alianță, câștigul e dublu: lumea

înțelege că ai parteneri de circumstanță și că atacurile dinspre stânga se compensează cu cele dinspre dreapta, plasându-te la centru. Deci, dacă e să analizăm cinstit și lucid șansele stângii românești, se impune o recunoaștere de la bun început: atât PDSR, cât și PNȚCD, care se revendică deopotrivă de la centru-stânga, trebuie scoase din discuție, cu atât mai mult cu cât ambele (dar nu numai ele) se tem de pericolul stângii veritabile. Care recucerește Estul Europei, părând să aibă aceleași șanse și pe scena politică românească. Așa să fie, oare?

Voci care se sting

24 ianuarie 1995

Periplul american al grupului de ziariști români a presupus, cum scriam cu câteva zile în urmă, și vizitarea redacției postului de radio „Vocea Americii". Întâmplarea a făcut să nimerim în ziua unei noi reduceri de personal, pe care directorul Departamentului românesc, dl. Andrei Brezeanu, s-a străduit s-o pună doar pe seama „contabililor". Că va fi fost și mâna lor, nu încape îndoială, dar esența chestiunii ține de cu totul altceva. Ani și ani de zile, toate țările estice aflau ce se întâmplă în realitate la ele acasă doar de la... „Vocea Americii", BBC, Deutsche Welle și „Europa liberă", primul și ultimul dintre aceste posturi având peste ani roluri extrem de importante. Oare cine nu le-a ascultat în nopțile lungi ale dictaturii comuniste și cine nu le-a comentat de atâtea ori, în șoaptă, a doua zi la serviciu? Vă reamintiți când s-a lansat „Scrisoarea celor 6", emisiunile lui Noel Bernard, zilele Revoluției noastre, cu Neculai Constan-

tin Munteanu la microfon, dezbaterile de substanță moderate de Emil Hurezeanu, corespondențele de la Washington ale lui Nestor Rateș și Constantin Alexandroaie?... De-acum însă, țările estice au și ele accesul neîngrădit la informație, cablurile TV ne aduc în casă CNN-ul, Euro News, buletinele de știri din Germania, Italia, Franța, Spania, iar presa română, posturile noastre de radio și de televiziune se întrec în a oferi cu prioritate publicului noutățile de ultimă oră, din Europa și din oricare alt colț al lumii. Tocmai de aceea, misiunea preponderentă a „Vocii Americii" și „Europei libere" a dispărut – după cum ne spunea chiar dl. Brezeanu – iar odată cu ea s-au restrâns, logic, și bugetul, și orele de emisie, și personalul redacțional. Starurile au plecat deja spre alte posturi, în locurile lor au ajuns o serie de „gazetari" lipsiți de nume și de experiență, cei vârstnici așteaptă pensia, iar ultimul sondaj Gallup indică scăderi firești de procente la ascultători. În fond, cine-ar fi dispus să-l asculte pe un oarecare Țicudean, care transmite „Europei libere" de la București, când tot din Capitală poți auzi la Radio Total comentariile avizate ale lui Neculai Constantin Munteanu?! Așa se face că vocile autorizate se urmăresc deja pe alte unde, în timp ce frecvențele „clasice" alunecă în uitare cu excepția mereu sobrului BBC. „Vocea Americii" și-a redus programul la o oră, „Europa liberă" își mută cartierul general la Praga, cursa știrilor interne a fost câștigată de mult și categoric de mass-media din țară, sub semnul unei libertăți incontestabile a cuvântului scris și vorbit, care înseamnă șansa noastră și nesansa unor posturi cărora le datorăm, neîndoielnic, recunoștință. Istoria curge însă implacabil, iar finanțatorii ame-

ricani, mereu pe fază, închid robinetele inutile, pentru a da prioritate altora. Din Asia, bunăoară, pentru care „contabilii" găsesc banii necesari.

Oglinda europeană

30 ianuarie 1995

De miercuri, România devine oficial asociată la Uniunea Europeană, pas extrem de important pentru noi, pe drumul integrării, unde concurăm de la egal la egal cu celelalte țări estice. Iată și motivul pentru care recentul sondaj realizat de UE și dat publicității la Bruxelles merită toată atenția, având în vedere că, potrivit rezultatelor sale, 56% dintre subiecții intervievați s-au declarat favorabili aderării României, dar 31% au fost împotrivă. Bucurându-ne pentru primul procentaj, e obligatoriu să tratăm cu seriozitate și semnalul celui de-al doilea. E clar că, în cei 5 ani scurși de la Revoluția română, am reușit să refacem serios din imaginea noastră deplorabilă în Occident, dar e tot atât de limpede că oglinda europeană ne prezintă în continuare destul de deformați, situându-ne aproape în coada plutonului țărilor care bat la poarta UE, iar asta nu din perspectiva oficialităților, ci a cetățenilor de rând. De ce? Există argumente subiective și obiective, deopotrivă, dar problema principală constă, după părerea mea, în ceea ce remarca și un înalt demnitar american: cele mai numeroase critici la adresa României provin nu din afara, ci din chiar interiorul ei. Așa și e, iar cumularea acestor reclamații, pe la mai toate forurile internaționale, sfârșește prin a crea o imagine negativă, cel puțin în rândul occidentalilor, care n-au

vreme să analizeze și cât de reale sunt sau nu acuzele. Mai ales că migratorii noștri au invadat marile orașe europene, cu cerșitul, cu hoțiile și cu alba-neagra (strict autentic!), fiind adesea făcuți pachet și retrimiși în țară cu curse charter. Mai apare și câte o manifestare expozițională de genul „Zilelor României de la Roma", se mai găsește câte o agenție de presă care să ne facă țiganii Europei, mai rămâne imaginea mineriadelor, valurile făcute de un Laszlo Tökes, iar imposibilitatea mass-media române de a fi difuzate la nivelul principalelor țări pe bătrânul continent (dintr-o crasă ignoranță autohtonă) creează un vid de informație constantă și complexă referitoare la realitățile noastre. Să nu ne mai mirăm deci că europenii, 31% dintre ei, sunt împotriva aderării României la UE. Din câte știu despre noi și din câte suntem noi capabili să le oferim, e absolut normal să ne judece așa!

Părțile

15 februarie 1995

Recenta aniversare a CPUN-ului n-a avut succes, dovadă că „părțile" au rămas separate, cum ne-am separat mai toți, care cu unii, care cu ceilalți. În politică există două tabere, Puterea și Opoziția, iar de aici în jos s-a bifurcat totul: sindicatele sunt scindate, actorii așijderea, medicii – și ei, ziariștii – ce să mai zicem, oamenii de afaceri chiar și, culmea-culmilor, inclusiv revoluționarii. Dacă privim bine sunt și preoți într-o parte și în cealaltă, grupările scriitorilor au devenit notorii, s-au reașezat și studenții, ba și minerii, și pensionarii, și țăranii, și gos-

podinele. Noroc că nu mai avem pionieri și șoimi ai patriei, că se despărțeau și ei, pentru a se afla de partea Puterii sau Opoziției, a IRSOP sau IMAS, a chiriașilor sau expropriaților, a foștilor membri sau nemembri PCR și tot așa înainte. Cine încearcă eventual să rămână în afara granițelor trasate riscă enorm, pentru că funcționează din plin principiul „Cine nu e cu noi e împotriva noastră!" Din ce în ce mai multă lume, însă, constată cu amărăciune că voturile de până acum, date fie unei părți, fie celeilalte – nu s-au soldat cu împlinirea așteptărilor și, mai ales, a promisiunilor. De-aceea și fluieră vântul pe la secțiile de votare unde, vinovați sau nevinovați, primarii care nu mai sunt au convins oamenii că nu pot fi mai buni nici primarii care ar veni. Iar de-aici lucrurile se întorc spre scena politică, unde sunt la modă frământările, căutările, mimarea coeziunii și jocurile de culise, în vederea unei viitoare scene politice, care va arăta, cu siguranță, complet altfel. În ciuda înverșunării, observăm sau nu, vârfurile echilibrate ale Puterii și Opoziției încep să păsească timid spre o formă de dialog. Un dialog fără finalitate, bineînțeles, pentru că nici una dintre tabere nu urmărește, de fapt, să-i facă vreo concesie celeilalte. Deși, inevitabil, vor face amândouă, mai devreme sau mai târziu, pentru că nu putem trăi de-a pururi în „părți" și pentru că deștepții unei tabere nu pot să nu comunice cu deștepții celeilalte, doar din cauza câtorva scandalagii consacrați, speriați de ideea că un eventual consens le-ar tăia definitiv macaroana. Și totuși asta se va întâmpla!

Viitorul Convenției

19 februarie 1995

În logica lucrurilor, Convenția Democratică nu are cum să se spargă. Fie și numai pentru că „patrulaterul" majoritar nu scapă nici un prilej pentru a-și reafirma unitatea (ieri stingându-se și urma de supărare pe care o mai avea PDSR față de PUNR). Opoziția e obligată să procedeze la fel, în vederea unei curse electorale extrem de grele și de echilibrate. N-aș zice că e conștientă de acest lucru însă, dovadă multiplele variante avansate de o serie întreagă de formațiuni și mai ales scandalul de ieri. Marea Coaliție pare o idee interesantă, dar nu știu în ce măsură e și viabilă, atâta timp cât formațiunile din afara Convenției, care ar urma să adere la ea, au dreptul să-și condiționeze intrarea într-o asemenea alianță. La fel de valoroasă promite să fie și structurarea Opoziției pe blocuri politice doctrinare – creștin-democrat, liberal și social-democrat –, însă de la vorbă la faptă e cale lungă, iar dificultatea cu care s-ar constitui blocurile nu-i deloc neglijabilă, pentru ultimele două. Fuziunea unor formațiuni de aceeași culoare reprezintă partea cea mai anevoioasă, alierea într-unul și același bloc pare la îndemână, dar și aceasta presupune diferențieri în pozițiile grupărilor față de Convenție. În concluzie, CDR va fi în mod obligatoriu „pălăria", idee în care orice ieșire de sub ea implică riscuri indiscutabile. Nici nu sunt sigur că ar exista efectiv vreun partid care să dorească părăsirea Convenției. Cele care „mișcă în front" vor să rămână tot acolo dar cu modificarea unor date bătute în cuie de la înființarea coaliției. Tocmai acest aspect s-a

discutat ieri, iar la ora închiderii ediției nu cunoaștem încă rezultatele la care s-a ajuns. Mi se pare dificil să se rezolve totul într-o singură ședință de numai câteva ceasuri. E cert, însă, că nimeni nu va fi exclus și nimeni nu va spune. „Noi plecăm din Convenție!" În concluzie, se va merge la fel înainte, cel puțin pentru moment, sub semnul unei oarecare reconcilieri, în care, firește, nu va crede nimeni. Unica posibilitate de recâștigare a unității CDR este alternativa -albă sau neagră. Și-o asumă cineva?!

Taxa pe actor

22 februarie 1995

Am scris de multe ori despre inventatorii de taxe și impozite, ca despre niște instrumente diabolice ale „finanțelor" noastre. Deunăzi, am publicat modul în care sunt vămuiți până și invalizii, impozitul aplicat pentru profit. Ce mare profit ar putea face o cooperativă de invalizi, vă las să vă imaginați singuri. Oricum, nu scapă, iată, nici măcar ei, iar actorii noștri, care au devenit un fel de invalizi ai culturii, din cauza crizei de fonduri ce a redus la maximum activitatea lor cinematografică, tocmai au încasat o nouă lovitură. Deci, dacă ar fi să colaboreze la un alt teatru – fie el radio sau TV- pentru un rol principal ar primi maximum 12.000 de lei, iar pentru unul secundar – doar vreo 6.000! Batjocura e dusă pe culmi, mai ales că documentul cu pricina poartă nu numai girul Ministerului de Finanțe, ci și pe cel al Ministerului Culturii și al celui care se ocupă cu „munca și protecția socială". Cu alte cuvinte, la muncă, domnilor actori, dacă vreți protecție socială! Azi 6.000 de lei,

mâine poate chiar 12, încet-încet s-o lega de o masă rezonabilă la un restaurant de mâna a doua sau de un taxi, de acasă până la teatru și înapoi! În fond, dacă ne amintim anii trecuți, fie actorul cât de mare și de celebru, tot un... prestator de servicii era și de ce n-ar fi în continuare?! De frică să nu se îmbogățească brusc un asemenea „prestator" și din grijă față de bugetul țării, ajungem, iată, să ne prăvălim într-un ridicol fără margini, din cauza cine știe cărui funcționar zelos, pus să descopere noi biruri în stare să mai cârpească veniturile „la buget". Firește, nu mai interesează pe nimeni cine a venit cu „găselnița" și cum a urcat propunerea, ierarhic, până la cabinetele în care i s-a dat acordul și-apoi la ședința de guvern care i-a lăsat cale liberă. Măsura în sine însă trebuie anulată grabnic, chiar înainte de a fi pusă în aplicare, pentru că ea semnifică, dincolo de chestiunea financiară în sine, un dispreț inadmisibil pentru actorul român, pentru actul de cultură și pentru efortul creației, pe care publicul îl pretinde justificat tuturor mai marilor sau mai tinerilor artiști pe care-i avem.

Țară civilizată

23 februarie 1995

În plenul Parlamentului nostru s-a prezentat acum două zile un Raport al UNESCO extrem de semnificativ. El plasează România pe locul 72 în lume- cot la cot cu Moldova, Turkmenistanul și Azerbaidjanul – la indicatorul dezvoltare umană (IDH), care evaluează gradul de civilizație a unei țări în funcție de venitul național, cultură, sănătate, știință și învățământ. Mi se pare foarte

nimerită citarea concluziilor UNESCO în fața Camerelor reunite, chiar în momentul în care Bugetul se dezbate și se votează contra-cronometru. Cu ocazia asta am putea să înțelegem cam pe unde ne aflăm în lumea civilizată, pe baza unor date concrete. Cu siguranță, dacă UNESCO făcea un clasament după criteriul pregătirii, ne-am fi situat mult mai sus, pentru că avem creiere cu duiumul, iar inteligența românească e renumită în lume, atât în știință, cât și în cultură. Avem și mâini de aur și-mi amintesc mereu că un inginer faimos de la Mercedes – Stuttgart îmi povestea acum vreo doi ani că muncitorii de la „Faur" sunt absolut extraordinari, reușind să facă minuni cu o dotare de... muzeu al tehnicii. Perfect adevărat, dar iată că anii trec și noi suntem tot pe locul 70 în lume, nereușind să ne punem în valoare creierele ca și priceperea muncitorilor cu mâini de aur. De-acum știm placa: „Nu sunt bani!" E drept, nu prea sunt, dar cei care există ar trebui cheltuiți prioritar exact în acele domenii în măsură să ne confere gradul de civilizație la care tânjim și la care avem dreptul. Din păcate însă, precum vedeți, ca să dai fonduri științei trebuie să-i iei de la „sănătate", iar ca să sprijini cultura bagi mâna în bugetul învățământului. Și-așa mai departe, și tot înainte, în ciuda unor miliarde de dolari cu care ne îndatorăm în stânga și-n dreapta, tot sperând să putem depăși pragul mizeriei, pentru a urca în topul țărilor civilizate, unde se află deja câteva dintre fostele republici ale URSS. Iată, o bună temă de reflecție pentru parlamentarii noștri, la ora când bătaia pentru buget e în toi.

Complimente de la Ambasada Elveției

24 februarie 1995

Mi s-a întâmplat ieri un lucru absolut incredibil: așteptând o viză de la Ambasada Elveției, în vederea participării la Salonul auto de la Geneva, unde am fost invitat de „Mercedes Benz Schweiz AG", am primit formularul și pașaportul (fără viză) însoțite de complimentele consulului H.P. Bleri. Alături, în copie xerox, o notă publicată în ianuarie 1992 în „Curierul național" pe vremea când eram directorul cotidianului respectiv și în care criticasem pe vreo 10 rânduri atitudinea ireverențioasă a unei funcționare române de la ambasada Elveției din București. Deci, acum mi se refuză o viză pentru criticarea unei amploaiate autohtone, căreia îi recomandam, negru pe alb, „să importe politețea elvețiană, dacă tot își ia salariul de la ambasadă"! Trec peste faptul că, în intervalul respectiv, am fost în Elveția de două sau trei ori și numai în interes de serviciu, cum era și călătoria de acum. Mai trec și peste faptul că, fără îndoială, Excelența Sa Jean-Pierre Vettovaglia, Ambasadorul Elveției în România, nu este la curent cu „complimentele" pe care mi le trimite domnul consul. Mă întreb, totuși, de ce nu mi s-a scris pe formular „RESPINS"?! Ca să revin, să-mi cer scuze și, eventual, să fac temenele pentru viză? Cu trei ani în urmă, din cauza atitudinii funcționarei respective, am refuzat eu însumi plecarea, respingând deci invitația distinsului prinț Sturdza (căruia i-am și explicat circumstanțele, la momentul respectiv). Iată, însă, că la „dosarul" meu de la ambasada elvețiană am „documente compromițătoare". Am îndrăznit să critic o anga-

jată care m-a obrăznicit, ceea ce nu se încadrează, probabil, în viziunile democratice ale domnului consul Bleri, chit că formula de adresare către Elveția și elvețieni a fost una de maximă eleganță. Acum ar trebui să protestez pe lângă Ministerul de Externe al Elveției, să mă plâng la Comisia drepturilor omului de la Consiliul Europei și să fac apel la toți ziariștii elvețieni, pentru a da în vileag practicile consulului Bleri, care ar putea fi publicate la loc de frunte în toate ziarele din Țara Cantoanelor. Încă nu fac acest lucru, așteptând punctul de vedere al domnului ambasador Jean-Pierre Vettovagila, convins fiind, repet, că nu este la curent cu acest abuz inadmisibil. Și, oricum, refuz din nou plecarea în Elveția!

Agonia buticarilor

27 februarie 1995

Un important om de afaceri, profesionist al economiei, îmi declara, cu circa un an în urmă, că 1995 va aduce crahul buticarilor, al falșilor businessmeni, care păreau să fi dat lovitura peste noapte, în anii de după decembrie '89. Mărturisesc că m-am arătat sceptic, cunoscând destui asemenea privatizați „mici și mijlocii" care lăsau impresia că prosperă, valorificând perfect – cel puțin în aparență – credite mai rezonabile sau mai consistente, luate de la diferite bănci. Ei bine, prefesorul în economie prezisese că tocmai aceste împrumuturi, cu dobânzi uriașe, vor nimici mare parte din întreprinzătorii privați și iată că așa se întâmplă. Zilele trecute auzeam că un credit de 300 milioane lei, luat de la o bancă chipurile solidă, a ajuns la returnare ... 900 milioane, adică aproape

un miliard! Nu contează nici omul de afaceri și nici banca, ci doar principiul în sine: oricât de priceput ar fi fost întreprinzătorul în folosirea banilor respectivi, întregul său beneficiu, dacă nu cumva și ceva pe deasupra, se varsă la bancă și iată-l pe om, dacă nu falit, sigur în pragul falimentului. Noi strigăm „Trăiască privatizarea!", ne mândrim cu cine știe ce diplome luate pentru succesele obținute de „mici și mijlocii", în vreme ce ei dau ortul popii, apăsați fiind și de o sumedenie de taxe și impozite, descoperite între timp, majorate politic și făcute parcă anume pentru a inhiba orice fel de inițiativă. Există, desigur, și latura profesioniștilor autentici, a celor despre care-mi vorbea profesorul, capabili să ia în calcul totul, inclusiv dobânzile, majorările și inflația, dar ei sunt atât de puțini încât nu vor mai putea ilustra pătura micilor întreprinzători, care este atât de necesară și de grăitoare, în fond, pentru avansarea procesului de privatizare. Mâine-poimâine, o nouă curățenie generală va mătura efectiv „buticarii" din metrou, cei din Gara de Nord au dispărut deja, chioșcurile stradale nu mai au cum să reziste la noile taxe pe spații (inclusiv cele destinate desfacerii presei), iar scadențele plăților către bănci sunt implacabile. Agonia buticarilor e în floare, iar anul acesta vom constata precis creșterea vertiginoasă a numărului de sinucideri. Profesorul avea dreptate...

Cine se visează... AGA-Khan?

4 martie 1995

Nu mă număr printre cei care au persiflat statutul și activitatea parlamentarilor români. Dimpotrivă, am mărșat mai degrabă la ideea că, pe măsură ce timpul se scurge și se acumulează experiența necesară, senatorii și deputații noștri vor fi tot mai aproape de nivelul celor europeni. Iată, însă, că ultimele zile au repus pe tapet, cu virulență, problema prezenței în Consiliile de administrație sau în Adunări generale ale Acționarilor (AGA) a unui mare număr de parlamentari, din mai multe partide. Să fie oare firesc acest lucru? Mă îndoiesc foarte serios și, pe de altă parte, sunt absolut convins că o asemenea calitate e de natură să aducă numai prejudicii oricărui senator sau deputat. Prejudicii în privința imaginii proprii, desigur, la care se adaugă și prețiosul timp pierdut cu participările la astfel de ședințe. În plus, cunosc o sumedenie de cazuri în care distinși domni beneficiari de asemenea poziții au ajuns să creadă că ei dau linia, ca pe vremuri, într-o întreprindere sau alta. Cu câteva luni în urmă, directorul unei fabrici bucureștene, una care lucrează în profit, m-a vizitat la redacție, semnalându-mi abuzurile unui fost ministru, reprezentant în AGA, care se erijase în conducătorul societății. Ziarul nostru a relatat situația, la vremea respectivă, arătând că nu e nici pe departe singulară. Gândiți-vă cum ar sta lucrurile în SUA bunăoară, și cum i-ați vedea pe cine știe ce congresmeni ducându-se la vreo întreprindere pentru a-i da indicații prețioase și a-și mai și lua cote părți din beneficii. Nu râdeți, că exact așa stau lucrurile la noi, ge-

nerând o serie întreagă de scandaluri, favoritisme și inevitabile suspiciuni de corupție. Se pare că a venit momentul să se pună punct acestor ingerințe, care au izul epocii nu de mult apuse, când veneau „tovarășii de la centru" să conducă analizele, să verifice borcanele și ermeticitatea capacelor. Acum nu mai vin tovarășii, ci domnii parlamentari, a căror muncă în teritoriu e pe măsura prezenței la urne a alegătorilor sau viceversa. Nu e normal, domnilor, nici să participați la CA sau AGA și cu atât mai puțin să obțineți astfel venituri SUPLIMENTARE. După bătăliile pentru salariul de parlamentar, pentru diurna de ședință chiar și pentru atâtea alte facilități, aduce a jaf curat înfruptarea din beneficiile unor societăți care se vor descurca în mod cert și fără prezența unui senator sau deputat în Consiliul de administrație. Cine se visează AGA-Khan ar trebui să se gândească, înainte de orice, că vin alegerile, iar lumea se va grăbi să-i respingă exact pe aceia care socotesc că ar putea da linia în continuare!

Înfierile politice

13 martie 1995

Majoritatea analiștilor privesc hemoragia din Convenția Democratică din două perspective: sinuciderea „evadaților" și coagularea CDR. Într-un moment cum este însă cel de acum, mi se pare obligatoriu de abordat problema și dintr-un al treilea unghi, la care nu s-a gândit încă nimeni. El privește capitalul electoral creat de Convenție partidelor aliate sub semnul Cheii. Gândiți-vă ce reprezenta PL '93 (pe atunci PL-AT) la ora primirii

în Convenția Democratică, ce era PNL-CD și, în fond, ce impact electoral aveau PSDR și PAC. Cu timpul, tocmai grație prezenței în CDR, toate aceste formațiuni au câștigat enorm în imagine, în priză la electorat, ba chiar în rol și cuvânt pe scena politică românească, fiecare poziție a lor, exprimată prin vocile liderilor sau prin senatori și deputați, având greutatea dată de Convenția în numele căreia vorbeau. Deci, emanciparea s-a tras și de-aici, cu câștiguri reciproce, desigur, dar mai ales cu ceea ce aș numi susținerea lansării partidelor respective și a liderilor lor. Ce vreau să spun este că principala vină a hemoragiei aparține, așadar, Convenției înseși, care și-a înfiat copiii, i-a crescut, i-a mediatizat și le-a dat aripi, așa că – mai devreme sau mai târziu – era perfect logic ca ei să-și ia zborul. Partea frumoasă e că acum s-a trecut la noi înfieri, după exact aceeași metodă: iată, PNL Quintus, emancipat brusc, peste noapte, prinde curaj văzând cu ochii și mâine-poimâine va da și el verdicte în numele CDR. Idem „grupul Stelian Tănase", distribuit în rol de PL-AT, gata să-și asume funcție de nucleu liberal doctrinar, pentru a reuși sub cupola CDR ceea ce a încercat zadarnic întâi în PAC și-apoi în PL '93, ținând sus lozinca unificării liberale. Chiar nu vede nimeni că tocmai grupurile care clamează unificarea sunt cele care au rupt mereu liberalismul, sărind dintr-o tabără în alta și potrivindu-și zborurile după cum era vântul mai prielnic? Spun toate astea convins fiind că CDR câștigă prin plecarea PAC și PL '93, dar pierde prin înfierea unor grupări categoric oportuniste. Aștept să fiu contrazis, pentru a reveni cu argumente multe și clare, în același sens!

Bătălia pentru TVR

5 aprilie 1995

Luptele care se dau pentru cucerirea Televiziunii îmi amintesc de momentele lui decembrie '89, când același lucru se făcea cu armele în mâini. Acum, împărțirea Consiliului de administrație în oameni pro și oameni contra Puterii denotă, pe de o parte, hotărârea partidelor de a-și apăra dreptul la mediatizare pe timpul campaniei electorale de la orizont, iar, pe de alta, opțiunile politice ale lucrătorilor TVR, care s-au divizat și ei în tabere similare. Din această luptă au ajuns să iasă de pe listă numele unor veritabili oameni de cultură care puteau duce Televiziunea spre mai bine. Poate vor fi găsiți alții, la fel de valoroși și de dispuși să-și strice imaginea prin angajarea lor în războiul care se va declanșa din nou, dar chestiunea care se ridică, dincolo de orice altceva, este politizarea deliberată a acestei importante instituții de presă, al cărei principal scop nu este nici să slujească și nici să reflecte în programele ei rivalitățile interpartinice. Rolul informativ al canalelor naționale de televiziune, în contextul unei depline echidistanțe, trebuie să fie prioritar, iar cetățeanul care plătește din propriul buzunar nu numai abonamentul, ci chiar și bugetul instituției are dreptul la altceva decât la o răfuială politică transpusă până și pe micul ecran, în virtutea unei campanii electorale care o să fie și care o să treacă. Deci, alcătuim un Consiliu de administrație pentru o campanie sau ar trebui gândită o formulă de profesioniști veritabili, capabili să demonstreze și să confere cât mai mare atracție programelor TVR, sub semnul impar-

țialității, nicidecum al partizanatului politic, de-o parte și de cealaltă? În TVR n-a sesizat încă nimeni că o serie întreagă de specialiști au preferat să plece la canalele particulare, pentru a-și face meseria nestingheriți, iar în Parlament acest lucru e ignorat cu desăvârșire. Se uită și că, pe plan local, televiziunile private câștigă teren în mod spectaculos și că, de fapt, la vremea campaniei electorale, tocmai ele vor da alegătorilor imaginea celor care vor fi votați. Pe plan local, pentru că, vrem-nu-vrem, cele mai multe urne sunt acolo, iar reușita TVR se vede deja în absenteismul din atâtea circumscripții.

Vom fi milionari

6 aprilie 1995

De ieri, metroul și-a reluat circulația și toată lumea pare mulțumită. Inclusiv abonații care ne blocaseră literalmente telefoanele redacției, în zilele anterioare, crezând că au rămas în pagubă. Legitimațiile lor de călătorie se vor prelungi, lefurile celor de la Metrou vor crește, dar problema e cu totul alta. Guvernul a cedat din nou, cum a mai făcut de atâtea ori, presiunea grevistă învingând rațiunea. E de așteptat să fie mărite considerabil și salariile celor din regiile autonome, drept care revenirea la liniște va fi plătită printr-o cotă de inflație. Altfel spus, ne furăm căciula de pe cap, tentativa executivului de a frâna procesul inflaționist ajungând să fie în balanță nu cu grevele în sine, cât cu afectarea cetățenilor, fie prin necircularea metroului, fie prin oprirea luminii, apei, gazelor ș.a.m.d. Mă întreb dacă, fiind în locul premieru-

lui Văcăroiu, un reprezentant al Opoziției ar fi făcut altceva. Nici gând! Când greva intră pe rol, afectând normalitatea dintr-un domeniu sau altul (câtă normalitate o mai fi fiind în orice domeniu!), se pare că unica șansă a democrației românești rămâne negocierea. Și, să nu uităm, au negociat pe rând toate echipele guvernamentale de până acum și vor negocia, la rândul lor, cele care or să vină. Necazul este, însă, că fiecare asemenea rundă a adus cu ea și un nou val de creșteri de prețuri, până când, iată, am tras cu toții concluzia că majoritatea produselor sunt inaccesibile, că viața e din ce în ce mai scumpă, fără să înțelegem că am ajuns să ne-o scumpim singuri. Or, în astfel de condiții, nu vom mai reuși să ne oprim niciodată din această amăgire care este mărirea necontenită de salarii, privită mereu ca un triumf al sindicatelor, dar întoarsă categoric împotriva cetățeanului. El plătește azi 200 de lei o călătorie cu metroul, 250 de lei o pâine, 600 un litru de benzină și chiar 300 de lei un ziar, bucurându-se, poate, că are o leafă de 300.000 sau mai mare. Cum însă banii nu mai au de mult valoarea pe care o știam noi, ne îndreptăm încet-încet spre salarii de un milion, aproape normale, apropiindu-se clipa în care cu o singură asemenea hârtie vom constata că nu putem cumpăra nici ce ni se părea inaccesibil la 100.000 acum vreo doi ani! E drept însă, vom fi cu toții milionari!

Despre toleranță

24 aprilie 1995

Ampla participare internațională la Simpozionul toleranței, de la București, ar trebui să ne bucure și să ne pună în același timp pe gânduri. Au trecut 5 ani de la momentul decembrie '89 și nu mi se pare că, în general vorbind, mergem spre o linie tolerantă între noi. Dimpotrivă, înverșunarea politică, împletită cu cea sindicală, amplifică disputele dintre Putere și Opoziție, democrația e răstălmăcită prin excese de tot felul și pe multiple planuri, iar drepturile individuale ating și lezează adesea drepturile celuilalt sau, mai corect spus, ale celorlalți. În asemenea condiții s-ar putea vorbi, totuși, despre un anume fel de toleranță, dusă și ea peste limită, pentru că, în fond, am tolerat destul marile furturi postdecembriste, corupția de anvergură, jefuirea patrimoniului național, cățărarea unor veritabili capi ai oligarhiei financiare pe spinarea proștilor, mulți și, cum ziceam, excesiv de îngăduitori. Vreți să discutăm și despre toleranță în materie de minorități? Atunci luați în calcul faptul că suntem printre puținele țări din lume în Parlamentul cărora există o grupare etnică, am fost atât de omenoși încât am eliberat din închisoare chiar minoritari care au călcat în picioare polițiști români, am trecut extrem de ușor peste drama lui Mihăilă Cofariu și tolerăm hoțiile, violurile și crimele romilor, cărora nici nu le mai spunem țigani. Ba mai mult, îi reprimim acasă pe toți cei care, ajunși sub o formă sau alta în Occidentul democrat și îngăduitor, ne sunt trimiși pachet înapoi, probabil tocmai în ideea că România e mai tolerantă ca

oricare altă țară europeană. Deci, suntem sau nu toleranți? Într-un fel da, de-a dreptul păgubos, în alt fel – categoric nu. De-aia ne și scoatem ochii, de-aia suntem împărțiți într-o parte și în cealaltă, majoritatea taberelor politice și sindicale, și artistice, și de orice fel ar fi ele trezindu-se tot așa de dezbinate și de divizate în ceea ce numim, îndeobște, moderați și radicali, reformiști și conservatori. Tinerii nu tolerează bătrânii, nici viceversa, chiriașii nu tolerează proprietarii și invers, actualii membri de partide nu tolerează foștii membri de partid și așa mai departe, de nu se mai înțelege om cu om. De-aceea și cred că trebuie să salutăm Seminarul început ieri la București, pentru că vom putea afla cum stau lucrurile la alții și cum le rezolvă ei.

Dreptul la restricții

27 aprilie 1995

Cândva, cu mulți ani în urmă, când dl. Corneliu Mănescu era ministru de externe al României, a fost invitat la o întâlnire cu studenții, în aula Facultății de Drept din București. Nu știu dacă domnia sa își va mai aminti după atâta vreme de acel moment, dar eu, unul dintre studenții care se aflau atunci în sală, țin minte totul aproape în detaliu. Ne povestea distinsul diplomat cum e cu „întâlnirile bilaterale" și cum se redactează comunicatele formale, cum sunt recepțiile de rigide și de false, iar mai la urmă, întrebat fiind în sală cum s-a rupt Basarabia de țara Mamă, ne-a spus exact așa: „Vedeți voi, era o hartă de hârtie, pusă pe o masă, iar cineva a tras o linie nouă, cu un creion de tâmplărie, care a rupt pur și sim-

plu harta!". Noi am râs, am aplaudat frenetic și iată că, în ciuda atâtor ani care s-au scurs, imaginea rămâne nealterată. Ea mi-a revenit în fața ochilor ieri, când am aflat decizia Consiliului Europei, nu știu cât de revoltătoare, dar precis extrem de complexantă. Despre cum stau lucrurile cu Recomandarea 1201 am vorbit și vom mai vorbi; cu Ungaria nu vom avea relații nici mai bune, nici mai rele din cauza asta, dar cert e că și noi, și ei, și câțiva alții, care începuserăm să credem că, vorba aia, suntem țări europene, recunoscute ca atare după cât am stat în spatele cortinei de fier, constatăm că nu reprezentăm mai mult decât surorile vitrege. Nu contează că am semnat Convenția-cadru și că alții, destui și, mai ales, vechi democrați, îi dau cu tifla, nu interesează pe nimeni cum s-ar putea merge spre democrație și economie de piață cu vântul fluierând prin vistierie, nu contează nimic. Singurul lucru care trebuie să ne fie clar este că n-am fost... primiți în Europa pentru a cârti. Pentru noi, „esticii", s-au restrâns și vizele, în timp ce pentru mulți alți europeni s-au suprimat pur și simplu, pentru noi devin legi chiar și recomandările, în vreme ce documentele semnate par să nu mai aibă nici o valoare, la noi se varsă drogurile, hoții, banii falși, traficanții de copii – belele pe care nu le controlează și nu le monitorizează nimeni – iar în schimb ne bucurăm de tot mai multe restricții. Ce-i permis domnului... De-aia au și reînceput să fluture steagurile roșii prin Europa, unde iată că Franța a reușit să adune mai mulți comuniști decât toate țările estice. Deși s-ar putea să venim tare din urmă, dacă tot suntem ținuți aliniați și în poziție de drepți!

1 mai de tranziție

1 mai 1995

În lumea occidentală, ziua de 1 Mai e făcută pentru mitinguri și demonstrații. La noi, tradiția comunistă schimbase calimera, transformând Ziua Internațională a celor ce muncesc în sărbătoarea crenvurștilor și a berii, de după „defilare". Acum, n-o să fie nici una, nici alta, întrucât suntem oarecum obosiți. Din 10 zile, cu atâtea sărbători – care religioase, care muncitorești – nu cred că s-a lucrat decât în jumătate dintre ele, așa că, din această perspectivă, am putea marca eventual Ziua celor ce nu prea muncesc. Sau Ziua celor care au cap-compas doar problema salariilor, a creșterii lor necontenite, cot la cot cu prețurile. Mi-ar plăcea să văd însă un miting muncitoresc veritabil, în care pe lozinci și pancarde să putem citi și ceva de genul: „Nu mai vrem cea mai scurtă săptămână de lucru din lume!" sau „Noi muncim și în week-end, și în sărbătorile legale, bani să iasă!". Dar asemenea formule nu sunt valabile decât pentru cei din sectorul privat, care le și practică de câțiva ani, cred eu cu destule satisfacții în plan material. Firește, e mai comod și mai sigur să lucrezi la stat, unde ritmicitatea compensărilor și indexărilor corelate cu măririle de salarii obținute prin presiuni și negocieri sindicale sunt o mană cerească nu numai pentru regii, pe care e toată lumea cu ochii, dar și pentru ministere și diferite alte instituții, în care week-end-ul e week-end, sărbătoarea-sărbătoare și 1 Mai – 1 Mai. Ziua celor ce muncesc la stat și se odihnesc de două ori mai mult decât particularii. C-așa e în economia de piață, spre care pășim voioși, bucurându-ne

de binefacerile și ponoasele ei. Și iată-ne din nou cu trei zile libere, în care, chiar dacă nu mai defilăm, o să ne putem odihni din plin după atâta cât am tras de la Paște încoace. După care se deschid și ștrandurile, vara își intră în drepturi, o să ne fie al naibii de cald și ne vom refugia omenește la umbră pentru a ne mai răcori puțin, înainte de a relua bătălia pentru noi indexări și compensări, care vor deveni obligatorii din cauza șarlatanilor de privatizați care tot măresc prețurile, îmbogățindu-se, nu-i așa, pe spinarea noastră, fără să miște un deget! Trăiască 1 Mai, Ziua Internațională a celor ce muncesc!

Tragedia estivală

5 iunie 1995

Zilele trecute, s-a deschis oficial sezonul estival pe Litoral. Cu alte cuvinte, reîncepe tragedia concediilor de odihnă, în condițiile prețurilor aberante practicate de toți cei care sunt implicați, într-un fel sau altul, în industria turismului. N-am aflat dacă ministrul de Interne a măturat Inspectoratul constănțean de Poliție pe criterii care țin de vacanțele noastre, dar că la mijloc a fost vorba și despre corupție se știe acum precis. Or, ce anume poate determina mai mult această corupție decât bătălia dusă în culise de fel de fel de „businessmeni" – de la vânzătorii de bragă, la patronii de hoteluri – pentru spolierea tradițională a turiștilor? Aud că prețul cel mai mic pentru o noapte de cazare ar fi de 11.000 de lei, la „două stele", adică unde dușul e la chiuvetă, iar chiuveta pe culoar. Încă nu s-a comunicat cât costă un loc pe plajă, pentru băgatul unui picior în mare și înotatul până la

geamandură. Bașca mâncarea, un pahar cu apă minerală sau un sirop aproape fiert. Luând însă ca punct de reper tarifele minime amintite, rezultă că pentru 10 zile pe Litoral, la un hotel din astea de două stele, românașul de rând ar trebui să plătească 110.000 lei cazarea și alți 110.000 lei masa. Dacă se întâmplă să aibă și-o nevastă, se face de 440.000, iar cu un copil alături, în 10 zile te aranjezi bine de peste jumătate de milion, în care intră, bineînțeles, transportul la Marea Neagră și retur. Dacă familia are o mașină cu care circulă, dacă și-ar îngădui luxul uneia sau a două seri la un restaurant modest și – ferească Dumnezeu! – al unui tratament reumatologic, milionul e ca și dat, fără nici un fel de exagerare. Din câte știu eu, salariul mediu al românului e sub 200.000 lei pe lună, bani curați, în mână, situație în care devine evident că din această vară salariatul de mijloc nu-și mai poate permite 10 zile la mare. Despre cei cu venituri minime nici nu mai vorbesc și nici despre tineri, pentru care legislația nu a prevăzut, măcar la Costinești, reduceri de taxe elementare. Și uite-așa, vom ajunge să vedem împlinit visul de aur al turismului românesc: Litoralul va fi năpădit din nou de străini, că doar sunt în România atâția întreprinzător chinezi, arabi, greci, turci și de alte naționalități. Vacanță plăcută!

Munca la români

11 iunie 1995

Cu circa trei săptămâni în urmă, realizând un interviu cu radicalul maghiar Imre Borbely, acesta îmi spunea – cerându-și scuze – că etnicii săi ar fi mai harnici decât

noi, românii. Sigur că lucrul ăsta m-a supărat și tocmai de aceea vreau să vă vorbesc despre ceea ce am văzut ieri, la Codlea, unde s-a lansat oficial un „joint venture" româno-german. S-ar putea crede că la mijloc sunt doar niște amărâte de bucățele de lemn, care garnisesc mașinile de soi ale concernului Mercedes. Ei bine, nu e deloc așa, fiind o treabă de cea mai mare finețe, în care principalele provocări adresate muncitorilor privesc calitatea și conștiinciozitatea. Una peste alta, e un fel de mecanică fină făcută în lemn, din fâșii de furnir rezultând acele ornamente de super-lux care dau o notă rafinată habitaclului și bordului de Mercedes. Se auzea până acum că asemenea ornamente nu pot fi confecționate decât de nemții din Germania, dar iată că ele ies la fel de bine și din mâinile românilor de la Codlea. Care sunt și harnici, și conștiincioși, și dispuși să spargă orice normă, pentru a câștiga direct proporțional, adică de două și chiar de trei ori salariul, în funcție de cât și cum muncesc. Ne semnala lucrul acesta vicepreședintele lui Mercedes-Benz, dl. Manfred Remmel, neștiind că ilustrează perfect esența... Ordonanței de urgență, contestată vehement de sindicatele noastre. Nu știu dacă se va fi auzit de ea și la Codlea, dar știu că principiile sunt nu numai acceptate, ci și stimulative pentru angajați. Este, desigur, o chestiune de mentalitate NOUĂ, dar dacă vă voi vorbi și despre conștientizarea muncitorilor, s-ar putea să mă acuzați de limbaj de lemn. Mă opresc, deci, și vă semnalez doar o fațetă de succes a muncii la români, competitivă la cel mai înalt nivel și cum nu se poate mai rentabilă, atât pentru societate, cât și pentru salariați. Poate se mai trezesc și alții sau poate se vor găsi manageri care să-i

trezească, punându-le în valoare capacitatea de a fi lucrători de excepție, pe care o au majoritatea românilor. Cu condiția să dorească un asemenea salt, să existe cadrul propice și, bineînțeles, stimulentul material obligatoriu și direct proporțional cu munca. Oricum, ieri, la Codlea, mi-ar fi plăcut să se afle și dl. Imre Borbely, pentru a auzi cuvintele rostite de vicepreședintele Mercedes-Benz la adresa muncitorilor români.

Vremea schimbării

15 iunie 1995

Genericul sub care Convenția a organizat ieri comemorarea mineriadei din 13-15 iunie 1990 merită, cred eu, toată atenția. Formula aceasta cu venirea vremii schimbării poate fi privită, desigur, dintr-un singur sens, către Putere, acesta fiind, evident, unghiul de abordare al demonstranților de aseară. Nu încape îndoială că Puterea ar avea destule de schimbat, în optică, atitudine, transparență, ca să nu mai vorbim despre reformă, privatizare ș.a.m.d. Problema e, totuși, că schimbarea e văzută unilateral, adică numai în această direcție, de parcă rolul Opoziției ar fi mai redus, iar responsabilitatea ei – o chestiune relativă. N-aș vrea să mă întorc acum la modul în care face opoziție „cealaltă parte" a arcului parlamentar și nici nu trebuie să insistăm pe dezbinarea acestor forțe. Cred, însă, că măcar la o asemenea comemorare, cum este cea de la penibilul moment al mineriadei din 13-15 iunie '90, ar fi cazul să ne privim unii pe alții și să decidem împreună că a venit, într-adevăr, vremea schimbării. Dacă ea nu se petrece în primul rând pe

scena politică, vom merge la fel înainte și chiar dacă Opoziția va avea mai mult succes în alegerile viitoare, vor continua să existe taberele celeilalte părți a Opoziției, plus gruparea actualei Puteri, care să ceară tot o schimbare. Și-așa nu vom mai ajunge să ne schimbăm niciodată cu adevărat, pentru că nu suntem în stare să stăm măcar de vorbă, să opunem argumentele unor alternative. S-au succedat până acum trei guverne, iar în interiorul acestora puzderie de miniștri. Mulți dintre ei se află astăzi în opoziție, susțin că sunt cu mult mai democrați decât actualii guvernanți, ba chiar cer cu vehemență demiterea acestora din urmă. Și totuși, nu ne putem uita înainte fără să ne reamintim și ce a fost în urmă. Așa ne vedem obligați să constatăm că schimbarea, pe care o clamăm cu toții, a fost la îndemâna unor fruntași din Opoziție, din Convenție, dacă ne gândim la ministeriabilii liberali din CDR. Să nu fi dorit ei schimbarea? Nu, nu e vorba de așa ceva, ci pur și simplu de faptul că o reală cotitură nu va fi posibilă decât atunci când, lăsând la o parte interesele înguste de partid, toate taberele politice vor conveni să decidă împreună asupra interesului național. Mineriadele ne-au aruncat înapoi în timp, iar comemorarea de ieri trebuie să ne fie luare aminte, sub semnul unei democrații pe care ne lăudăm că am deprins-o, fără să și dovedim acest lucru. Indiferent de culoarea sau de simpatiile noastre!

Cele 7 soluții

16 iunie 1995

Mitingul de miercuri al Convenției Democratice a adus, pe lângă caracterul său pașnic, care merită să fie subliniat, adoptarea unei rezoluții extrem de interesante. Asupra ei vreau să mă opresc, pentru că, într-adevăr, cele „7 soluții pentru România" mi se par nu numai de bun simț, dar și realmente demne de tradus în practică, în măsura în care ar putea deveni realizabile. Firește că în privința unora vor apărea și reacții potrivnice, dar cum asemenea „contre" sunt normale oricărei confruntări politice, ele pot fi dezbătute, fie și în contradictoriu, la o „masă rotundă" să-i spunem, în jurul căreia să se așeze și unii, și ceilalți. Chiar ieri aduceam în discuție necesitatea unui astfel de pas care să vină dinspre Opoziție și iată-l făcut de Convenția Democratică. Oricine reușește să-și frâneze pornirile pătimașe și să privească lucid la ceea ce propune Convenția este obligat să recunoască o serie de deziderate la care poate subscrie fără ezitare și partidul de guvernământ. Oare cine ar respinge acum ideea restructurării economice și privatizării în interesul cetățeanului, pentru încurajarea muncii cinstite, în detrimentul corupției? Sau cine n-ar vrea ca bugetul țării să nu mai fie folosit pentru acoperirea unor găuri create de coloșii industriali care merg în pagubă, în loc ca banii să se îndrepte spre învățământ, cultură, sănătate, apărare națională, justiție și ordine publică? Asupra Nevoii de fiscalitate moderată ne-am pronunțat și noi, deunăzi, nefiind nici pe departe singurii (chiar președintele Iliescu acuza, la un moment dat,

aceste „biruri" românești), cu toții cerem o protecție socială reală, combaterea șomajului, cum ne dorim descentralizarea, respectarea proprietății private și încurajarea țăranilor. Iar în ceea ce privește relansarea proceselor de reforme politice, legislative, economice și militare, nu văd cine ar putea vrea altceva, cu atât mai mult cu cât ne frământă pe toți imperativele integrării euroatlantice. Și iată aceste aspecte cuprinse în Rezoluția CDR. Nu pot decât să aplaud avansarea unor astfel de direcții realiste și concrete, care – repet – trebuie discutate la rece cu „cealaltă parte". Nu de alta, dar se pare că putem ajunge la un numitor comun.

Impozite pe sărăcie

22 iunie 1995

Oricine a avut posibilitatea să viziteze țările vestice, interesându-se care sunt problemele oamenilor de acolo, a putut afla că oful principal privește mărimea impozitelor. Până și cei mai înstăriți se lamentează când vine vorba despre asta și, într-adevăr, orice venit și orice câștig se diluează substanțial prin aplicarea atâtor și atâtor taxe și impozite, inventate cu dibăcie de „fiscaliști" diabolici. Problema e că, totuși, aceste biruri plătite de cetățean se regăsesc nu numai în protecția socială, dar și în civilizația care-i este oferită, de la locuință, la transportul în comun, la asistența sanitară, la învățământ și cultură, la gama largă a divertismentului. Or, la noi, unde fiscalitatea a urcat brusc spre cea a țărilor occidentale, pe lângă că nu poate acoperi nici parțial uriașele deficite bugetare, a ajuns un factor profund inhibant

pentru lansarea inițiativei private. Aici s-a adăugat TVA-ul, fără îndoială salutar ca măsură în sine și absolut necesar unei reale economii de piață, dar când aplicarea lui se face otova, riscă să devină o nouă barieră. Idem taxele locale, din care nu știu câte localități au putut să-și urnească măcar vreun proiect, iar suita exemplelor continuă. Iată însă că abilitarea guvernului de a emite ordonanțe în această vară promite să determine revederea și reașezarea taxelor și impozitelor, de la caz la caz, dar în direcțiile cele mai importante. Îmi vine în memorie exemplul Franței, care și-a revizuit criteriile de aplicare a TVA de vreo 15-20 de ori, așa că e logic să facem și noi, măcar o dată, același lucru. În presă, bunăoară, se moare, mai ales din prețul hârtiei, alături de cei 28% plătiți din publicitate pentru TVA și impozitele locale. Adăugați comisioanele difuzorilor (30%), impozite pe salarii, chiriile, întreținerea, onorariile agențiilor de presă și ale colaboratorilor, pentru a vedea că impozitul pe profit, care pândește după colț, nici nu mai poate intra în discuție. Iar presa nu mai figurează de mult printre inițiativele private care sunt rentabile, dar în destule alte domenii se întâmplă cam același lucru, urmat de falimentul garantat. De-aceea, cred că, obținând abilitarea, cabinetul Văcăroiu va înțelege că, deocamdată cel puțin, taxele și impozitele trebuie reduse substanțial, măcar pentru a permite supraviețuirea și a pune punct practicii de a lua unora care trag din greu, pentru a da altora, care strigă din rărunchi!

La poarta Europei

23 iunie 1995

În ultima lună am călătorit de două ori în Vest și mi s-a întâmplat să trăiesc momente neplăcute la birourile grănicerilor de acolo. Politicos, dar rece, aproape tăios, funcționarul care-mi frunzărea pașaportul de serviciu ba se uita la mine, ba la tabelul infractorilor dați în urmărire internațională, ba la viza țării care mă primea. În cele din urmă, înainte de a-mi aplica generos ștampila de intrare, omul îmi cerea precaut biletul de avion, ca să se convingă că mi-am plătit și întoarcerea. Abia după aceea îmi surâdea relaxat și-mi ura bun venit. Tocmai pentru că se asigurase că voi fi bun plecat. Sigur că m-am simțit umilit, dar cum democrația vizelor te poate aduce în situația de a fi trimis pachet înapoi, numai pentru că vii, nu-i așa, dintr-o țară estică, mi-am păstrat calmul. În fond, grănicerul fusese politicos și nu făcea altceva decât să-și îndeplinească menirea conform ordinelor primite, cu maximă atenție, bănuitor chiar, verificând totul de mai multe ori. Nu știu dacă dispoziția o suna „Ochii pe estici!" sau „Ochii pe români!" E sigur însă că de când „am intrat în Europa", stăm ceva mai mult la porțile ei! Și nu numai noi, muritorii de rând, cu viza în regulă și cu biletul de întoarcere plătit, ci și demnitari aflați în misiuni oficiale, cum a fost deunăzi cazul miniștrilor Tărăcilă și Chiuzbaian sau cel al senatorului Radu Vasile, toți cu pașapoarte diplomatice. Și tot acum, ca din întâmplare, Franța a tras obloanele pentru refugiații estici, amintind în treacăt că problemele cele mai mari le avea cu românii, chiar dacă mai nou li se spune rromi,

cu doi "r". În vremea asta, noi, românii, scrișI cu un r sau cu doi, ne scoatem pâinile din cuptoare pentru a le așeza pe tăvile cu care ne întâmpinăm oaspeții vestici, ridicăm steagurile lor pe catarge, întindem covorașe de pluș roșu, oprim circulația și băgăm escorta de onoare, ca să-i vedem mulțumiți pe musafiri. Nouă nu ne e frică de ideea că ar putea rămâne, ci că vor pleca și nu se vor mai întoarce, iar pe deasupra nu ne vor mai trimite vreun camion cu haine vechi sau cu medicamente expirate, pe post de ajutoare umanitare. Și mai ia unul un copil, mai cu forme legale, mai în portbagaj, altul ne trimite un tren cu deșeuri toxice, ne scapă de vagoanele mai vechi, ba și de șină de tren la kilogram, ne învârtim de câte un avion arătos, care poate să aibă și „mici defecțiuni", trecându-le pe toate cu vederea când trebuie, ca acum, să intrăm în U.E. În realitate însă, rămânem tot în fața porții.

Un zvon periculos

5 iulie 1995

Între atâtea întâmplări ciudate din ultima vreme, un zvon explicativ pare să câștige tot mai multă credibilitate, iar el privește războiul dintre serviciile secrete. Încet-încet s-a acreditat ideea că mai tot ce se petrece straniu e legat de o asemenea dispută și regizat, deci, cu migală, în umbră. Pornind de la „cazul Patapievici", continuând cu „făcătura Iliescu – KGB" și ajungând la „scrisoarea celor 300", iată că ne trezim constatând că, pe rând, sunt treptat implicați, într-o formă, sau alta, șefii diferitelor servicii sau direcții speciale, obligați să

compară în fața unor comisii, să se explice și să se dezvinovățească. Nu-mi miroase a bine și mă tem că date fiind aparențele, e mai greu de crezut că se luptă ei între ei, cât că există forțe care luptă împotriva tuturor. S-a vorbit deja despre „foști", numai că unor asemenea exșefi sau componenți ai serviciilor secrete nu cred că le e la îndemână să se războiască de-a valma cu ditamai structurile actuale, astfel încât să determine compromiterea lor publică. În schimb, mijloace și metode de a băga zâzania ar fi destule, după cum s-a văzut, de altfel. Teren prielnic este, pentru că rivalitatea existentă între serviciile secrete înainte de decembrie '89 nu s-a putut stinge bătând din palme, mai ales că nici acum nu s-au lămurit cele petrecute în Revoluție, când s-a spus că au tras și unii și alții, că diversiunile au fost reciproce etc, etc. Deci, ar fi suficient ca un creier diabolic să speculeze cu abilitate câteva scăpări sau erori, pentru ca, ajutându-se de eventuali colaboratori mai vechi sau mai noi, din chiar interiorul unui serviciu sau al altuia, să-ncerce exact acreditarea ideii că este vorba de „lucrături" încrucișate, adică de un veritabil război între servicii. Nimic mai periculos însă, pentru că lumea a început să se uite chiorâș la SRI, la 0215, la SPP, fiind de așteptat că se va ajunge și la celelalte formațiuni de factură similară. Iată de ce, înainte de orice altceva, lucrul care ar trebui să se spună răspicat privește tocmai neimplicarea vreunuia dintre servicii în tentativele de compromitere ale celorlalte, care sunt evidente și tot mai trase de păr.

Tactica ne omoară

7 iulie 1995

Cabinetul Văcăroiu joacă finalul „la risc" cum se spune, iar scumpirile din ultimele zile ilustrează perfect această tactică. Având peste vară dreptul de a emite ordonanțe, e mai stăpân pe situație ca oricând, cu atât mai mult cu cât, în ciuda aparențelor, și tratativele cu sindicatele merg spre realizarea acelui acord social despre care se tot vorbește. Se scapă, totuși, din vedere că, în ultimă instanță, sindicatele reprezintă o mică parte din salariați – și toți lucrând la stat – în vreme ce marea majoritate a populației nu are nici cum și nici cu cine să negocieze. Or impactul noilor prețuri este extrem de dur, pentru că, dacă la o cămașă o haină sau o pereche de pantofi mai poți amâna cumpărarea, la mâncare e practic imposibil. Iată, însă, că valul scumpirilor atinge alimentele, într-o succesiune care mi se pare complet greșită, din punct de vedere tactic. Nu știu pe baza căror imperative a trebuit să fie scumpite, de-a valma, toate produsele de bază, dar pe omul de rând îl apucă amețeala când constată că într-o zi crește prețul la pâine, în următoarea la carne, în a treia se scumpesc lactatele, în așa fel încât parcă se urmărește sfidarea cetățeanului, ca să nu spun chiar provocarea lui. Și totul se petrece în plină perioadă de concedii, când până și cei mai chibzuiți, care și-au pus din vreme deoparte bani pentru o vacanță, se trezesc cu planurile năruite. Bineînțeles că măririle de prețuri nu pot fi primite niciodată cu calm de populație, dar când ele survin în mijlocul verii și presupun chiar hrana de bază în întregul ei, am impresia că

se face un pas greșit. Dacă scumpirea curentului electric tot acum, peste vară, vine într-un moment bine ales, când se consumă mai puțin, dacă și scumpirea benzinei se amână, iată, pentru o etapă plasată dincolo de august (deci, nu la 1 august, cum se zvonise), cascada prețurilor mărite la carne, pâine și la lactate a fost gândită aiurea. Sau, dimpotrivă, plasată anume într-un asemenea interval, pentru a mai reteza ceva din speranța cabinetului de a traversa vara în liniște. Nu în ultimul rând, scumpirile vor genera imediat reacții tăioase ale partidelor de stânga care vor critica vehement situația disperată a populației sărace, lipsa protecției sociale ș.a.m.d. Ce mă întreb eu este dacă nu cumva PDSR-ul asta a și vrut, adică să fie atacat la baionetă de aliații săi?!

Hoții și vardiștii

16 iulie 1995

În decembrie '89 se spunea că armata se războiește cu fosta securitate. Nu era foarte sigur, dar așa a mers vestea. Puțin mai târziu, armata se „lupta" cu armata, că apăruse CADA, dacă vă mai aduceți aminte. Și iar a mai trecut un timp, pentru a se ajunge la o fază nouă: Garda financiară contra poliției economice. Și invers. Apoi au mai curs niște luni, pentru a veni vremea unui război între polițiști și vameși. Acum, o recunoaștem sau nu, contra poliției par să fie procurorii, iar împotriva ultimelor două categorii – judecătorii. Că, deh, e democrație, operând, nu-i așa, separația puterilor în stat. Și dacă tot sunt ele atât de separate, trebuie să dovedească, totuși, care putere e mai puternică decât cealaltă. Zis și

făcut. Poliția e criticată din toate părțile că nu-și face treaba, demonstrându-se că a crescut criminalitatea, că se fură ca-n codru, că se cere taxă de protecție, se mestecă hașiș, se face contrabandă, se ia camătă, se omoară la comandă ș.a.m.d. Și poliția se-ncumetă să treacă la treabă, cu orice risc, având destule de făcut, deloc neglijabile. Deci, poliția arestează, dar iată că apare un nou fenomen, care constă în eliberarea grabnică a infractorilor. Și iar îi arestează poliția, și iar îi eliberează Parchetul, iar acolo unde dosarele ajung la instanță, când ajung, pedepsele aduc cu un urecheat părintesc. Dar, domnilor, în ritmul ăsta unde o să ne oprim? Priviți alături o știre caldă, din Lituania, unde căpetenia mafiei a fost executată chiar ieri. La noi, sigur, nu există pedeapsa cu moartea, dar nici să-i pedepsim cu libertatea pe toți cei care au făcut deja periculoasă orice incursiune stradală dincolo de înserare și de străzile luminate ale centrului. Noi vrem să stârpim corupția și criminalitatea operând cu duhul blândeții? Refuz să cred că poliția își poate permite să pună în cătușe un nevinovat, dar cum se face că el ajunge să fie eliberat a doua zi, să fie rearestat în a treia și eliberat din nou? Nu vi se pare că asistăm la un circ în toată regula din care cei ce se vor distra pe seama poliției, a procurorilor și a judecătorilor sunt până la urmă chiar infractorii?! Lămuriți-vă între dumneavoastră, domnilor, că nu se joacă nimeni de-a hoții și vardiștii!

O grosolănie europeană

18 iulie 1995

Parcurgând jignitoarea „Rezoluție asupra protecției drepturilor minorităților și a drepturilor omului în România", adoptată de Parlamentul european zilele trecute și publicată în ziarul nostru de ieri, e greu să-ți reprimi sentimentul de revoltă. Trebuie, totuși, s-o facem, păstrându-ne calmul și, dacă se poate, chiar simțul umorului, pentru că altfel totul ar suna ca în bancul încheiat cu faimoasa replică „Și voi omorâți negri!". Mâna și veninul domnului Otto von Habsburg sunt lesne de recunoscut în documentul european, care reușește să strecoare pe canalele mass-media europene și mondiale o cutremurătoare imagine a României. La noi sunt făcuți praf și pulbere și ungurii, și românii, și alte naționalități, se arestează de-a valma, aflăm că avem și... securitate, că avem încarcerați prizonieri politici non-violenți, că practicăm tortura ca în inchiziție și că forțele de poliție (sau de securitate) asistă impasibile la scenele de violență naționalistă!?! Dacă dl. von Habsburg ar fi putut schimba vreo două vorbe cu Mihăilă Cofariu pricepea imediat cum stau, de fapt, lucrurile. Așa, însă, rămâne ca la Strasbourg, după ureche, cu totul văzut de la distanță și aflat prin intermediari „de bine", câțiva chiar soli europeni ai Parlamentului României, pe care organismul continental îl sfătuiește acum să anuleze o lege, să dea o alta, deci să-și bage mințile în cap. Deh, ca de la Parlament la Parlament și vorba aia, ca-ntre europeni ce suntem cu toții și, mai ales, de bună credință. Lăsând, însă, gluma la o parte, Rezoluția de la Strasbourg se con-

stituie într-o tentativă grosolană de a atribui României vinovății revoltătoare, fără nici un fel de acoperire reală. Nu mai vorbim despre jignirile aduse în mod direct Senatului României și Camerei Deputaților, Guvernului român, ba chiar și membrilor comisiei mixte UE-România, jignirile nedisimulate și inadmisibile, rămase fără nici un fel de replică, până în acest moment. Prin ceea ce face, Parlamentul European demonstrează din nou că vrea să ne forțeze mâna, ducând pe culmi nebănuite ceea ce a început prin Recomandarea 1201, pe care a ridicat-o la rang de obligație. Mai sunt și alte obligații asemănătoare? Atunci să le știm și noi dar, pentru asta, propun ca dl. Otto von Habsburg să ne viziteze personal, în loc să-și trimită fiul, Gyorgy pe numele mic, care a trecut chiar sâmbătă pe la Cluj. Bine că n-a știut Funar!

Stupefiantul adevăr

19 iulie 1995

Scandalul declanșat, pe bună dreptate, de Rezoluția Parlamentului European la adresa României ne-ar putea fi, până la urmă, de folos. În cursul după-amiezii de ieri, BBC-ul a avut inspirația de a-l intervieva pe unul dintre semnatarii proiectului, creștin-democratul german Christoph Werner Konrat, care – rugat să-și spună părerea despre incriminata Lege a Învățământului – a precizat, onest, că nu poate emite judecăți asupra unui document pe care... nu l-a citit. Și dovedind în continuare aceeași bună credință, parlamentarul european a mărturisit postului de radio britanic că inițiativa i-a aparținut lui Otto von Habsburg, care, fiind considerat „un bun

cunoscător al problemelor românești" (!?!) a reușit să-și convingă colegii că rezoluția trebuie semnată. Abia acum, însă, dl. Konrat și probabil nu numai el înțelege că s-a comis o nedreptate și că, iată, Parlamentul European a putut elabora un document nu pe baza unor date și fapte reale, concrete și verificate, ci doar în temeiul intoxicării la care a recurs, cu seninătate, Herr Otto von Habsburg, un vechi inamic al României, știut ca atare de toată lumea. Am mai avut noi astfel de „ajutoare", menite să ne vopsească în cele mai sumbre culori, dar ceea ce a reușit Habsburg-ul e o adevărată performanță. El a prostit în față întregul Parlament al Europei, inducându-și pur și simplu în eroare colegii, mai pe românește mințindu-i de-a dreptul atunci când le-a servit o variantă depășită a Legii Învățământului, pe lângă alte câteva invenții stupefiante și la fel de absurde. În ce fel va fi sancționată reaua sa credință e treaba domnilor din Parlamentul European, dar pentru noi contează că, iată, oamenii au înțeles greșeala comisă și, potrivit aceluiași intervievat la BBC, au de gând să revină asupra problemei, pretinzând explicații. Or, dacă se ajunge la un asemenea moment, cum ar fi normal să se întâmple, devine posibil să se demonstreze că România nu este nici pe departe cea zugrăvită cu atâta ură de Otto von Habsburg, parlamentarii europeni putând să cunoască exact evoluția noastră spre democrația continentală. Singurul lucru care mă frământă însă îi privește pe cei care vor avea misiunea de a ne apăra cauza acolo, la Strasbourg, prezentând realitățile românești așa cum sunt ele. Vor reuși să nu piardă și această luptă?

Nevoia de lobby

26 iulie 1995

Aud că în ultimul număr din „Paris Match" există un supliment de 20 de pagini dedicat României. Supliment plătit, bineînțeles, fiindcă nu mai e decembrie '89 pentru ca „Paris Match" să-și poată vinde marfa cu subiecte românești. Deci, trebuie să dăm bani ca să afle lumea și ce mai e pe la noi. Ce mai e și bine, pentru că toate relele care sunt și care nu sunt au ajuns în destule ziare și reviste internaționale, prin râvna jurnaliștilor, dar și prin „bunăvoința" atâtor și atâtor interesați ca imaginea țării noastre să rămână proastă, indiferent ce s-ar face pe aici. Problema e că, iată, imediat ce se reușește o performanță autentică, de genul suplimentului din „Paris Match", se aud voci care, în loc să salute publicarea unor pagini românești într-una dintre cele mai populare reviste internaționale, încep să caute nod în papură, „descoperind" că ar fi plătit guvernul chestia asta. Din păcate n-a plătit guvernul, deși ar fi trebuit s-o poată face, idee în care, când se va mai discuta Bugetul în Parlament, s-ar cuveni ca toate forțele politice să lupte pentru o sumă necesară lobby-ului românesc în lume. Tot acuzăm ungurii că-și fac un lobby nemaipomenit, că pe fondul lui mai fac și unul anti-românesc, dar nu înțelegem că ar trebui să procedăm și noi la fel. Oare cât ne-ar fi costat să tipărim urgent Legea Învățământului, în două-trei limbi de circulație internațională, și s-o trimitem de-a lungul și de-a latul Europei, ba și dincolo de Ocean, pentru a evita judecarea și condamnarea noastră pe baza unor texte depășite, expediate de maghiari? La toate reuniu-

nile internaționale, demnitarii noștri se duc cu mâinile în buzunare, uneori și însoțiți de neveste, lipsindu-le măcar pliantele de „tip ONT", tradiționalul artizanat sau câte un „Ilie Pronosport", cu care cadoriseam străinii înainte de '89. Azi nu mai sunt nici astea, de bani ce să mai vorbim, presa românească nu ajunge nicăieri unde ar trebui să ajungă (Consiliul Europei, ambasade, reprezentanțe comerciale, Davos, Crans Montana, în avioane, în trenuri internaționale, la granițe măcar) și ne văităm că suntem priviți ca niște ciumați pe oriunde umblăm. Dacă nici acum nu ne decidem să facem tot ce ne stă în puteri pentru a pune pe picioare un lobby românesc, când ne vom trezi s-ar putea să fie prea târziu, mult prea târziu.

Grija pentru țăran

1 august 1995

Din când în când, dar în special vara, pe scena noastră politică își face brusc reapariția grija pentru țăran. S-a întâmplat de mai multe ori și se repetă acum, când se constată dintr-o dată o preocupare prioritară pentru oamenii satelor, pentru produsul muncii lor și, în general vorbind, pentru agricultură. Că tonul a fost dat de Victor Surdu, inginer agronom și lider al PDAR, e perfect normal, dat fiind că partidul respectiv este, nu-i așa, unul întemeiat pentru a cuprinde țăranii și a le reprezenta interesele. Ca întotdeauna însă, la inițiativa unui specialist se aliniază și alți oameni politici, dornici să speculeze un moment, o idee și, mai ales, un of al unei categorii de electorat. La orizont sunt alegerile și cum

sătenii tocmai se frământă ce să facă acum cu recolta bogată, care le-a umplut hambarele sau – mai rău – zace încă pe câmp, hop și cei cu ideile, care spun răspicat: „Să cumpere Guvernul!". Ați putea crede că o asemenea rețetă e dată de stânga, acuzată mereu de nostalgii după centralism, criticată pentru dirijism și populism, dar surpriza e că inițiativele vin exact din partea cealaltă, unde s-a mai câștigat, nu-i așa, un pariu cu agricultura. Mișcarea e dibace, iar în plan politic poate fi admirată de orice analist, dar cât e de cinstită nu mă obligați s-o spun. Firește că orice producător agricol, țăran ca să-i spunem pe nume, ar fi încântat să știe dinainte că tot ce va culege e ca și vândut, dar cum a trecut vremea în care statul achiziționa întreaga recoltă, ca să ne și producă în exclusivitate pâinea, mă tem că la mijloc e nu o mână de ajutor dată proprietarului grânelor, ci o nouă încercare de a-l trage pe sfoară. Spunându-i-se că Guvernul trebuie să-i cumpere grâul, el e indus în eroare cu bună știință. Executivul nu are o astfel de obligație, decât în măsura în care trebuie acoperite rezervele de stat. Restul ține de economia de piață, de concurență, de cerere și ofertă deci, pe care le dorim, pentru care militäm, în spiritul direcției obligatorii pentru România. Guvernul actual are destule metehne și o puzderie de greșeli la activ, dar ca să-l punem să achiziționeze toată recolta țăranilor mi se pare nu o enormitate, ci o încercare parșivă de a-l pune în conflict deschis cu aceștia. Noroc însă că ei știu mai bine care e realitatea, ignorând politicienii de toate culorile!

Modelul francez

3 august 1995

Să-i admiri pe francezi la ora asta, când îi înjură mai toată lumea pentru nevoile lor ...atomice, ar putea fi destul de nepotrivit. Mă încumet, totuși, să-i admir, recunoscând că sunt un fan al lui Jacques Chirac de pe vremea când era primar al Parisului. Astăzi însă, vreau să-i elogiez pe parlamentarii francezi, care s-au încumetat să voteze renunțarea la imunitate. În mod sigur, la câte scandaluri de corupție au zguduit și zguduie încă politica din țara cocoșului galic, decizia nu poate fi decât salutară dar, dincolo de latura ei curajoasă, am ferma credință că senatorii și deputații de pe malurile Senei s-au gândit la propria lor imagine în ochii electoratului. A fi gata să te supui rigorilor unei anchete, renunțând deliberat la protecția pe care ți-o conferă imunitatea parlamentară, mi se pare în primul rând un gest de respect față de cei care te-au ales. Închipuiți-vă că mâine s-ar vota același lucru și în Parlamentul nostru. Nu v-ați înghesui să aflați lista celor care au fost contra, întrebându-vă imediat și de ce au ținut ei morțiș la imunitate? Dacă tot ar urma să se convoace o sesiune extraordinară a forului legislativ român, n-ar strica să se introducă pe ordinea de zi și o asemenea inițiativă, ca să se termine odată cu insultele de sub cupola celor două camere, cu jocul de-a justiția, cu comisiile care anchetează fără nici un rezultat, cu apartamentele, cu câștigurile din AGA, CA și ce mai intră pe alături, cu legile care sunt legi numai pentru noi, cei mulți și lipsiți de orice imunitate. Chiar în aceste zile suntem martorii unor înjurături în

toată regula, cu care se tratează reciproc oamenii politici autohtoni, folosindu-se bineînțeles de mass-media. Ziarele pot fi date în judecată și jurnaliștii, și chiriașii, și proprietarii, și polițiștii, ba și oamenii justiției, numai cine e parlamentar cu stea în frunte – nu. Iar dacă tot ne chinuim de cinci ani și mai bine s-o rezolvăm cu corupția, hai să preluăm și ACEST MODEL francez, făcând-o chiar din toamnă, de la deschiderea sesiunii. Ar putea fi un moment apreciat și binevenit pentru imaginea parlamentarilor români, iar asta în pragul campaniei electorale.

Absurdul jocului politic

4 august 1995

Pe o scenă politică în tranziție, cum este în continuare cea românească, în condițiile în care până și cristalizările doctrinare se află sub un serios semn al îndoielii, descifrarea "jocurilor" este adesea o întreprindere hazardată. De-aceea se și întâmplă că, pornind de la scenarita tipică nouă, primul reflex al analiștilor este de a privi lucrurile la început exact invers decât sunt de fapt și de a căuta dedesubturile imaginilor de suprafață. Firește că mulți strategi ai politicii – și slavă Domnului, avem câțiva redutabili! – tulbură apele, aruncând nade bune de înghițit la nivelul ageamiilor. Peste timp, s-a insinuat că dl. Corneliu Coposu s-a întâlnit pe ascuns cu președintele Iliescu, un an și mai bine a fost considerat ca și făcut pactul PL '93-PAC-PD (FSN), mai recent s-a încercat acreditarea, pe câteva canale, că Petre Roman merge la împăcare cu Cotrocenii și uite-așa, zvonistica

vecină cu absurdul a reușit să găsească și voci, și condeie dispuse s-o amplifice. Ieri a mai apărut o trăznaie, pe care o plasăm în capul paginii tocmai grație originalității ei: cică între Convenția Democratică și PDSR s-ar fi perfectat o înțelegere secretă, potrivit căreia așa și pe dincolo! E, hai să fim serioși! O asemenea absurditate, lansată de dl. Adrian Severin, un maestru desăvârșit al diversiunilor sau „strâmbelor", cum spunem noi, în presă, nu numai că nu poate reuși să stârnească ecou în electorat, dar riscă să-l așeze într-o poziție ridicolă pe autorul ei. În viclenia sa recunoscută, dl. Severin a imaginat un scenariu SF, plasându-l într-un moment în care ofensiva CDR contra partidului de guvernământ și aliaților săi este mai coerentă și mai concretă ca oricând. Cum, însă, ea a devenit și mai echilibrată, cântărind cu maturitate greutatea fiecărei acțiuni, iată că principala forță de opoziție gândește altfel decât impetuoasa sa... concurență extra-CDR. În concluzie, pe baza vechiului principiu "cine nu e cu noi e împotriva noastră", știut pe de rost de dl. Severin, se inventează această înțelegere secretă CDR-PDSR. Din păcate, e doar un zvon absurd pentru că, dacă lucrurile ar ajunge vreodată într-un astfel de punct, chiar că am putea începe să întrevedem ieșirea din blocajul politic și să vorbim despre „spiritul de la Snagov".

Politica la americani

14 august 1995

Sâmbătă, în New York Times, un sondaj de opinie cinstit – făcut nu de IRSOP, nici de IMAS sau de alte asemenea srl-uri manevrate ca la noi – a relevat că alegătorii americani sunt dezamăgiți mai mult ca oricând de politicieni și de deciziile acestora, indiferent că e vorba de republicani sau democrați. Cetățenii din State dezavuează în mod egal linia președintelui Clinton (care întrunește, totuși, o cotă de 45% favorabili) și deciziile congresmenilor, 55% dintre intervievați exprimându-se pentru înființarea unui al treilea partid parlamentar! În plus, sondajul îl acreditează cu șanse reale de a-i concura în alegeri pe Bill Clinton și Bob Dole pe un militar, celebrul general Colin Powell, a cărui imagine de mână forte se pare că este dorită! Lăsându-i pe americani să-și găsească soluțiile optime, e cazul să facem, totuși, o paralelă și să constatăm că scăderi similare de popularitate au fost semnalate constant și la noi, care avem, zic eu, ceva mai multe și mai serioase probleme decât locuitorii din SUA. Paradoxal însă, acest lucru nu trebuie să-i îngrijoreze, ci, dimpotrivă, să-i liniștească pe parlamentarii și oamenii noștri politici, demonstrându-le că sentimentul de dezaprobare venit dinspre cetățeni spre factorii de putere este general valabil și logic chiar într-o țară lipsită de dificultățile economice și sociale, în proporția existentă aici. Dar cred că aleșii noștri trebuie să privească atent la reacțiile politicienilor americani față de semnalul de alarmă al sondajului de opinie, pentru a învăța și ce trebuie să facă atunci când se trezesc în

scădere de popularitate. Spun asta pentru că tradițiile autohtone post-decembriste ne-au obișnuit ca, indiferent de rezultatele barometrelor de opinie, replicile să conțină doar poziții de respingere, justificate fie prin manipularea sondajelor (adesea reală și evidentă), fie prin sentimentul că propria grupare s-ar afla în creștere de simpatie, pe baza unei întâlniri de la Pocraca sau Ciorogârla, unde „cetățenii au întâmpinat entuziaști reprezentanții partidului". Ei, aș! În nici un colț al țării, nimeni nu mai întâmpină cu entuziasm pe nimeni, politica și politicienii fiind în pierdere de viteză indiscutabilă, dar dacă 55% dintre americani așteaptă înființarea unei noi formațiuni, salvatoare, la noi nu s-a pus o asemenea problemă. Încă!

De ce locul 98?

22 august 1995

A trecut neobservat aproape clasamentul mondial al dezvoltării umane pe anul în curs, dat publicității de PNUD, clasament în care România se află pe locul 98. Pentru destui, asta s-ar putea traduce prin autoliniștirea că suntem, nu-i așa, între primele 100 de țări ale lumii, dar pentru noi ar trebui să fie sever semnal de alarmă. Au trecut, totuși, 5 ani și mai bine de la momentul decembrie '89, iar situarea noastră alături de Albania ar trebui să ne cutremure. E drept, nu știu cum arată Albania astăzi, dar îmi amintesc perfect că, vizitând-o cu niște ani în urmă, cam 6-7, am trăit nu numai un sentiment de milă față de gradul ei de înapoiere și de mizeria în care trăiau oamenii, ci și șocul provocat de absența

oricăror perspective pentru aceștia. Mi-e foarte greu să cred că, de atunci până acum, Albania ar fi putut progresa într-atât încât să rivalizeze cu România la acest parametru al dezvoltării umane, calculat de PNUD, dar mă întreb dacă nu cumva reprezentanții respectivului organism internațional ne privesc și ne etichetează cam așa cum vedeam eu cândva situația albanezilor. Într-o declarație televizată, l-am auzit pe dl. Bernard Fery, de la PNUD, afirmând că suntem, într-adevăr, o națiune instruită, dar că avem serioase restanțe la o serie de capitole care țin de civilizație. Ciudat, dar trebuie să-i dau dreptate, iar cine ar vrea să mă contrazică nu are decât să privească mizeria incredibilă de pe majoritatea străzilor noastre, promiscuitatea de la periferii, tragedia transportului în comun, lipsa de igienă a piețelor, copiii străzii, câinii vagabonzi, condițiile dramatice din majoritatea spitalelor, drumurile africane, lipsa apei curente, că de a celei calde nici nu mai vorbesc. Ne tot războim pe tema primarilor, așteptăm să ne pice ajutoare din cer, dar ceea ce ține de noi, de curățenie, de bun simț în fond ne scapă din vedere. Ajung însă veștile rele la organismele internaționale, care ne taxează prin ceea ce observă și bine fac, pentru că nu e suficient să se constate că avem un grad ridicat de instrucție. Mai trebuie să-l și materializăm în civilizația străzii, care dă adesea imaginea unei țări. Și locul în clasamentul mondial.

Ziaristul independent (I)

1 septembrie 1995

Nu cred să existe undeva în lume un singur jurnalist care să accepte botnița. Mă refer, desigur, la presa democrată, cum a ajuns și a noastră, în măsură covârșitoare. Cum, însă, se discută în ultima vreme cât de independente sunt ziarele de patronatul lor, acolo unde e cazul, sau de propriile interese economice, merită să analizăm subiectul cinstit și în profunzime. Un confrate se revolta deunăzi că ziaristul s-ar putea vedea obligat să se subordoneze unui pițifelnic de patron al cărui unic merit este că are bani. Îi dau dreptate jurnalistului, cum sunt și de părerea altuia, care incrimina mentalitatea de slugă pe care ar putea s-o dobândească unii gazetari, din aceleași considerente. Dar, mă întreb eu, ce am făcut noi, ziariștii români, pentru ca nu puțini dintre colegii noștri să nu ajungă în situația de a pleca fruntea sau, mai grav, de a rămâne pe drumuri pur și simplu? N-am făcut nimic, iar când am încercat să facem, lansând un semnal de alarmă care privea lipsa oricărei protecții a jurnalismului, s-au trezit imediat băieți deștepți care au și întrezărit o Lege a presei, menită să ne sugrume libertatea și independența. Au mai trecut niște luni, ba chiar un an, câteva publicații și-au tras obloanele, unele pur și simplu pentru că așa a vrut patronul și nimeni n-a schițat vreun gest. Dar tot nu învățăm nimic, deși vedem că ne încalecă treptat-treptat nu numai oameni cu bani, ci mai nou și societăți străine, dispuse să piardă investind într-o presă care nu aduce profit. Ziarele care susțin că trăiesc fără griji își fură căciula de pe cap. Problemele

economice ne sugrumă, bătaia pe publicitate se duce de-acum pe față, iar independența oricărui ziar și, implicit, a oricărui jurnalist ține de acest criteriu, adică de volumul publicațiilor. Până și aceasta a ajuns să fie, însă, dirijată și nu pe criteriile normale, ci pe cele exclusiv politice. Să nu fie așa? Priviți cu atenție paginile de profil și veți putea deslușI ce și cum, inventariind marea publicitate și plătitorii ei, de care începem să depindem, treptat-treptat. Dacă n-o să mai vrem, pentru că ținem cu adevărat la independența noastră, o să ne amintim de întâmplarea aceea relatată de Max Bănuș, cu redactorul de la „Süddeutsche Zeitung", căruia i s-a plătit salariul pe doi ani înainte, ca să nu se piardă o reclamă de 8 milioane DM pe săptămână!

Ziaristul independent (II)

2-3 septembrie 1995

Mă-ntorc și repet: siguranța jurnalistului profesionist continuă să fie neglijată și vinovați suntem în primul rând noi, ziariștii profesioniști. Angrenați în dispute care țin de orgoliu și chiar de simpatii politice, încă nu suntem capabili să ne apărăm interesele comune. Aș putea oferi o serie întreagă de nume binecunoscute care au ieșit din presă în ultimii doi ani exclusiv pe bază de faliment declarat de patronul publicației sau de ziariștii-acționari, în bloc. Există chiar un caz foarte recent, în care echipa redacțională rămasă pe drumuri nu a putut beneficia nici măcar de alocația de șomaj, pentru că redacția nu plătise cota obligatorie la forțele de muncă! Noi nu vrem o Lege a presei, dar o prevedere legală, ca-

re să reglementeze drepturile ziaristului, nu credeți că ne-ar putea interesa? Și cine s-o ceară, dacă nu noi, și când s-o facem, dacă nu după ce am văzut atâtea prăbușiri? Să stăm, cu brațele încrucișate și să ne lamentăm? Unora le convine, poate, având asigurat spatele, din subvenții discrete, din interese politice ale patronatului, susținut la rândul său de o formațiune, de un primar sau un prefect, că slavă Domnului, știm bine ce și cum. Mi se pare, totuși, deplasat să numim independentă o presă evident partizană, pentru o grupare sau chiar pentru un singur partid, cum există exemple cunoscute. În același timp, nu văd de ce am condamna ziarul sau ziaristul care trece cu arme și bagaje într-o tabără politică, recunoscând acest lucru în mod deschis. Chiar și în asemenea situații însă, protecția e absentă și știm cazuri de jurnaliști rămași pe drumuri, pentru că n-au plecat capul suficient. Deci, în independența noastră generală, constatăm cu trecerea anilor că există diferite grade de independență, ceea ce înseamnă că ea ajunge să fie relativă și influențată de un summum de factori, dintre care cel economic este hotărâtor. Și iar ne întoarcem la prețul hârtiei, la TVA-ul pe publicitate, la taxele locale, la impozitul pe profit (?!), la chiriile zdrobitoare, la comisionul de difuzare, la cel pe abonamente, la costul vagonului poștal, la lipsa chioșcurilor, la prețurile tipografice, la tarifele duminicale... Și suntem complet independenți!

Călător în Balcani (I)

5 septembrie 1995

Paradoxal poate, dar într-o vreme în care Litoralul Mării Negre devine tot mai greu accesibil românilor vacanțele noastre încep să se mute în zone și țări infinit mai căutate și mai jinduite de turistul european. Pe scurt, nordicii și nemții care bântuiau prin Mamaia cu 10-15 ani în urmă migrează de-acum în Spania, Italia și Grecia, unde totul e mai civilizat și, n-o să credeți, chiar mai ieftin. O săptămână la Marea Egee costă cu aproape 50% mai puțin decât una la Marea Neagră, dar nu numai acesta a fost argumentul care m-a îndemnat să cobor în Peninsula Balcanică. Mărturisesc că voiam să și văd, fie și-n goana mașinii, o Bulgarie pe care n-o mai vizitasem de vreo 4 ani și să cunosc Grecia în tihna ei turistică, altfel decât din perspectiva călătoriilor oficiale. La drum, deci, dis-de-dimineață, cu surpriza plăcută a unei șosele aproape bună, care leagă Bucureștiul de Giurgiu. Acolo, până peste pod, oficialități vamale și de graniță cum nu se poate mai rapide și mai civilizate, și nu te poate lăsa insensibil gândul că, iată, se poate și așa, adică europenește, chit că în Vama Giurgiu ar merita să mai investim ceva pentru modernizare. Dincolo, la Ruse, vameșii știu românește, n-au uitat să zâmbească și-ți urează bun venit cu bucuria că le vizitezi țara. Și pleci la drum, tăind Bulgaria pe o șosea ceva mai netedă decât cea dintre București și Giurgiu. Ce-i drept, cu vreo 40 km/h, fiindcă aceasta e viteza maximă admisă în localități. Fusesem pus în gardă că poliția rutieră e cu ochii pe români. Așa a fost, mai ales în zona Sofiei, unde

am suportat cu răbdare patru controale de rutină, în care mi s-au verificat actele și, în două cazuri, chiar portbagajul. N-aveam... pușți, nici pistoale, nici nu comisesem o depășire neregulamentară, cum a încercat să mă convingă un polițist, la ieșirea din oraș. Cert e că părăsind metropola – cu străzi de tip... bucureștean – am răsuflat și neamendat, poate și pentru că avusesem prudența de a-mi asigura la drum și cartea verde, și trusa medicală, ba și... extinctorul auto.

Călător în Balcani (II)

6 septembrie 1995

Cum niciodată nu trebuie să spui hop până n-ai sărit, impresia că am încheiat conturile cu poliția rutieră bulgară mi-a fost spulberată curând. Din păcate, dar și din fericire! Într-o pantă mai abruptă de pe șosea, un bulgar tânăr, cu o mașină îmbătrânită de timp, și-a corelat reacțiile proaste cu frânele și mai proaste, oprindu-se în bara din spate a autoturismului meu. Iată-ne, deci, pe dreapta, ca după orice asemenea eveniment neplăcut, eu cu bara îndoită serios, el cu masca ferfeniță și cu o mină de nevinovat, bâguind ceva care aducea a scuze. Mai ofensivi, ceilalți doi pasageri ai mașinii lui au încercat să-mi explice că sunt, de fapt, vinovatul: întâi, că aș fi schimbat brusc direcția de mers, apoi că am frânat pe neașteptate, ba și că nu-mi mergeau lămpile la stopuri. În fine, s-au calmat, așteptând împreună cu mine patrula rutieră, care a venit în circa 30-40 de minute. Mărturisesc că aveam emoții, iar ele mi-au crescut după ce primul lucru care mi s-a cerut a fost să... suflu în fiolă. Cum nu s-a

întâmplat nimic, mi s-au verificat și stopurile, după care procesul verbal a cuprins adevărul, bulgarului ridicându-i-se permisul pentru 15 zile și dictându-i-se o amendă. Am spus bravo polițiștilor, pentru corectitudinea lor, și nu m-am putut abține să nu-i și aplaud, după ce m-au condus politicoși la un service din apropiere, unde bara mi-a fost îndreptată cu operativitate maximă și la un preț onorabil. Incredibil, dar adevărat!

Călător în Balcani (III)

7 septembrie 1995

O oră de stat la un service de țară bulgăresc e tocmai bună pentru a afla ce și cum e pe la vecinii noștri. În general, zic ei, lucrurile s-au urnit, cine trage (din greu) are cu ce să trăiască și nu rău. Mai complicată e situația pe șosele, noaptea, unde bântuie rakeții, iar cine face imprudența să oprească, fie și pentru o cafea sau 10 minute de odihnă, poate fi un om pierdut sau rămas fără mașină. Mi se spune că există și falși polițiști, că mitraliera e arma obișnuită a tâlharilor și că aceștia preferă, firește, mașinile luxoase. S-au întâmplat multe în vara asta, au fost o mulțime de prădați, dar au și căzut destui rakeți în mâinile poliției. Pe vremea lui Jivkov, nici vorbă de așa ceva! – exclamă un mecanic mai vârstnic, aprobat de unul dintre polițiști. Era liniște atunci și siguranță deplină dar, de când cu democrația, infractorii își cam fac de cap.

Cum e pe la noi? mă întreabă, la rândul său. Îi spun că noaptea, pe șosele te-ai putea opri să bei o cafea. Mai riscant e în orașe, după ce coboară întunericul, că nici

dincolo de Dunăre nu sunt polițiști destui care să poată stârpi atâta banditism scos din pușcării tot de democrație. În rest, lucrurile s-au urnit și pe la noi, iar cine muncește are cu ce să trăiască, dovadă, iată, mașinile cu români care pleacă în concediu în Grecia. De ce în Grecia, când aveți Mamaia? – mă întreabă mecanicul auto. Pentru că e mai ieftin la greci, îi răspund eu, lăsându-l nedumerit. Nu-i vine să creadă, deși la Varna sau Burgas tarifele estivale rivalizează cu cele de pe Litoralul românesc, drept care și o puzderie de bulgari preferă plajele elene. Îi voi întâlni la Vama Kulata, unde ciubucul e în floare. Dacă nu dai, stai! Un vameș durduliu, plin de aur, din gură până la degetul mic, primește la vedere articole „clasice": un cartuș de țigări, o sticlă de ceva, cunoscându-se bine cu ghizii care-și trec autocarele ca fulgerul. Tu, pasager de rând cu un număr românesc, croat sau slovac, stai și aștepți mila lui disprețuitoare. Dar până la urmă, tot treci și răsufli ușurat...

Călător în Balcani (IV)

8 septembrie 1995

Primul lucru care te încântă în Grecia sunt drumurile, nu peisajul! E semnul civilizației, dar și al respectului cu care o țară turistică știe să-și trateze oaspeții. Șosele ca-n palmă, marcate proaspăt, cu largi tronsoane pe care limita de viteză e... 110 km/h, îți oferă plăcerea șofatului, mai ales că indicatoarele rutiere, dublate și în grafia latină, elimină orice posibilitate de a te rătăci. Față de Bulgaria, unde poți merge zeci de kilometri fără să întâlnești un indicator, chestia asta îți dă o senzație supli-

mentară de relaxare. În drum, puzderie de benzinării, cu prețuri diferite, benzina cea mai scumpă fiind 208 drahme litrul (233 drahme la dolar), iar cea mai ieftină – tot super – ajungând la 198 drahme. Probabil că e singurul lucru care costă mai mult ca la noi, pentru că restul, începând cu mâncarea și terminând cu cazarea, nici nu suportă comparație cu Litoralul românesc. O cameră confortabilă, într-o vilă cu două etaje, este 20-30 de dolari pe zi, la 200 metri de plajă, apartamentul având bucătărie, apă caldă non-stop și o curățenie ireproșabilă. Există, însă, și camere mai ieftine, chiar la 10-15 dolari, drept care sumedenie de mici stațiuni așezate în vecinătatea Salonicului sunt tixite de turiști, cei mai numeroși fiind nemți, austrieci, dar și iugoslavi, români, bulgari și unguri. Un prânz la una din micile taverne poate să coste 15-20 de dolari pentru trei persoane, ceea ce, să recunoaștem, ar fi privit ca un tarif falimentar pentru patronii restaurantelor de pe Litoralul nostru. La Flogita, stațiunea unde voi sta, întreaga cazare pare pusă în slujba turiștilor. Magazinele sunt deschise de dimineață până seara, vânzătorii nu ezită să te invite la o cafea după ce ți-ai făcut târguielile, se bucură când află că ești român (sau iugoslav, sau bulgar, sau ungur sau orice altceva), te întreabă dacă te simți bine și te invită din nou anul viitor, aici, unde vara se ieftinește totul, numai să existe noi motive de atracție pentru oaspeți. Și e o tihnă dumnezeiască, o plajă pe care nu stai cu capul în picioarele vecinului, plus detaliul că te bronzezi în Grecia, la poalele muntelui Athos, pe cam jumătate din banii pe care i-ai fi cheltuit la noi, într-o vacanță marină mereu mai costisitoare comparativ cu un sejur la Marea Egee. Preferați a doua variantă, că nu vă păcăliți!

Jaful bulgăresc

9 - 10 septembrie 1995

La întoarcerea din periplul meu balcanic, știind ce-i așteaptă pe automobiliștii români care tranzitează Bulgaria, am profitat de o șansă, pentru a avea un martor cum nu se poate mai oficial: consulul țării noastre la Salonic. Acesta revenea acasă, în concediu, și i-am propus să călătorim alături, mașină lângă mașină, ceea ce am și făcut, de tandemul nostru auto atașându-se un al treilea român, care se temea să se întoarcă singur prin Bulgaria. Voi relata în zilele următoare, cu lux de amănunte, incredibilele abuzuri comise de poliția rutieră bulgară în principal împotriva românilor, cărora li se inventează fel de fel de încălcări imaginare ale regulilor de circulație, pentru a fi amendați. Cel mai adesea, nici nu li se taie chitanțe, banii intrând în buzunarele polițiștilor corupți, iar atunci când pretins-vinovații refuză pur și simplu să plătească, li se aplică pe pașapoarte (!?!) o ștampilă în temeiul căreia urmează să achite amenzile la graniță, în valută. Am trăit eu însumi asemenea experiențe, cu martori lângă mine, uluiți și revoltați deopotrivă, am reușit să filmez o situație în care erau oprite pe dreapta nu mai puțin de 6 mașini românești, am acceptat să dau, în mod deliberat – și iar cu martori! – exact 200 de leva, fără să primesc chitanță, am fost de acord și cu ștampila pe pașaport numai ca să o am drept dovadă, iar acum nu cer altceva decât ca în Parlamentul României să se analizeze cu maximă seriozitate tratamentul aplicat cetățenilor noștri care tranzitează Bulgaria. Nu de alta, dar ne aflăm în fața unui jaf în toată regula, care-i vizează

evident pe români. Solicit totodată Ministerului Afacerilor Externe convocarea ambasadorului Bulgariei la București pentru clarificarea situației, în condițiile în care – repet – MAE are un martor oficial, în persoana consulului nostru de la Salonic. Și n-ar strica, zic eu, ca două sau trei mașini românești, încărcate cu oficialități, să călătorească incognito prin Bulgaria, pentru a surprinde abuzurile, corupția și jaful poliției rutiere din țara vecină, pe spinarea turiștilor care s-au aventurat dincolo de... Podul Prieteniei, convinși fiind că pășesc într-un stat prieten, ceea ce continuu să cred că-i adevărat.

Viața la concurență

13 septembrie 1995

Din doi în doi ani, la Frankfurt are loc Salonul auto internațional, probabil cea mai amplă manifestare europeană de acest gen, la care se înghesuie, firește, nu numai toți constructorii de automobile faimoși de pe bătrânul continent, ci și rivalii lor nemiloși de dincolo de Ocean și din țările asiatice. Așa se și face că uriașul salon devine pentru o săptămână scena unei lupte extrem de dure, purtată de astă dată cu zâmbetul pe buze și cu toate mijloacele imaginabile și inimaginabile de câștigare a vizitatorilor. De ieri mă număr și eu printre ei, beneficiind de privilegiul pe care organizatorii l-au oferit „Cronicii române", unicul cotidian din țara noastră invitat la ediția '95 a Salonului, care s-a inaugurat marți dimineață. Cum s-a deschis e bine să aflați, în sensul că primele două zile sunt rezervate exclusiv presei, drept care cel puțin 10.000 de ziariști din toate colțurile lumii

au năvălit în halele Salonului, parcurgând kilometri pe jos, pe biciclete, trotinete sau motorete puse la dispoziție de gazde. Sunt peste 100 de firme aici, angajate într-o concurență acerbă, în care punga și vânzările fiecăruia își spun cuvântul, lăfăindu-se într-un întreg pavilion pe patru nivele, cum te copleșește „Mercedes"-ul, sau chircindu-se într-un colțișor anost, cum ar fi cazul muribundului „Citroen". Japonezii vin tare, ca de obicei, și nu fac economie pentru imaginea lor, sud-coreenii investesc copios în „Daewoo", lăudându-se aici cu „Espero", cu „Nexia" și cu un studiu mono-volum absolut superb, americanii atrag atenția cu un „Chrysler-Atlantic" copiat după „Bugatti", iar Skoda, exact aia de care știam și noi, aliată între timp cu VW, reușește să stârnească nu numai interesul, dar și justificate priviri admirative. Mai e de față și „Lada", dar despre automobile românești nu s-a auzit nimic, pentru că nu există sau nu se gândește nimeni să le facă să existe, plătind un colțișor de salon la Frankfurt, unde zic eu ar fi fost loc de un „ARO" pus la punct, de o „Dacia-Nova" aranjată „de export" sau de o „Oltena" combinată cu „Rodae". Cum însă de unde nu e, nici Dumnezeu nu cere, rămâne să admirăm în zilele următoare mărcile care există și care se vând din plin, pentru că știu să-și țină obrazul subțire!

Viața la concurență (II)

14 septembrie 1995

Vă relatam ieri de la Frankfurt că Salonul automobilistic internațional, organizat aici din doi în doi ani, s-a deschis marți, primele două zile fiind rezervate presei. Revin asupra acestui fapt întrebându-vă cam ce impresie ați avea dacă la tradiționalul nostru TIBCO s-ar întâmpla tot așa? Cred că vi s-ar părea că s-au întors toate cu capul în jos, lipsind, nu-i așa, fastul unei panglici inaugurale, pe care s-o taie la vedere cine știe ce demnitar, însoțit de o suită aleasă, în periplu singuratic prin standurile încă mirosind a vopsea. Pe meleagurile astea însă, rolul mass-media e înțeles întocmai, iar interesele organizatorilor și ale marilor firme automobilistice nu numai că nu ignoră presa, dar o folosesc la maximum. Salonul s-a deschis întâi pentru jurnaliști, două zile consecutiv, va veni apoi ziua a treia, rezervată specialiștilor, și abia după aceea sosește rândul publicului. Să fie vreo greșeală tactică? Nici vorbă! Încă de la miezul primei zile, toate canalele media din Germania și din restul lumii au început să difuzeze prioritar date și imagini de la Salonul din Frankfurt, lucru care se va amplifica astăzi și mâine, ochii scotocitori ai ziariștilor știind precis ce anume trebuie evidențiat și ce înseamnă rateu, astfel că și experții, și vizitatorii simpli vor veni avizați asupra a ceea ce le oferă Salonul, ce i-ar putea interesa și unde ar merita să zăbovească. Or, ar fi trebuit să vedeți cam cum sunt tratați gazetarii la standurile Salonului auto din Frankfurt, ce bucurie reală e pe capul firmelor la care jurnaliștii se opresc, fotografiază, solicită date și mape

documentare. Viața la concurență trăită de constructorii de automobile i-a învățat că succesul lor de public, deci în vânzări, ține sută la sută de imaginea pe care le-o creează presa, drept care absolut toate marile companii au inventat fel de fel de mijloace pentru a atrage și reține ziariștii cât mai mult în standuri, mergându-se de la pix și insignă, până la restaurante în toată regula, unde se poate mânca și bea non-stop. Dosare documentare absolut impresionante, fotografii ireproșabile ale mașinilor, diapozitive, casete video, dischete de computer – un întreg arsenal de informații și imagini îți sunt puse pe tavă pentru a te determina să-ți convingi cititorii că aia e mașina cea mai bună, la clasa ei, la respectivul nivel de preț, la pretențiile și nevoile lor. Pentru mine, spectacolul acesta a depășit poate, o clipă, fascinația automobilelor; peste 10.000 de jurnaliști copleșiți de amabilitatea celor mai mari firme auto din lume, ca să scrie sau să spună un cuvânt frumos! Cine are urechi de auzit să audă!

Viața la concurență (III)

15 septembrie 1995

Sigur că despre principalele noutăți lansate la Salonul automobilistic internațional, de la Frankfurt, unde „Cronica română" este singurul cotidian invitat din țara noastră, vă vom vorbi pe larg, zilele următoare, în obișnuita rubrică a ziarului. Eu simt nevoia să vă spun că, oricât ar părea de paradoxal, la fastul manifestării, la luxul adesea copleșitor al standurilor, tendința constructorilor de automobile este de a produce mașini cât mai

populare și, deci, mai accesibile. Vremea bolizilor costisitori a cam trecut și chiar dacă aici pot fi admirate ultimele modele de Ferrari, Rolls-Royce, Bentley, Bugatti, Lamborghini și Porsche, ponderea o dețin automobilele uzuale, de serie, cum se zice, iar preocuparea pentru vehicule mici și pentru monovolumul familial este evidentă. Când temutul „Mercedes" dă la iveală micuțul „Smart-Swatchear", când Fiat-ul se întoarce cu succes la „500", Ford-ul redesenează „Fiesta", Opel-ul te cucerește cu mini-ul MAXX, iar Vollkswagen scoate pe piață multicolorul Polo-Arlechin, trebuie să înțelegi că prețul redus, consumul mic, întreținerea ușoară și nu în ultimul rând ușurința parcărilor preocupă pe toată lumea, din spirit economic. Aici trebuie adăugată masiva folosire a materialelor reciclate, practicată de majoritatea constructorilor, în cursa nebună de reducere a costurilor de producție, implicit a prețului mașinii. Iar dacă la automobilele mici, cu cilindree redusă, concurența e abia la început, la „monovolume" bătălia e pe viață și pe moarte. De la moda pe care a lansat-o Renault Espace, gama s-a diversificat atât de mult și de spectaculos, încât devine realmente greu de optat pentru o astfel de mașină familială. Ca să dau doar câteva exemple de vârf, aș nota „studiile" impresionante prezentate de VW – Noah, Daewoo-2, Mitsubishi-Gaus, Seat-Albawba, Mazda-Cux și Toyota Previa. Lista e însă mult mai lungă, iar opțiunile vor fi după... buzunar. Iar pentru cine nu are probleme financiare, Salonul de la Frankfurt oferă nu doar mărci exclusive, ci chiar noutăți tehnice uluitoare. Dintre acestea aș nota vopseaua... bicoloră adusă de Mercedes, în funcție de căderea luminii caroseria putând fi ba

verde, ba albastru metalizat sau harta-computer de bord, cu care se mândrește BMW-ul, noul sistem de navigație, cum este denumit, excluzând posibilitatea de a te rătăci într-un oraș necunoscut! Te uiți la toate astea și-ți vine să te crucești văzându-le cumva la îndemână și gândindu-te că acerba concurență de pe piața automobilelor este modelul cel mai elocvent pentru oricine n-a înțeles încă adevărul că statul pe loc înseamnă nu rămânere în urmă, ci de-a dreptul faliment, că evoluția lumii e cu mult mai rapidă decât poate să pară și că, în concluzie, un salon automobilistic poate fi o excelentă lecție de viață și de economie liberă.

Cursa cu handicap

16 – 17 septembrie 1995

Cel mai simplu ar fi să mă declar nedumerit de întâlnirea pe care dl. Karsten Voigt, președintele Adunării Parlamentare a Atlanticului de Nord, a avut-o ieri cu câțiva dintre ziariștii români. Spun câțiva pentru că mulți dintre invitați au lipsit, cred eu în mod explicabil. Deci, nu mă declar nemulțumit de dialogul pe care l-am purtat cu dl. Voigt, un diplomat desăvârșit și un fermecător partener de discuție, dar cum nu asta era latura care ne interesa pe noi, ci viziunea asupra șanselor României de a se integra în NATO, impresia mea este că distinsul oaspete are părerile bătute în cuie. Cu toate strădaniile domniei sale de a ne convinge că, nu-i așa, extinderea NATO presupune condiții egale de admitere pentru toate aspirantele, dl. Voigt a rămas, evident, la opinia exprimată în raportul realizat în colaborare cu

ungurul Tamas Wachsel, unde – la faimosul punct 80 – afirma că „trebuie să existe o mare diferențiere între statele candidate", drept care avansa un prim grup de „favorite", din care România nu face parte. Și ieri, dl. Voigt a repetat numele acelor țări, unde reforma a avansat mai serios decât la noi. La întrebarea mea, dacă nu cumva evaluarea progresului reformei ar trebui să țină cont de nivelul de la care s-a pornit și de cel al susținerii financiare internaționale, am avut surpriza să aud că dl. Voigt nu vede lucrurile așa. Domnia sa crede că în cursa tranziției la economia de piață s-a plecat cam din același moment și în condiții similare, convingere total eronată și, zic eu, imposibil de acceptat de oricine ar fi dispus să compare situațiile corect și de pe baze reale. Nu este însă și cazul domnului Voigt, care rămâne, cum spuneam, la părerile sale, potrivit cărora stăm mai prost ca alții, ba avem și „niște neclarități în Constituție" !?! În plus, domnia sa e interesat foarte mult – după cum a precizat – de evoluția pozitivă a relațiilor româno-ungare dar, întrebat fiind dacă nu cumva intrarea Ungariei în NATO înaintea României ar putea complica lucrurile, a surâs destins afirmând că recentele demersuri ale președintelui Iliescu, pentru ajungerea la reconcilierea istorică, sunt salutare și menite nu să adâncească, ci să stingă tensiunile. Deci, noi cu reconcilierea și ei cu NATO, ceea ce înseamnă că ne continuăm cursa cu handicap, asupra căreia voi reveni în numărul următor. Până atunci, dl. Voigt ne-a anunțat că își va schimba formularea din raport. Rămâne de văzut care va fi noua formă...

Cursa cu handicap (II)

18 septembrie 1995

Rămân, deci, la promisiunile domnului Karsten Voigt, care ne-a asigurat că va schimba paragraful cu țările care ar merita să intre în NATO într-o primă etapă. O promisiune de complezență, desigur, pentru că nici măcar domnul Voigt și nici organismul pe care-l prezidează nu au căderea de a decide o anumită ordine. Și-apoi, iată că americanii tocmai au anunțat că vor dezbate și respinge în Congres – din National Security Act – capitolul care privea candidaturile preferențiale. Așa mai venim deacasă, iar cursa cu handicap pe care suntem obligați s-o parcurgem cu celelalte state estice se mai apropie de adevăr. Există totuși o serie de alte aspecte care nu pot fi neglijate nici de noi și cu atât mai puțin de comunitatea internațională. La vremea când se declanșa reforma în România, cu puținătatea mijloacelor financiare de care dispuneam, noi porneam practic de la inexistența micilor lor afaceri. Până și cizmarii privați dispăruseră, ba și ceasornicarii în bună măsură, doar florăresele de culoare reușind să țină piept ofensivei oficializate contra oricărei forme de activitate particulară. În alte țări însă, cum ar fi Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, prăvălioarele erau de câțiva ani o realitate pe care noi, românii, o priveam cu admirație și invidie justificată. Deci, am plecat din start aflându-ne mult în urmă, iar explozia „dughenizării" a fost dovada cea mai bună a dorinței și resurselor individuale pentru o economie de piață. Dar ce-a urmat nu ne-a favorizat pe noi, ci exact statele care erau deja în față, lucru pe care cineva îl explica, naiv, cam așa:

întrucât România a abordat reforma fără datorii externe, iar celelalte țări estice aveau debite substanțiale, s-a mers pe ideea de a fi sprijiniți prioritar cei înglodați în datorii! Și miliardele de dolari s-au dus tot la concurenții noștri, mare parte fără clauze de rambursare, în timp ce României i s-au dat firimituri, până și acelea obligatoriu de restituit! Devine limpede cum suntem susținuți în cursa cu handicap și tocmai de aceea rămân la nedumerirea pe care mi-a provocat-o dl. Voigt, când a respins această realitate a concurenței inegale, afirmând că, practic, am pornit cu toții de la același moment și în condiții similare. Oare?!...

Lianții

22 septembrie 1995

La câtă dezbinare există în societatea românească, pare greu de crezut, dar mai apar și momente emoționante, de unire. Ieri după-amiază, la Muzeul Literaturii Române, mi-a fost dat să văd cum Dinu Patriciu, Adrian Năstase, Petre Roman, Nicolae Manolescu și Alexandru Paleologu pot fi alături, prin donațiile lor în vederea strângerii de fonduri destinate salvării lui Mircea Nedelciu. Și, deloc întâmplător, cu o zi înainte își spusese cuvântul chiar premierul Văcăroiu, prin oferta importantă a cabinetului, întru același scop nobil, față de care n-au rămas insensibili nici fruntașii Ministerului Sănătății și nici președintele BRCE, Răzvan Temeșan. După puteri, am contribuit și noi, și alți câțiva oameni de suflet, dispuși să facă tot ce le este la îndemână pentru a-l ajuta pe tânărul și talentatul scriitor Mircea Nedelciu,

căruia o sumedenie de colegi de generație, dar și destui alții mai vârstici, unii fiindu-i chiar profesori, i-au sărit în ajutor. În sala aceea mică și scăldată de lumina reflectoarelor, am simțit aseară cum se topeau toate rivalitățile politice și toate înverșunările, de dragul unui om în suferință. Și n-a fost singurul caz, pentru că miercuri, la Polivalentă, lumea muzicii rock autohtone s-a adunat la concertul filantropic organizat pentru salvarea lui Ovidiu Ioncu, solistul de la „Cargo", la rândul său pe un pat de spital, într-o situație – limită. Nu știu în ce măsură v-ar putea sensibiliza aceste momente, fiind cu toții frământați de problemele noastre cotidiene, nici ușoare și nici puține. Cred, totuși, că puterea de a trece peste grijile proprii, venind în sprijinul celor aflați la și mai greu, merită un cuvânt bun, de orice parte a baricadei ne-am situa și oricine s-ar găsi dincolo, dar alături de noi, într-un asemenea demers. Deci, se poate și așa, împreună, uniți, sensibili, dispuși la sacrificii, luptând pentru bine fair play, ajutându-i și pe ceilalți, ajunși la ananghie! Poate reușim să învățăm din asta să ne mai domolim și poate nu ne vom strânge așa doar când necazul ni-i lovește pe cei dragi care devin, iată, lianți pentru societatea românească, atât de dezbinată încă, din păcate.

Congresmenul și cetățeanul

2 octombrie 1995

Traversând America de pe o coastă pe alta și învățând aici atâtea câte sunt de învățat și câte pot fi aflate într-o săptămână, mi-am notat printre altele și respectul total al congresmenilor față de alegătorii lor. Fără nici un fel

de exagerare, dacă unui senator sau deputat îi poate fi teamă de ceva, atunci este vorba de pierderea electoratului. De-a lungul câtorva zile am auzit de mai multe ori formula: „îl sun pe congresmenul x sau y să-i cer socoteală"! La început mi-a venit să râd, gândindu-mă că nu mai poate el, congresmenul, de supărarea cetățeanului care-l caută și că, la urma urmei, nici n-ar fi prea ușor de găsit, inclusiv la telefon. Eroare, însă, din partea mea! Nu numai că orice congresmen e la dispoziția oricărui alegător al său, dar și dacă s-a întâmplat să nu fie la birou, deputatul sau senatorul caută el însuși înapoi persoana, pentru a-i asculta păsul și a încerca să-i rezolve problema. Nu mai spun că, pentru facilitatea acestor legături directe, există broșuri în vânzare cu datele fiecărui congresmen și, bineînțeles, cu numerele de telefon la care poate fi găsit oricând. E obligația lui să răspundă, să soluționeze cererile alegătorilor, într-un cuvânt să-i reprezinte exact așa cum le-a promis în campania electorală. Când nu e în stare sau când îi face de râs, nu-l mai poate respecta nimeni și nici imunitatea nu-i mai asigură protecție. Bob Packwood, senator republican, a ajuns să-și dea demisia din Congres, obligat de propriul său partid, după ce se dovedise că hărțuise sexual mai multe secretare, cu... 10 ani în urmă, iar congresmenul Mel Reynolds a fost condamnat chiar acum două zile la 5 ani închisoare, pentru că a corupt o minoră. Vedeți deci că democrația americană începe chiar cu obligațiile celor mai protejați demnitari, care n-au voie nici să greșească în fața alegătorilor, nici să sfideze legea în vreun fel! E bine să receptăm asemenea lecții și să ni le însușim, odată cu aleșii noștri, pentru că, iată, ne îndrep-

tăm spre a treia legislatură și încă nu știm nici pe departe cine în slujba cui se află: parlamentul în a cetățeanului sau invers? Iar dacă tot ne dumirim, poate vom căuta și noi telefoanele de serviciu ale senatorilor și deputaților pe care i-am votat, întrebându-i de una și de alta.

Povestea unui evadat

3 octombrie 1995

Vineri seară, la Seattle, întâmplarea a făcut ca, la dineul dat de primăria orașului în onoarea președintelui Iliescu, să nimeresc la aceeași masă cu doi foști piloți români care fugiseră din țară în anii '80, Nicolae Cazan – în 1981, traversând Dunărea înot, iar Dumitru Muradian – în 1983, cu un avion utilitar. Culmea era că, fiind foști colegi de școală militară și aflând peste ani unul de celălalt, s-au întâlnit abia în acea seară, la Seattle! Astfel că, dincolo de primele impresii, și-au depănat poveștile evadărilor, cea a lui Dumitru Muradian fiind una cu totul spectaculoasă. Mulți și-o vor aminti acum, cu siguranță, pentru că ea a făcut mare vâlvă, la vremea ei. Pe scurt, tânărul pilot, care lucra la Carei pe un avion utilitar, a decis să fugă împreună cu mecanicul și cu soția acestuia, care era gravidă. Au decolat pe 25 august, în condiții de vreme rea, cu speranța că timpul va fi mai bun, dincolo de Dunăre. N-a fost însă așa, ci chiar mai complicat decât puteau bănui, drept care, când micul AN-2 a ajuns în apropierea Vienei, ploaia în rafale și vântul puternic l-au obligat pe pilot la o aterizare forțată în plină autostradă. Au urmat peripețiile binecunoscute,

lunile de lagăr, viza americană și șansa de a o lua de la capăt, dincolo de Ocean. Între timp, avioneta a fost predată autorităților române, iar pilotul evadat – condamnat în contumacie la 25 de ani închisoare. S-a întors în țară de două ori după 1989 și, mai mult din curiozitate, s-a interesat la a doua vizită dacă sentința i-a fost anulată. Nu mică i-a fost însă surpriza să afle că, fapta sa intrând sub incidența unui decret, a scăpat doar de... jumătate de pedeapsă, având totuși de ispășit încă 12 ani de pușcărie! Îngrozit, firește, Dumitru Muradian s-a grăbit să plece din nou, precipitat, din România, iar acum m-a întrebat ce trebuie să înțeleagă din asta și, mai ales, ce ar trebui să facă. I-am răspuns, bineînțeles, că nu el, ci noi avem obligația să-i redeschidem drumul către țară și familia care se mai află la București, reparând astfel una din nu puținele asemenea situații neclarificate după decembrie 1989. Povestea lui Dumitru Muradian este multiplicată de mii de ori, ceea ce cred că ar merita atenția parlamentarilor, pentru inițierea unui demers care să anuleze toate cazurile similiare.

Reacția rusă

6 octombrie 1995

În vârtejul luptei politice interne, mereu mai evidentă și mai tumultuoasă pe măsură ce se apropie anul alegerilor, se întâmplă adesea lucruri ciudate, iar printre acestea se numără eforturile de a minimaliza rezultatele vizitei președintelui Iliescu în Statele Unite. Oamenii politici realiști nu s-au sfiit să acorde acestui moment importanța cuvenită, cum au făcut chiar și ziariști apre-

ciați ai presei independente, cu vederi pro-Opoziție. Stranii sunt, însă, pozițiile unor politicieni și jurnaliști care, în ciuda atitudinilor antirusești afișate sistematic și a opțiunilor lor declarat favorabile apropierii României de democrațiile vestice, nu numai că nu salută contactele la vârf realizate acum cu Casa Albă, cu Comisia de securitate a SUA și cu Pentagonul, dar aproape că le ignoră, sub aparențele unei lupte contra, nu-i așa, comunistului Ion Iliescu. Am spus-o și o repet: cine-l acuză pe șeful statului de atitudine filo-rusă, pentru a-i contesta apoi demersurile de pe pământ american greșește ori într-o parte, ori în cealaltă, pentru că amândouă la un loc nu pot sta. Și e cert că în asemenea condiții președintele Iliescu nu are decât de câștigat. Dincolo de acest aspect însă, lucrul cel mai interesant privește reacția rusă, care nu e legată, firește, de vizita propriu-zisă, dar vine „ca din întâmplare" exact acum, câteva zile după întoarcerea de la Washington. Dacă dinspre Rusia se auzise sistematic punctul de vedere că n-ar fi agreată extinderea NATO, iată că sosește și o nominalizare, a României, bineînțeles! Poziția geostrategică, rolul țării noastre în Balcani și, mai ales, faptul că am fost primii care au aderat la Parteneriatul pentru Pace nu puteau să convină Rusiei, drept care, imediat ce Iliescu a ajuns la Casa Albă, la Pentagon și chiar la faimoasa bază americană de la Norfolk, „marele vecin" a lansat o reacție suficient de clară pentru a ajunge să înțeleagă și adversarii președintelui român că jocul său nu este nici pe departe pro-rus. La revenirea din SUA, l-am întrebat pe domnul Iliescu cum crede că va aprecia Moscova mult prea buna sa primire în Statele Unite și mi-a răspuns

exact așa: „N-am renunțat să ne închinăm la o poartă pentru a ne închina la alta, ci pentru a trata cu toată lumea în mod egal și pentru a fi tratați nediferențiat". Limpede, nu?, iar cine nu s-a lămurit încă află acum de înghețarea extinderii NATO până în 1997, după care iar ar fi unii înainte și alții mai apoi...

Curiozitățile democrației americane (I)

26 octombrie 1995

Nu-ncape nici un fel de îndoială că democrația americană este cea mai veche și mai cuprinzătoare dintre toate democrațiile lumii. Considerate sfinte, drepturile cetățeanului nu pot fi lezate de nimeni și de nimic, în caz contrar el obținând reparațiile legale prin justiție, indiferent cu cine s-ar judeca. Îmi vine în cap bătrâna care s-a fript cu o cafea prea fierbinte într-un „Mc Donald's" parcă, primind despăgubiri de câteva milioane de dolari, din partea marii rețele pe care-o reclamase la tribunal. Nu știu dacă n-ar fi avut câștig de cauză și dacă aceeași cafea era prea rece sau sălcie, dar iată o mostră edificatoare. O alta ar fi chiar de la New York, unde mă aflu și unde am mai notat ceva destul de neobișnuit. În întreaga metropolă, credeți sau nu, nu există WC-uri publice. Acum vreo trei ani însă, după îndelungate consultări, pornite tocmai de la ideea că problema ține de civilizație, consilierii municipali au ales o formulă experimentală – toalete mobile, ultramoderne, plantate în cele mai diverse locuri ale orașului. Soluția părea optimă, dar s-au trezit brusc persoanele handicapate, care au organizat o suită de demonstrații virulente, acuzând că s-a procedat

la o discriminare inadmisibilă. În consecință, cum nu se prevăzuse amplasarea toaletelor mobile și pentru handicapați, au fost retrase din locurile publice „cabinele" instalate experimental, iar New York-ul s-a reîntors la faza inițială, pur și simplu pentru că, în spiritul democrației, drepturile handicapaților trebuie să fie perfect egale cu ale oamenilor sănătoși! Un alt exemplu interesant ține de... ora de închidere a restaurantelor. Predecesorul primarului Giuliani a avut trista idee de a decide ca la ora 2.00 să se dea stingerea. Și s-a dat o singură zi, după care, într-un consens impresionant și explicabil, toți patronii de restaurante mai mari sau mai mici închideau localurile la ora 2.00 fix, pentru a le redeschide la... 2.30. La fel de legal și, desigur, în virtutea drepturilor lor democratice!

Curiozitățile democrației americane (II)

27 octombrie 1995

Probabil că interzicerea fumatului în locurile publice este una dintre cele mai spectaculoase și mai surprinzătoare legi americane. În țara care este numărul unu în topul mondial al producției de țigări, să nu mai poți fuma în aeroporturi, în restaurante, ba chiar și în marile hoteluri, ai crede că e de-a dreptul imposibil. Și totuși, lucrurile stau exact așa, chiar dacă marile firme de țigări au amenințat că vor lua contra-măsuri, Philip Morris anunțând că se va... retrage din New York. Însă n-a făcut-o și pesemne că nici n-o va face, pentru că s-a înțeles între timp că miza este sănătatea publică, dreptul cetățenilor nefumători de a nu fi intoxicați de ceilalți,

infinit mai puțini, care au viciul tutunului. Totul promite să fie acceptat, deși încep să se audă și vocile celorlalți, ale fumătorilor adică. Ei se consideră discriminați și, printr-un acord tacit, patronii unor mici restaurante au prins să pună anunțuri la intrare, precizând: „Aici este un local pentru fumători!". Ce-i drept, clientela nu mai e aceeași ca înainte, când puteau veni și fumătorii, și nefumătorii, dar e în creștere evidentă față de perioada în care nefumătorii nu mai puteau intra într-un restaurant. Deci, din nou ne găsim în fața unei găselnițe, de genul celei cu băutul de alcool în public. Precum știți, soluția „descoperită" era introducerea sticlei într-o pungă de hârtie, astfel încât nimeni nu putea ști ce bei, deși era clar pentru oricine că e vorba de alcool. La un moment dat, polițiștii recurseseră la o stratagemă, întrebând consumatorii „la pungă" ce licoare e înăuntru. Iar ei răspundeau, naivi, recunoscându-și vina, care – fiind o încălcare a legii – le atrăgea amenda. Totul până într-o zi însă, când un alcoolic isteț, fiind chestionat de un polițist ce are în pungă, i-a răspuns sec: „E dreptul meu să nu-ți spun!" Polițistul a crezut că va învinge, dar instanța a decis altfel, iar de atunci nici oamenii în uniforme nu mai întreabă, dar nici cei cu sticlele în pungi nu mai comit greșeala de a mărturisi ce beau!...

Vocea care aduce moarte

6 noiembrie 1995

Întâmplarea face să fi vizitat cu doar câteva zile în urmă Memorialul Kennedy, de la Boston. Am retrăit acolo, copleșit, drama președintelui american asasinat la Dallas, într-un moment în care popularitatea sa era în creștere, grație eforturilor de a-i împăca de-a pururi pe albi cu negri. Sâmbătă a fost ucis mișelește Yitzhak Rabin, un războinic de meserie, un erou militar altfel spus, care și-a abandonat vocația dintâi, pentru a deveni un altfel de luptător, unul diplomatic, pentru pace. Un asemenea om, dispus să-și calce pe inimă, să-și înfrângă dureroasele amintiri despre camarazii căzuți în bătălii, pentru a sta de vorbă cu ceea ce fusese inamicul, adversarul, dușmanul, ba chiar să-i întindă acestuia mâna, spre împăcare, nu poate fi decât respectat și iubit. Oamenii păcii sunt puțini, infinit mai puțini decât cei dornici să scoată imediat sabia din teacă și să pornească la luptă în numele unor comandamente absurde mai ales acum, la sfârșit de secol. Yigal Amir, studentul israelian care l-a asasinat sâmbătă pe premierul Rabin, va trece curând drept nebun, nu mă îndoiesc. Așa a fost și cu Oswald, așa va fi cu toți cei care comit acte sângeroase „în numele lui Dumnezeu" sau al umanității, nefăcând însă altceva decât să reteze năpraznic atâtea și atâtea eforturi pentru reconciliere. Nici Amir și nici Oswald n-au fost bolnavi psihic și nici n-au putut fi singuri în acțiunile lor sinucigașe, menite să răzbune exact acele forțe pentru care pacea devine o amenințare. Așa se și face că în numele păcii mor oameni, că ajung să fie uciși în plină

stradă și în fața a mii de spectatori care-i aclamă. Astfel a pierit J. F. Kennedy, așa a căzut și Yitzhak Rabin, așa a fost răpus Sadat și așa era să sfârșească și Papa Ioan Paul al II-lea. Dincolo de durere, însă, ar trebui să ne crească mânia împotriva acestor criminali internaționali, prin inconștiența cărora o lume răscolită de destule probleme vitale, care-i amenință existența, descoperă că e neputincioasă în a-și apăra OAMENII DE FRUNTE, cei mai buni dintre cei buni. Aud că israelianul ucigaș e un „ultraortodox" și mă gândesc că formula a apărut de la un „ultranaționalist". Ce „ultra" mai urmează, oare?!

Seniorul

13 noiembrie 1995

De când e lumea, oamenii care reușesc să-și mențină dreaptă coloana vertebrală, de la un capăt la altul al vieții, sunt atât de puțini și de rari, încât devin automat modele, prin forța caracterului lor. O forță care naște măreție, obligând la respect și admirație, dar, în același timp, o forță de temut pentru cei mărunți și cocoșați, care ajung adesea la complexe de inferioritate. Verticalitatea lui Corneliu Coposu a fost plătită cu 18 ani de pușcărie, dintre care 8 de izolare totală, tocmai din frica unor oameni mici, dacă oameni vor fi fost, de a nu trăi de-a pururi striviți de statura morală a urmașului de fapt și de drept al lui Iuliu Maniu. Numai extraordinarul caracter și puritatea sufletească l-au ajutat pe Corneliu Coposu să rămână drept și să nu îngenuncheze în fața pigmeilor politici care l-au ținut în cele mai crunte închi-

sori comuniste românești, atâta amar de ani. Acolo și-a lăsat tinerețea și sănătatea, dar nu și idealurile pe care le-a păstrat nealterate peste vremuri, supraviețuind el însuși nu numai călăilor care l-au aruncat în pușcărie și l-au torturat cu cruzime, dar și comunismului îngropat în decembrie '89. În continuare, însă, omul acesta făcut să lupte, sacrificându-și dreptul la tihnă, la odihnă, la bucuriile vieții, și-a dus datoria până la capăt, reînființând Partidul Național Țărănesc, în jurul căruia s-a făurit și s-a afirmat Opoziția politică de astăzi, nu doar normală, ci absolut indispensabilă oricărei democrații autentice. Refuzându-și din nou și pentru totdeauna orice demnitate în stat și în guvern, sfidându-și vârsta și boala, Corneliu Coposu a devenit SENIORUL, respectat deopotrivă de Opoziție și Putere, de aliați sau adversari, de pensionari și de studenți, de toți cei care au reușit să-l întâlnească și să-i recunoască puterea de a nu fi plecat capul nicicând și în fața nimănui. Acum, când a intrat în eternitate și în istoria acestui pământ, simțindu-mă onorat că l-am cunoscut, că mi-a vorbit adesea și că mi-a adresat cel mai măgulitor compliment pe care l-am primit în 25 de ani de jurnalism, îl rog pe bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace, repetându-i cuvintele adresate cândva lui Maniu: „A fost măreț și prin moartea lui!" Fie-i țărâna ușoară!

Cum a pierdut Funar 5 milioane de voturi

21 noiembrie 1995

Pe fondul rivalităților politice, nervii, pripeala sau chiar exploziile de bucurie joacă uneori feste incredibile celor care lansează săgeți spre adversari. Un asemenea lucru s-a petrecut la Convenția Națională a PUNR, unde surpriza pe care a reprezentat-o propunerea lui Valer Suian drept contracandidat la președinția partidului pentru Gheorghe Funar l-a șocat de-a dreptul pe acesta din urmă. Iritat evident, dar fără a-și pierde umorul sarcastic, liderul ales și reales al PUNR a venit la microfon și, în văzul tuturor, l-a acuzat pe Valer Suian că ar fi „omul Cotrocenilor". Cred că în acel moment Funar a sporit fără să vrea numărul celor care aveau să voteze în favoarea senatorului Suian, până la urmă 141, ceea ce nu e deloc neglijabil în economia unei săli cu 450 de participanți. Și asta n-a fost încă nimic, pe lângă imensele servicii pe care, involuntar (?), Gheorghe Funar i le-a adus președintelui Iliescu. Atâta timp cât toate forțele de Opoziție și numeroase voci din foruri internaționale i-au reproșat șefului statului român alianța la guvernare cu PUNR, în principal din cauza declarațiilor lui Gheorghe Funar, orice suspiciune venită dinspre acesta spre Cotroceni și mai ales una care ar legitima tentativa Președinției de a-l debarca de la conducerea PUNR îl slujește pe domnul Iliescu. Capacul a fost pus, însă, prin recomandarea adresată președintelui României, de a se înscrie în prospăt înființatul Partid al Pensionarilor. Dintr-un foc, Gheorghe Funar și-a pierdut 5 milioane de voturi potențiale, care aparțin pensionarilor din această

țară. Luându-i în derâdere și trimițându-li-l pe Ion Iliescu, fruntașul PUNR a făcut practic campanie electorală actualului șef al statului și totodată un imens deserviciu propriei sale formațiuni și, eventual, chiar candidaturii pe care și-ar putea-o depune pentru fotoliul de la Cotroceni. Nu scriu aceste lucruri cu maliție-zitate, ci zâmbind la gândul că înverșunarea joacă renghiuri și că, după cum se poate constata, vorbe aparent bine țintite se pot întoarce ca un bumerang, riscând lovituri năprasnice.

Întorsul paltonului

7 decembrie 1995

Puzderia migrațiilor de la un partid la altul ar trebui privită și dintr-un unghi pe care-l ignoră toată lumea: cel al păstrării oamenilor vechi, al rotirii lor mai corect spus, după principiul „aceeași Mărie cu altă pălărie". Asta îmi aduce aminte de anii când eram copil și când mama, ajungând la concluzia că mi s-a uzat paltonul, îi spunea tatălui meu, care avea o soluție practică: dă-l la întors și o să pară ca nou! Cam așa se dau la întors acum fețele multor parlamentari, întrebarea fiind, totuși, de ce sunt preferați tot ei, în loc să fie câștigate pentru scena politică personalități noi, care ar putea aduce nu numai o ridicare calitativă a ștachetei, ci și un aer proaspăt, cred eu extrem de necesar imaginii viitorului Legislativ. Un prim răspuns poate privi șmecheria tradițională de a pătrunde (sau rămâne) în Parlament folosind ușa din spate. Avem destule exemple de-acum, în două legisla-

turi, de partide care au devenit parlamentare nu prin câștigarea acestui statut în alegeri, ci racolând „independenți". Pe de altă parte, sigur că e infinit mai comod să „imporți" politicieni hârșiți de la alții, decât să-i găsești, să-i crești și să-i rodezi în propria ta formațiune. Eu zic, totuși, că – ajunși în acest punct – ar trebui să recunoaștem cu amărăciune că mirajul principalei scene politice românești, care este Parlamentul, nu reușește să atragă atâția oameni tineri și capabili, instruiți și categoric eliberați de inerții sau închistări, câți am avea nevoie pentru a putea marca un progres real al dialogului democratic. Tactica întoarcerii paltonului e o păcăleală pe care ne-o administrăm singuri. Ea ține sau mai ține, bineînțeles, dar numai atât cât să înțeleagă lumea că purtăm... haine vechi. Scriu asta cu sentimentul că prea micile grupări care încearcă să aducă oameni noi, mesaje noi și chiar soluții nu par să aibă încă sorți de izbândă, cu atât mai mult cu cât până și ele practică racolajul. Nu spun că politicienii de vârf, cu personalitate și vocație certe, dovedite în timp, n-ar trebui respectați și cultivați în continuare, dar cred că întoarcerea paltonului seamănă mult cu... furatul căciulii!

Ruleta rusă

19 decembrie 1995

Mă îndoiesc că situația din alegerile pentru Dumă, prezentată acum la numărarea a circa 30% dintre voturi, s-ar mai putea schimba spectaculos. Oricum, comuniștii lui Ziuganov – ajunși la 22% – nu mai pot fi detronați, ca

de altfel și „liberalii" lui Jirinovski, de fapt ultra-naționaliști. Elțîn și Cernomîrdin sunt practic îngenuncheați. Vestul vrea să-și păstreze calmul, comuniștii din Est își salută tovarășii care au izbutit în alegeri și, una peste alta, primul aspect cu tentă paradoxală e că, iată, nu Rusia dă tonul în fostul bloc din subordine, ci se remorchează la curentul venit spre ea dinspre Ungaria, Slovacia și Polonia. Învinșii de la Moscova acuză, pe bună dreptate, dificultățile tranziției, sărăcia lucie a oamenilor de rând, pentru care economia de piață și bugetul sleit nu au putut aduce prosperitatea visată la căderea comuniștilor. În schimb, puternica mafie rusească, apreciată drept cea mai largă și mai bine garnisită din lume, și-a întins tentaculele pretutindeni, subordonând nu numai inițiativa privată, ci și sau mai ales coloșii industriali. Bântuie corupția, crima organizată face ravagii, iar pușcăriile sunt pline, dar rezultatul e cel care se cunoaște și partea lui de-a dreptul dramatică e că Jirinovski bunăoară a desfășurat o veritabilă campanie pentru a câștiga voturile... pușcăriașilor. Ei bine, agențiile de presă transmit că i-a reușit și această stratagemă care, adăugându-se discursului ultranaționalist dur, l-a plasat în fruntea topului, alături de comuniști. În esență, deci, tendința de reformă și economia de piață se întorc împotriva reformiștilor, pe fondul crizei financiare în care atâtea milioane de ruși își numără efectiv kopeicile. Nu e deloc o noutate că tributul plătit reformei este cam același în mai toate țările estice și că, în ultimă instanță, lucrul care a cântărit cel mai mult în balanța tranziției a fost ajutorul financiar extern, exprimat în credite nerambursabile sau pe termen lung. În Rusia n-a fost nici

pe departe suficient, dar cum el nu a ajuns să satisfacă nici nevoile Poloniei sau Ungariei, iată răspunsul electoratului din Est: votarea comuniștilor, readucerea lor, poate din speranță, poate din încredere reală, dar poate și dintr-un soi de răzbunare. În anii aceștia din urmă, în care oamenii fostului bloc comunist au început să vadă Occidentul, pe micul ecran sau la fața locului, să-i importe produsele și să-i contemple belșugul, era greu de pretins răbdare pentru a atinge cândva același nivel. Și cum tranziția debutează cu căderea, nu cu mai binele...

Corupători și corupți (I)

4 iulie 1996

Când Nicolae Manolescu lansa în Parlamentul României celebra formulă „Terorism fără teroriști și corupție fără corupți" râsul amar al sălii demonstra limpede că are și va avea întotdeauna dreptate. La cât s-a furat în această țară de peste 6 ani încoace, ar fi cu adevărat greu să se găsească un singur țap ispășitor și cu atât mai complicat să fie umplut năvodul justiției cu mulțimea corupților și a corupătorilor. Pentru că, vă reamintesc, ziarul nostru semnala cu mai bine de doi ani în urmă că stăpânirea corupților nu e posibilă decât prin identificarea corupătorilor, iar blocarea acestora poate fi realizată numai printr-o riguroasă respectare a legilor. Ajungem astfel la rolul-cheie al funcționarului public, țintă predilectă a „celor care dau", nu numai pentru că el deține o poziție decisivă în marea împărțeală (nici nu-i mai spun licitație, vedeți!) a terenurilor pentru construcții, a

spațiilor comerciale, ba chiar și a parcurilor în care s-a pătruns cu nerușinare, dar și pentru că el, amărâtul de funcționar, poate ajunge să vândă totul pe nimica toată, din cauza salariului mizer pe care-l are. Priviți valul de evadări din primăriile noastre după schimbarea echipelor de conducere și nu veți greși afirmând că se duc cei care și-au făcut plinul, pentru a lăsa loc altora, pe care deocamdată trebuie să-i considerăm cinstiți. Așa a fost, însă, și cu „generația" care pleacă, după ce a succedat echipelor post-decembriste, creatoare de modele în materie de corupție și de jaf autentic, pe baza cărora am asistat la înstrăinarea caselor de lux din toate localitățile țării. Raportul Apartamentul trenează, totuși, ca și atâtea alte concluzii la anchete similare, fără a se putea ajunge la sancționarea vinovaților și la restituirea valorilor luate cu japca. Și, dacă tot s-a constatat că nimeni nu pățește nimic – nici chiar când dispar pur și simplu două miliarde de dolari din valuta țării – bulgărele de zăpadă a continuat să se rostogolească, angrenând clădiri de patrimoniu, opere de artă, vapoare, întreprinderi mereu mai mari puse pe butuci și luate pe doi bani, într-o veselie fără precedent, care aduce România la sapă de lemn fără să se sinchisească altcineva decât presa. Poliția e neputincioasă, Parchetul se lovește de imunități, Justiția mai mult iartă decât pedepsește, așa că toate marile scandaluri dispar în ceață de parcă nici n-au fost. Să nu fim oare în stare să creăm un organism capabil să se ia de piept cu marii jefuitori ai țării?

Corupători și corupți (II)

5 iulie 1996

Corupția la vremuri de tranziție n-a fost inventată de noi și o sumedenie de situații similare petrecute în alte țări atestă că mecanismele jafului au fost exersate cu mulți ani înainte, prin diverse locuri. Amintind spre exemplu marile scandaluri din Coreea de Sud, ne-am putea inspira de acolo, dar dacă tot o facem, se cuvine să spunem totul până la capăt, ajungând, deci, la răsunătoarele procese intentate marilor corupți. La noi s-a rămas la nivel de Gigi Kent et comp., omițându-se grangurii veritabili, care au pus mâna pe mari combinate, mulgându-le de tot ce aveau și ce le-a mai rămas. O vreme, Corpul de control al primului ministru s-a ocupat de sutele de cazuri ale unor directori care și-au mutat întreprinderile la societățile de familie răsărite alături, creându-se impresia că doar acești minusculi businessmeni de tranziție ar fi capii răutăților. În realitate însă, căile de stors avutul fabricilor de stat sunt cu mult mai parșive și nici nu e nevoie să se treacă la cumpărarea sau asocierea cu aceste vaci de muls. Rolul de intermediar, bunăoară, e perfect pentru a deturna fonduri imense, iar o analiză la sânge a modului în care producția românească ajunge la export ne-ar putea oferi surprize de neînchipuit. Aici avem de-a face cu escrocherii de mare rafinament, începând cu creditele luate și suportate exclusiv de societățile producătoare, la care tot ele plătesc dobânzile, și culminând cu exportul mărfurilor și întoarcerea banilor, unde intră în discuție, întotdeauna, repatrierea valutei, ca și fluctuațiile dolaru-

lui, pe baza cărora se obțin profituri uriașe. Pe spinarea cui? A întreprinderilor de stat și a unor regii, printr-un alt fel de corupție decât cel tradițional, cu care ne-am obișnuit. Aici intervine șiretenia corupătorului, marele profitor de fapt și de drept, devenit intermediar pe căi și cu mijloace numai de el știute, dar care trebuie să corupă musai un manager de fabrică, pentru a avea ce să vândă, din ce să-și scoată profitul și pe cine să tragă pe sfoară. Oare există vreun astfel de corupător intermediar care preia produsele unei societăți românești cu banii jos? Probabil că da, dar cei mai mulți întâi vând marfa și după o bună bucată de timp aduc și banii. Cu diferențele de preț și de curs aferente, fără credite și fără dobânzi la acestea, dar cu profituri suplimentare reieșite din valută care mai face pui prin propriile conturi și care se schimbă mai apoi în lei!

Corupători și corupți (III)

6 – 7 iunie 1996

În episoadele anterioare aduceam în discuție necesitatea creării unui organism capabil să examineze cazurile înalte de corupție și să le și sancționeze în consecință. Nu de alta, dar devine tot mai limpede că justiția noastră nu reușește să stăvilească valul marilor afaceri, deși dosare cât roata carului cuprind probe mai mult decât suficiente. Deschideți ziarul nostru și parcurgeți Raportul prezentat ieri presei de ministrul de interne, pentru a vedea că nu exegerez cu nimic. Sau, poate, ați avut inspirația să urmăriți aseară caseta prezentată la Antena 1 de CV Tudor și Octavian Andronic,

sub genericul „Crăciun în pușcărie", pentru a ști până unde poate ajunge corupția la noi. Doar în filmele americane de senzație am mai putut vedea deținuți de lux, cu asemenea „dotări" ca la Crăciunul '95 organizat la Jilava pentru 4-5 condamnați de drept comun: televizor color, cameră video, brad împodobit, whisky, șampanie franțuzească, telefon și mulți, mulți bani! Cine poate oase roade, inclusiv în închisorile noastre, iar asta este dovada cea mai edificatoare a corupției căreia i-au căzut victime până și cei chemați să... reeduce infractorii. Este absolut inimaginabil ce se întâmplă și nu cred că poate exista alt leac pentru stăpânirea acestui flagel decât un organism creat de urgență, cu însărcinări speciale și bineînțeles cu puterea de a trece peste orice fel de obstacole. Sigur, legea rămâne lege, separația puterilor în stat trebuie și ea respectată, dar cum la adăpostul acestor axiome democratice lucrurile se petrec exact invers, nu ne mai rămâne decât tăiatul în carne vie și promovarea unei formațiuni de incoruptibili care să aibă menirea de a face lumină în hățișul atâtor tipuri de mafii cu care ne-am pricopsit. Nu pot decât să salut decizia celor acuzați de diferite acte de corupție, de a ieși deschis în fața presei și a opiniei publice pentru lămuriri și este de dorit ca absolut toți demnitarii, în primul rând ei, aflați în astfel de situații să procedeze așa. În caz contrar, vom bate apa în piuă, vom acuza degeaba, la nesfârșit, vom cere respectarea legalității, fără ca în realitate să se întâmple ceva. Cum nu s-a întâmplat până acum!

Prostia candidatului unic

15 iulie 1996

Din câte știu eu, liderul Convenției, dl. Emil Constantinescu, a încercat să lămurească lucrurile de mai multe ori, dar fie că n-a fost înțeles, fie, mai degrabă, că nu s-a dorit acest lucru. Marele tămbălău legat de eventualitatea desemnării unui candidat unic la Președinție a pornit de la o conferință de presă de la Alba Iulia, unde președintele CDR a fost întrebat de un ziarist dacă ar accepta o asemenea IDEE. A spus simplu că da, iar de aici, bulgărele de zăpadă a fost rostogolit de presă până a devenit o problemă cvasi-națională, care a făcut să curgă valuri de cerneală în mod total gratuit. Interesantă ca întrebare, chestiunea constituie în realitate o prostie, ca să nu-i spun de-a dreptul diversiune. Știm bine că anul acesta se practică pe față tactica unor candidaturi la președinția țării, cu scopul mai mult sau mai puțin declarat de a fi atrase voturi suplimentare pentru formațiile politice respective. Deci, dacă atâția lideri de partide au făcut pasul în mod oficial, e sigur că deciziile au fost luate după atente evaluări și prognoze. Ar fi complet aiurea să credem că o sumedenie de fruntași politici și grupările lor ar renunța brusc la hotărârile și la candidaturile anunțate, pentru a veni să sprijine o idee nu greu, ci aproape imposibil de pus în practică. Și mai important e, însă, faptul că mai mulți concurenți pot cuceri un număr mai mare de voturi, lucru demonstrat în alegerile locale, urmând ca joncțiunea să se facă în al doilea tur de scrutin, pe baza unor înțelegeri prealabile, pe care nu le respinge nimeni, din câte știu eu. Așa se va și întâmpla

până la urmă și mi se pare greu de crezut că vreo formațiune politică va ataca alegerile din toamnă fără să-și fi perfectat anterior sfera de alianțe. Nimeni nu-și mai poate permite să meargă pe cont propriu, independenții sunt victime sigure, tot așa cum candidatul unic, indiferent de ce parte și-ar propune să-l desemneze, este o gogomănie menită nu să strângă rândurile, ci dimpotrivă, să le încaiere. Să punem, deci, punct acestui prea mediatizat episod al unei conferințe de presă și să privim colaborarea dintre partide exclusiv din perspectiva alierii lor în al doilea tur de scrutin.

Poziția de drepți

14-15 septembrie 1996

La vremea asta, când așteptăm să ni se recunoască și părțile bune, apropo de ceea ce am mișcat și-am reușit după decembrie '89, o puzderie de observatori și controlori de toate felurile ne calcă pragul și ne iau la puricat, ținându-ne în poziție de drepți, ca nu cumva să-i supărăm și mai rău. Nu știu dacă se va admite că, în domeniul militar, am făcut de departe cel mai mult în programul de Parteneriat, dintre toate țările asociate la NATO în acest test anterior extinderii Alianței. E sigur, însă, că am fost verificați pe toate părțile și la toate capitolele militare, începând cu gimnastica de înviorare și terminând cu precizia rachetiștilor. Văd că și FMI-ul, care ne-a îndrumat pașii, aproape obligatoriu, se „zbârlește" că n-am închis niscaiva platforme industriale și regii autonome, cedând în fața muncitorilor și liderilor lor sindicali, care doreau – în mod firesc – salarii mai mari.

Despre destinația fondurilor PHARE în România se știe și mai puțin, iar madam Fogg, altfel foarte mondenă, s-a ferit cu grijă să răspundă ziarului nostru la o întrebare care privea direct lista societăților mici și mijlocii, a întreprinzătorilor privați care au primit sprijin financiar din partea forului respectiv. Care for ajută și presa, prin „programe" teoretice și mai puțin (sau deloc) prin mijloace concrete sau măcar printr-o contribuție în... hârtie, care ar putea fi mult mai eficientă decât sfaturile și consultațiile. Din timp în timp, ne vizitează o puzderie de alți „europeni" sau „mondiali" care ne scot la tablă, ne examinează cu asprime și ne dau note la purtare, în numele dorinței noastre, exprimată unanim, de a ne relua locul meritat într-o Europă care are avantajul de a nu fi trecut prin comunism. La ce stăm prost? Păi, după domniile lor, întrebarea ar putea fi la ce stăm, eventual, bine? Răspunsul e unul: stăm bine numai la ceea ce am reușit singuri, cu puținii bani pe care i-am avut și cu infinit mai puținii pe care i-am primit, condiționați mereu și șantajați de-a dreptul că, dacă nu ne ridicăm ca niște cățeluși cuminți în două picioare și nu dăm din coadă când ni se face un semn discret, ni se taie zahărelul. Am cel mai mare respect pentru toate organismele internaționale care doresc să sprijine și România pe drumul integrării ei europene și euro-atlantice, dar mă tem că nu suntem controlați pentru a se constata că, de bine – de rău, progresăm, ci pentru a se putea găsi argumente la decizia de a fi trimiși la coada-cozilor, unde se dau ajutoarele care mai rămân pe fundul sacului. Apropo, ne-au sosit deunăzi pansamente din... 1938!

Urmașii lui Dandanache

7 octombrie 1996

Moda plasării unor candidați „de la centru" pe listele județelor, care ni-l reamintește pe Agamiță Dandanache, stârnește și acum aceleași justificate proteste în teritoriu. Aproape că nu există formațiune politică în care organizațiile locale să nu se revolte că oamenii lor se trezesc fie marginalizați, fie scoși pur și simplu din calcule, pentru a face loc celor trimiși de la București. Și poate că practica venită din vremurile lui Caragiale n-ar fi atât de condamnabilă dacă aleșii „centrului" ar fi, într-adevăr, dispuși să se implice în problemele locale. Ultimii patru ani ne demonstrează, însă, că nu e nici pe departe așa și că, de regulă, cei care au ajuns în Parlamentul României, în numele unui județ sau altuia, nu numai că nu au prea călcat prin zonele respective decât când și când, dar nici nu au apărat interesele oamenilor care i-au votat. Cel puțin, în ultima lună de campanie electorală, conducerile tuturor partidelor aflate în cursă ar trebui să-și oblige candidații să abandoneze orice alte preocupări, detașându-i pur și simplu „la locul faptei", unde să poată cunoaște cetățenii și problemele lor în adevăratul sens al cuvântului, nu doar să-i salute la ședința festivă a lansării, între două trenuri sau două călătorii cu mașina. Voi fi primul gata să aplaude acea formațiune care hotărăște azi sau mâine ca absolut toți candidații săi din teritoriu să rămână acolo, în preajma scrutinului. Și ca, după aceea, tuturor „implantaților" să li se fixeze un număr minim de zile care să fie petrecut obligatoriu în județul de adopție, dacă n-a fost să fie cel de baștină.

Spun toate aceste lucruri de pe acum pentru că sistemul votului pe liste, care s-a păstrat, are acest incovenient, al candidatului nevăzut, neștiut și necerut de nimeni, care ajunge, iată, să reprezinte interesele unei zone în Senat sau Camera Deputaților. Firește, buna lui credință nu poate porni decât de la disponibilitatea de a se afla acolo cât mai mult timp, iar dacă s-ar gândi astăzi cineva să inventarieze numărul de zile în circumscripție al celor care candidează din nou, în același loc, domiciliind însă tot la București, mă tem că o sumedenie de neaveniți, de tip Dandanache, s-ar putea trezi respinși în bloc de alegători. Nu vă jucați, domnilor, cu electoratul din țară, că devine tot mai greu de tras pe sfoară!

Deșteptul cu promisiunea, prostul cu nădejdea?

10 octombrie 1996

Nu vă topiți de bucurie aflând câte lucruri minunate o să avem noi imediat după alegeri? Să le luăm pe rând: de la PDSR vor veni noi locuri de muncă, iar cu creditele de la CEC (pentru ăi mai tineri) o să ne umplem de case. Convenția e cu ochii pe țărani, cărora o să le dea cât au orășenii (săracii), care au semnat contractul la „locale". Lefuri de un milion ne va asigura ANL care pune la cale o zonă liberă și la Copșa Mică (nu la Vânju Mare, că e prea mare!), iar impozitele pe leafă ni le va reduce cu 25% USD. Apropo, liderul ex-național a și anunțat că e gata să facă un nou pariu, tot cu agricultura, unde lucrurile se vor ordona substanțial dacă va intra pe rol promisiunea UNC, de a se da tuturor ofițerilor câte o

jumătate de hectar de pământ. Care pământ va fi apărat vitejește de PUNR, contra vorbitorului de limbă română al UDMR, formațiune ce încearcă să ne conducă spre autonomia locală a tuturor județelor (inclusiv Harghita și Covasna) și să traducă numele Brașovului în două limbi „conlocuitoare". La rândul său PRM va avea grijă să confiște averile ilicite și să le împartă nevoiașilor, cu sănătatea suntem liniștiți văzându-l la orizont pe tămăduitorul Mudava, iar pentru cine-o suna, totuși, ceasul s-o găsi și-un diacon Anghelina, care să facă o slujbă creștinească și să dea o masă de pomană. Socialiștii din PSM ne deschid a treia cale democratică, pe care vom putea ajunge la 250-300 de dolari pe lună, dacă mergem cu PS Mohora, iar dacă pornim la drum cu Partidul Automobiliștilor ne-ar putea surâde lefuri și mai mari, direct proporționale cu mărirea săptămânii de lucru, eventual de luni până luni, non-stop, ca la orice „engros" care se respectă. Pentru cei care, pensionari fiind, nu-și mai pot prelungi activitatea, există masoneria unită recent, cu misterele ei captivante, iar pentru populația exaltată și pusă pe orgii, Partidul Republican are în vedere castrarea violatorilor și introducerea pedepsei cu moartea. Faceți pachet toate aceste spectaculoase promisiuni electorale și reamintindu-vă de proverbul „Deșteptul promite, iar prostul trage nădejde", gândiți de o mie de ori înainte de a vota o dată. Dar bine!

Testamentul lui Coposu (I)

16 octombrie 1996

Frenezia cu care mulți analiști s-au grăbit să anunțe constituirea „Marii Coaliții" la Iași, unde aglomerația de fruntași politici părea să indice consensul Opoziției chiar de Sfânta Paraschiva, s-a frânt la fel de brusc cum se declanșase. Cei patru lideri nici măcar nu s-au mai întâlnit, transmițându-și pe diverse canale că rămâne ca înainte, adică exact așa cum cred că numai ziarul nostru s-a încumetat să prognozeze. Pe ce ne-am bazat noi? Pur și simplu pe faptul că „Testamentul lui Corneliu Coposu" era și prea limpede, și prea apropiat pentru a fi încălcat de chiar urmașii pe care-i desemnase Seniorul la conducerea Convenției Democrate și a PNȚCD. De altfel, cu numai două zile înaintea teoreticei reuniri din cetatea moldavă de scaun, președintele CDR, Emil Constantinescu, reamintise condițiile în care ar putea colabora cu Petre Roman, repetând întocmai cuvintele marelui dispărut: „... să-și exprime părerea de rău că a fost prim-ministru în timpul mineriadelor, să-și exprime regretul că nu și-a dat demisia chiar atunci, să-și exprime părerea de rău pentru înrăutățirea situației economice a țării pe vremea când era premier, să spună că îi pare rău pentru ce i-a făcut lui Corneliu Coposu, mințindu-l că-l va duce la TVR, când de fapt l-a suit într-un transportor blindat, strigând «l-am demascat!», să recunoască și că la Alba Iulia i-a îndemnat pe oameni să huiduie PNȚCD-ul și liderii lui ș.a.m.d." Sunt lucruri care nu se uită și peste care nu se poate trece, dar închipuiți-vă că, de dragul unirii Opoziției, liderul USD și-ar

fi asumat aceste responsabilități în plină campanie electorală, ba chiar în apropierea liniei de sosire. Cam cum i-ar fi căzut și în ce măsură mai putea spera să câștige o parte din electoratul Convenției, pe care a și afirmat că îl cunoaște mai bine decât cei din CDR? Probabil că, mai devreme sau mai târziu, Petre Roman va face și acest pas obligatoriu, dar asta nu se va întâmpla, cred, decât atunci când el însuși nu va fi angajat într-o cursă electorală, ca în acest moment. Pe de altă parte, nici Emil Constantinescu nu trebuie acuzat că refuză colaborarea fără să existe o astfel de clarificare publică, de vreme ce este obligat moral nu numai față de Corneliu Coposu și de partidul la care între timp a aderat, dar chiar față de alegătorii săi, ai Opoziției în general și ai Convenției, în special.

Testamentul lui Coposu (II)

17 octombrie 1996

Ideea de unitate a Opoziției, cu două săptămâni înainte de alegeri, e combătută de trei zile încoace nu numai de majoritatea comentatorilor, ci și de numeroși oameni politici, care încearcă să folosească momentul pentru a ieși la rampă. În realitate, nu cred că este cineva convins că un asemenea lucru ar fi posibil, că de corectitudine nici nu poate fi vorba. Mă întreb, totuși, cum se face că uite-așa, dintr-o dată, toată lumea ar vrea să bată palma cu Convenția Democrată. Și mă mai întreb cât de naivi ar trebui să fie strategii CDR, ca să li se ceară să împartă chiar cu cei care le-au întors spatele eventualul succes electoral? Nu neg că în istoria ultimilor 7 ani, for-

mațiuni puternice de opoziție, cum sunt PAC, PL '93 și UDMR, au jucat un rol important pe scena politică românească, la fel stând lucrurile și cu PSDR-ul domnului Sergiu Cunescu. În același timp însă, mi-e greu să-mi explic și să explic seninătatea cu care aceste grupări – care au respins Protocolul CDR, care l-au contestat vehement pe Emil Constantinescu, pentru a se autoexclude practic din rândurile Convenției în primăvara anului pre-electoral – trec acum la manevra inversă, de reapropiere, fără să-și dea seama sau ignorând deliberat faptul că schimbarea de macaz le plasează într-o lumină nefavorabilă. Asta cu atât mai mult cu cât Convenția a dominat alegerile locale, iar astăzi este cotată cu șanse mari de a câștiga în rivalitatea cu PDSR la scrutinul parlamentar, în timp ce foștii aliați ai CDR, ca și USD-ul se află pe poziții net inferioare. Aspectul cel mai important ține, zic eu, de recunoașterea dreptului Convenției de a aprecia singură cu cine, când și în ce condiții ar putea să facă un pact, fie el unul tehnic, de supraveghere a alegerilor, la care bănuiesc că se va ajunge până la urmă. A-propo de această posibilitate, nu împărtășesc ideea că la el ar trebui să adere și formațiunile de stânga, deși discursul politic al unui Gheorghe Funar sau Adrian Păunescu este cu mult mai dur, la adresa partidului de guvernământ și a președintelui Iliescu, la această oră, decât tonul folosit de tradiționalii lideri ai Opoziției. Chiar și în cazul politicienilor menționați, însă, funcționează responsabilitatea unei participări la guvernare, fie și în proporții diferite, o guvernare pe care Convenția o atacă de la un capăt la altul, de pe pozițiile proprii, consacrate de însuși Corneliu Coposu. Și iată cum Testa-

mentul funcționează încă, fiind imposibil de ignorat, cum decizii luate pe când fostul conducător al PNȚCD și al întregii Opoziții era în viață sunt continuate în mod corect, chiar dacă teama unor partide de a nu accede în Parlament și speranța altora de a smulge electorat suplimentar prin creare unei imagini de aliat al CDR conturează acum tabloul Opoziției dezbinate. În fond, lucrurile au stat la fel și în alegerile locale.

Povestea lui Halaicu

18 octombrie 1996

Hulitul ex-primar al Bucureștiului a ajuns într-o situație de neinvidiat. Propriul său partid îl aruncă peste bord, de teamă să nu-i atârne greu în ultima linie dreaptă a campaniei electorale. Nu-l apăr pe Halaicu, dar văd în el unul dintre cazurile tipice ale acestei perioade, în care formațiuni de toate culorile procedează la fel, abandonându-și oameni pe care s-au bazat ani de-a rândul și, mai ales, în momente dificile. Sigur, fostul primar are destule păcate, dar are, în același timp, și o serie de merite care nu vor putea fi contestate niciodată, de nimeni. Abia urcat în funcția de primar general, Victor Ciorbea obține primele succese în calitate de gospodar al Bucureștiului ducând practic la bun sfârșit o serie de acțiuni gândite și începute chiar de Crin Halaicu. Iar bucureștenii aplaudă, fără să știe că îi datorează aceste aparente ieșiri din amorțeală fostului edil. E jocul întâmplării, dar și secretul unei campanii electorale în care conjuncturile îi fac pe unii să urce, iar pe alții să se prăbușească. Priviți la explozia produsă de creditele CEC

pentru locuințe, pe baza cărora Constantin Teculescu, până mai ieri o figură ștearsă a PDSR, ba chiar criticat într-o vreme pentru una sau alta, pare acum cel mai generos om din România, profitând ca imagine de o măsură salutară, dar sută la sută electorală. Halaicu nu s-a gândit să-și treacă pe afișul de candidat independent lucrurile pe care le-a realizat de-a lungul a patru ani și nici măcar nu știe să speculeze finalizarea demersurilor pe care le-a patronat, în virtutea funcției. Și nu e singurul naiv, ajuns pe post de oaie neagră, după ce a fost folosit din plin, inclusiv ca paravan, atâția ani. La fel ca el, sunt debarcați acum o sumedenie de senatori și deputați de care s-au servit formațiunile politice într-un moment sau altul, pentru a-i abandona la ora alegerilor fie pentru că și-au sacrificat imaginile, fie pentru că trebuie să lase loc unui val nou de viitori sacrificați. Tot acest joc îmi dă un gust amar, iar asta în condițiile în care, se știe, am avut destule „meciuri" tăioase cu Crin Halaicu, pe care l-am criticat adesea, cum adesea mi-a plătit și el polițele. Problema e că, totuși, fostul primar a făcut pentru bucureșteni și pentru partidul lui destule lucruri bune, pe care n-am fi cinstiți dacă nu le-am recunoaște.

Deci, schimbarea (I)

5 noiembrie 1996

Chiar dacă nimeni nu mai crede în sondajele de opinie, iar BEC nu a ajuns să prelucreze decât jumătate din datele alegerilor, sunt convins că nu mai poate exista vreo îndoială legată de victoria CDR, de înfrângerea PDSR și de calificarea în al doilea tur de scrutin la prezidențiale

a principalilor favoriți care erau și au rămas Ion Iliescu, președintele în exercițiu, și Emil Constantinescu, liderul Convenției. Asupra duelului lor vom reveni sistematic în zilele următoare, odată cu noua cursă electorală care se declanșează. Deocamdată, însă, se cuvine să ne oprim la scorul formațiunilor politice, întrebarea fiind de ce a învins Convenția și a pierdut PDSR-ul? Aici, mă înscriu și eu în corul majorității observatorilor, care apreciază că nevoia de schimbare, evidentă la electorat, a fost dictată de erodarea PDSR la guvernare, în complicata perioadă de tranziție către economia de piață. Nu sunt deloc partizanul ideii că altcineva ar fi putut ieși mai bine din această prelungă trecere de la statul centralizat, etatist, la privatizarea amplă și absolut obligatorie. Un comentariu REUTER susținea chiar zilele trecute că procesul de accelerare a reformei s-a mișcat spre bine în ultima perioadă, dar tocmai această observație îmi amintește de ceva. Grupul de oameni de știință vestici, reunit sub numele „Agenda", care a studiat reconstrucția economică și socială din Europa Centrală și de Est, sub auspiciile Academiei Austriece de Științe, editând apoi lucrarea „Șocul pieței", apărută și la noi anul trecut, a concluzionat: „Devine din ce în ce mai evident că transformarea fostelor economii planificate, din țările Europei Centrale și de Est, în sisteme economice de piață liberă se află pe un drum greșit". Iar autorii mai observă că „România nu este singură în această căutare. Nici în celelalte țări în tranziție – cu excepția fostei RDG, care primește anual un transfer de 150 miliarde DM din partea autorităților federale – nu s-a reușit să se împiedice scăderea nivelului de trai al majorității populației".

Asta este, de fapt, problema-problemelor, iar aici se găsește și explicația scorului din alegeri. Convenția era virtuală învingătoare, tot așa cum PDSR-ul era inevitabil perdant, indiferent de modul în care și unii, și ceilalți și-ar fi gândit și desfășurat campania electorală! Alegătorii aveau tot dreptul să-și dorească o îmbunătățire a vieții, după 50 de ani de mizerie, iar cum această îmbunătățire n-a fost adusă, iată că ei au votat schimbarea. Voi încerca să analizez, însă, când și cum se poate produce așteptata schimbare, pornind nu numai de la programul radical pe care-l impune reforma, dar și de la experiența celorlalte state estice care s-au încumetat să pună piciorul în prag de la bun început.

Deci, schimbarea (II)

6 noiembrie 1996

Programul de măsuri radicale, cu care trebuie să înceapă efectiv schimbarea, va presupune o serie întreagă de dificultăți. Ele nu privesc sub nici o formă, după părerea mea, eventuale complicații pentru numirea primului ministru sau a guvernului. PNȚCD l-a desemnat de multă vreme pe profesorul Radu Vasile pentru postul de premier și nu văd ce anume ar putea genera o altă candidatură, iar negocierile cu celelalte formațiuni politice pentru împărțirea portofoliilor nu ridică prea mari semne de întrebare. De altfel, iată că USD și UDMR sunt gata să sprijine Convenția, ceea ce înseamnă implicit să-și asume programul propus de Emil Constantinescu și să demareze procesele așteptate. În aceeași măsură, devine obligatoriu și pentru marile confederații sindicale care

au susținut candidații opoziției să pună umărul la depășirea etapei dificile care urmează, explicând membrilor lor necesitatea măsurilor dure presupuse de trecerea la adevăratele legi ale economiei de piață. Pe scurt, schimbarea dorită de noi toți e musai să înceapă printr-o perioadă grea, pentru a deschide orizontul spre prosperitate. In concluzie, așa cum se petrecea în Germania, imediat după război, cursa salarii-prețuri trebuie stopată, șomajul va trebui să crească direct proporțional cu sistarea oricăror subvenții, ceea ce va conduce imediat la falimentul coloșilor industriali ținuți artificial în picioare, iar eforturile pentru retehnologizare, pentru reconversia forței de muncă și pentru protecție socială trebuie înzecite, în condițiile unei vistierii goale și ale unei substanțiale datorii externe. Bașca iarna care bate la ușă, cu necazurile binecunoscute, care ne-au scos peri albi și în ultimii șapte ani, ca și în ceilalți 50, de dinainte. Concluzia: schimbarea în bine nu poate veni prea curând, iar măsurile radicale nu vor fi prea simplu de luat decât după un oarecare timp. Sigur, nu împărtășesc părerea exprimată ieri într-o conferință de presă de profesorul american Peter Gross, care afirma că votul în favoarea Convenției este primejdios, dacă ea nu va face nimic în... viitorii patru ani, deschizând astfel drum spre succes partidelor extremiste. Dificultatea privește perioada imediat următoare, primele 100 de zile, nicidecum întregul mandat. În aceste 100 de zile care urmează, însă, mă tem că schimbarea va fi greu perceptibilă, iar măsurile ferme vor trebui să dețină întâietatea.

Deci, schimbarea (III)

7 noiembrie 1996

Vâlva care se face în aceste zile în jurul componenței viitorului cabinet mi se pare o imensă prostie. Pe lângă faptul că totul e prematur și că, în fond, negocierile dintre părți sunt, până la urmă, chestiuni intime, care privesc formațiunile politice angajate, variantele trimise spre presă pot acredita o formă nouă a luptei pentru ciolan, de care ne credeam scăpați. În schimb, ceea ce ar trebui să constituie prioritatea absolută, și anume un program concret și convenabil pentru primele 100 de zile, nu pare să preocupe pe nimeni și nici nu se bucură de aceeași transparență către mediile de informare, dacă face cumva obiectul cursei contra-cronometru. De-a lungul campaniei electorale, cele mai multe partide au prezentat și lucruri interesante, oferte din care s-ar putea extrage o serie de soluții viabile, iar concretețea unor dezbateri la ciclul de emisiuni „Guvernul presei independente" este un singur exemplu. Acolo, mai ales acolo, profesioniști de toate culorile au avansat o sumedenie de propuneri valoroase, care s-ar cuveni inventariate și, de ce nu, puse cap la cap și folosite, în beneficiul populației și, implicit, al noului cabinet care se va instala curând. Alegătorii asta așteaptă, schimbarea imediată, iar cum iarna bate la ușă, ceea ce pare acum un handicap pentru viitorul executiv s-ar putea transforma într-o mare șansă, prin articularea unui program de urgență, care să salveze aparențele. În fond, ce vor să vadă oamenii? Că au apă curentă, apă caldă, lumină și căldură, că prețurile îngheață, cel puțin până după sărbă-

tori, că străzile vor fi mai curate și mai puțin periculoase, că gazele au presiune și că nu mai apar sincope la benzină, într-un cuvânt că se modifică prompt ceva. Se poate? Sigur că se poate, cu condiția ca tocmai asta să-i preocupe prioritar pe câștigătorii alegerilor și pe partenerii lor de guvernare, împreună cu care trebuie să identifice soluțiile și să contureze principalele coordonate ale programului. Cine va fi în fruntea cabinetului, cum se vor împărți portofoliile, ambasadele, celelalte demnități din stat e altă mâncare de pește, care-i privește pe oamenii politici și aceștia vor cădea de acord, să nu vă îndoiți. Alegătorii așteaptă însă schimbarea concretă și asta cât mai grabnic posibil.

Gata cu furatul căciulii!

18 noiembrie 1996

Schimbarea a fost votată încă de la 3 noiembrie și, indiferent de rezultatul „prezidențialelor", pe care nu-l putem ști la ora când închidem ediția, ideea de la care trebuie să pornim chiar de astăzi este susținerea înnoirii dorite. Până la formarea noului cabinet vor mai trece câteva zile, iar după aceea va fi necesar un răgaz pentru a putea fi luate primele dintre măsurile propuse și promise de CDR și USD, care vor alcătui împreună echipa guvernamentală. Cine așteaptă, însă, ca pe străzi să curgă lapte și miere, înainte de a fi conștient el însuși că face într-adevăr ceva pentru schimbare, se înșală amarnic! De-acum, alternanța la guvernare ne va aduce importantul avantaj de a ne convinge că, alături de voința indispensabilă reformei veritabile, acolo sus, la vârf, e

nevoie și de voința noastră, a celor care trebuie să înțelegem tranziția și s-o sprijinim. Exact sub acest semn ar fi cazul să se înscrie și reconcilierea pe care ne-au promis-o, deopotrivă, candidații la președinție și grupările politice din spatele lor, iar sindicatele au obligația de a-și răsturna pozițiile cu 180 de grade, cerând nu indexări și compensări, ci restructurare, retehnologizare și realism economic, militând pentru privatizare accelerată și reconversia forței de muncă, pentru eficiență și competitivitate. Registrul protestului sindical va trebui să sufere modificări considerabile, greva japoneză putând fi folosită drept metoda-limită a revendicărilor, care vor porni de-acum înainte de la criteriul muncii și al productivității. Acesta poate fi, de altfel, marele câștig al schimbării: întoarcerea la munca pe brânci, cinstită, fără ifose și fără pretenții absurde, fără chiul, lucru de mântuială și o democrație prost înțeleasă. A venit vremea ca directorul să fie director, iar muncitorul-muncitor, fără ca primul să fie trimis „la munca de jos", dar și fără ca al doilea să ajungă la vârful piramidei pentru că reprezintă „masele". Gata cu căratul pieselor sau subansamblelor acasă și gata cu societățile-căpușe de alături, gata cu figurația, cu demagogia, cu furatul căciulii, în numele prosperității care nu va pica din cer! Înnoirea nu se poate face decât prin noi înșine, indiferent cât ar suna de liberal, iar cine vrea cu adevărat să trăiască mai bine trebuie să lase politica pe seama politicienilor și să-și vadă de treabă serios. Schimbarea țării depinde de propria noastră schimbare, iar dacă vom pricepe asta vom putea spune că am reușit!

Nevoia de schimbare

19 noiembrie 1996

Victoria domnului Emil Constantinescu era previzibilă. Nu numai pentru că întreaga Opoziție a găsit puterea de a-și strânge rândurile în ceasul al 12-lea, dar și pentru că rezultatul alegerilor parlamentare a confirmat „localele", prefațând succesul candidatului CDR și al aliaților săi în cursa prezidențială. În zilele următoare vom asista la o serie de analize, făcute de ambele părți aflate în disputa electorală, vor fi studiate în amănunțime, retroactiv, prestațiile din campanie, discursurile, confruntările televizate, dar toate acestea nu vor fi mai elocvente decât votul, care a exprimat cel mai democratic și mai limpede nevoia de schimbare resimțită de peste 50% din populația țării. Din această perspectivă, nu poate fi decât salutar momentul în sine, reușita Opoziției în alegeri cu adevărat libere, care onorează și învinșii, suspectați mult timp și acuzați nu rareori de intenția de fraudă, infirmată prin chiar rezultatele fără echivoc ale scrutinului. Bilanțul alegerilor, care atestă o victorie pe toată linia a forțelor de opoziție, vine să confirme voința majorității electoratului de a susține o modificare substanțială a curentului din ultimii 7 ani, pe baza căruia avansul prea lent al reformei a fost frecvent etichetat drept stagnare, iar coborârea nivelului de trai – recunoscută inclusiv de reprezentanții fostei puteri – considerată drept o întoarcere la mizeria anilor de dinaintea lui '89. Votând schimbarea politic, oamenii așteaptă o îmbunătățire corespunzătoare a condițiilor lor de viață și aș vrea să văd o singură persoană care să declare

că nu-și dorește același lucru. Este el posibil în viitorul imediat? Părerea mea e că da și că, fără a forța nota, noua echipă de guvernare, în colaborare cu administrațiile locale, poate trece la acele măsuri din pachetul de urgență destinate exact atenuării impactului negativ creat de tranziție la categoriile defavorizate de cetățeni. Am spus-o și înaintea alegerilor, o repet și acum: nu trebuie decât foarte puțin pentru ca românul să simtă schimbarea. A venit frigul și îi trebuie căldură, îi trebuie și apă curentă, și flacără la aragaz, și butelie, și pâine proaspătă la un preț suportabil, și lapte, și carne, și benzină, și cât mai multă liniște de sărbători. Cu ce bani? Se vor găsi și iată că, de altfel, Banca Națională declară că va sprijini programul de urgență. Totul e să se procedeze la acest pas minimal, în care eu unul cred, tocmai fiindcă știu că noul președinte al României a afirmat în campanie că pentru marea schimbare e necesară această mică dar esențială schimbare legată de viața omului de zi cu zi.

Spiritul de echipă

21 noiembrie 1996

Orice analiză a campaniei electorale trebuie să evidențieze în mod obligatoriu spiritul de echipă care a purtat Opoziția spre marea victorie, ilustrat prin tandemul Emil Constantinescu – Victor Ciorbea, care deține acum primele două demnități din stat. La fel de bine se poate vorbi, însă, și despre solidaritatea formațiunilor din Convenție, despre omogenitatea USD-ului sau despre plutonul compact al UDMR, care a decis, în fond, rezultatul final al alegerilor. În schimb, la o privire aten-

tă se poate constata că stânga a eșuat și pentru că i-a lipsit capacitatea de a-și strânge rândurile, că partidele mici n-au înțeles că sunt private de forța necesară convingerii electoratului alegând curse solitare și că PDSR-ul a plătit tribut curajului de a se aventura singur într-o competiție cu toți ceilalți. E drept, fostul partid de guvernământ a mizat pe aportul președintelui Iliescu, cum și acesta a sperat să nu se depărteze prea mult de pragul din 1992, dar iată că socoteala de-acasă nu s-a potrivit cu cea din târg. Sigur, s-ar putea invoca, așa cum spuneam mai sus, rolul decisiv jucat de UDMR, iar un calcul simplu ne-ar dovedi că, mutând cele peste 830.000 de voturi ale minorității maghiare de la Emil Constantinescu la Ion Iliescu, rezultatul alegerilor ar fi fost net favorabil învinsului de acum. Aritmetica e, însă, neconcludentă pe o scenă politică înscrisă evident pe drumul schimbării, mult înainte de campania electorală. Iar aici ajungem din nou la spiritul de echipă, care le-a lipsit învinșilor. Sunt de notorietate disputele și tensiunile din interiorul PDSR, care nu puteau rămâne fără consecințe, în ciuda eforturilor de estompare depuse de conducerea formațiunii. Pe acest fond, strădaniile și propunerile unora de a-l determina pe Ion Iliescu să candideze independent, rupându-se efectiv de partid, au lăsat urme grele. Teoriile girofarului, bodyguarzilor, ciocoismului, cultivate cu mânie proletară de adepții unei stângi veritabile, au fost gândite probabil să pregătească discursul electoral al președintelui Iliescu, ba chiar l-au împins spre un asemenea tip de discurs, aducându-i imense deservicii și atrăgându-i acuza de întoarcere la retorica bolșevică, în contrast flagrant cu

conținutul social-democrat, dacă nu cumva social-liberal al programului său. Toată lumea s-a mirat văzând șocantul miting de la Brăila și foarte puțini au putut înțelege explozia de la Alba Iulia. Ion Iliescu nu mai era surâzătorul Ion Iliescu, iar acest lucru a ținut parcă să fie accentuat și prin difuzarea, pe post de reportaj electoral, a respectivelor imagini, atipice președintelui.

În acest fel, se ajungea la un final care completa surprinzător tabloul de început al campaniei, când clipul incriminat chiar de directorul de imagine al domnului Iliescu stârnea cel puțin nedumerire. Atunci s-a aruncat vina pe echipa electorală a PDSR – cu totul alta decât cea a șefului statului, ceea ce a însemnat o altă mare gafă, care a cântărit decisiv. Cum mai putea crede alegătorul în „cuplul" Ion Iliescu – PDSR, de vreme ce tocmai din interiorul partidului președintele fusese îndemnat să candideze independent, pentru a desfășura apoi o campanie paralelă cu a grupării sale, campanie condusă de oameni înscriși în PDSR abia în ultimul moment și fără vreo legătură cu formațiunea? Acum, iată, toate aceste lucruri răbufnesc și sunt elocvente reacțiile lui Dan Iosif, Eugen Mihăescu și Iosif Boda, dar lucrul cel mai semnificativ și care se observă doar din ultima perioadă a competiției este că partidul și candidatul nu și-au conjugat eforturile decât pe linia de sosire, când a fost însă prea târziu. Or, în această situație, cel care a avut de pierdut cel mai mult a fost exact domnul Iliescu, care s-a trezit izolat într-o echipă electorală rămasă la discursul și mijloacele folosite în 1992, nesesizând diferențele frapante dintre conținutul modern al programului și limbajul de lemn care-i era indus, dintre ideea „continuării

schimbării în bine" și dezamăgitorul „eu nu promit nimic", dintre cel care este, de fapt, Ion Iliescu acum și cel care a fost prost „retușat" în campanie. Jos pălăria în fața grupului care a stat în jurul domnului Emil Constantinescu, pregătindu-i atitudinea, gestica, surâsul, umorul, maliționzitățile, stăpânirea de sine, toate acestea și multe altele oferindu-ne imaginea unui candidat al Opoziției trecut printr-o impresionantă transformare. În replică, staff-ul exclusiv politic de lângă domnul Iliescu a reușit contraperformanța de a-i anula schimbarea reală, străduindu-se să ni-l prezinte tot pe Iliescu din 1992, sub semnul unui conservatorism de neînțeles, într-un moment în care stânga era în pierdere de viteză perfect explicabilă.

Spiritul de echipă (II)

22 noiembrie 1996

Rămânând la campania electorală a PDSR și a domnului Iliescu, trebuie să le analizăm și din perspectiva dorinței de schimbare a unei mari părți a electoratului, consfințită de-acum prin rezultatele alegerilor. Staff-ul formațiunii a fost perfect conștient de erodarea pe care i-a provocat-o prezența îndelungată la guvernare, iar tensiunile existente între partid și „ramura" sa guvernamentală au răbufnit adesea chiar dincolo de ședințele Delegațiilor Permanente, care se țineau cu ușile închise. Situația era, într-adevăr, fără ieșire, pentru că, pe de o parte, PDSR era interesat de cel puțin câteva măsuri

menite să-i aducă un oarecare capital electoral, în timp ce cabinetul trebuia să urmeze direcțiile aspre impuse de FMI, care presupuneau decizii nepopulare. Amânarea creșterilor de prețuri dinaintea „localelor" nu numai că nu a reușit să atragă vreun câștig în alegerile din primăvară, dar a redus și mai mult intervalul dintre scumpiri și campania electorală de acum, ceea ce a contat o dată în plus. Pe de altă parte, consider că e momentul să se precizeze apăsat că social-democrația PDSR înseamnă, de fapt, un nucleu social-democrat, aș spune că și câțiva social-liberali, dar și o serie de socialiști veritabili, binecunoscuți în vederile lor, ba și numiți într-o vreme simpatizanți ai... PSM. Mult timp, aceste deosebiri de vederi au fost puse pe seama unei firești libertăți de opinie în sânul unei formațiuni politice, dar iată că anii au trecut și nu în favoarea acestui curent, care a generat acuza neclarității doctrinare a PDSR. În nici un caz, însă, nu cred că – așa cum zicea cineva – fostul partid de guvernământ și președintele Iliescu s-ar fi „depărtat de mase" prin poziții politice sau prin nu știu care avantaje ciocoiești. Realitatea e că și PDSR, și președintele Iliescu au fost obligați să-și asume, pe de o parte, greutățile suportate de populație în tranziție, iar pe de alta au plătit tribut permanentelor disensiuni dintre conducătorii partidului, dintre aceștia și membrii cabinetului și inclusiv dintre echipa electorală a formațiunii și cea a candidatului la funcția supremă în stat. Abia în acest punct putem realiza de ce Convenția și-a axat întreaga campanie electorală pe prestațiile domnului Emil Constantinescu: tocmai pentru a oferi un mesaj unic și o imagine de perfectă omogenitate, în contrast cu echipele diferite ale

PDSR și ale prezidențiabilului său, care aduceau mesaje diferite și nu rareori chiar deosebiri de ton.

În mod normal, campania partidului și a domnului Iliescu putea și trebuia să fie una singură, cu un staff „mixt" ca să-i spun așa, în care figurile charismatice ale PDSR trebuiau alăturate candidatului la președinție și viceversa, pentru o imagine comună și un transfer reciproc de simpatie la electorat. Iată, însă, că s-a ales cealaltă variantă, a drumurilor paralele, omițându-se principiul că două astfel de linii... nu se întâlnesc niciodată! În acest fel, cei care doriseră de multă vreme ruperea lui Ion Iliescu de „partidul corupților, învârtiților etc" și-au văzut visul cu ochii, într-o formă aparent mascată, dar sesizată în realitate și de adversarii politici și mai ales de electorat. Pierderile de voturi au fost substanțiale și la Ion Iliescu, și la PDSR, iar frământările și acuzele provenite din chiar interiorul formațiunii au devenit, în mod logic, argumentele cele mai grele în mâna Opoziției și în confruntările televizate Constantinescu-Iliescu. Iar dacă tot am ajuns la aceste confruntări, cred că e momentul să ne referim la modul în care echipele celor doi candidați le-au pregătit. Nu de alta, dar de pe o parte s-a aflat veritabila echipă a lui Emil Constantinescu, iar de cealaltă nu s-a aflat Ion Iliescu și echipa, ci Ion Iliescu – ca și singur!

Spiritul de echipă (III)

23 - 24 noiembrie 1996

Afirmam ieri că, practic, dezbaterile televizate dinaintea celui de-al doilea tur de scrutin ne-au oferit dovada palpabilă că, în vreme ce candidatul Emil Constantinescu dispunea de o echipă complexă, care îl pregătise din toate punctele de vedere, adversarul său, candidatul Ion Iliescu, era prins pe picior greșit tocmai la pasaje care depindeau exact de stafful său. Amintiți-vă, bunăoară, de episodul cu contractele de vânzare a caselor naționalizare către chiriași, în care era invocată clauza evecțiunii. Chestiunea a fost abordată în treacăt la confruntarea de la PRO TV și cum nu se lămurise, era de așteptat să se reia a doua zi. Așa s-a și întâmplat, numai că, în timp ce domnul Iliescu – care a adus-o în discuție – avea la dispoziție un document vechi, depășit, pe care trebuia să-l folosească drept argument decisiv, dl. Emil Constantinescu a putut extrage din mapă decizia finală, veche de peste trei săptămâni la ora aceea, care fusese prezentată și în presă, fără a fi cunoscută de sfătuitorii domnului Iliescu! Același lucru s-a petrecut și cu înregistrarea conferinței de presă a lui György Frunda, în problema transfrontalieră. Candidatul Opoziției n-a omis că subiectul fusese, de asemenea, atins tangențial într-o dezbatere anterioară și iată-l pregătit la sânge prin demersurile prompte făcute de echipa sa. Când chestiunea a fost repusă pe tapet, tot de către dl. Iliescu, adversarul său a dat la iveală o declarație proaspătă a Asociației corespondenților de presă străini, care infirma veridicitatea problemei, domnul Iliescu neavând la

dispoziție caseta audio cu înregistrarea respectivă. Aceasta i-a fost adusă până la urmă în pauza confruntării și s-a aflat chiar pe masa domniei sale, dar era prea târziu pentru refacerea punctului pierdut. Sunt numai două exemple dintr-un șir mai lung de situații edificatoare în privința manierei diametral opuse în care echipele au știut să vină efectiv în sprijinul candidaților lor. Dar tot aici am putea vorbi despre fotografiile acelea absurde, făcute parcă nu pentru a oferi zâmbetul popular al președintelui Iliescu, ci cu totul altceva, ca să nu mai pomenim și gafa ceasului. Nici posterele n-au fost mai reușite, atât în ceea ce privește calitatea imaginilor, cât și mesajul pe care ar fi trebuit să-l inducă. Nu în ultimul rând, îmi amintesc de vizita într-o zonă bucureșteană, unde absența colaborării dintre echipele de campanie a făcut ca organizația PDSR a sectorului să afle de momentul respectiv la câteva ore după ce se consumase! În consecință, candidatul Iliescu a fost în situația de a lupta de unul singur de-a lungul întregii campanii, lipsit de echipa care i s-ar fi cuvenit. Tocmai de aceea, însă, cumularea peste 45% din voturi, care înseamnă aproape șase milioane de alegători, trebuie să-l bucure. Au fost proprii săi alegători.

Povestea lui Severin

17 decembrie 1996

Duminică după-amiază, în avionul cu care ne întoarceam de la Dublin, proaspătul ministru de externe al României, dl. Adrian Severin, a aflat chiar de la mine că UDMR primise la împărțirea prefecturilor și pe cea a

Harghitei. Vădit surprins, mi-a dezvăluit că, în ciuda acelor excese de simpatie față de minoritatea maghiară care i se atribuie, i-a spus liderului UDMR că nu e recomandabil să pretindă posturile de prefecți din județele Covasna și Harghita. Domnul Marko Bela i-a explicat că, dimpotrivă, o asemenea situație nu numai că ar nominaliza lucrurile din punct de vedere al majorității maghiare de acolo, dar ar fi și un imens avantaj pentru minoritatea română din zonele respective, față de care prefecții unguri ar fi obligați să se poarte cu maximum de condescendență, tocmai pentru a nu isca suspiciuni de discriminare inversă! Ministrul Severin mi-a spus că nu împărtășește punctul de vedere al lui Marko Bela, relatându-mi totodată o întâmplare pe care a trăit-o chiar în timpul recentei campanii electorale. Vizitând unul dintre județele cu pondere maghiară, deputatul PD a fost invitat într-o seară la un mic restaurant, pentru cină. Patronii unguri pregătiseră niște lăutari, care i-au cântat café-concert și numai muzică populară românească, atmosfera era cordială și cum nu se poate mai antrenantă, iar pe acest fond, proprietara restaurantului s-a apropiat de masă, cu o ospătăriță. Fata era româncă din zonă, dar când patroana a rugat-o, demonstrativ, să-i ureze domnului deputat bun venit în limba maternă, acesta a constatat, siderat, că româna nu știe românește, în timp ce patroana unguroaică, vorbind cursiv limba oficială a țării, îi dezvăluie omului politic că ea și soțul ei au început s-o învețe românește pe tânăra chelneriță! Povestindu-mi acest episod, domnul ministru Adrian Severin mi-a repetat dialogul cu Marko Bela și argumentele acestuia, precizând că nu crede în ele și reamintindu-și că românii

minoritari din Covasna și Harghita au nevoie de un sprijin cu totul și cu totul special, tocmai pentru a nu ajunge să fie asimilați în locurile lor de baștină. Idee la care subscriu fără șovăire, mai ales acum când, iată, numirea unor prefecți maghiari în trei județe stârnește deja un scandal veritabil. Întrebarea care se pune e în ce măsură putem fi convinși că respectivii prefecți se vor ocupa în mod prioritar de minoritatea română și dacă ar face-o cu adevărat, de ce oare s-ar mai fi străduit UDMR să pună oamenii săi: ca să țină tot cu românii?!

Schimbările preced schimbarea?

20 decembrie 1996

Până să ajungem să avem parte de primele semne ale schimbării, constatăm suita aproape interminabilă a... schimbărilor de șefi și șefuleți, de sus și până jos, adică de la miniștri până la conducători de direcții și chiar de birouri, într-un vârtej de-a dreptul amețitor, care greșit a fost numit cederizare, având în vedere că în noile structuri pătrund masiv, la toate nivelele, și reprezentanți ai altor formațiuni politice din coaliția la putere, potrivit algoritmului stabilit și, mai nou, „micii înțelegeri" ce începe să funcționeze pentru a împăca pe toată lumea. În acest iureș, e limpede că foarte multe instituții trec prin momente de descumpănire, că hârtiile se adună doldora pe birouri, așteptând noile semnături, și că nu mai știe stânga ce face dreapta, problema muncii în sine fiind amânată pe mai târziu. Când adică? După sărbători, bineînțeles, având în vedere și impresionantul câștig de circa 50 de milioane de dolari, reieșit din statul de-

geaba, care înseamnă pentru noi ceva cu mult mai productiv decât producția în sine. Mă și întreb dacă nu cumva, constatând că putem aduna atâția bani din zilele nelucrătoare, n-ar fi indicat să mărim numărul acestora sau, după cum spunea senatorul Radu Vasile, n-ar fi mai economic să ne odihnim un an întreg, făcând dinainte socoteala cu ce profit substanțial ne-am alege? Cavalcada schimbărilor are, fără îndoială, justificarea ei, chit că pe ici-pe colo funcționează evident nu criteriul profesional, ci sfânta răzbunare românească (sau de alte naționalități)! E ciudat, totuși, că în timp ce președintele țării nu s-a grăbit să mărture toți salariații de la Cotroceni, cum n-a făcut acest lucru nici domnul Ciorbea, atât ca primar general, cât și ca proaspăt șef al executivului, câțiva dintre noii deținători de portofolii curăță tot într-o veselie care riscă să se întoarcă împotriva lor și a intereselor ministerelor. Vă reamintesc că noul guvern este unul politic și că marea majoritate a miniștrilor nu sunt specialiști în domeniile respective, așa că măsurile de epurare demarate pot provoca dereglări serioase în programul pe care și l-a propus cabinetul, program gândit să se bazeze pe soluțiile unor profesioniști, nu pe politicieni și cine știe ce piloși sau rubedenii. Dacă s-a tot acuzat pedeserizarea de până acum, se pare că asistăm la o a doua etapă a ei, operată la repezeală, fără trecerea deciziilor prin reuniuni ale executivului, fără avizul primului ministru și chiar fără girul partidelor. Oare așa trebuia să înceapă schimbarea promisă? Eu sunt convins că nu.

Liderul Opoziției moderate

8 aprilie 1997

Duminică seara, emisiunea lui Cornel Nistorescu de la Radio TOTAL m-a așezat în jurul mesei rotunde alături de liderul PDSR, Ion Iliescu, și de Cristian Tudor Popescu. A fost una dintre cele mai deschise dezbateri la care am participat vreodată, pentru că atât gazetarii, cât și invitatul lor au înțeles să spună lucrurilor pe nume în toate chestiunile delicte despre care s-a vorbit. După părerea mea, problema-cheie privea maniera în care actuala Opoziție înțelege să-și exercite rolul parlamentar, iar aici am putut să constat, cu reală plăcere, că președintele PDSR a respins ideea unei hărțuiri a executivului, cel puțin în acest moment. Tocmai aici se și ridică problema: lăsăm guvernul să-și ducă la capăt programul de reformă, însoțit de obligatoriile măsuri de protecție socială, sau o ținem într-o negare belicoasă a tot ceea ce s-ar putea schimba în bine? Domnul Iliescu n-a căzut în capcana jurnaliștilor prezenți la masa rotundă și a precizat că, dacă l-ar lua pe nu în brațe, nu numai că ar infirma promisiunea partidului său de a face o opoziție constructivă, dar ar ajunge să adopte exact poziția pe care s-au situat în anii precedenți formațiunile aflate acum la putere. Sigur, liderul PDSR – care știe să-și expedieze și săgețile la țintă – n-a omis să reamintească de faptul că „așa cum cabinetul Văcăroiu a trebuit să-și poarte crucea până la capăt", așa va trebui să se întâmple și cu guvernul Ciorbea, dar moderația domnului Iliescu rămâne și ilustrează o manieră de abordare salutară, rezultată și din întâlnirile pe care conducerea partidului său le-a avut cu

președintele Constantinescu și cu premierul Ciorbea. În asemenea condiții, putem spera că perioada extrem de grea a primelor reforme radicale va fi traversată și cu sprijinul unei Opoziții înțelepte, capabilă să ceară, alături de marile confederații sindicale, măsuri concrete de protecție socială, dar și dispusă să înțeleagă și să nu respingă necesitatea măsurilor dureroase dintr-o economie bolnavă, care trebuie însănătoșită în interesul întregii țări. Mărturisesc că m-a surprins plăcut poziția președintelui PDSR, în care am și identificat, în unele momente, puncte de vedere comune cu cele exprimate de înlocuitorul său de la Cotroceni. De aceea l-am și întrebat pe domnul Iliescu: „Nu v-ați gândit la o discuție între patru ochi cu șeful statului?" la care liderul PDSR mi-a răspuns: „Nu eu ar trebui să fac invitația!"...

Ora adevărului

11 aprilie 1997

Anul trecut, când a venit la București, președintele polonez Kwasniewski a avut gentilețea de a invita câțiva ziariști la un mic dejun pe timpul căruia s-a pus la dispoziția curiozității interlocutorilor. Sigur că majoritatea întrebărilor noastre au privit reforma poloneză și chiar dacă la vremea respectivă am relatat dialogul, mi se pare binevenit să reamintesc acum câteva lucruri. Deci, ce-a făcut Polonia în clipa când s-a decis să privatizeze rapid și fără ezitare? În primul rând, a grupat societățile profitabile și le-a scos la vânzare pentru investitorii străini, cu o singură condiție: banii jos! În acest fel s-au obținut sumele necesare retehnologizării și spri-

jinirii întreprinderilor dintr-o a doua categorie, care trebuia puțin modernizată, ca să devină la fel de atrăgătoare pentru amatorii de afaceri serioase în Polonia. În fine, unitățile rămase „de căruță", adică fără posibilități imediate de redresare, ca și cele aflate practic în faliment au constituit al treilea grup, restrâns la maximum, nu înainte de a se închide cu curaj porțile acelor fabrici care produceau pagube imense, neavând perspective de a mai fi scoase la liman. Interesant e că societățile din categoria a treia, să-i spunem, au fost adunate sub una și aceeași căciulă, care îndeplinește rolul de manager al tuturor, reușind astfel să refacă legăturile necesare dintre întreprinderile care puteau colabora între ele, dar pe principii noi, adică ale economiei de piață. Reamintesc întregul proces pentru că s-a dovedit eficient și pentru că ne apropiem evident de el. Fără discuție, ne trebuie, însă, curajul domnului Kwasniewski și al echipei sale, atât în ceea ce privește vânzarea rapidă și cu banii jos a unităților rentabile, cât și sau mai ales pentru închiderea celor falimentare. Aici parcă începe să se facă simțită o reținere, pe fondul ofensivei sidicale și al manifestărilor de stradă, de genul celor brașovene. Orice concesii se vor întoarce împotriva Guvernului, a FPS-ului și a ideii de reformă radicală, iar dacă vom ajunge într-un astfel de impas, nu poate fi exclus riscul compromiterii întregului program pe care românii au anunțat că sunt decișI să-l suporte și chiar să-l susțină. Dacă ne plecăm din nou în fața presiunilor străzii, ratăm totul și lucrul cel mai elocvent cu care cred că merită să închei ar fi situația Șantierului naval de la Gdansk, povestită tot de președintele Kwasniewski. Din cauza renumitelor mișcări

sindicale promovate acolo de Solidaritatea, investitorii străini au respins orice fel de ofertă legată de implicarea în refacerea acestui colos industrial. În schimb, ei au ales un alt șantier naval, situat la câteva sute de kilometri distanță, unde fusese liniște și exista disponibilitate pentru muncă și pentru privatizare! Asta e tot, iar cine vrea să priceapă o poate face pe loc.

Camionul de Brașov

14 aprilie 1997

Există tendința să se creadă că la Brașov s-a produs prima concesie a cabinetului Ciorbea față de o reacție nervoasă a salariaților unei mari uzine, confruntată cu restructurarea. Eu nu sunt totuși de părere că la Roman SA nu a avut loc o cedare a guvernului, iar când spun asta am în vedere realitatea – subliniată inclusiv în timpul negocierilor cu protestatarii – că restructurarea va fi operată fără milă. Problema e însă alta și anume că, în momentul de față, camionul de Brașov nu se poate vinde și nu pentru că economia românească e afectată grav de blocajul financiar, ci pur și simplu pentru că fostul „Buceag" e necompetitiv atât pe piața internă, cât mai ales pe cea internațională. Îmi amintesc că, acum vreo doi ani, mi-a fost dat să văd undeva, prin Africa de Sud, niște camioane Roman despre care puteam jura cu mâna pe inimă că n-au nici un fel de legătură cu uzina brașoveană. Designul era de cea mai înaltă clasă, ținând de finisări, de bun gust și de dorința dealerului sud-african de a vinde un camion ale cărui performanțe întruneau, de fapt, condițiile competitivității. Sigur, totul fusese

făcut acolo, departe de țară, unde mașina românească suferise o serie întreagă de modificări, iar lucrul acesta se mai întâmplă și în Argentina, cu mașinile ARO, tot de nerecunoscut grație îmbunătățirilor realizate de meseriași care știu ce înseamnă forma atrăgătoare. Cam asta ar putea să aducă la Roman SA colaborarea cu „Mercedes" și cu „Volvo", respinsă până acum, din motive foarte greu de înțeles și mult mai greu de explicat. E limpede că nici neamțul și nici suedezul n-ar veni la Roman SA dacă n-ar ști că acolo există profesioniști veritabili, cu mâini de aur, capabili să construiască autocamioane în stare să rivalizeze cu oricare altă marcă pe piața internațională, dar câți sunt specialiștii aceștia, câtă umplutură se află lângă ei și cum se desfășoară manageriatul? Doi mari producători n-au fost acceptați la Brașov, un proiect american a fost refuzat la ARO Câmpulung, iar alte câteva oferte de autobuze „Mercedes" au fost ignorate în câteva uzine românești, în virtutea unei supraestimări a propriilor forțe, omițându-se lipsa banilor necesari retehnologizărilor și crezându-se că putem merge înainte și așa, după vechiul principiu. Iată că nu se mai poate și a sosit vremea să pricepem că nu e suficient să vrem să devenim competitivi, să credem că putem face singuri totul, ducând în spate pierderi imense și un surplus de salariați. E momentul să ne trezim, să fim realiști și să pășim spre adevărata economie de piață. Mai ales că achiziționarea de camioane pe plan intern nu se mai poate la comanda de sus!

Imagine la export?

16 aprilie 1997

Campania declanșată contra corupției și criminalității, primită cu satisfacție de opinia publică și cu uimire admirativă pe plan internațional, are și părțile ei păguboase. În materie de imagine, desigur, pentru că în vâltoarea care s-a creat am ajuns să exportăm și aspecte destul de îngrijorătoare pentru investitorul străin așteptat cu sufletul la gură. Priviți bunăoară scandalul băncilor, care a depășit de mult responsabilitățile și șmecheriile unui individ sau ale altuia, generând exact ceea ce nu ne trebuia, și anume o neîncredere crescută în funcționarea și soliditatea sistemului bancar românesc. Nu cad și eu în păcatul de a înșirui acum toate acele bănci lovite în propriile interese de felurite operațiuni ilegale sau la granița manierei ortodoxe, dar lista e deja prea lungă și, cu două-trei excepții, nu prea văd cine a scăpat de suspiciuni. La fel stăm și cu renumele și seriozitatea oamenilor de afaceri români, de vreme ce mai toate vârfurile s-au trezit arătate cu degetul, bănuite, acuzate sau cercetate pentru diverse acțiuni pe baza cărora -se spune – a fost făurită categoria „miliardarilor de carton". Dați-mi măcar adresa unuia despre care nu s-a scris încă nimic rău, căruia nu i s-a descoperit o bubă-n cap sau care a putut trece fluierând peste controalele încrucișate ale organismelor care veghează la corectitudinea operațiunilor fiscale. Învălmășeala de după '89, legile elaborate strâmb, interpretările originale și mai ales lipsa de experiență în conturarea cadrului legislativ necesar economiei de piață, dezvoltării sistemului bancar, privatizării

chiar au ridicat și ridică încă mari dificultăți și va veni vremea când vom râde amar de stângăciile și erorile comise în acești primi ani ai tranziției. Până atunci însă, cred că ar trebui să fim mai prudenți cu imaginea pe care o dăm „la export" în materie de bănci, de oameni de afaceri și de mare corupție. Încercând să privim lucrurile din perspectiva celor care vor să vină să investească în România și să pună astfel umărul la reconstrucția economiei noastre, mă tem că toate acestea pot fi mai degrabă motive de inhibare, dacă nu chiar de a face un pas înapoi. Dacă astea sunt băncile românești, dacă principalii oameni de afaceri sunt toți niște escroci, dacă nu trece zi de la Dumnezeu fără să fie acuzat sau arestat cineva din zona economicului, zău că nu putem oferi imaginea atrăgătoare și pașnică pe care și-o dorește investitorul strategic. Ce-ar trebui? Mai puțin zgomot, mai multă prudență și discreție în privința celor care vor fi călcat pe bec, atâta timp cât ei se află, până una-alta, sub prezumția de nevinovăție!

Musafirul neobișnuit

23 aprilie 1997

Într-o dimineață, acum câteva zile, am fost sunat acasă de la ziar, pentru a mi se semnala că sunt așteptat în curte de un personaj dubios, care ține morțiș să vorbească numai și numai cu mine. Ce înseamnă dubios? am întrebat la telefon, răspunzându-mi-se că e un tip jigărit, cu chip de bătăuș, care pare tuns la chelie, sub fesul lui soios. M-am grăbit să ajung la redacție și l-am zărit pe

trotuarul de dincolo de sediul nostru, așteptând cu privirea pierdută spre biserica de alături. L-am strigat, m-a recunoscut și a venit „pas alergător", scoțându-și fesul de pe cap și frământându-l în mâini, ca omul care nu știe cum să înceapă. Am intuit din ce zonă vine și l-am ajutat, întrebându-l ce necazuri are. Mi-a spus cu voce tremurândă: „Am ieșit din penitenciar. N-am casă, n-am mâncat de ieri, n-am bani, n-am loc de muncă". Și ce-aș putea face eu, de ce ai venit tocmai la un ziar să găsești rezolvarea problemelor tale? „V-am văzut la televizor, într-o seară, cu domnul Clocotici, de la Justiție, și am reținut că ați ridicat atunci exact o problemă din asta: ce fac pușcăriașii după ce se liberează?..." Avea dreptate. Abordasem această temă, întrebându-mi interlocutorul în ce măsură închisoarea corecțională chiar corectează și cum se poate reintegra în societate un om care și-a ispășit pedeapsa. Acum mă confruntam cu un asemenea caz și nu știam ce să fac. Am luat-o metodic: întâi l-am dus la bufetul redacției și i-am dat să mănânce. Apoi, l-am ajutat cu niște bani, nu mulți, dar suficienți pentru a-i asigura hrana pentru alte câteva zile. Nu în ultimul rând, l-am dat pe mâna unor redactori care să-l sprijine în căutarea unui serviciu și a unui loc omenesc unde să poată pune capul jos, să facă o baie... De-atunci au trecut trei sau patru zile. „Liberatul" din Penitenciarul Jilava, I. Gh., n-a mai trecut pe la noi, iar câțiva colegi îmi spun că am greșit, lăsându-mă dus de nas. Refuz să cred că e așa, iar când o spun mă gândesc la faptul că I. Gh. îmi mărturisise că a stat câteva luni la Jilava pentru furt și că nu mai vrea să fure. Sper că n-o să mai fure, dar mă întreb ce-o să facă altceva, pentru că locuri de

muncă nu prea sunt, locuințe – nici atât, iar puținii lui bani din buzunar îi vor ajunge doar pentru săptămâna asta. Și-apoi?...

Duios, Profesorul trecea

1 – 2 mai 1997

Demisia lui Virgil Măgureanu din fruntea SRI a fost cu mult mai captivantă pentru parlamentarii noștri decât problemele legate de siguranța națională care ar fi trebuit dezbătute ieri, cu prilejul prezentării Raportului Serviciului Român de Informații. Și tocmai din această cauză, e cert că Profesorul a ieșit din nou învingător în confruntarea cu Parlamentul, profitând de ceea ce peseme era sigur că se va întâmpla, și anume că unii îl vor bălăcări în fel și chip, iar alții îi vor pune în evidență și lucrurile bune pe care, fără discuție, le-a făcut. Am urmărit înmărmurit, ore în șir, logoreea unor parlamentari dispuși (sau puși) să transforme dezbaterea unor chestiuni vitale pentru țară în rechizitorii la adresa directorului SRI, chit că acesta își anunțase oficial demisia, din capul locului. Și, pe măsură ce timpul se scurgea, observatorul atent la mersul „procesului Măgureanu" constata că vorbitorii, împărțiți în două, dacă nu chiar trei tabere, îl puneau fără să-și dea seama într-o poziție de mijloc, care ilustra ideal postura de centru pe care s-a plasat ex-directorul SRI și, odată cu el, instituția pe care a condus-o. A fost de toată frumusețea să vedem cum dl. Ionescu-Galbeni l-a criticat aspru, uitând de cuvintele lui Corneliu Coposu, în vreme ce Vasile Văcaru l-a acuzat că a votat schimbarea, făcând și public acest lucru „mult

prea devreme"! Și mai comic a fost „momentul maghiar", deschis de dl. Frunda, cu eticheta de diversiune pusă avertismentelor SRI referitoare la pretențiile ungurești de autonomie, pentru ca, scurt timp după aceea, senatorul UDMR Csapo Joszef să ceară, sub fluierăturile și huiduielile sălii, autonomia secuimii! Unii au susținut că Măgureanu și SRI-ul s-au băgat în prea multe, alții i-au reproșat că, dimpotrivă, nu s-a ocupat de tot ce trebuia, mergând până la amenințările ecologice, considerate de o parte a vorbitorilor ca ingerințe în... politic (!), iar de alta ca un simplu praf în ochi. Au fost vehemenți, au fost acuzatori, au fost denunțători chiar, cei mai mulți profitând de moment și de demisie pentru a-și arăta curajul și spiritul critic, dar una peste alta n-a fost decât un bâlci general, din care n-a câștigat nimeni. Cu excepția lui Virgil Măgureanu, care a încasat în liniște, care a zâmbit la cuvintele de apreciere și care avea să impresioneze în final nu numai cu calmul său destins, dar mai ales cu promisiunea că nu va folosi niciodată informațiile pe care le-a avut la îndemână contra posibililor adversari politici. Aici au venit ropote de aplauze, semn că sala putea suspina ușurată. Dar și că Măgureanu nu pleca învins, ci aproape învingător! El pleacă, dar SRI-ul pe care l-a impus rămâne, ca o necesitate indiscutabilă pentru siguranța României.

Revine GUVR?

7 mai 1997

O știre laconică, apărută în presă acum câteva zile, semnala posibilitatea ca vreo zece parlamentari ai PDSR să se rupă de partid, trecând – cu statut de independenți – într-o așa-numită Mișcare Social-Democrată din România! Firește, zvonul – pentru că eu îl consider deocamdată doar un zvon – e de natură să contrarieze, în primul rând din cauza doctrinei atribuite grupului care s-ar desprinde. Să creadă, oare, cei care ar pleca în șansele unui nou fel de social-democrație, în măsură să-i diferențieze de PSDR, PD și chiar de PDSR? Mi se pare puțin probabil, iar asta și pentru că migratorii s-ar număra printre membrii și apropiații GUVR, devenit între timp Fundația Un Viitor Pentru România. Ar fi destul de simplu să-i identificăm, știind bine și cine face parte din FUVR și cine s-a mișcat prin preajmă. Nu asta e însă problema, ci posibilitatea ca Vasile Secăreș et comp. să se gândească, în sfârșit, la statutul normal al grupării, politic adică, renunțând la postura privitului de pe margine. Sigur, dintr-o asemenea poziție, analizele pot fi făcute la rece, cum s-au și făcut câteva, dar greutatea soluțiilor avansate rămâne îndoielnică, atâta timp cât ele nu pot fi asumate efectiv, printr-o responsabilitate politică precisă. De aceea și cred că, mai importantă decât eventuala desprindere a unui grup din PDSR, reintrarea FUVR pe scena politică, în competiție cum se spune, promite să fie un eveniment deloc neglijabil. Numele celor care au consacrat gruparea sunt de notorietate, printre ele figurând și Vladimir Pasti, și Iosif Boda, și

Ioan Mircea Pașcu – ca să amintesc de personalități certe din zona politicului. Tot în GUVR sau în preajma sa s-au mai aflat, însă, cândva, Mugur Isărescu, ba chiar și temuții Virgil Măgureanu și Ioan Talpeș, plus oameni situați acum în alte zone, cum ar fi Eugen Dijmărescu ori actualii membri ai cabinetului, Victor Babiuc și Adrian Severin. Ce vremuri glorioase pentru acest grup și ce forțe autentice putea angrena dacă ar fi rămas în cursa politică! Așa însă, dacă va fi să încerce relansarea, alegând doctrina social-democrată, e sigur că FUVR va amenința atât poziția PDSR, cât și pe cea a tandemului PD-PSDR, împingând fostul partid de guvernământ spre stânga, lângă PSM, dar amplasându-se la fel de sigur la stânga PD-PSDR. Într-o asemenea zonă, FUVR va putea polariza o serie de alte formațiuni extraparlamentare, gen PS, PUR și chiar PNR, cu care ar face diverse variante de alianțe. Deocamdată, totul e doar un zvon, dar el poate să devină realitate.

Valoarea Timbrului literar se livrează în contul Uniunii Scriitorilor nr. 2511.1 – 171.1/ROL, BCR, filiala Piața Unirii, sector 1, București

Popimpex Serv'92 s.r.l.
Graphics & Publishing
Tel. & Fax: 7 60 46 13

Adresa editurii:
Str. Polonă nr. 92,
Bl. 17 A+B, Ap. 1, Sector 1,
București
Tel. și fax: 210 8897

IMPRIMERIA
ARTA GRAFICA
Calea Șerban Vodă 133, S. 4, Cod 70517, BUCUREȘTI
Tel.: 336 29 11 Fax: 337 07 35